

T.C.
DÜZCE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TOPLAM KALİTE YÖNETİMİ ANABİLİM DALI

**ULUSLARARASI BİR TERÖR ÖRGÜTÜ OLARAK PKK VE
TÜRKİYE'NİN MÜCADELE POLİTİKALARI ÜZERİNDEN BİR İNCELEME**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan
Gökmen ERDEM

DÜZCE - 2018

T.C.
DÜZCE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TOPLAM KALİTE YÖNETİMİ ANABİLİM DALI

ULUSLARARASI BİR TERÖR ÖRGÜTÜ OLARAK PKK VE
TÜRKİYE'NİN MÜCADELE POLİTİKALARI ÜZERİNDEN BİR İNCELEME

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan
Gökmen ERDEM

Tez Danışmanı
Doç. Dr. Zafer AKBAŞ

DÜZCE – 2018

Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü'ne,

Uluslararası Bir Terör Örgütü Olarak PKK ve Türkiye'nin Mücadele Politikaları Üzerinden Bir İnceleme adlı çalışma jürimiz tarafından Toplam Kalite Yönetimi Anabilim Dalında oy birliği / oy çokluğu ile YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Başkan Doç. Dr. Gökhan TELATAR

Üye Doç. Dr. Zafer AKBAŞ

Üye Dr.Öğr.Üyesi Ahmet Hüsrev ÇELİK

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

28/09/2018

Doç. Dr. Ali ERTUĞRUL
Enstitü Müdürü

ÖZET

ULUSLARARASI BİR TERÖR ÖRGÜTÜ OLARAK PKK VE TÜRKİYE'NİN MÜCADELE POLİTİKALARI ÜZERİNDEN BİR İNCELEME

Gökmen ERDEM

Düzce Üniversitesi, Toplam Kalite Yönetimi Bölümü, Yüksek Lisans Tezi,

2018

Danışman: Doç. Dr. Zafer AKBAŞ

Terörizm, geçmişten günümüze kadar varlığını sürdürerek devam etmiştir. Terör örgütleri kendi ideolojilerini ve varlıklarını kabul ettirmek için bir mücadele içerisine girmişler ve devletleşme amacı gütmüşlerdir. Dünya'nın kuruluşundan bu yana terör örgütleri farklı ülkelerde, farklı isimler altında terör eylemlerini günümüze kadar sürdürmelerine rağmen, 11 Eylül 2001'de ABD'de ki ikiz kulelere yapılan saldırılardan sonra uluslararası terörizme bakış açısı farklı boyutlara ulaşmıştır. Dünya üzerinde ki teknolojik gelişmelerin sürekli ilerleyerek devam etmesi, terörizm ile mücadele etmenin ve işbirliği olmadan bir ülkenin bu konuda başarıya ulaşmasının zorluklarını gözler önüne sermiştir. Terör örgütleri gelişen teknolojik ilerlemeler ekseninde kendilerini yenilemişler ve daha farklı ve daha etkili terör saldırıları düzenlemeye başlamışlardır. Bu ve daha birçok nedenlerden dolayı, terörizm ile mücadele de uluslararası işbirliğinin zorunluluğu ortaya çıkmıştır. Türkiye, otuz yıldan uzun bir süredir çeşitli terör örgütlerinin saldırılarına uğramış ve bu saldırılar günümüze kadar devam ederek gelmiştir. Türkiye üzerine terör saldırıları düzenleyen örgütlerinin başında PKK gelmektedir. Türkiye'nin konumu itibari ile dünya üzerinde stratejik bir noktada bulunması, bu saldırıların temel kaynağını oluşturmuştur. Türkiye gelişen teknolojisi ve ekonomisi çerçevesinde, terörizmle yapılan mücadele de daha güçlü bir duruma gelmiştir. Son zamanlarda teröre karşı daha etkili sonuçlar alınmaya başlanmış ve PKK terör örgütüne akan finansın önü büyük ölçüde kesilmeye başlanmış ve aynı zamanda askeri önemli operasyonlarda etkisini göstermeye başlamıştır.

Çalışma, ulusal ve uluslararası bir sorun olan terörizm kavramını, terör örgütlerinin yapısını, finans kaynaklarını, devletleşme çalışma ve girişimlerini, PKK terör örgütünün Türkiye'de yaptığı terör eylemlerini, terörizm ile mücadelede neler yapılabileceğini değerlendirmektedir.

Anahtar Kelimeler: Terörizm, Terör Örgütleri, Devletleşme, PKK terör örgütü.

SUMMARY

PKK as an INTERNATIONAL TERROR ORGANIZATION TURKEY'S FIGHT OVER POLICIES AN INVESTIGATION

Gökmen ERDEM

Düzce University, Department of Total Quality Management, Graduate Thesis,
2018

Advisor: Assoc. Dr. Zafer AKBAŞ

Terrorism has continued its existence from past to present day. Terrorist organizations have entered into a struggle to impose their own ideologies and assets, and they have sought to achieve nationalism. Since the foundation of the world, terrorist organizations have maintained different levels of international terrorism after the attacks on twin towers in the United States on September 11, 2001, despite the fact that terrorist organizations continue their terrorist activities under different names under different names. Continued progress in technological developments around the world reveals the difficulties of struggling with terrorism and the success of an individual country with out cooperation. Terrorist organizations have renewed themselves in the direction of technological advances and started to organize different and more effective terrorist attacks. Because of this and many other reasons, international cooperation in combating terrorism has become a necessity. Turkey is a long thirty years suffered attacks by various terrorist attacks and this has continued until today. The PKK is one of the organization from the terrorist attacks on Turkey. Turkey's position on the world with a nominal presence in a strategic position, is the main source of these attacks. Turkey in the framework of developing technology and economy, the fight against terrorism has become a stronger case. Recently, more effective results have been received against terrorism, and the financing flowing in to the PKK terrorist organization has started to cutto a large extent, and at the same time, it has begun to show its influence in military important operations.

The study national and international problems that terrorism concept, the structure of the terrorist organization, financial resources, nationalization studies and initiatives, the PKK terrorist organization of the terrorist activities in Turkey, is assessing what can be done in the fight against terrorism.

Keywords: Terrorism, Terrorist Organizations, Nationalization, PKK terrorist organization

İTHAF

Bu çalışmanın her aşamasında bana bilgi ve tecrübeleri ile destek sağlayan, bana önemli yardımlarda bulunan ve yönlendiren tez danışmanım değerli insan Doç. Dr. Zafer AKBAŞ'a, tez yazım çalışmalarında bana destek olan değerli hocam Yrd. Doç. Dr. Ahmet Hüsrev ÇELİK'e, tez yazdığım süre zarfında beni motive eden ve destek sağlayan değerli eşim Melice ERDEM'e, önemli yardımları dokunan oğullarım Ömer ERDEM, Yasir ERDEM, yeğenim Aysucan ÖZKAN ve iş arkadaşlarıma ithaf ediyorum.

Bu Çalışma Düzce Üniversitesi Bilimsel Araştırmalar Proje Koordinatörlüğü tarafındanproje numarası ile desteklenmiştir.

Gökmen ERDEM

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	5
ABSTRAC.....	6
İTHAF.....	7
İÇİNDEKİLER.....	8
KISALTMALAR.....	12
GİRİŞ.....	13
BİRİNCİ BÖLÜM.....	15
TERÖRİZM VE TERÖR UNSURLARI.....	15
1. Terörizmin Günümüze Kadar Gelişim Süreci.....	15
1.1. Terörizmin Tanımı.....	16
1.2. Terörizmin Çıkış Sebepleri.....	19
1.2.1. İdeolojik Sebepler.....	20
1.2.2. Ekonomik Sebepler.....	22
1.2.3. Sosyo-Kültürel Sebepler.....	23
1.2.4. Psikolojik Sebepler.....	24
1.2.5. Etnik Sebepler.....	25
1.2.6. Jeopolitik Sebepler.....	27
1.3. Terörizm Çeşitleri.....	28
1.3.1. Devlet Destekli Terörizm.....	30
1.3.2. Sivil Terörizm.....	31
1.3.3. Kimyasal, Biyolojik ve Nükleer Terörizm.....	32
1.3.4. Dinsel Motifli Terörizm.....	34
1.3.5. İdeolojik Terörizm.....	36
1.3.6. Etnik Terörizm.....	37
1.3.7. Teknolojik Terörizm.....	38
1.3.8. Uluslararası Terörizm.....	40
1.4. Terörizmin Tarihi, Terör Örgütlerinin Yapısı ve Oluşumu.....	41
1.4.1. Terörizmin Tarihi.....	42
1.4.2. Terör Örgütlerinin Yapısı ve Oluşumu.....	43

1.5. Terör Örgütlerinin İktisadi Boyutu.....	45
1.5.1. Terör Örgütlerinin Finans Kaynakları.....	46
1.5.1.1. Terör Örgütlerinin Yasal Kaynakları	47
1.5.1.2. Terör Örgütlerinin Ticari Faaliyetleri	48
1.5.1.3. Terör Örgütlerinin Kâr Amacı Gütmeyen Kuruluşları	49
1.5.1.4. Terör Örgütlerinin Aidat, Bağış ve Yayın Gelirleri.....	49
1.5.1.5. Sosyal, Kültürel Etkinlikler ve Yasa Dışı Kaynakları	50
1.5.1.6. Terör Örgütlerinin Soygun, Gasp ve Haraç Toplama Gelirleri	51
1.5.1.7. Terör Örgütlerinin Fidyeye, Sahtecilik ve Uyuşturucu Madde Gelirleri.....	52
1.5.1.8. Yandaş Devlet Yardımları, Göçmen Kaçakçılığı, İnsan Ticareti Gelirleri.....	54
1.5.2. Terör Örgütlerinin Giderleri.....	55
1.5.2.1. Silahlanma Giderleri	55
1.5.2.2. Barınma Giderleri	55
1.5.2.3. İletişim Giderleri.....	56
İKİNCİ BÖLÜM	57
TERÖRİZMİN BOYUT VE ETKİLERİ, ULUSLARARASI AKTÖRLERİN TERÖRİZME YAKLAŞIMLARI.....	57
1. Terörizmin Toplumsal Yansımaları	57
1.1. Terörizmin Etkileri.....	57
1.1.1. Ekonomik Etkileri	58
1.1.2. Turizm Etkileri.....	58
1.2. Terörizmin Vardığı Nokta	60
1.2.1. Psikolojik Boyutlar	60
1.2.2. Sosyo-Kültürel Boyutlar	61
2. Uluslararası Aktörlerin Terörizme Yaklaşımları	62
2.1. ABD'nin Uluslararası Terörizme Yaklaşımı	63
2.2. AB'nin Uluslararası Terörizme Yaklaşımı	65
2.3. Türkiye'nin Uluslararası Terörizme Yaklaşımı.....	66
2.4. BM ve NATO'nun Uluslararası Terörizme Yaklaşımları	67
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	70
PKK TERÖR ÖRGÜTÜ: YAPI VE İDEOLOJİ	70
1. PKK Terör Örgütünün Özellikleri, Amacı, Yapısı, Kuruluş ve Uzantıları.....	70
1.1. PKK Terör Örgütünün Özellikleri.....	70

1.2. PKK Terör Örgütünün Yapısı.....	71
1.3. PKK Terör Örgütünün Amacı	71
1.4. PKK Terör Örgütünün Kuruluşu	72
1.5. PKK Terör Örgütünün Uzantıları	73
2. PKK Terör Örgütünün İdeolojisi	75
2.1. Kürt Milliyetçiliği.....	75
2.2. Marksizm.....	76
2.3. Leninizm.....	77
2.4. Sosyalizm.....	78
3. PKK Terör Örgütünün Faaliyetleri	79
3.1. PKK'nın Eğitim Faaliyetleri.....	79
3.2. PKK'nın Terörist Faaliyetleri	80
4. PKK'nın Devletleşme Çalışmaları	81
4.1. İnsan Kaynağı (Millet) Oluşturma Çabası.....	81
4.2. PKK'nın Meşruiyet Algısı Oluşturma Çabası.....	83
4.3. PKK'nın Otorite Kurma Çabası	84
4.4. PKK'nın Alan Hâkimiyetine Yönelik Eylemleri	85
5. PKK Terör Örgütünün Stratejik İlişkileri	86
5.1. PKK- Suriye İlişkisi.....	86
5.2. PKK-Irak İlişkisi.....	87
5.3. PKK-İran İlişkisi.....	89
5.4. PKK-ABD İlişkisi.....	90
5.5. PKK-Rusya İlişkisi	91
5.6. PKK-AB İlişkisi	92
6. PKK'nın İktisadi Boyutu.....	93
6.1. PKK'nın Finansal Kaynakları	93
6.2. PKK'nın Mali Giderleri	94
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM	96
TÜRKİYE'NİN PKK İLE MÜCADELE STRATEJİLERİ.....	96
1. Finansal Yöntemler	96
1.1. Uyuşturucu ve Kaçakçılık İle Mücadele	96
1.2. Yasal Kaynaklarına Karşı Mücadele	98

2. Kamuoyu Çalışmaları	99
2.1. Eğitim ve Farkındalık Faaliyetleri	99
2.2. Terörizm-Din Bağlantısı	100
3. Türkiye'nin PKK ile Mücadele Stratejileri	102
3.1. PKK Terörü ile Mücadele Yöntemi Olarak Çözüm Süreci	102
3.2. Türkiye'nin PKK'ya Karşı Yürüttüğü Kamu Diplomasisi	104
3.3. Türkiye'nin PKK'ya Karşı Aldığı Önlemler	105
3.3.1. Terörizmle Mücadelede Türkiye'nin Güçlü Yönleri	106
3.3.2. Terörizmle Mücadelede Türkiye'nin Zayıf Yönleri	108
4. Siyasi ve Diplomatik Yöntemler.....	109
4.1. Devletler Düzeyinde Bölgesel ve Küresel Girişimler.....	109
4.2. Uluslararası Örgütler Düzeyinde Girişimler.....	112
4.3. Politik Söylem ve Eylemler	113
5. Terörizmle Mücadele Yolları ve Güç Kullanma.....	114
5.1. Türkiye'nin Terörizmle Mücadele Stratejisinde İmkan ve Kabiliyetler	116
5.2. Terörizm ile Mücadelede Uluslararası İşbirliği	116
5.3. Terörizm ile Mücadelede Önemli Noktalar	119
5.4. Türkiye'nin Terörizm ile Mücadele Deneyimi	120
SONUÇ	121
KAYNAKÇA	124
KİTAPLAR, DERGİLER, MAKALELER VE DİĞER KAYNAKLAR.....	124
TEZLER.....	135
İNTERNET VE DİĞER KAYNAKLARI.....	138

KISALTMALAR

AB	: Avrupa Birliği
ABD	: Amerika Birleşik Devletleri
ARGK	: Kürdistan Ulusal Kurtuluş Ordusu
ASALA	: Ermenistan'ın Kurtuluşu İçin Gizli Ermeni Ordusu
BDT	: Bağımsız Devletler Topluluğu
BM	: Birleşmiş Milletler
BOP	: Büyük Ortadoğu Projesi
DEAŞ	: Irak-Şam İslam Devleti
ERNK	: Kürdistan Ulusal Kurtuluş Cephesi
FKÖ	: Filistin Kurtuluş Örgütü
İKÖ	: İslam Konferansı Örgütü
KBY	: Kürdistan Bölge Yönetimi
KCK	: Koma Civaken Kurdistan (Kürdistan Demokratik Toplum Konfederalizmi)
KDB	: Kürdistan Demokrat Partisi
KYB	: Kürdistan Yurtseverler Birliği
MGK	: Milli Güvenlik Kurulu
NATO	: Nort Atlantic Treaty Organisation (Kuzey Atlantik Antlaşması Örgütü)
ODGB	: Ortak Dış ve Güvenlik Politikası
PJAK	: Kürdistan Özgür Yaşam Partisi
PKK	: Partia Karkaren Kurdistan (Kürdistan İşçi Partisi)
PYD	: Partiya Yekitiya Demokrat (Demokratik Birliği Partisi)
SDG	: Suriye Demokratik Güçleri
SSCB	: Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği
TBMM	: Türkiye Büyük Millet Meclisi
TSK	: Türk Silahlı Kuvvetleri
YPG	: Yekineyen Parastina Gel (Halk Savunma Birlikleri)

GİRİŞ

Dünyanın kuruluşundan itibaren üzerinde bulunan ülkeler sürekli bir değişim içerisindeyler. Bu değişim uluslararası ilişkilerde de farklılıklar meydana getirmiş ve sıcak savaşların yerini daha sonraları soğuk savaş dönemi almıştır. Soğuk savaşın içerisinde normal olarak psikolojik bir savaş bulunmakta ve bu da düşük yoğunluklu çatışmalar ile terörizm kavramını ortaya çıkarmıştır. Dünya üzerinde bir dönem etkisini gösteren iki kutuplu dünya düzeninin sona ermesi de terör ve terörizm üzerinde etkilere neden olmuştur.

Terörizm kavramı, dünya tarihinde oldukça fazla yer tutan ve tutmaya da devam edecek gibi görünen bir olgudur. 1937 tarihli Cenevre Sözleşmesi'nin 1/2 maddesinde terörizmin tanımı şu şekilde yapılmaktadır: Siyasal nitelikli amaçlara ulaşmak için kullanılan ve psikolojik yanı ağır basan ağır bir savaş biçimli süreci etkilemeyi hedefleyen şiddet hareketleridir (Şimşek, 2016: 321). Uluslararası terörizm kavramı ise, terörist eylemin sınırlar ötesi boyuta taşınmasına ve uluslararası etki ve sonuçlar doğurur hale gelmesine odaklanmaktadır. Günümüzde birçok ülkenin terör saldırılarından etkilenmesi dolayısıyla, terörizm kavramı küresel bir konuma gelmiştir.

Dünya üzerinde bulunan güçlü ülkelerin etkili siyaset yapmaları karşısında bir çok ülke çıkış noktası bulamamış ve bir tıkanma sürecine girmişlerdir. Bu engelleri aşmada terörizm bir çıkış noktası olarak görülmüştür. Güçlü devletler ise, kendi politikalarının kabul edilmesi yolunda terörizmi bir araç olarak kullanmışlardır. ABD ve gelişmiş bazı ülkeler, terör ve terörizm ile mücadele kapsamında kendilerini özgür hissedecek bir yol izlemeyi tercih etmişlerdir. Diğer taraftan daha az gelişmiş veya geri kalmış, güvenliklerini tehdit altında gören ülkeler ise terörizm ile daha çok iç içe olmuşlardır. Psikolojik bir savaşın ürünü olan terörizm, ekonomik, kültürel, siyasi, sosyal bir takım hakların ihlal edildiği iddiaları söz konusu yapılarak, eksikliklerin bahane edilmesi suretiyle ihtilalci düşüncelerin harekete geçmesini sağlamıştır.

Günümüzde, sadece bir devletin sınırları içerisinde kalmış, sadece o devlet içerisinde bulunan toplum ile bağlantılı bir terör örgütü ya da bunların çalışmalarından söz etmek yeterli gözükmemektedir. Terörizm, günümüz dünyasında sadece bir ülkenin sorunu ve sınırları içerisinde olmakla kalmamış, birçok ülkeyi aynı anda meşgul eder hale de gelmiştir. Terörizmin ulusal ve uluslararası özelliğinin yanında, uluslar üstü önemi de ön plana çıkmıştır. 1990 yılları sonrasında terörizmin daha farklı ve gelişmiş şekilleri ortaya çıktığı görülmüştür. Nükleer, kimyasal, biyolojik maddeler, uyuşturucu maddeler, iletişim faaliyetleri üzerinden kurulan ve bu kapsamda yönetilen çeşitli terör örgütlerini de görmek mümkündür. Bu kapsamda terörizmin her geçen gün biraz daha küçülen dünyamızda sadece teröre muhatap olan ülkelerin dışında da birçok ülkeyi tehdit eden bir unsur olduğu net bir şekilde görülmektedir.

Türkiye'de terör faaliyetleri çerçevesinde hareket eden farklı isimlerde çeşitli terör örgütleri bulunmaktadır. Türkiye'yi, terörizm kapsamında uzun yıllar boyunca en çok uğraştıran, en dikkat çekici olan ve sürekli olarak ulusal ve uluslararası boyutlarda rahatsız eden terör örgütü PKK olmuştur. PKK, uzun vadede, Türkiye'nin Güneydoğusunu, Irak'ın kuzeyini,

İran'ın kuzeybatısını ve Suriye'nin kuzeydoğusunu içine alan bölgelerde bağımsız sözde bir Kürdistan devleti kurmayı hedeflemiştir. PKK, Türkiye'nin Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgelerinde yaşayan insanların, Kürt ırkından geldiklerini ve Türkiye'nin bu insanları sömürdüğü propagandalarını yaparak, bölge halkının desteğini almaya çalışmıştır.

Bu çalışmanın amacı, gün geçtikçe daha da küreselleşen dünya düzeninde, terör örgütleri ve bunların faaliyetlerinin her geçen gün biraz daha artması olgusundan hareketle, terör örgütlerinin bir devlet haline dönüşebilme olasılığının araştırılması esasına dayanmaktadır. Çalışma terörizm, terör, terör örgütü, faaliyetleri ve finans kaynakları gibi unsurların açıklanmasından sonra devletleşme ihtimali kavramına odaklanarak, PKK örneği üzerinden, bölücü terör örgütünün kendisine amaç olarak gördüğü sözde devletleşmenin mümkün olup olmadığı durumları incelenecektir. Çalışma, PKK'nın kurulduğu tarihten 2018 yılı Ağustos ayına kadar geçen süreyi kapsamaktadır. Bu zaman zarfında PKK'nın terör eylemlerinden hareketle sözde devletleşme ihtimali incelenecektir.

Çalışmanın temeli, PKK terör örgütü kendisine göre, vergi alma, yargılama yapma, otorite kurma gibi devlet sistemlerine benzeyen bir takım çalışmalar içerisinde bulunur olsa da sözde devletleşmenin mümkün olmayacağı şeklindedir. Bu sebeple belirtilen örnekler kapsamında faaliyetleri incelenerek, sözde devletleşme hedefleri doğrultusunda eylemleri ele alınmıştır. Bu anlatılanlar çerçevesinde, PKK'nın nihai amacının devletleşme olduğu varsayımına göre hareket edilmiştir. Terör örgütlerinin devletleşme amacı içinde bulunmaları, hem Türkiye'yi hem de uluslararası terörizme karşı yürütülen çalışmaları ilgilendirmektedir.

Çalışma dört ana bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde; terörizm ve terör unsurları, ikinci bölümde; terörizmin boyut ve etkileri, uluslararası aktörlerin terörizme yaklaşımları, üçüncü bölümde; PKK terör örgütü: yapı ve ideoloji, dördüncü bölümde; Türkiye'nin, PKK ile mücadele stratejileri incelenecektir.

Çalışma temelde nitel araştırma yöntemine göre yapılmıştır. Çalışmada görüşme yapılmamış ve gözlem yöntemlerine başvurulmuştur. Terörizm ve terör örgütü PKK, ilk çıktığı dönemden günümüze kadar araştırılmış ve incelenmiştir. Çalışma da akademik dergi, makale, tez, kitap ve internet kaynaklarından yararlanılmıştır.

BİRİNCİ BÖLÜM

TERÖRİZM VE TERÖR UNSURLARI

1. Terörizmin Günümüze Kadar Gelişim Süreci

Terörizm, uzun zamandan bu yana toplumlar ve devletler için en büyük tehlikelerden birisi olmuştur. Devletler, terörizm ile mücadele etmek amacı ile farklı yöntemler denemişler ve her türlü tedbiri alma gerekliliğini uygun bulmuşlardır. Terörizmin sadece bir ülkenin sorunu olmaktan çıkması dünya üzerinde bulunan birçok ülkenin sorunu haline gelmesi, devletleri daha farklı ve etkileyici çözümler ortaya çıkarmaya yöneltmiştir (Şimşek, 2016: 319).

Terörizmin günümüz dünyasına yansıyan tarihsel gelişimine kısaca bakacak olursak süreci beş madde çerçevesinde özetleyebiliriz. Bunlar; anarşist dalga, etnik dalga, ideolojik dalga, dini dalga ve siber dalgadır. Bu maddeler kesin ifadeler ile birbirlerinden ayrılmış değerlerdir. Dolayısıyla her dönemde yaşanan terör olaylarında diğer dalgalarda meydana gelen terör olaylarının amaç ve özelliklerinin birbirine yakınlığı düşünülmektedir (Sandıklı, 2015: 9).

Geçmiş asırda; ülkelerin birçoğunu önemli derecede etkileyen İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra nükleer bir dengenin kurulması ile devletler kendilerini sıcak savaşıtlardan uzak tutmaya çalışmışlar, sıcak savaştan kaçınılmış, sıcak bir savaştan kaçınılmasının sonucunda ise terörizm gün geçtikçe yaygınlaşmıştır. Savaş ve diplomasi ile kazanılmayan sonuçları elde etmek, korkutmak ve itaat ettirmek ve sindirme politikaları çerçevesinde terörizm ile güç ve etkinlik sağlama yoluna başvurulmuştur ([www. /akademik perspektif.com /2014/05/18/ turkiyede - terror-terorizm-ve-terror-orgutleri](http://www.akademikperspektif.com/2014/05/18/turkiyede-terror-terorizm-ve-terror-orgutleri), Erişim Tarihi: 30.10.2017).

Küreselleşmenin sınırları ortadan kaldırdığı bir dünya düzeninde, ülkeler bir birlerinin aşağı yukarı artısını eksisini bilmektedirler. Silah ve ekonomik bakımdan güçlerin birbirine yakın olduğu ülkeler istihbarat örgütleri vasıtası ile birbirlerini sürekli takip etmekte ve izlemektedir (Taşdemir: 2006: 3). Çoğu dönemde dünya üzerinde bulunan devletler, kendilerine rakip olarak gördükleri devletin karşısında bulunan grup veya yapıya açıktan ya da gizlice destek vermişlerdir. Birçok ülke açıktan savaşmayı doğru bulmamıştır. Doğrudan savaşa giren bir ülke hem maddi, hem de manevi kayıplar vereceğini düşünmektedir. Doğrudan bir ülkenin savaşa girmesi, o ülkenin ekonomisine büyük bir yük getirecek ve aynı zamanda can kayıplarına neden olacaktır. Doğrudan savaşa giren bir ülkenin gider kaynakları arttığında ve ekonomik olarak vatandaşlara yansıdığında, toplumdaki insanların yakınlarından ölümler

meydana geldiğinde, bu durum yönetimde bulunanlara olumsuz geri dönüş olarak yansiyacaktır.

Günümüz dünya düzeninde teknoloji sürekli kendini yenilediği gibi, ülkelerin ellerinde bulunan silahlarda sürekli gelişim göstermektedir. Dünya'nın çoğu ülkesinde bugün en gelişmiş silahlar bulunmaktadır. Böyle sürekli gelişimin kaçınılmaz olduğu bir dünya düzeninde hiçbir ülke kendisine rakip olarak gördüğü bir ülke ile doğrudan savaşa girmeye cesaret edemeyecektir. Bugünkü dünya düzenin de aynı zamanda hiçbir ülke savaşı kazanacağını ve kısa sürede sona ereceğinin de garantisini verememektedir.

Ülkeler, kendi topraklarında savaşımaya mecbur kalmadıkça savaşı düşman veya çıkar çatışması içinde buldukları ülkenin topraklarında sürdürmek isterler. Bahse konu ülke, kendisi ile husumet halinde ki ülkenin içinde bulunan muhalif bir grubu silah, para, kamuoyu gibi unsurlar ile destekleyerek, kendisini perde arkasında gizleyebilmektedir. Konumuz itibari ile kendisine rakip görülen ülkeye terörist grubu silahlandırıp ve maddi destekte sağlayıp o ülke içine göndererek kaos ortamı oluşturmakta bilinen seçeneklerdendir.

Dünya sahnesinde bilinen ikinci terör örgütü olarak gördüğümüz Hasan Sabbah liderliğinde Haşhaşi/Alamut Fedaileri kendilerine karşıt görülen devletin içten vurulması hususunda kayda değer önemli bir örnek niteliğindedir (Yayla, 1990: 343).

Terörizm konusunu yalnızca devletlerarasında meydana gelebilecek bir durum olarak görmek eksik bir ifade olacaktır. Küreselleşmenin neden olduğu bir dünya düzeninde çok uluslu ortaklıklar veya uluslararası şirketlerde kendilerine rakip gördükleri bir şirket veya iş ortaklığı unsurunu ortadan kaldırmak ya da zarara uğratmak için terör eylemlerine girişebilmektedir.

1.1. Terörizmin Tanımı

Terörizm; Türk Dil Kurumunda ki ifadeye göre, yıldırma, cana kıyma ve malı yakıp yıkma, korkutma anlamlarını ifade etmektedir. Terörizm, bilim adamlarının tarifine göre ise, siyasal yapıda, yani egemenlik yapısı içinde yer alan bir etkinlik olarak değerlendirilmektedir. Bu tanımdan yola çıkılarak terör eylemi, temelde, hedeflediği kişinin, grubun ya da toplumun ardındaki yönetim felsefesine, yani meşru ya da gayrimeşru olarak nizami bir şekilde belirlenmiş olan egemenlik ilişkisine saldırı olarak da ifade edilmektedir (Zenginlioğlu, 2016: 159).

Terörizmin, ülkeler içerisinde yaşayan toplumların düzenini bozan ve hiç bir suçu olmayan masum kişilerin zarar görmesine yol açan bir suç çeşidi olduğu dünya çapında herkesin bildiği ve tartışmasız suç olarak kabul görmesine rağmen terör kelimesinin tanımı konusunda bilim adamları bir fikir birliğine varılabilmemiş değildir. Terör konusunda bir ortak tanım oluşturulamaması, terörizmle evrensel boyutta mücadele edilmesinin önündeki en büyük sorunlar görülmektedir (www.asimetrik-savaslar.wordpress.com/2011/03/30/terorizmin-tanimi/ Erişim Tarihi 30.10.2017).

Terör, içerik olarak korkutma, toplumlarda ve insanlarda panik havası oluşturma, insanları her an saldırıya uğrayacakmış psikolojisine sokma, kamusal ve toplumsal alanlarda kaos havası oluşturma anlamlarına karşılık gelse bile, açıklanması birkaç kelime ile geçirilecek bir terim değildir. İnsanlığın ve toplumların başına yüzyıllardır bela olan terör, üzerine ciltlerle kitap yazılacak ve aslında detayları ile incelenmesi ve irdelenmesi gereken bir konu olarak karşımıza çıkmaktadır.

Bugünün dünyasında terörizm tanımı ülkelerin çeşitliliklerine ve içinde buldukları menfaat çatışmalarına göre de değişebilmektedir. Dünyada bazı ülkelerin, bir örgütü terör örgütü ve bu örgütün yaptığı eylemi terör eylemi olarak kabul edebileceği gibi, başka bir ülke bu örgütü meşru bir örgüt, yaptığı eylemi ise hak arama olarak görebilmektedir. Türkiye Cumhuriyeti Devleti'ni bölmek ve parçalamak için yurt dışı unsurların desteği ile sürekli saldırılarda bulunan PKK, Amerika Birleşik Devletleri'nce bir terör örgütü olarak tanınmak ile birlikte, bahse konu örgütün bir kolu olan PYD bir terör örgütü olarak görülmemektedir.

Terörizmin temel özelliği, hedeflerine korku ve endişe iklimi oluşturarak ulaşmayı amaçlayan siyasi bir şiddet şekli olmasıdır. Terörizm, çok özel bir şekilde kullanılır: temelde ölüm ve tahribata neden olmak için değil, fakat gelecekte ortaya çıkabilecek ölüm ve tahribat olasılığı çerçevesinde huzursuzluk ve endişe ortamı oluşturmayı hedeflemektedir (www.stratejik analiz.com/terorizm-ve-terorizmin-ozellikleri/. Erişim Tarihi: 07.08.2018).

Terörizmin en önemli amacı, bir davaya ya da siyasi anlaşmazlığa dikkat çekmek ve zoraki yollarla kabul ettirmeye çalışmaktır. Terörizmin en önemli amaçlarını şu şekilde sıralanabilir (Yemenici, 2016: 5).

1. Seyircilerin savunulan dava ve anlaşmazlıklara karşı taraf olmalarını sağlayabilmek. Seyircilere ortaya çıkan korku duygusu kapsamında tarafsızlıklarını kaybettirmek ve taraf olmalarını sağlamak ya da karşıt olmalarına engel olabilmek.

2. Toplulukları şiddetli bir şekilde korkutarak kendi reklam ve propagandalarını yapmak. İnsanlara, kendilerinin olduğundan daha güçlü oldukları fikrini kabul ettirebilmek.

3. Terörizmin bir başka amacı ise, fidye istemek, örgüt mensupları mahkumların serbest kalmasını sağlamak, sosyal medya yoluyla insanlara bilgi vermek ve dramatik rehin alma girişimleri ile devletleri, resmi ve özel kuruluşları amaçlarını yaptırma seviyesine getirmek.

4. Halk üzerinde kargaşa oluşturarak, savunma gücünü kırmak, sosyal ve siyasi düzenin zayıf yönlerini ortaya çıkarmak, halkın desteğini en az seviyelere indirmektir. Bu amaç için iki yöntem kullanılmaktadır: Toplumda meydana çıkan eşitsizlikleri, adaletsizlikleri, düzensizlikleri ve yolsuzlukları kendi amaçlarına alet ederek kişilerin düşüncelerini etki altına alabilmek ve huzursuzluğa neden olmak. Daha sonra bu sorunlarla ilgili makam ve kurumlara saldırılara yaparak, halkın intikamını alma düşüncesi ortaya çıkarmak.

5. Terör örgütlerinde kin ve intikam amacı da güdülebilmektedir. Teröristler, kaybettikleri örgüt elemanlarını ve yakınlarını öne sürerek intikam duygusuna kapılırlar. Özellikle küçük terör gruplarında bu daha belirgindir. Büyük terör gruplarında ise çok sayıda

eleman bulunduğundan, kaybedilen teröristler savaş zayıyatı olarak kabul edilir ve intikam duygusuna önem verilmez.

6. Terörizmin hedeflerinden biriside insanlara boyun eğdirerek itaate zorlamaktır. Farklı zorlama ve korkutma yolları ile örgüt elemanlarının bağlılığı yükseltilir. Örgütten uzaklaşan ya da örgüte yanlış yapan insanlar acımasızca cezalandırılarak korkutulmak istenir.

Dünyanın hiçbir ülkesi, dünyanın herhangi bir yerinde yaşayan masum insanlara karşı yapılan bireysel veya toplu yapılmış bir terör saldırısını meşru göremez ve bunu ulusal veya uluslararası platform da bir hak arama eylemi olarak algılayamaz. Dünya ya yaşamak için gelmiş her insanın hayat hakkı vardır. Ülkeler ve uluslararası teşkilatlar, insanların huzurlu ve rahat bir hayat sürdürmeleri için gereken önlemleri almak ile mükelleftirler.

Bilimsel seviyede yapılan araştırmaların temelinde ilgili kavramların anlatılması gerekmektedir (Erdil, 2011: 10). Terör faaliyetleri, sürekli veya zaman zaman terör saldırısına maruz kalan ülkeleri her yönden olumsuz etkilemektedir. Terör saldırısına uğrayan ülkeler, gelişmiş ülkeler düzeyine ulaşamaz ya da gelişimini geciktirir. Terör, ülkeleri ekonomik, kültürel, sosyal, turizm gibi birçok konuda sekteye uğratar. Turizm gelirleri, ülkelerin ekonomilerine ve halkın refah düzeyine büyük katkısı olan tabiri caizse bir bacasız fabrika durumundadır. Turizm gelirleri ekonomisine büyük katkı sağlayan bir ülkenin turistik veya herhangi bir yerinde bir terör saldırısı olduğunda, o ülkeye gelen turist sayısında büyük bir azalma olacak ve diğer ülkelerde vatandaşlarını ülkeye gitmemeleri konusunda uyaracaktır. Böyle bir terör saldırısı veya terör saldırılarına sürekli maruz kalan bir ülke ekonomik kayıplara uğrayacak ve bu ekonomik istikrarsızlık toplumdaki bireyleri etkileyecek ve bunun sonucunda ülkeyi yönetenler baskı altına girecektir.

Ülkeler, terör olgusuna, siyasi içeriğinin yoğunluğundan ve meydana getirdiği sonuçların etki kapasitesinin yüksekliğinden dolayı kendi menfaatleri açısından bakmaktadırlar(www.academia.edu/27466154/uluslararası_terörizm_ile_mücadelede_huk. Erişim Tarihi: 02.08.2018). Her devlet, olaylara kendi açısından bakmakta ve yakın bulduğu devletler ile genel anlamda ilişkilerini geliştirmektedir. Farklı bir durum olarak da askeri veya ekonomik açıdan zayıf bir devlet, küresel bir güç olan devletin yönlendirmesi ile veya kendisi için tehdit oluşturmaması için güçlü devletin istediği yönde politikalar izleyebilmektedir. Örneğin; Amerika Birleşik Devletleri'nin terör örgütü olarak tanıdığı bir oluşumu, ABD ile mecburi çıkar ilişkisi içinde bulunan askeri veya ekonomik açıdan zayıf bir devlet, kendi ülkesini hedef göstermemek için, bahse konu oluşumu bir terör örgütü olarak tanıyabilmektedir.

Dünya döndükçe ülkeler ve toplumlar arasında terör grupları ve terör oluşumları varlığını sürdürmeye devam edecektir. Ülkeler, maliyet ve risk açısından kolay kolay direk savaşa girmeyecekleri bir dünya düzeninde kendilerine rakip gördükleri bir devlet veya devletlerin içindeki muhalif grupları desteklemeye devam edecektir. Bu neden ile hangi ülke içindeki muhalif oluşumun terör, eylemi gerçekleştirenlerin terörist olduğunu söylemek kesin bir ifade olmayacaktır (Türköz, 2016:159). Teknoloji ve istihbarat alanlarında aktif çalışmaların olduğu bir dönemde, hangi olayı kimin yaptığı veya olayı gerçekleştiren failin kim olduğu ve bulunup bulunmadığı durumları da farklı bir bakış açısı olacaktır.

1.2. Terörizmin Çıkış Sebepleri

Terörizm, kavram olarak ele alınıp incelendiğinde, geçmişten günümüze gelen insanlık tarihi kadar eski olduğu ve insanoğlunun siyasi örgütlenmesi ile doğru orantıda bir gelişim gösterdiği anlaşılan terörizmin, özellikle dünya genelinde şok etkisi oluşturan ABD'de gerçekleşen 11 Eylül terör olaylarından sonra, devletlerin ve uluslararası örgütlerin daha fazla gündemine geldiği ve daha fazla önem kazandığı aşıkardır. Tüm dünyada ve uluslararası kamuoyunda şok etkisi oluşturan bu saldırı sonrasında, süper güç olarak bilinen ABD'nin ilk olarak Afganistan'a sonrasında da Irak'a yönelik gerçekleştirdiği askeri operasyonlar, uluslararası hukuk kapsamında terörizmin ne kadar önemli bir kavram olduğunu ve terörizmin önlenmesi konusunda uluslararası hukuk çerçevesinde bütün devletleri bağlayıcı genel nitelikli bir hukuk metninin bulunmaması, sorunlarının taşıdığı önemi bir kez daha tartışılır duruma getirmiş ve bu konuda önemli ve ciddi adımlar atılması gerekliliğini tekrar gündeme taşımıştır (Saraçlı, 2007: 1050).

Günümüz dünyasında terörizm, genellikle ekonomik etnik milliyetçilik, siyaset kavramları ile bağlantılı olarak anlatılmaktadır (Alp, 2015: 17). Toplumlar ve içinde bulunan insanlar her zaman daha rahat ve daha konforlu bir hayat yaşamak isterler. İnsanlar, ekonomik rahatlık ve toplum içinde belirli bir düzeye gelmek için her zaman mücadele içinde olmuşlardır. Bireyler, çocukluk dönemlerinden başlayarak toplumda bir yerlere gelme hedeflerini gerçekleştirmek için bir limana ihtiyaç duymuşlardır. Toplumda ekonomik olarak bir yerlere gelememiş veya arkadaş çevrelerince istediği değeri görememiş bir birey, her an bir terör yapısına düşme tehlikesi ile karşı karşıyadır. Terör örgütleri, genelde genç insanları avlamanın peşindedir. Özellikle 15 ile 25 yaşları arası gençler terör örgütlerinin eleman kazanımında hedef niteliğindedir. Bu yaşlarda ki insanların, yanlış yollara kayma ve beyinsel açıdan etkide kalma ihtimalleri her zaman yüksek olmuştur. Maddi olarak ekonomik sıkıntıda bulunan ve kendisine yakın bulunduğu şahısların ilgilenmeleri ile etki altına giren, ailelerinin yeteri kadar ilgilenmediği bir birey, terör örgütlerince kazanılmaya yatkın bir eleman konumundadır. Bu safhadan sonra terör örgütlerinin kucağına düşen bir insanın, dipsiz bir kuyuya girmesi gibi kendisini buradan kurtarması artık neredeyse olanaksız görülmektedir.

Terör örgütleri kazanabilecekleri insanlarda etnik kimliği ön planda tutabilirlerken, başka özelliklerini de değerlendirebilmektedirler (Güngör, 2010: 45). Terör örgütleri, kazanmaya çalıştıkları bireylerin özellikle nelere zafiyeti olduklarını takip edebilmektedirler. Örneğin paraya veya karşı cinse zafiyeti bulunan şahıslara, zafiyeti oldukları bu silahlarla yaklaşmaktadırlar. Bir eroınman gibi bunları alışkanlık haline getiren bir insanı canlı bomba olarak kullanmak bile öne çıkmaktadır.

Terörizm kavramının ortaya çıkmasında başka farklı etkenler de bulunabilmektedir. Terörizm psikolojik çerçeveden de değerlendirilebilecek bir konudur. Terörizme psikolojik açıdan bakıldığında, terör örgütü unsurları ve bu eylemlerde kullanılan insanlar daha sağlıklı incelenebilecektir. Terör eylemlerini ve terörist grupları meydana getiren kişilerin genel düşünce yapılarını, yaşadıkları çevreyi, ailelerini, ekonomik yaşantılarını, ortak yönlerini,

değerlerini, psikolojik yapılarında önemli derecede bir bozukluk bulunup bulunmadığını ve onları terör eylemlerine iten unsurların neler olduğunu araştırmak gerekmektedir (www.jandarma.gov.tr/asayis/ter.s/Terror_Terrorizm_Terror_Orgutlerinin_%20Amac%C4%B1.htm Erişim tarihi: 30.10.2017).

Ülkelerin, içinde yaşadıkları toplumları her yönden geliştirmek, korumak, eğitmek, sosyal düzenlerini sağlamak gibi yükümlülükleri vardır. Kendi ülkesinin vatandaşlarının güvenliğini sağlayamayan bir devlet, vatandaşlarını terör örgütlerinden gelecek tehditlere karşı koruyamayacaktır. Böyle bir durumda can güvenliği bulunmayan bir toplum, kendilerinin ve ailelerinin can güvenliği için gerekirse terör örgütlerine maddi yardım yapmaya veya çocuklarını bu örgütlerin eline teslim etmeye mecbur kalabileceklerdir (Baharççek, 2000: 13).

1.2.1. İdeolojik Sebepler

İdeolojiler, hangi anlamlarda olursa olsun, toplumlarda önemli bir fonksiyonu temsil etmektedir. İdeoloji, toplumdaki hayat tarzını ve ilişkileri belli bir zemine oturtmak suretiyle insanların hangi amaçlar için yaşadıklarını, hedef ve düşüncelerinin ne olduğuna açıklık getirmeye çalışır. Özellikle toplumların bunalımlı dönemlerinde onlara bir yol göstererek umutsuzluk içerisine düşmemelerini, hayata küsmemelerini ve zor şartlar karşısında dayanmalarını sağlayan itici bir güçtür. Bu nedenle, toplumlar sürekli bir ideolojiye sahip olma, toplumu yönetenler de topluma sahiplenebilecekleri bir ideoloji kapsamında örnek olma yükümlülüğündedirler (Demir, 2009: 57).

Geçmişten günümüze kadar geçen süre zarfında çok sayıda ideolojinin, örgütler tarafından sahiplenildiği ve desteklendiği görülmektedir. Örneğin; sağ, sol, faşist, marksist gibi ideolojiler örgütlerin ortaya çıkış noktalarını oluşturmakta ve yürüttükleri siyasetin düşünsel yapısını belirlemektedir. Sağ ideolojiler, devletin yönetim şeklini dini temellere dayandırmaya yönelik faaliyet gösteren ve aşırı milliyetçiliği barındıran ideolojilerdir. Sol ideolojiler ise, Marks 'ı örnek alan, sınıflı toplumun sıkıntılarını gizleyen, bu şekilde ezilen sınıflar arasındaki siyasal edilgenliği ve yanlış inancı destekleyen bilgiler toplamını savunabilmektir (Kuyaksil, 2014: 84-85).

Terör örgütü üyeleri, ideolojik çizgideki çeşitli fikir, düşünce ve inanç sistemlerini referans olarak kullanmakta, bu yollarla da kendileri açısından eylemlerine ve varmak istedikleri hedeflerine meşruiyet kazandırmaya çalışmaktadırlar. Günümüzde dini kılıfa bürünmüş terör örgütleri, bir kısım dini bilgileri dinin ana unsurlarından ve bütünlüğünden çıkararak, parçacı bir yaklaşımla klişeleştirip, sloganlaştırıp kendi davalarını açısından bir araç şeklinde görmektedirler (www. adar. org. tr/tr- TR/ kose - yazilari /280/orgutlerinin -ideoji-unsuru-olarak-kullandigi -bazi -dini -kavramlar, Erişim Tarihi:30.10.2017).

İdeolojik unsur, ortaya çıkan söz konusu bir hareketin kendisini destekleyecek ve bu harekete katılacak elemanlar bulabilmesi için güçlü bir ideolojik neden ve bunun varlığına bağlı etkenler bakımından önemlidir. İdeolojik temeli bulunmayan yapılar, ilerleyen zamanlarda

tafftar toplama konusunda ve devamlılığını sürdürmek mahiyetinde inanırlılığını kaybedip sıkıntıya düşebilecektir. İdeolojik temele dayanmayan bir yapı, bu yapının karşısında bulunan gruplara karşı mukavemet göstermekte zorlanacak ve zamanla sürekli eriyecektir. İdeolojik düşünce sistemi herhangi bir yapının hareket başlangıcı olduğu gibi, dünyada bulunan terör örgütlerinin de başlangıç noktalarını oluşturur. Tüm terör örgütleri, önce kendilerine bir ideolojik plan belirledikten sonra buna uygun strateji ile hareket ederler.

Dünyada bulunan tüm terör örgütlerinin eleman kazandıktan sonra, bu elemanları yetiştirmek için çeşitli kampları mevcut bulunmaktadır. Örgütler, bu terörist yetiştirdikleri kamplarda elemanlarına istedikleri türlerde yüklemeler yapmaktadır. Terör örgütleri elemanlarına bu kamplarda, üyesi buldukları örgütün hangi ideoloji ile hareket ettiğini, hangi alanlarda ne gibi eylemler yapılacağını, örgütün siyasi ve stratejik hedeflerinin neler olduğu gibi konuları aşılamaktadır.

İdeolojinin, terörün alt yapısını oluşturan etkili unsurlar arasında bulunduğundan bahsetmiştik (Gençtürk, 2012: 3). Ülkemizde de çeşitli ülkelerde olduğu gibi değişik ideolojik gruplar bulunmaktadır. Milliyetçilik, sosyalizm vs. bu grup türlerinden örneklerdir. Türkiye gelişmekte olan ülkelerden biridir. Bu gelişme süreci birçok çevrelerce rahatsızlık olarak hissedilmektedir. Yüzyıllardır dünyanın birçok ülkesini sömüren ve dünyada çıkan fitnelerin fitilini ateşleyen güçler tabii ki Türkiye aleyhine çalışmalarını sürdürmektedir. Gizli güçler harekete geçerek ideolojik olarak Marksist ve Leninist bir grubun özgürlük ve bağımsızlık adı altında organize ve finanse edilmesi sureti ile ülkenin bölünmesi veya karışması faaliyetlerine girişmişlerdir. Bu ideolojik düşünce ile hareket eden terör faaliyetlerinin de ne zaman sona ereceğini kimse kestirememektedir.

Dünyanın çeşitli ülkelerinde ideolojik yapıya mensup terör örgütleri faaliyetlerine devam etmekte ve etmeye de devam edecektir. Terörist gruplar terör eylemleri ile kendilerini gündemde tutarak burayı izlenimi vermek istemektedirler (Karaduman, Batu, 2011: 361). Günümüz dünyasında ideolojik yapıyla terör örgütlerine bir örnek olarak, İspanya da bulunan Bask özerk bölgesinin bağımsızlığı için mücadele ettiğini öne süren ETA gösterilebilir.

Askeri ve ekonomik güçleri elinde bulunduran ve ülkelerin coğrafi sınırlarının oluşturulmasına etken olan büyük devletler böl parçala yönet zihniyeti ile planlamalar yapmaktadırlar. Büyük devletlerin böl parçala yönet hedeflerini uygulamaya koymasında öngördükleri birinci seçenek ideolojik düşünce sistemini harekete geçirme düşüncesi olmaktadır. Bir ülkeyi hedef alıp coğrafi, askeri, ekonomik küçültmek ve ülke içinde kaos oluşturmak için ideolojik unsurları harekete geçirmek önem taşımaktadır. Günümüzde toplumlarda milliyetçi ideolojik akımlar en ön sıralarda yer almaktadır (Gücenmez, 2014: 16). Bu konuya; dünyanın herhangi bir ülkesi içinde bulunan farklı bir ırkı içinde bulunduğu ülkeyi böldürmek ve yeni bir devlet kurdukmak için terör mekanizmaları ile harekete geçirme örnek verilebilir.

1.2.2. Ekonomik Sebepler

Ülkeler, içinde buldukları toplumları ekonomik, ticari, sanayi, sosyal, eğitim ve kültürel açılardan destekleme ve geliştirmekle yükümlüdürler. Ekonomik, kültürel ve sosyal etkileşim açılarından sorunlar bulunan toplumlarda kamu düzeninin sağlanmasında çeşitli sorunlar ortaya çıkacaktır.

Ülkelerin içerisinde bulunduğu zayıf ekonomik yapı, terör örgütlerinin o toplumu ve devleti bir yöne manipüle etmesini kolaylaştırırken, zayıflayan bir ekonomide panik ve anarşinin etkili olmasına neden olacaktır. Terörizm ve ekonomi arasında doğrudan ve dolaylı ilişkilerin olduğu bir gerçektir. Ancak bu ilişkinin yönü karşılıklı etkileşimi gösterecek şekilde çift taraflı olabilir. Sağlam bir zeminde bulunmayan ekonominin mi terörü yoksa terörün mü zayıf ekonomiyi beslediği sorusunun cevabı karışık olmakla birlikte, iki unsurunda birbirlerini etkileyebileceği var sayılmaktadır (Altay vd., 2013: 267).

Terörizm nedeniyle artan risk, işsizlik ve belirsizlik ortamı, istihdam alanını da etkisi altına alabilmektedir (www.acarindex.com/dosyalar/makale/acarindex-1423. Erişim Tarihi: 30.07.2018). Günümüzün dünya düzeninde insanların hayatlarını sürdürmeleri ekonomik ihtiyaçların karşılanması ile bağlantılıdır. İnsanlar maddi ihtiyaçlarını karşılamak için bir işte çalışmaya veya paraya ihtiyaç duymaktadırlar. İnsanların bir iş bulmaları veya ekonomik maddi ihtiyaçlarını karşılamaları, içinde buldukları ülkenin refah düzeyi ile orantılıdır. Bu sebeple ekonomik istikrar kamu düzeninin korunmasında, eğitim ve öğretimin, sanayi ve ticari faaliyetlerin sürdürülmesinde, sosyal ve kültürel hayatın devam ettirilmesinde zaruri bir durumdur.

Bütün devletlerin temel iktisat politikası amaçları arasında bulunan ekonomi büyük önem arz etmektedir (Altay vd., 2013: 270). Devletler, ekonomik istikrarı sağlarken, toplumdaki gelir paylaşımını, zengin fakir dengesini sağlamakla da görevlidirler. Ekonomik gelir dengesinin zengin fakir arasında uçurum düzeyinde olduğu bir ortamda, hiç bir devlet tam anlamı ile sağlanmış bir kamu düzeninden söz edemez. Devletler, koyduğu kanunlar vasıtası ile oluşturduğu ve bizzat destekleyip teşvik ettiği yatırım unsurları ayağını da kullanarak toplumdaki ekonomik dengeyi sağlamalı ve kontrol etmelidirler.

Araştırmaların çoğuna göre, gençlerin terör örgütlerine katılmalarında ana etmenlerden bazıları da eğitim ve ekonomik ihtiyaçların karşılanmamasıdır. Büyük şehirlerde ve kırsal kesimde hayatlarını sürdüren gençlerin, terör örgütlerine katılmalarında ekonomik sıkıntıları ve yeterli eğitim alamamaları ön plana çıkmaktadır. Ekonomik ihtiyaçlarını karşılamakta zorlanan bir gencin, belirli bir süre sonra yanlış yollara veya bir terör örgütünün kucağına düşmeyeceğinin garantisini kimse veremeyecektir. Barınmak için bir evi bulunmayan, karnını doyurmak için maddi imkanı olmayan bir insan. bunları sağlayabilmek için arayış içerisine girecek ve bu ihtiyaçlarını karşılayabilecek bir teklif ile gelen terör grubunu kabul edecektir (Yemenici, 2016: 7).

Toplumların gelişimi ve kendini yenilemesi ile ekonomik unsur birbirine sıkı sıkıya bağlı öğelerdir. Devletler, vatandaşlarının terör örgütlerine katılmalarını engellemek için, kişilerin maddi olanaklarını sağlamalı ve belirli bir düzeye gelecek şekilde sürekli hale getirmelidir ki, insanlar belirli bir ekonomik düzeyde yaşamlarını sürdürmek için kendilerine lazım olan maddi unsurları bulabilsinler (Çetinkaya, 2010: 24). Bu tür bir düzeyde istikrarı sağlayan bir ülke, artık gençlerinin hem terör örgütlerine katılmalarını engelleyecek hem de gençlerinin geleceğine güvenle bakabilecektir.

1.2.3. Sosyo-Kültürel Sebepler

Sosyoloji bilimi, çoğulculuğu toplumun değişik interaktif gruplardan oluştuğu biçiminde algılayabilir; antropoloji çoğulculuğu etnik birimlerin birbirleriyle dinamik bir ilişki içinde bir ara da yaşaması olarak görebilir. Acaba hukuk çoğulculuğu nasıl görmektedir? Gessner's göre: "Ulus devlet temelde tek bir belirgin kültür üzerine kurulmuştur ve alt kültürlerin daha fazla önem kazanmasına rağmen - genelde yine de bir kültürel birlik olarak ele alınması gerekmektedir.

Kültürel çoğulculuk, devletin toprak bütünlüğünü tehdit etmektedir, gibi görünmeye başladığında, önemli bir sorun olarak görülmeye başlar. Değişik kültür gruplarında var olan milliyetçilik ise üniter devletin etkili değerleri ya da hakim kültürü ile çatışma içinde bulunabileceği varsayılmaktadır (Örücü, 2011: 80 -82).

Terör kavramını incelerken, terör eylemlerini gerçekleştiren kişileri ve terör gruplarını da psikolojik ve sosyo-kültürel açılarından da incelemek gerekmektedir. Terör örgütüne katılan kişiler, psikolojik olarak ne durumda idiler ve bu terör saldırılarını gerçekleştirmeye karar verme safhasında nasıl bir mantık oluşturdular ve bu saldırıları gerçekleştirirken kendilerine ne gibi psikolojik yüklemeler yapıldı sorularının da araştırılması gerekmektedir.

Terörist ideolojide, insanlara ne kadar fazla zarar verilirse terörizm propagandası o oranda etkisini ortaya çıkaracaktır (Muş, Can, vd, 2015: 6). Terör örgütlerini kuran insanlar ve bu örgütlere katılan kişiler, sonuçta toplumların içinden çıkmış şahsiyetlerdir. Günümüz dünya düzeninde, toplumlardaki kültürler bir etkileşim içindedir ve hızla değişikliklere uğramaktadır. Toplumlarda görülen kültürel değişimler sosyal yaşamda da değişikliklere neden olmaktadır. Toplumlarda görülen bu kültürel ve sosyal değişimlere ayak uyduramayan insan sayısı da az değildir. Kültürel ve sosyal bu değişimlere uyum sağlayamayan kişiler kendilerini dışlanmış, hor görülmüş ve bir kenara itilmiş psikolojisine sokmaktadırlar. İşte bu dönem kişilerin bocalama evreleridir. Bu bocalama dönemine giren insanlar kendilerinin kim olduklarını sorgulayacaktır. Böyle bir buhran geçiren insanlar terör örgütlerinin arayıp ta bulamadığı varlıklardır.

Terörizm, yapısı itibari ile aynı zamanda sosyal olaylardan biridir. Terörizm, çıktığı ve meydana geldiği toplumların dillerini, dinlerini, kültürlerini, gelenek ve göreneklerini, ahlaki unsurlarını, kendisine uyarlayıp sosyalleşmeye çalışmaktadır. Terör güçleri, hedef aldıkları

ülkelerde zayıf noktaları kullanarak bir anarşi ortamı oluşturmak isterler. Milliyetçilik, Irkçılık, Kürtçülük, Selefilik gibi unsurlardan hangisi terör oluşturmak için etkili olacaksa, onu uygulamaya koyarlar (Yemenici, 2016: 8).

Terör ve anarşilerin oluştuğu toplumlarda insanlar, temel ihtiyaçlarını bile karşılamakta güçlük çekebilmektedirler. Böyle bir kaos ortamında insanlar psikolojik ve fizyolojik baskı altında kalabilmektedirler. Devletler bu tür durumlarda vatandaşların can ve mal güvenliğini kolluk kuvvetleri vasıtası ile sağlamakla yükümlüdür. Devlet, kendi insanların güvenliğini sağlayamadığı durumlarda, bu insanları terör örgütlerinin tehditleri ile karşı karşıya kalacaktır. Yaşama ve barınma hakları tehdit altında bulunan insanlar terör örgütlerinin tekliflerini istemeden kabul edecekler, hatta bu örgütlere çocuklarını bile vermek zorunda kalacaklardır.

Günümüz gelişen dünyasında yerleşim yerlerinde ve şehirleşme alanlarındaki hızlı ilerleme çerçevesinde meydana gelen değişimlerde toplumları ve o toplumların bir parçası olan insanları sosyal ve kültürel açılardan etkilemektedir. Ticari, sanayi, eğitim alanında sürekli görülen değişimler ve insanların daha düzgün bir hayat standardı yakalama istekleri kırsaldan şehirlere göçler oluşmasına sebebiyet vermiştir. Bu tam anlamı ile uygun bir planlamalar yörüngesinde yapılmayan şehirleşme çalışmaları kültürel adaptasyon sıkıntılarını da beraberinde getirmektedir (Kızmaz, 2006: 255). Dolayısıyla bir plan ve program çerçevesinde yapılmayan kentleşmeler, terör örgütlerinin siyasi kanadına da bir destek unsuru olarak ortaya çıkmaktadır.

1.2.4. Psikolojik Sebepler

İnsan, çocukluktan itibaren düşünen, gelişen, öğrenen, eğitilen hatta yönlendirilebilen bir varlıktır. İnsanların toplum içinde sergiledikleri davranış çeşitleri ile gösterdikleri hal ve hareketlerde mutlaka bir alt yapı unsuru bulunmaktadır. Gerçekleşen terör olaylarında, terörist eylemi gerçekleştiren failin durumu araştırılacak bir konudur. Terörist, terör eylemini gerçekleştirmeden önce örgüt içinde ne gibi eğitimler alıp psikolojik yüklemelere tabi tutulmuştur. Terör eylemini gerçekleştirmek için ne gibi planları uygulamış ve olayı gerçekleştirirken nasıl bir psikoloji içerisinde bulunmuştur (Demirli, 2011: 68). Tüm bu saydığımız soruların cevaplarını bulduğumuz takdirde, eylemi gerçekleştiren bu teröristin psikolojik durumunu hakkında daha iyi bir kanıya varılabilecektir.

Anarşi ve şiddet, sosyolojik, antropolojik ve psikolojik açıları ile birlikte önemli bir kavram olduğu için tek bir disiplin açısından değerlendirilmesi yeterli olmayacaktır. İnsanların çoğu şiddet olaylarından uzak kalmayı tercih ederken, neden bazılarının şiddete yöneldiğini incelemek fayda sağlayacaktır (Çayır ve Çetin, 2011: 6).

Kişisel becerisi, yetisi, yeteneği gelişmemiş insanlar, içinde buldukları toplumsal durumu, konumu, rolü, yeri kabul etmezler. Toplum tarafından engellendiklerini ilgi, sevgi, saygı görmediklerini değerlendirirler. İlgi görmek, saygınlık kazanmak, kendilerini gerçekleştirmek için saldırgan davranışlara ve şiddet eylemlerine değer veren davranış

şekillerini uygulamak isterler (www. asimetrik savaslar.wordpress.com, Erişim Tarihi:30.10.2017).

Toplumdan dışlanmış hissi ile hareket edebilecek insanlar kendilerinde bir eksiklik olarak değerlendirilen yenilikçilik, olumluluk, farklı yeni düşünce oluşturma, sosyalleşme gibi unsurların yerine, toplumun kendilerini belirli bir konumda görmesi için ön plana çıkma ve dikkat çekme eğilimleri içerisinde olacaktırlar. Toplumda belli bir konum elde edememenin sonucunda oluşan psikolojik yalnızlık, korkuya kapılma, can sıkıntısı vs. davranışlar ise insanları bunun tam aksi hareketler olan anarşi, terör, saldırı, bir örgüte ait olma gibi alternatif arayışlara itebilmektedir.

Terör örgütleri, faaliyet ve eylemlerini sürdürmek için elemana ihtiyaç duymaktadırlar. Terör örgütleri, kendilerine gerekli eleman arayışlarında genelde 15 ile 25 yaşlarındaki gençlere yönelmektedirler. Psikolojik ve psikiyatrik olarak bahse konu bu yaş aralığında gençler bir geçiş dönemi yaşar ve bu gençlerin terör örgütlerine kazandırılma ya da kandırılma, yönlendirilme, ikna edilme olasılığı çok yüksektir. Her insan sonuçta doğumu ile belli başlı evrelerden geçerek gelişimini sürdürmektedir. Çocuklarda bu belirli sürelerde oluşan bu geçiş dönemi de önem arz etmektedir. Bu geçiş döneminde 13-14 ve 22-25 arası yaşlarda bulunan insanlara dikkat etmek gerekmektedir (www.hurriyet.com.tr/gundem/iste-turkiyeyi-tehdit-eden-terror-orgutlerinin-analizi-7913581.Erişim Tarihi: 26.07.2018).

Toplumlarda, terör örgütü üyelerinin yoksul ve kötü eğitim almış insanlar arasından çıkmalarının normal bir durum olduğunu ifade etmiştik (Demirçivi, 2015: 24). Terör örgütleri, başka bir alternatif olarak da beyin olarak psikolojik sıkıntı içinde bulunan ya da tam anlamı ile beyin ve psikolojik olarak gelişemeyen insanları da terör eylemlerinde kullanabilmektedirler. Bu tür beyin ve psikolojik olarak sağlıklı olmayan insanlarda ise yaş mevzuuna bakılmamaktadır. Psikolojik sağlıkları yerinde olmayan insanlar ise terör örgütlerinin ses getirmek amacı ile yaptıkları eylemlerde kullanılacakları en önemli araçlardır.

1.2.5. Etnik Sebepler

Etnik terörizm, bir etnik grubun etnik temele dayalı mücadelesini sürdürmek için gerçekleştirdiği bilinçli şiddet hareketi olarak adlandırılabilir. Özellikle son zamanlarda sürekli yaygınlaşan etnik terörizm, diğer terör gruplarından farklı bazı özellikler göstermekte ve etnik terörizm ile mücadele bu tür terör hareketleri ile mücadele etmek zorunda kalan devletler için zorluklar ortaya çıkmaktadır (Baharççek, 2000: 11). Etnik terör, ideolojik, dini ve maddi unsurlara dayanan şiddet hareketlerinden farklılık gösterir. Etnik terör örgütüne üye olan kişiler, çoğu kez ülkenin tamamı yerine kendi bölgelerinde bulunan insanları etkilemeye çalışırlar ve devlet tarafından sunulan kimlik yerine farklı olduğunu değerlendirdikleri etnik kimliklerini göz önünde bulundurmak isterler (Baharççek, 2000: 14).

Etnik terör, isminden de anlaşılacağı gibi temeli etnik bir ideolojik grup hareketine dayanan ve bu grubun kendilerine hedef olarak seçtikleri ideallerini gerçekleştirmek amacı ile

yapılan mücadeleyi ifade etmektedir. Teknolojinin ve haberleşme araçlarının günden güne iyice yaygınlaştığı bir dünyada, ülkeler içinde bulunan etnik gruplar dünyada meydana gelen hemen hemen tüm olaylardan haberdar olmaktadır. Dünyanın her hangi bir ülkesindeki etnik bir grubun meydana getirdiği bir olay diğer ülkelerde bulunan etnik grupları da olumsuz yönde etkilemektedir. Bu durum, tüm dünya ülkeleri için sorun teşkil etmektedir.

Etnik terör örgütlerinin kendi düşüncelerine göre tespit ettikleri sorunları şu şekillerde ifade edebiliriz (Yemenici, 2016: 9):

1. Vatandaşlık bağı ile bağlı buldukları ülke ile farklılıkları olduğu,
2. Kendi ırklarına bağlı olarak farklı bir dile sahip buldukları,
3. Yüzlerce yıl öncesine dayanan tarihi bağlarının olduğu,
4. Üzerinde hayatlarını sürdürdükleri veya iddia ettikleri coğrafi alanlara eski devirlerden bu yana onların sahip olduğu,
5. Devlet tarafından ikinci sınıf insan muamelesi yapıldığıdır.

Etnik gruplar içinde buldukları ülkelerde çeşitli olumsuz faaliyetler göstermektedirler. Bu etnik gruplar buldukları ülkelerin kamu düzeni, ekonomisini, kültürel değerlerini sarsmak, yönetimleri işleyemez hale getirmek ülkeleri bölüp parçalamak ve kendilerine ait bir devlet kurabilmek için dış güçlerin desteğini de alarak bizzat kendileri veya terör örgütleri aracılığıyla harekete geçebilmektedirler. Bu faaliyetlerini gerçekleştirmek amacı ile de, kendilerine ait olan basın yayın organları, taraftarı oldukları siyasi partiler ve etnik terör örgütleri ile birlikte hareket ederler.

Devletler ile Etnik gruplar arasında çoğu zaman çatışmalar meydana gelebilmektedir (Öztop, 2015: 56). Devletler, etnik terör ile mücadelelerini kanunlar çerçevesinde olması gereken şekilde sürdürmelidirler. Terörün kökten ortadan kaldırılması içinde, dışarıdan gelen destek ve bağlantılarında kesilmesi, terör ile mücadele önemli bir etken olacaktır. Terör örgütleri ve bunların bağlantıları ile yapılan mücadele bir intikam hırsına dönüşmemeli ve arada masumlar da zarar görecektir. Terör örgütleri ile yapılan mücadeleler kapsamında masumlarda zarar görürse, bu terörün ve şiddet olaylarının ortadan kaldırılmasından çok terör eylemlerinin ve şiddet hareketlerinin artmasına neden olacak ve bunun sonucunda da ülkelerin bütünlüğünün korunmasını ve kamu düzeninin sağlıklı işlemesi tehlikeye girecektir.

Devletler, vatandaşlarını idare ederlerken gerekli kanuni tedbirleri aldıktan sonra insanları arasında ayırım yapmaktan da kaçınmalı ve halklarına şefkat yüzlerini göstermelidirler. Devletler, içerisinde bulunan toplumlara huzur ve barış içinde birbirleri ile sürtüşmeye girmeden hayatlarını sürdürebilmenin çabası içerisinde bulunmalıdırlar (İşeri, 2008: 25). Dünyanın birçok ülkesinde farklı kültür ve kimlikte olan insanların nasıl bir arada huzur ve mutluluk için de yaşadıklarını, halklarına bilinçli bir şekilde anlatmalıdırlar.

1.2.6. Jeopolitik Sebepler

Terörizm, kelime itibari ile sadece kriminal içerikli bir kavram ve olgu anlamına gelmemektedir. Hatta ondan daha çok siyasi, stratejik, jeopolitik ve enerji içerikli anlamları ifade etmektedir. Bu nedenle de tek boyuttan ele alınmamalı, her terör saldırısının politik ve stratejik bir mesaj gönderdiği anlaşılmalıdır. Zira terörizm, asıl amacın aracıdır durumundadır. Amacı belirleyen terör örgütlerinden daha çok arkasındaki güç veya güçlere bakmak gerekmektedir. Onlarda daha çok güç mücadelesinin önemli tarafı olan devletlerdir (www.,aksam.com.tr/prof-dr-yasar-hacisalihoglu / yazarlar /terorun -jeopolitigi - ve - turkiye - e2 - 80 - a6 - c2/haber-577945, Erişim Tarihi: 30.10.2017).

Devletlerin ve dünya siyasetine yön veren güç odaklarının çıkarlarını ön planda tutmaları nedeni ile bir yandan olumlu mesajlar verilirken bir yandan da terör olayları ile karıştırılmak istenen ülke veya bölge için eylem planları hazırlanmaktadır. Hiç bir devlet veya devlet adamı, bizzat terörü desteklediğini söyleyemeyeceğinden dolayı, terör eylemleri belli bir döngüde sürüp gidecek ve asıl faillelere hiç bir zaman ulaşamayacaktır.

Dünyanın birçok ülkesinde meydana gelen terör saldırılarının arkasında gerçek anlamda bir devletin veya devletlerin olduğu saklanacak bir kavram değildir. Ancak yapılan terör olaylarını gerçekleştiren unsurların içinde istihbarat birimleri de bulunduğundan genelde ispat etmek olanaksızdır. Bir ülkeye terör saldırılarında bulunduğu, o ülkeyi bölmek, ekonomik olarak çökertmek, yer altı ve yer üstü kaynaklarını ele geçirmek ve Jeopolitik konumundan faydalanmak amacı güdülmektedir.

Bazı bölgelerin coğrafi açılarından olumsuzluklar oluşturması, devletin yapacağı yatırımları da aksi yönde etkilemektedir. Bu bölgeler daha çok özel sektör için cazip alanlardır. Hem coğrafi olumsuzluklar, hem de mahalli idarecilerden kaynaklanan sorunlar devlete mal edilmekte ve insanlar üzerinde devlete karşı bir ön yargı oluşturulmaya çalışılmaktadır (Yemenici, 2016: 10).

Daha önce bahsettiğimiz gibi ülkelerin, jeopolitik konumu ve çeşitli kaynakları elinde bulundurması, o ülkeyi terörün ve terör örgütlerinin hedefi konumuna getirmektedir. Günümüz dünyasında ülkeler arasındaki rekabet ve sürekli kendini yenileme yarışı hızla devam etmektedir. Ülkeler bir yandan neredeyse her gün değişen ve gelişen ekonomi, sanayi, silah gibi unsurlar vasıtası ile planlar yapmaktadır. Birçok ülke dünyanın farklı yerlerinde jeopolitik öneme sahip toprak parçalarını elinde bulundurmaktadır. Böyle önemli bir kara parçasına, yer altı ve yer üstü zenginliklerine sahip olan ülkeler her zaman istihbarat örgütlerinin, şer odaklarının ve dünyaya yön veren unsurların ülkeyi karıştırmak için çalıştıkları bir hedef haline gelecektir. Ülkelerin şer odaklarına karşı topraklarını korumasında ve terör sorununu çözmesinde sadece silahlı mücadelenin sorunu çözmeyeceği de bilinmelidir (Arınç, 2010: 5).

Türkiye de jeopolitik konumu ile terör örgütlerinin karıştırmak için uğraş verdiği ülkelerin başını çekmektedir. Türkiye, üç tarafı denizlerle çevrili ve dört mevsimin görülebildiği, aynı anda bir yanında denize girilirken, bir yanında da kış turizminin yaşanabildiği ender ülkelerden birisidir. Dünya petrolünün büyük bir kısmı Türkiye

topraklarına yakın yerlerde bulunmaktadır. Stratejik ve jeopolitik öneme sahip Avrupa ve Asya kıtasını birbirine bağlayan İstanbul ve Çanakkale boğazları Türkiye'nin elinde bulunmaktadır. Tüm bu sayamayacağımız nedenleri de topladığımız zaman jeopolitik konumun ne kadar önem teşkil ettiği daha iyi anlaşılacaktır.

Uluslararası siyasette güç ve güvenlik arasındaki doğrudan bağlantılardan bir tanesi de ülkelerin coğrafi yerleridir (Çitlioğlu, 2011: 114). Jeopolitik konumda önemli bir toprak parçasında bulunan ülkelerin terör örgütlerinin ve düşman devletlerin, terör unsurları aracılığıyla veya direk olarak hedef haline geleceğini öngörebilmekteyiz. Jeopolitik önemli bir konumda bulunan ülkeler, diğer ülkelere nazaran daha güçlü, dikkatli ve duyarlı olmak zorundadırlar. Hangi yönden nasıl bir terör saldırıları gelebileceği ve gelirse ne gibi analizler ile bunların bertaraf edileceği incelenmesi gereken önemli konulardır. Terörle mücadele ekseninde askeri ve ekonomik güç kaynağına sahip olmak, ülkelerin kendilerine yapılabilecek her hangi bir saldırı durumunda en önemli dayanak noktaları olacaktır. Terör ile mücadele yapılırken en modern silahlara sahip olmak, terör eylemlerini önlemekte ve gerçekleşen terör olaylarında teröristleri etkisiz hale getirmek için önemli bir avantaj sağlayacaktır. Devletlerin, askeri olarak yeni ve modern silahlara sahip olması ve terör ile mücadele kapsamında gerekli maddi imkanları sağlayabilmesi, ekonomik gücü ile de alakalı denilebilecektir.

Türkiye'nin yeryüzünde önemli bir jeopolitik konuma sahip toprak parçalarında kurulan bir devlet olduğunu belirtmiştik. Bir ülke yeryüzünde önemli bir konumda bulunması nedeniyle tüm dikkatleri üzerine çekecektir. Türkiye'nin de önemli bir jeopolitik konumda bulunması terör saldırılarının sürme nedenlerindedir. Bu terör saldırıları ve Türkiye üzerine oynanan oyunlar kısa sürede sona erecek gibi de görünmemektedir. Türkiye üzerine yapılan bu terör saldırıları dış güçlerin organize çalışmaları ile varlığını sürdürmektedir (Arıncı, 2010: 6). Hiç bir terör örgütü devlet veya devletler desteği olmadan devamlılığını sürdürmez. Terörü kökünden yok etmek için, en önemli destek kaynağı olan dış bağlantıların ortadan kaldırılması gerekmektedir.

1.3. Terörizm Çeşitleri

Ülkeler arasındaki mücadelenin boyutunu büyük oranlarda değiştiren teknolojik dönüşüm, kuşkusuz gayrimeşru şiddet unsurlarının da hareket yöntemlerini ve bu yöntemlerden en yüksek seviyede sonuca ulaşabilme yeteneklerini geliştirmeleri anlamını ifade ediyordu. Terörizm, bu değişik kimlik yapısı ile artık bir çatışma stratejisi konumunda bulunuyor (Yalçın, 2006: 99).

Günümüz dünyasında uluslararası ilişkiler sistematüğinde görülen terörizm eylemleri çok çeşitli amaçları, hedefleri ve ideolojileri içerisinde bulundurmakta ve ayrıca daha farklı coğrafyalarda ortaya çıkmaktadır. Bu kapsamda, terörizmin sınıflandırılması konusu disiplini oluşturan kişilere göre farklılıklar göstermekte ve çoğunlukla kabul görmüş bir metodolojini varlığından da söz edilememektedir (www.akademikperspektif.com/2013/11/18/terorizm-dosyasi-iii-terorizm-dalgari-ve-cesitleri/ Mehmet Akça, Erişim Tarihi:30.10.2017).

Dünyada meydana gelen terör olaylarında yapılan eylemin kendisinden ziyade, toplumlar ve kişiler üzerinde gösterdiği etkiler daha fazla önem arz etmektedir. Meydana gelen terör eylemlerinde, olayları gerçekleştirenlerin öncelikli amaçları toplumda, kamuoyunda, ulusal ve uluslararası basın yayın organlarında istenilen düzeyde ses getirilmesidir. Dünyanın her hangi bir ülkesinde meydana gelen bir hırsızlık olayında devletler, toplumlar ve basın yayın organları konunun üzerinde fazla durmayacakken, bir başka ülkenin insanların toplu halde bulunduğu pazar yerinde meydana gelebilecek bombalı bir intihar eyleminde insanlar ve basın yayın organları günlerce bu konuyu konuşacaklardır. Meydana gelen bu bombalı intihar saldırısı bir terör eylemi olması nedeni ile insanlık tarihine bir kara leke olarak geçecek ve olay tazeliğini kolay kolay kaybetmeyecektir.

Dünyada gerçekleşen terör olaylarının mutlaka bir neden dayanağı bulunmaktadır. Terör örgütleri giriştikleri terör faaliyetlerinde her zaman bir amaca ve hedefe ulaşmak için mücadele vermektedirler (Özarslan, 2001: 370). Yapılan terör saldırılarının sonucunda toplumlarda, kamu düzeninde, ekonomide vs. unsurlarda bir panik havası ve korku ortamı hedefleri gözetilmektedir. Yapılan terör eylemlerinin sonucunda insanlarda bir güvensizlik ve korku havası oluşması nedeniyle, toplumların devletlerine olan güvenleri sarsılacak bu da kamu düzeninde ve sosyal yaşantıda olumsuz bir hava oluşmasına neden olacaktır. Zaten terör örgütleri de böyle bir ortamın oluşmasını istedikleri için, kısmen de olsa hedeflerine ulaşacaklardır.

Gerçekleştirilen terör olaylarında çoğu zaman hedef olarak insanların toplu bir şekilde buldukları yerler olan çarşı, pazar, metro istasyonları, alışveriş merkezleri, otobüs durakları, futbol maçları ve çeşitli etkinliklerin düzenlendiği yerler saldırı amacı olarak seçilmektedir. Bu tür yerlerin saldırı yapılmak için seçilme sebebi, insanları panik ortamına sokup, korku ve dehşete düşürerek yerleşme ve seyahat özgürlüklerini kısıtlamaktır. Bu tür bir psikolojik çöküntüye girecek toplumların ise devlet yöneticilerine güvenleri sarsılacaktır.

Terör örgütleri, saldırılar düzenledikleri ülkelerde bir kaos, huzursuzluk ve anarşi ortamı oluşturarak kamu düzenini zayıflatmak isterler (Akmaral, 2015: 72). Sarsılan otoritenin devamında düzensiz bir toplum ortaya çıkması için varlarını yoklarını ortaya koymaktadırlar. Bu hedeflerini gerçekleştirdikleri takdirde, bundan sonra denge unsurlarına karşı kendilerini haklı göstermeye çalışacaklardır. Zaten terör örgütlerinin amacı da kendilerini haklı gösterip devlet yöneticilerini zayıf düşürüp, siyasi ve askeri üstünlüğü ele geçirmektir. Bunun sonucunda ise yönetimi ellerinde bulunduran hükümetler devrilme aşamasına geleceklerdir.

Dünyada yapılan terör faaliyetlerinin ve bu örgütlerin yaptıkları terör saldırılarının değişik özellikleri ve çeşitleri vardır. Bunlar çeşitli başlıklar altında incelendiğinde, terör kavramı daha iyi anlaşılacaktır. Her terör örgütünün ve terör saldırılarının çeşitli özellikleri, planları ve hedefleri olabilmektedir (Gürel, 2005: 44).

1.3.1. Devlet Destekli Terörizm

Dünya üzerinde bulunan devletlerin de terörist eylemlerde bulunabileceği unutulmamalıdır. Terör faaliyetlerinin doğal olarak destek alınan ülke dışındaki bir veya birden fazla ülkeyi etkilemesi durumunda, terörist faaliyetler uluslararası hukuk açısından daha önemli bir duruma gelebilmektedir. Ancak dolaylı veya doğrudan devlet desteği olsa da, uluslararası terör faaliyetleri daha fazla devletlerin dışındaki örgütler tarafından icra edilmektedir (Karacasulu, Ovalı, 2013: 56).

Terörist eylemin yapıldığı ülke dışından bir grup veya devlet yapılan terörist eylem ve faaliyetlere destek verebilmektedir. Bu durumda bulunan grup veya devletlere bakıldığında terörün ve terörizmin net bir tanımının açıklaması yapılamamakta, korku ve sindirme politikalarının bulunduğunu saklamaktan başka hiçbir çaresi kalmamış, kendi yaptıklarını sade ve sadece inkar etmekle yetinmektedirler. Dünya üzerinde bulunan bazı devletlerin savaş adını koyduğu ve hiçbir savaş kuralı, insan hakkı tanımadığı, savaştığını söylerken karşısındaki ülkede adeta terör eylemlerinde bulunduğu, resmen terörist faaliyetler yaptığı, birçok ülkenin de bu duruma sessiz bir şekilde seyrettiği görülmektedir (www. akademik perspektif.com /2014 /10/01/ teror - terorizm - ve - devlet - teroru ,Erişim Tarihi:30.10.2017).

Günümüz dünyasında ülkelerin ellerinde bulunan silahlar sürekli gelişim göstermektedir. Bugün dünyada birçok ülkenin elinde en modern silahlar mevcut bulunmaktadır. Gelişen dünya düzeninde bir devlet, başka bir devlete karşı varlığı bilinen atom bombalarını, kimyasal silahları, uzun menzilli kıtalar arası füzeleri kullandığı takdirde buna misilleme yapılacağını ve karşı tarafın büyük zararlar görebileceği gibi, kendi ülke insanlarının da buna benzer büyük zararlar ile karşılaşabileceğini öngörebilmektedir. Çağımızda silahlı güç dengeleri birbirine yakın olan devletler birbirleri ile yakın savaştan kaçınıp, kendilerine rakip olan devleti perde arkasından terör örgütlerini desteklemek suretiyle alt etmenin yollarını aramaktadırlar. Bir başka incelenmesi gereken konu ise bir devletin bir topluluğu dünya kamuoyu önünde terörist olarak gösterip, bu topluluğa yaptıkları zulüm ve cinayetleri de meşru göstermeye çalışmalarıdır (www.turkiyehukuk.org/devlet-destekli-uluslararası-terorizm/ Erişim Tarihi: 07.09.2018).

İkinci dünya savaşının sona ermesi ile birlikte, birçok ülkenin katıldığı savaşlar artık ortadan kalkmıştır denilebilmektedir. Ülkeler, hedef olarak gördükleri ülkeleri yakın savaş dışında başka bir alternatif ile nasıl yıkabileceklerinin hesaplarını yapmaktadırlar. Bu planlarını hayata geçirmek için kendi istihbarat örgütlerini ve ajanlarını da kullanabilmektedirler. Kullandıkları bu istihbarat örgütleri ve ajanları vasıtası ile o ülkenin zayıf noktalarını tespit edip ona göre terör eylem planları yapmaktadırlar. Burada ki ana hedef ise, rakip ülkeyi terör saldırıları ile meşgul edip en kısa sürede karıştırmak, ele geçirmek, bölebilmek veya kendi güdümüne sokabilmektir.

Dünya üzerinde bulunan herhangi bir ülkenin, terörist örgütlere silah vermesi ve yardımlarda bulunması da aktif destek olarak görülmüştür (Guliyev, 2013: 4). Bugün dünyanın çeşitli yerlerinde birçok ülkeler, kendilerine stratejik bir engel olarak gördükleri diğer ülkelere ya devlet terörü uygulamakta ya da terör örgütlerine silah, eleman ve ekonomik destek sağlamak sureti ile zulüm uygulamaktadırlar. Bu konuda örnek verecek olursak; Türkiye,

dünyada stratejik ve jeopolitik öneme sahip, üç tarafı denizler ile çevrili, yeraltı ve yer üstü zenginliklerine sahip ve yakın bir kara parçasında bulunan, Avrupa ve Asya kıtalarının birleştiği bir konumda yer alan ender ülkelerden birisidir. Türkiye'nin böyle önemli bir coğrafya da yer alması, birçok dünya ülkesinin dikkatini çekmektedir.

Avrupa ve dünya devletlerinden bazıları, Türkiye'nin ekonomik, askeri, teknolojik, sanayi gibi gelişimlerinin engellenmesi veya durdurulması, toprak bütünlüğünün bozulması için, terör örgütlerine ve terör eylemlerine bizzat destek sağlamaktadırlar. Bugün Almanya, Belçika, Yunanistan, Suriye, Irak, İran gibi ülkelerin, Türkiye'nin başına bela olan PKK terör örgütünü maddi ve manevi olarak destekledikleri tahmin edilmektedir.

Terör grupları birçok zaman dış destek elde edebilmektedirler (Baharçiçek, 2000: 20). Bu konuda dünya üzerinde daha farklı örnekler olabileceği gibi ABD'nin PKK ve onun farklı isimler ile terör faaliyetleri yapan yan kollarına desteği verilebilir: ABD'nin, PYD/YPG terör örgütlerine olan desteği bilinmektedir. Türkiye, PYD ve YPG'nin bir terör örgütü olduğunu her platformda ifade etmektedir. ABD, PKK'nın Suriye kolu olan bu örgütlere destek vermeye devam etmektedir. ABD, PKK'yı terörist bir örgüt olarak kabul etmesine rağmen, PYD'yi silahlandırması ve onun Suriye'nin kuzeyinde fiili bir devlet kurma girişimlerine yönelik desteği, uluslararası hukuka ve özellikle de NATO çerçevesinde ki karşılıklı yükümlülüklerle aykırı bir davranış oluşturmaktadır. ABD'nin, PYD'ye verdiği silahlar bir zaman sonra PKK'nın Türkiye'ye yaptığı terör saldırılarında ortaya çıkmaktadır (İnat, 2016).

1.3.2. Sivil Terörizm

Sivil terörizm, terör örgütleri tarafından devletin oluşturduğu kamu düzenine karşı, halk üzerinde baskı ve şiddete sebep olan faaliyetleri içine alan bir terörizm çeşididir. Farklı bir ifade ile devlete karşı terör anlamına gelmektedir. Sivil terörizme sebebiyet veren bireylerin amacı, işleyen kamu ve devlet düzenini bozmak ve terörist ideolojiye zorla benimsetmek veya kabul ettirmektir (Yemenici, 2016: 11).

Terörizmin en önemli aracı ve terörist olmaya giden yolun başı, ortası ve sonu propaganda ve propaganda kapsamında insan beyninin yıkanmasıdır. Propagandaya aracılık edecek ve zenginlik oluşturacak unsurlar ne kadar çok ise terörist ortaya çıkarmakta o kadar kolaylaşmaktadır. Terörist nitelmesini duyduğumuzda içimizde oluşan duygu nefret, beynimizde canlanan algı ise şaşkınlıktır. Bir insanın böyle insanlık dışı davranışları nasıl yaşama geçirdiğini hep merak eder ve çoğu defa bu davranışları anlamlandırma da yaşadığımız sorunlardan dolayı konuyu kısa açıklamalarla anlatmayı düşünürüz (Bal, 2006: 13).

Günümüz dünya düzeninde günden güne sürekli gelişen ve kendini yenileyen teknoloji çağında, dünyanın bir ucunda bulunan bir ülkede ortaya çıkan ayaklanma, anarşi, hükümetlere karşı isyan gibi bir veya birkaç kişinin provoke etmesi ile başlayan şiddet ve terör hareketleri kısa sürede o ülkenin her tarafına yayılacaktır. Fitili ateşlenen ve artık çığırından çıkmış bulunan bu şuarsuzlaşan akımlar basın ve yayın organları ile dünyanın tüm ülkelerinde anında

takip edilecektir. Devletlere ve hükümetlere karşı bir grubun veya kişilerin çıkardığı bu eylemler, açıkçası bir sivil isyan ve terör hareketleridir. O ülkeye komşu olan veya basın yayın organları ile haberdar olan diğer ülke insanları oluşan bu isyan ve terör akımlarından olumsuz bir şekilde etkilenecek, fitili ateşlenmiş bu isyan, terör ve ayaklanma hareketleri geniş kitlelere yayılacaktır. Bu tür ayaklanma ve terörün ortaya çıktığı toplumlarda, hukuk işlersiz hale gelecek, kamu düzeni bozulacak, işyerleri ve dükkanlar yağmalanacak, hırsızlık olayları artacak ve insanlar karşı grup insanlarla çatışacak veya birbirlerini öldürecek terörizmin değişik yönleri meydana gelecektir (Şimşek, 2016: 323).

Devletler kamu ve hukuk düzeninin sağlıklı bir şekilde işlemesi için sorumluluklarını yerine getirmelidirler. İnsanlar barış ve huzur içinde hayatlarını sürdürebilecekleri bir dünya düzeni arzulamaktadırlar. Her insanın can ve mal güvenliği ile seyahat etme ve mülkiyet edinme hakları vardır. Hiç kimsen kendisini devlet yerine koyarak insanları yargılayamaz veya cezalandıramaz. Devletler toplumları karıştırarak terör ve anarşi iklimi oluşturmak isteyen provokatörlere karşı hukuk kapsamında üzerine düşen görevi yapmalı ve bu zararlı hücrelere kolluk güçleri aracılığı ile müdahale ederek sosyal hayatın akışını ve kamu düzenini devam ettirmelidirler. Ancak devletler daha adını sayamayacağımız bu görevlerini yerine getirdikleri takdirde, barışın ve huzurun sağlandığı bir ortam meydana gelecektir (Tekel, 2015:1354).

1.3.3. Kimyasal, Biyolojik ve Nükleer Terörizm

Her ne kadar uluslararası hukuk metinlerinde yer alması görece eski dönemlere rastlansa da, kitle imha silahları aslında çok eskilere dayanmayan ve yeni ortaya çıkmış bir kavramdır. Özellikle Soğuk Savaş sonrası dönemde sıklıkla kullanılan ve Irak'ın, Kuveyt'i işgalinden itibaren ilgili Birleşmiş Milletler kararlarında da ifade edilen kavram, 11 Eylül saldırılarından sonra daha sıklıkla konuşulmaya başlanmış ve günlük dil dahil siyasi ve akademik hayatta da kendisini ortaya çıkarmıştır (Denk, 2011: 94).

Terörizm faaliyetleri ulusal, etnik, politik, dini, ekonomik, ekolojik ve elektronik gibi pek çok alanda meydana gelebileceği gibi birlikte kitlesel ölümlerle sonuçlanması açısından Kimyasal, Biyolojik, Radyolojik ve Nükleer (KBRN) Terörizm konusu önemli bir nitelik taşımaktadır (Balandız, 2015: 44).

Dünya üzerinde gerçekleşen terör olayları, dini, askeri, ekonomik, toprak paylaşımı, yer altı ve yerüstü zenginlikleri ve daha farklı birçok sebeplerden kaynaklanmaktadır. Terörist örgütler terör faaliyetlerini gerçekleştirirken canlı bomba, mayın döşeme, silahlı veya bombalı suikast, askeri birlikleri pusuya düşürme, ani baskınlar, uçak kaçırma, rehine alma gibi değişik alternatifler kullanabilecekleri gibi, Kimyasal, Biyolojik, Nükleer (KBRN) silahlarda kullanabilmektedirler.

Terörizm, geçmişte olduğu gibi günümüz toplumlarını da etkileyen bir kavram durumundadır (Şahinoğlu, 2005: 10). Tarihin seyri içinde kimi zaman kılıç, bıçak, silah, bomba gibi unsurlar terör olaylarında kullanılmıştır. Dünya ilerleyip teknoloji geliştikçe, terör örgütleri

de yeni arayışlara ve yeni terör araçları temin etmenin yollarına başvurmuşlardır. Günümüzde terör örgütleri daha kolay ve daha risksiz olmalarından dolayı zehirli gazlar ile terör olayları gerçekleştirebilmektedir. Bazen bu zehirli gazları ülkelerin yönetimlerinde bulunanlar, kendilerine muhalif gördükleri vatandaşlarına kullanmaktan çekinmemişlerdir. Örneğin Irak'ın eski devlet başkanı Saddam Hüseyin, kendisine muhalif olarak gördüğü çocuk kadın ayırt etmeden binlerce Kürt vatandaşını kimyasal silah kullanmak sureti ile öldürme emrini vermiştir.

Kimyasal silahların insan sağlığına ağır zararlar verdiği artık herkesin bildiği bir gerçektir (Yılmaz, 2015: 26). Bunun yanında biyolojik ve nükleer silahlar ile düzenlenen terör eylemleri de diğer silahlara nazaran daha tehlikeli ve daha fazla zarar ve ölümlere yol açmaktadır. Örneğin bir silahlı çatışma tipi terör eyleminde beş on kişi ölebilecekken, zehirli gazlar ile düzenlenen bir terör saldırısında binlerce insan ölebilmektedir. Bu tip zehirli gazlar insan ölümlerinin dışında, kullanıldığı bölgede ve çevresinde bulunan toprak ve ürünlerine de zarar vermektedir. Bu zehirli gazların kullanımı sonrasında ağaç, buğday, meyve, çiçek vs. bitki türleri yok edilerek bir daha çıkmamaktadır.

Emniyet ve asayişin sağlanamadığı durumlarda, toplumların ve insanların huzurlu bir şekilde yaşayamayacağı bilinmektedir (Karamanoğlu, 2016: 13). Kimyasal silahlar ile yapılan terörizmin amacı topluluklar ve insanlar üzerinde korku, panik, sindirme gibi psikolojik etkiler yaparak, bunun sonucunda insanları yıldırmaktır. Kimyasal silah kullanmak sureti ile toplulukların ve insanların ölmelerine, yaralanmalarına, sakat kalmalarına sebebiyet verilmesine kimyasal terörizm denilmektedir. Kimyasal silah ile saldırıya uğrayan insanların vücutlarına deri ve solunum yolu ile çeşitli toksinler girmektedir. İnsan vücuduna giren bu toksinler, solunum sisteminde tahribata neden olmakta ve vücudun dolaşım sisteminde de dengesizliğe neden olmaktadır.

Biyolojik silahlar da terör örgütlerinin eylem yapmakta kullandığı araçlardan bir tanesidir. Biyolojik silahlar ile yapılan saldırılarda etkiler hemen değil daha sonra ilerleyen zamanlar da ortaya çıkmaktadır. Bu silahlar insan vücudunda birçok zararlara yol açmaktadır. Biyolojik silah saldırılarına maruz kalan insanlar bir salgın hastalık vakasına yakalanmış gibi etkilenmektedirler. Biyolojik silahların değişik doz ve değişik çeşitleri mevcuttur. Biyolojik silah saldırılarının etkileri hemen geçmemekte, insanlar vücutlarında haftalarca sürebilen rahatsızlıklar yaşayabilmektedirler. Biyolojik silah saldırılarına maruz kalan kitlelere, ilk başta tanı hızla konulmalı ve zararlarını ortadan kaldıracabilecek veya en aza indirebilecek önlemler de seri bir şekilde alınmaya çalışılmalıdır (www.mevzuat.dergisi.com /2002/09a/01. Erişim Tarihi: 09.07.2018).

Terör örgütleri terör saldırılarını nükleer silahlar ile de yapabilmektedirler. Nükleer silahlı terör saldırılarında bir veya birden çok nükleer silah unsuru kullanılabilir. Nükleer silah ile yapılan saldırılarında, kimyasal ve biyolojik silahlarda olduğu gibi çeşitli zararları bulunmaktadır. Nükleer saldırı ile gerçekleştirilen terör olaylarında, ortaya çıkan zehirli gazlar kamuya açık alanların radyasyona kalmasına neden olur. Nükleer silah kullanımı ile ortaya çıkan zehirli gazlar kirli bir bomba şeklinde etrafa saçılır ve bunun sonucunda ise, insanlarda korku, panik, psikolojik olumsuzluklar meydana gelebilmektedir (Kiremitçi, 2014: 29).

1.3.4. Dinsel Motifli Terörizm

Dini geleneklerde şiddete yönelik metafizik, antropolojik ve etik bağlamda yapılan tespit ve değerlendirmeler dikkati çekmektedir. Birçok dini gelenekte genel de şiddet, haksız bir tutum ve davranış olarak görülmekte, kötülük probleminin bir parçası olarak değerlendirilmekte ve ahlaksızlık anlamlarında değerlendirilmektedir. Buna göre şiddeti meydana getiren insanlardır, insanların kendi egolarıdır. Egolarının ve hırslarının peşinden koşan insanlar dinin ahlaki öğretilerinden uzaklaşmakta ve şiddet hareketlerine başvurmaktadır. Cana kıymak, insanların malına, ırzına, canına kastetmek ve haksızlık yapmak yeryüzünde bulunan bütün dinlerde büyük günah olarak ifade edilir ve inananların böylesi tutum ve davranışlara girmemeleri gerekmektedir (Gündüz, 2016: 9).

Din ve terör kavramlarının bir arada anılması ve gerçekten yapılan eylemlerin niteliği dinin teröre destek verdiği şeklindeki kanaatleri güçlendirse de, bunun beslemek ya da desteklemekten ziyade besler gibi görünmek şeklinde anlaşılması daha doğru bir ifade olacaktır. Kısaca din kisvesi altına saklanmış terörün, dinin terörü desteklemesi veya beslemesinden ziyade, bir dine mensup kişi veya grupların yaptıkları zulümlere meşruiyet kazandırmak için dini kullanmalarının bir sonucu olduğu görülmektedir ([www.ayk.gov.tr / wp-content / uploads /2015/01/Aydin-Ahmet-Hamd](http://www.ayk.gov.tr/wp-content/uploads/2015/01/Aydin-Ahmet-Hamd), Erişim Tarihi:30.10.2017).

Din, insanın yaratılışı gereği fitratına monte edilmiş bir kavramdır. Din, insanların tarihten günümüze kadar uğruna mücadeleler ve savaşlar verdikleri manevi bir unsur vaziyetindedir. Tarihte meydana gelen birçok savaşın nedeni olarak din gösterilmiştir. Din, dünya var olduğu sürece insanlar ile hep birlikte olmuş ve bundan sonraki zaman diliminde de birlikte olacaktır.

Güvenlik kavramı toplumlar ve insanlar için çok önem arz eden bir değerler bütünüdür. Dünya üzerinde bulunan tüm devletler devamlılıklarını sürdürebilmek açısından, iç ve dış olmak üzere kendilerinin ve vatandaşlarının güvenli bir hayat sürdürmelerini sağlamak amacıyla yapılabilecek terör saldırılarına karşı güvenlik önlemleri almakla yükümlüdürler. Devletler, hiç bir grubun veya kişilerin dini terörizm faaliyetlerini gerçekleştirmek amacı ile kullanmalarına kanunlar çerçevesinde müsaade etmemelidirler. Ülkeler içinde yaşayan toplumlarının yanlış yollara sapmamaları, dini bir istismar aracı olarak kullanılmamaları ve dini kendi şahsi emellerine alet eden terör örgütlerine kanmamaları için, gerekli dini ve ilmi eğitimleri takip ve teşvik etmelidirler.

Eski çağlardan başlayarak günümüze kadar geçen süre içerisinde meydana gelen birçok yapı din ile ilişkilendirilmiştir (Kaya, 2017: 64). Toplumlarda iktidarı ellerinde bulunduranlar veya iktidara gelmeye çalışanlar, istedikleri hedeflere varabilmek için dini bir malzeme aracı olarak kullanmaktan çekinmemişler ve dini kendi menfaatlerine uygun olarak istismar etmişlerdir. Bu yüzden tarih sahnesi içerisinde günümüze kadar, terör, anarşizm, çatışma, isyan, ayaklanma türü meydana gelen birçok olayın çıkış sebebi din olarak gösterilmiştir.

Yeryüzünde ilahi ve batıl dinler olmak üzere iki çeşit din grupları vardır. İlahi dinler, Allah'ın (cc), insanları doğru yola sevk etmek için gönderdiği ilahi mesajları peygamberler

aracılığı ile tebliğlerini ifade etmektedir. Bu ilahi dinlerden en son gönderilen İslam dini dışındaki dinler ve bu dinler ile gönderilen kitaplar insanların menfaatleri doğrultusunda tahrif edilmiştir. Batıl dinler ise insanların kendi kafa yapılarına göre kurdukları dinleri ifade etmektedir. Bu batıl dinlerin bilimsel ve mantıksal bir açıklaması bulunmamaktadır.

Allah (cc) tarafından orijinal nüshaları ile gönderilmiş ilahi dinler, insanlara barışı, sevgiyi, doğruluğu anlatmak ve yaşamak için gönderilmiş dinlerdir. Hiç bir ilahi din, kavgayı, anarşiyi, terörizmi, çatışmayı teşvik etmemiştir. İnsanlar bu ilahi dinlerdeki doğru mesajları kendi çıkarları doğrultusunda kullanmışlardır. Dini konularda insanların otorite olarak gördüğü şahsiyetler, aşırılıkları da alet olarak kullanmak sureti ile terörizm ve anarşiyi dinin emri diye lanse etmişlerdir. Menfaatlerini gerçekleştirmek için kullanılmaya müsait kişi ve kişileri yönlendirmek sureti ile harekete geçen şer odakları terör ve anarşizm olaylarını toplumun çoğunluğuna yayarak bir kaos ortamı oluşturmak amacı gütmüşlerdir.

Terörün değişen yüzünü kullanan örgütler, dinin arkasına saklanmışlar ve dini kendi amaçları çerçevesinde kullanmaya çalışmışlardır (Kaya, 2017: 61). Din kisvesine dayalı bir inanç akımı içinde uç noktalarda bulunan radikal grupların, kafa yapılarındaki düşünceleri çerçevesinde, yaptıkları anarşizm, ayaklanma, terörizm, saldırganlık gibi hareketlerinin bütününe dini motifli terörizm adı verilmektedir. Terör örgütleri kendilerine göre uyarladıkları radikal sapkın düşüncelerini dini bir görev addederek, kendileri veya elemanları vasıtasıyla uygulamak suretiyle terörizm faaliyetlerini dünyanın çeşitli ülkelerinde uygulamaya sokmaktadırlar.

Terör örgütleri birçok sosyal sorunu, yaptıkları kanunsuz terör olaylarını haklı göstermek için kullanmaktadırlar. Yaptıkları faaliyetler ile teröristler tepki çekmeye başlayınca taktik değiştirmişlerdir. Terörü, bir dini mücadele olarak göstermeleri ise sıkça rastlanabilecek bir durumdur (Bodur, 2005: 83). Terör örgütleri, terör eylemlerini gerçekleştirmek için görevlendirdikleri teröristlere kutsal bir görevi yerine getirmek için bu eylemi yapmaları gerektiğini ve bunun karşılığında ise kutsal davalarına hizmetin karşılığı olarak manevi bir mükafat elde edeceklerini ve kahraman olacaklarını söylemektedirler. Kafaları tamamen yıkanmış, yanlış bir yolda olsa davalarının haklı olduğu zannına kapılmış teröristler, kendilerine verilen terör ifa görevini çekinmeksizin yerine getireceklerdir.

Terör örgütleri kendi düşüncelerini dinin doğru bir uygulaması olarak görmekle birlikte, diğer insanları da yanlış yolda gitmek ile itham etmektedirler. Din, geniş insan topluluklarını peşinden sürüklemesi nedeniyle, terör örgütleri için önemli ideolojik unsurdur. İnsanlar, inandıkları davada her türlü tehlikeyi göze almaktan çekinmezler. Teröristler, din adına gerçekleştirdikleri eylemlerinden kolay kolay pişmanlık duymazlar. Kutsal olarak gördükleri davalarının nedeni ile öldürdükleri insanlar teröristler için önem arz etmemektedir. Hatta bu durum, teröristler için bir motive aracı olmaktadır. Suçsuz insanların, teröristlerce bir bahane ile öldürülmesi toplumlarda her zaman tepki toplamıştır. Bu işledikleri cinayetler sebebi ile insanlar terör ve terör örgütlerinden nefret eder duruma gelmişlerdir.

Dünya üzerinde bulunan ülkelerde, din adına mücadele verdiklerini öne süren pek çok örgüt bulunmaktadır. Kimi terör örgütü Hristiyanlık, kimi Musevilik, kimi İslam için mücadele verdiklerini söylemektedirler. Dünya üzerinde bilinen terör örgütlerinden İŞİD, bu konu da bir

örnek teşkil etmektedir (Aydın, Türkoğlu, 2015: 165). Bu terör örgütü dış güçlerin kurması ve beslemesi sonucunda, insanlara yaptıkları zulümleri Müslümanlık inancı gibi gösterip kamuoyunda algı operasyonu yapmaktadır.

1.3.5. İdeolojik Terörizm

Terör örgütleri açısından büyük bir öneme sahip olan ve hatta kendilerine öncülük eden diğer önemli bir kavramda ideoloji'dir. Siyasal ya da toplumsal bir örgütü oluşturan, bir hükümetin, bir partinin, bir toplumsal sınıfın davranışlarına yön veren politik, hukuksal, ideoloji, terör örgütleri için olması zorunlu kavramlardan bir tanesidir (Çağlar, 1997: 123).

Terör örgütleri bakımından ideolojik terörizm, içinde bulunulan düzeni şiddet uygulayarak siyasal bir hedef yönünde değiştirmek isteyen, farklı metotları sahiplenmiş ve farklı ideolojilerin kullandığı ortak bir strateji haline gelmiştir. Anarşizm, Kominizm, Faşizm, Milliyetçilik ve bazı dini akımlar kendilerini terörizmle ifade etmektedirler. Savunulan ideolojiler kapsamında, yöntem olarak terörizme başvurulurken ideolojinin etkinliğini artırmak için terör eylemleri ile şekillendirilmektedir. İdeolojinin, terörizm kapsamında başlıca etkileri aşağıda ki şekilde sıralanabilir (Yemenici, 2016: 14);

1. Terör örgütlerinin siyasi ajandalarını belirleyen durumundadırlar,
2. Terör eylemleri için uygun bir ortam oluşturmaktadır,
3. Terör eylemlerinin özelliğini ortaya koymaktadır,
4. Terörist eylemlerde kullanılacak taktik ve stratejiyi göstermektedir,
5. Terör örgütüne katılımları artırır ve örgüte bağlılığı üst seviyelere çıkarır,
6. Örgütünü yapacağı reklam ve eylemlerin temel kavramını oluşturmaktadır,
7. O anda işlemekte olan düzende ki sistemden farklı bir durum oluşturabilmek için araç görevi niteliğindedir.

Terör örgütleri, terör faaliyetlerini haklı nedenlere dayandırmak için bir takım yolları kendilerine uyarlamaktadırlar. Örgütler, yeryüzünde bulunan ırkları, dinleri, kültürel ve sosyal yapıları amaçları ile orantılı olacak şekilde kodlayabilmektedirler. İdeolojik unsurda, terör örgütlerinin yaptıkları kodlamaların başlarında gelmektedir. Bunların nedeni ise terör örgütlerinin yaptıkları eylemleri haklı çıkarma çabalarıdır. Terörist yapılar yaptıkları mücadelelerini sürekli zinde tutmak ve örgüte destek sağlatıp eleman kazandırmak için ideoloji terimini devamlı kullanmak zorundadırlar.

Hangi açıdan bakılırsa bakılışın terörizmin genelde ideolojik bir bağlantısı bulunmaktadır (Tozlu, 2016: 41). Terör örgütlerinde ideolojilere bakılırken, örgütsel kimlik ön plana çıkmaktadır. Terör örgütlerinin çoğu zaman siyasi uzantıları da bulunmaktadır. Terör örgütleri içinde bulunan liderler, üyeler, yönetici konumundaki bireyler, halkları etki altına alabilmek

için örgütün ideolojik hedeflerini onlara aktarıp kazanma çabalarına girişirler. Örgütler yaşadıkları olayları dramatik bir üslup ile kamuoyuna aktararak kendilerini acındırmaya ve haklı çıkarmaya çalışırlar. Bu anlatılanların yanı sıra, terör örgütlerinin ideolojilerini psikolojik, ekonomik, kültürel, siyasi ve eğitimsel kaynaklar oluşturmaktadır. Teröre neden olan ideolojik unsurları tek tek ele almaktansa, bunları bir bütün olarak incelemek bize daha iyi bir fikir değerlendirmesi sağlayabilecektir. İdeolojik tüm nedenleri bir arada incelediğimiz durumda, insanların terör örgütlerine nasıl katıldıklarını ve terör örgütlerini neden destekledikleri daha doğru anlaşılacaktır.

Dünya üzerinde çeşitli ideolojilere dayanan terör örgütleri mevcuttur. Bu ideolojiler arasında en göze batanları ise; marksizm-leninizm, milliyetçilik, ve dini ideolojilerdir. Terör örgütleri, toplumlar içinde yakaladıkları çatlakları bir koz olarak görmektedirler. Toplumun herhangi bir yerinde oluşan sarsıntı, terör örgütlerinin dört gözle beklediği bir açık oluşturmaktadır. Zeminin kendileri için uygun olduğunu anlayan şer güçler bu kozu kaçırmayacaklardır. Terör örgütlerinin ideolojik kaynağında eylemlerde bulunulan ülkeyi bunaltarak kaosa sürükleyip parçalamak yattığını daha önce ki söylemlerimizde belirtmiştik (Ündücü, 2011: 10). Terör olaylarının ideolojik sebeplere dayandığı ve bölgesel görüldüğü varsayılsa bile, uluslararası çıkar ve güç çatışmalarının sonucunda ileri geldiği bilinen bir gerçektir.

1.3.6. Etnik Terörizm

İnsan kimliği, doğumla birlikte edinilen özelliklerin yanında sonradan kazandığımız özellikleri de içerisine alan, her zaman değişme potansiyeli bulunan bir kavramı ifade eder. İnsanlarda bulunan etnik ve dinsel kimliklerde dahil olmak üzere, kimliklerin birçoğunun ontolojik gerçekliği bulunmamaktadır. Neredeyse tüm kimlikler insanların bireysel tercihleriyle birlikte sosyalleşme sürecinde inşa edilirler ve dinamik bir şekilde bulunurlar (Yanmış, Kahraman, 2013: 122).

Etnik terörizm, genellikle, bir etnik gruba ait olan bireylerin terör örgütlerinde ya da bu örgütlerin eylemlerinde çoğunlukla yer aldıkları terör türüdür. Etnik nitelikli terör eylemlerine milliyetçi terör ismi de verilmektedir. Fakat etnik ile milliyetçilik aynı anlamı ifade eden kavramlar değildir. Etnik kökene dayanan terör faaliyetleri daha çok kendini hak talebi ya da talebi elde etmek için silahlı mücadeleden başka çıkar yol ve yöntem kalmadığına inanan ya da öyle olduğu kabul edilen bir durumda kendini ortaya çıkarmaktadır. Etnik nitelikli terör kapsamında, alt grup olarak, ırkçılığın, inancın, gelenek ve göreneklerin dayanak oluşturduğu terör faaliyetlerine dikkat çekilmektedir. Bu açıdan bakıldığında, etnikliğin geniş bir alanı kapsadığı görülmektedir. Etnik terör kendisini, egemen gücün baskısı altında gördüğünde ortaya çıkarmaktadır (Saraçlı, 2007: 1059).

Etnik temele dayanan terörde amaca ulaşmak için hemen hemen her yol uygulanmaktadır. Etnik terörde, terör örgütlerinde terörün amacının masum insanlara yönelmesi aslında şaşılacak bir durum oluşturmamaktadır. Bu tip terör örgütlerinin eylemlerinde ki temel hedef çoğu kez

bir grup adına siyasi bir konum elde etme çabasıdır (www.tuicakademi.org/etnik-teror/Siddik), Erişim Tarihi:30.10.2017).

Etnik terör dün olduğu gibi bugünde dünya ülkelerine sorun teşkil etmektedir. Devletlerin gündemlerinde de oldukça yer kaplamaktadır. Etnik terör saldırıları genelde şiddet eylemlerine dayanan bir terör cinsidir. Etnik terörde hedef insanları korku, tehdit, rehin alma gibi unsurlar ile psikolojik bozukluğa sevk edip sonuca gitmektir. Dünya üzerinde etnik terörü hareket noktası olarak gören birçok örgüt bulunmaktadır. Etnik teröre, İspanya'nın Katalanya bölgesinin bağımsızlığı için mücadele ettiğini kamuoyuna anlatmaya çalışan ETA terör örgütü, Türkiye devletini bölmek için terör faaliyetlerinde bulunan PKK, İrlanda'nın bağımsızlığı için mücadele ettiğini söyleyen IRA örneklerini verebiliriz.

Terör örgütleri eylemlerinde daha çok şiddet unsurunu kullanmayı tercih etmektedirler (Kaya, 2005: 1). Etnik terör örgütleri de gerçekleştirdikleri terör faaliyetlerinde, şiddet eylemlerini ön plana çıkarırlar. Etnik terör eylemleri sonucunda suçsuz birçok insan hayatlarını kaybetmektedirler. Terör örgütleri insan öldürmekten beslenen zehirli birer hücrelerdir. Her öldürülen insan, örgütlerin davalarını ayakta tutup daha da kuvvetlendirecektir hissi ile hareket etmektedirler. Terör eylemlerinin artması, örgütlerin hükümetlerden taviz almalarını güçlendiren bir nedendir. Terör örgütleri doyumsuz yarasalar gibi verdikçe daha çok istekler sıralayacaklardır ve bunun bir tahmini de bulunmamaktadır.

1.3.7. Teknolojik Terörizm

Dünyamız da Son 300 yıl insanlığın aynı zamanda buluşlar çağı olarak ifade edilmektedir. Bu buluşlar insanlık açısından öylesine ilerlemeler sağladı ki, sadece dünyamızın aydınlanması ile yetinilmedi, çok kısa bir süre içerisinde mesajımız dünyayı birkaç kez dolaşmakla kalmadı, insanlar toplu ölümlere maruz kaldı, bir anda binlerce kilometrelik alanlarda insanlar hayatlarını sürdüremez hale geldi. Ancak son yirmi otuz yıllık bir zaman diliminde gelişen teknolojiler sadece insanların yaşamlarını kolaylaştırmadı. Bir şekilde ortaya çıkan veya çıkarılan zaman zaman yeni savaş teknikleri olarak uzmanlarca dikkat çekilen terörizm ve teröristler bu çığır açan yenilikleri kendileri de kullanmaya başladılar. Teröristlerinde kullandığı bu araçların başında internet ve insansız hava araçları gelmektedir. Terör örgütlerinin bu teknolojiyi nasıl kullandığına ve insanlığın nereye gittiğine bakılması gerekmektedir (www.pusulahaber.com.tr/terorist-teknoloji-532656h.htm). Erişim Tarihi:30.10.2017).

Günümüzün dünya düzeninde internetin hızla yayılması ve çoklu kaynak unsurları terör örgütlerinin göndermek istedikleri mesajlarını coğrafi olarak farklı yerlerdeki kitlelere her zamankinden daha çabuk şekilde ulaştırabilmelerine imkan sağlamaktadır. İnternet mesajların dağılımı esnasında anonimlik gözlemlenmekte ve böylece terör örgütleri izlerini belli etmeden mesajlarını istedikleri alanlara göndermektedirler (Avşar, 2017: 126).

Teknolojik buluşlar aslında insanlığa hizmet vermek için gerçekleştirilen gelişim süreçleridir. İnsanlık bu yaptığı buluşları olumlu şeylerde kullanmak için icat etmişken, bu

buluşları kötü emellerini gerçekleştirmek için kullanmaktan çekinmeyen şer odakları da bulunmaktadır.

İnsanlık teknolojinin gelişmesi ile birlikte yeni bir terörizm çeşidi olan siber terörizmi de tanımıştır. Siber terörizm, belirli bir politik ve sosyal hedeflere ulaşabilmek için bilgisayar veya bilgisayar sistemlerinin bireylere ve mallara karşı, bir hükümeti veya toplumu yıldıрма, baskı altında sokma uğraşlarıdır (Şimşek, 2016: 325). Ülkelerin kendilerine ait askeri, ekonomik, finansal, hizmet gibi farklı alanlarında teknolojik alt yapıları da bulunmaktadır. Terör örgütleri, bu bilgisayar sistemleri ile kontrol edilen alanlara sızıp, ülkelerin bahse konu alt yapı unsurlarını çökertebilmekte veya zarara uğratabilmektedirler. Bilgisayar insanlığın işlerini hızlı, düzenli ve daha kolay yapması için bulunmuş bir icat olmasına rağmen, terör örgütleri bu makineleri terör saldırılarında kullanarak bir silah haline getirmişlerdir. Bu anlattıklarımızdan çıkan sonuca göre, bilgisayar gerektiğinde şer güçlerin kullandığı bir silah konumuna gelmiştir.

Terörist unsurlar, planlamalarını ve reklamlarını yaparlarken bilgisayarlar aracılığı ile kamu kurum ve kuruluşlarının belli başlı internet sitelerine ve bu sitelerdeki bilgilere saldırılar yapabilmekte veya bunları çökertebilmektedirler. Kamu kuruluşlarına ait bu bilgiler devletler için önemli kaynaklardır ve kötü emelli kişilerin eline geçmemelidirler. Teröristler için bilgisayarlar ile yapılan siber saldırılar maliyet açısından çok paralar tutmamaktadır. Terör örgütleri uygun maliyetler ile örgütlerinin programlarını, propagandalarını, reklamlarını, resim ve afişlerini kolaylıkla internet ortamlarında paylaşabilmektedirler. İnternet terör örgütleri için önemli ve hızlı bir silah unsurudur. İnternette paylaşılan bir konu, resim, video kısa sürede dünyanın her tarafında takip edilebilmektedir. Terör örgütleri internet aracılığı ile örgütlerine, kazandıracakları sempatizanlara ve elemanlara hızlıca ulaşabilmektedirler (Aktel, Gürkaynak, 2015: 80).

Dünyada dron olarak bilinen insansız hava araçları da bugün teknoloji döneminde gerekli yerini almıştır. Bu araçlar uzaktan kumanda ile çalıştırılabilmektedir. Uzaktan kumanda ile kontrol ve hareket ettirilebilen bu insansız hava araçlarını teröristlerde kullanmaktadırlar. Terör örgütleri, bomba yüklenmiş insansız hava araçlarını, belirledikleri kişi, bina veya araç üzerine gönderdikten sonra uzaktan kumanda ile patlatmaktadırlar.

Bugün motorlu araçlarda terör eylemlerinde kullanılmaktadır. Terör örgütleri bomba yüklü araçlar ile halkın yoğun olarak bulunduğu çarşı, pazar, alışveriş, otobüs durakları gibi yerlere teknolojiyi kullanarak eylemlerini yapabilmektedirler. Terör örgütleri, terör eylemlerinde farklı versiyon ve alternatif arayışlara da girebilmektedirler. Yollara uzaktan kumanda ile mayın döşenip araçların geçişi sırasında patlatılması ve can kayıplarına neden olunması da, örgütlerin kullandıkları alternatif uygulamalardan birisidir.

Teknolojik gelişmeler her kesimi etkilediği gibi terör örgütlerinin de farklı eylemlere başvurmasına neden olmuştur (Karaçor, 2009: 121). Dünyada bulunan terör örgütleri, günümüzde hava sahalarında da terörist eylemlerde bulunabilmektedir. Dünyanın herhangi bir yerinden kalkan bir uçağın veya helikopterin telsiz cihazlarını bozabilmekte veya telsiz konuşmalarını dinleyebilmektedirler. Uçak ve helikopterlerin kaza süsü verilerek düşürülebildikleri de görülmektedir.

Günümüzde elektrik en az su kadar önemli bir kaynak durumundadır. Elektrik olmadan kamudaki bilgisayar ve internet ortamındaki uygulamalar gerçekleştirilemeyecektir. Devletler sistemlerini elektrik üzerinde sürdürmekte ve saklamaktadırlar. Terör örgütleri, devletlerin elektrik şebekelerine de saldırılarda bulunabilmektedirler (Baharçipek, 2000: 13). Elektriğin olmadığı bir dünya da ise ekonomi, eğitim, kamu alanındaki uygulamalar, bankacılık vs. işler sektöre uğrayacaktır.

1.3.8. Uluslararası Terörizm

Güçlü devletlerin etkili politikaları karşısında kendileri için bir çıkış noktası bulamayan bazı ülkeler, terörü engelleri aşmada bir araç olarak düşünmüşlerdir. Güçlü bazı ülkelerin de uluslararası alanda kendi politikalarının işlevliğini kolaylaştırmak ve rakiplerini etkisiz hale getirebilmek için terörü bir araç olarak kullandıkları görülmüştür.

Geçtiğimiz dönemde, İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra nükleer bir dengenin oluşması ile sıcak savaştan kaçınılmış ve bu durum tüm dünya ya yayılmaya başlamıştır. Terörizmin uygulama alanı olarak seçilen bazı geri kalmış ülkelerde başarıya ulaşması, uygulayıcı olan ülkeleri cesaretlendirerek, alanın oldukça genişlemesini sağlamıştır. Terörizm, bu sebepler sonucunda verilen desteklerin de etkisi ile uluslararası bir özellik kazanmıştır.

Bugünün dünyasında bazı ülkelerin ekonomik veya politik çıkarları gereği, bazı ülkelerin de uluslararası alanda kendi milli politikaları ile çatışan diğer devletlere karşı, dolaylı yıpratma ve dayatma yöntemi olarak bir araç olarak kullanmaları nedeniyle terörizm daha da genişlemiştir (Akmaral, 2004: 17).

Günümüzde terörizmin, uluslararası ulaşım ve haberleşme araçlarının son yıllardaki hızlı gelişimi, yeni silah ve teçhizatların geliştirilmesini sağlayan teknolojik imkanların artması, uluslararası terör örgütleri arasında istihbarat, eğitim, lojistik, teknik, finans temini, eylem yöntemleri konusunda organik bağların ve iş birliğinin güçlenmesi ile uluslararası önemi daha da artmış ve küresel bir tehdit unsuru haline gelmiştir. Bu kapsamda, terörizmle mücadele de uluslararası iş birliği büyük önem taşımıştır (Tekel, 2015: 1352).

Terörizmin uluslararası bir özellik kazanmasının başlıca nedenleri şöyle sıralanabilir; uluslararası haberleşme ve ulaşım araçlarının çok hızlı yayılması ve gelişimi, yeni silah ve teçhizatlar ile teknolojik imkanların artması, uluslararası terör örgütleri arasında istihbarat, eğitim, lojistik, teknik, finans temini gibi konularda işbirliğinin yaygınlaşması.

Uluslararası terörizm, birçok devletin topraklarını veya vatandaşlarını olumsuz etkilemektedir. Bu kapsamda örnek vermek gerekirse, bir ülkenin teröristlerinin başka bir ülkenin diplomatlarını, yöneticilerini veya iş adamlarını çeşitli bahaneler ile farklı başka ülkelerle temasları var diye öldürmeleri, uluslararası seferler yapmakta olan uçaklara saldırımları veya onları başka ülkelere kaçırmaya zorlamaları, uluslararası terörizm olarak ifade edilmektedir. Teröristlerin, kendi ülkelerinde bulunan o ülkenin yurttaşlarına terör

saldırılarında bulunmaları veya hükümetlerin kendi vatandaşlarına karşı şiddet kullanmaları uluslararası terörizmin konusunu oluşturmaktadır (Kaya, 2017: 56).

Uluslararası terörizmin ulusal sisteme karşı sistem dışından yöneltilen bir şiddet veya şiddet içeren hareketler bütünüdür. Uluslararası terörizmin ulusal sınırların dışından yöneltilen bir şiddet veya şiddet unsuruna yönelik tehdit ve eylemler de uluslararası terörizmin özelliklerindedir. Uluslararası terörizmin ulusal sınırların dışına çıkan bir tehdit unsuru bu kapsamda değerlendirilir. Uluslararası terörizmin birçok ülkeyi etkilemesi ve bu ülkelere olumsuz yansımaları bulunmaktadır. Uluslararası ilişkileri oldukça fazla etkilemektedir. Uluslararası terörizmin kabul edilmiş uluslararası diplomasi ve savaş kurallarını kabul etmeyen eylemler toplamı özelliği de vardır. Anlaşıldığı gibi, bu çeşit terörizm ulusal sınırların dışında olduğu için, uluslararası hukuku ve uluslararası siyasal savunma tedbirlerini kapsamaktadır (Ergil, 2014:140).

Uluslararası terörizm kavramı aynı zamanda terörizm kelimesinin daha geniş bir olgusudur. Uluslararası terörizmde, bahse konu devletin güvenliği dış güçlerce, dışarıdan tehdit edildiğinden bahsetmiştik. Bu konuya başka bir örnek verecek olursak; Rusya devleti sınırları içerisinde hayatlarını sürdüren Rus asıllı teröristler, Avusturya'nın herhangi bir şehrinde ABD'li bir diplomatı öldürebilmektedir. Bu bahse konu örnek uluslararası bir terörizm faaliyeti olarak ifade edilmektedir. Uluslararası terörizm, dünyanın herhangi bir ülkesinde meydana gelen terör eyleminin, o ülkeye yurt dışından gelen bir eylem olarak nitelendirilmesidir. Bu ülkenin yurt dışından tehditler ve tehlikeler içerdiği ifade edilebilir. Uluslararası terörizm, uluslararası diplomasiyi, müzakereleri, görüşmeleri reddeden bir terör anlayışıdır. Uluslararası terörizm birden fazla ülkeyi ilgilendiren bir konu olması itibari ile uluslararası örgütleri, uluslararası diplomasiyi ve uluslararası hukuk alanının devreye girmesini anlatan bir kavramdır (Saraçlı, 2007: 1069).

Dünya üzerinde herhangi bir ülke, doğrudan terör örgütlerini ve bunların eylemlerini desteklediğini savunan bir açıklama yapamayacaktır. Böyle bir açıklama yapması durumunda, dünya kamuoyunun tepkisini çekecek, dışlanmışlık konumuna getirilebilecek ve çeşitli yaptırımlar ile ambargolara maruz kalabilecektir. Bir başka ülkeye direk terör saldırılarında bulunamayacak herhangi bir devlet, bu terör örgütlerine, para, silah, eğitim, pasaport gibi imkanlar sunarak perde arkasından organizasyonlara katılabilmektedir. Devletler bir başka konu olarak, terör örgütlerinin elemanlarının ve bunların eğitim kamplarının, taşınmazlarının kendi sınırları içinde bulunmalarına izin verebilmektedirler. Böyle bir durumda komşu veya çıkar çatışması içindeki karşı devlet arasında bir kriz ortamı oluşabilecektir. Buna bir örnek verecek olursak; Suriye ve Irak'ta PKK terör örgütünün eğitim, lojistik ve barınma kamplarının olduğunu tüm dünya bilmektedir (Gençtürk, 2012: 9).

1.4. Terörizmin Tarihi, Terör Örgütlerinin Yapısı ve Oluşumu

Terörizm, kişiler veya ulus altı gruplar tarafından, siyasi ve sosyal amaçlar elde etmek gayesi ile geniş kitleleri etkilemek ve sindirmek için önceden planlanmış şiddet ve eylemleri

ifade etmektedir. Terörizm insanlığı tehdit eden, ne zaman ve nerede ortaya çıkacağı hesaplanamayan bir kavramdır (Şimşek, 2016: 19).

Geçmiş tarihte ilk olarak terör hareketleri M.Ö. 66-73 yılları arasında yaşayan Sicariler'in yaptıkları eylemler ile başlamıştır. Sicariler, radikal bir Yahudi grubu olarak bilinmektedir. Sicariler, yaşadıkları bölgelerdeki devlet adamlarına yönelik suikastlar düzenlemişlerdir. Bu eylemlerini Sicari adını verdikleri kılıç ile kalabalığın içerisine girerek gerçekleştirip, ortadan da hızlıca kaybolmaktadırlar. Bu terörist grubun yaptığı eylemler, o dönemde önemli ölçüde ses getirdiği için ilk terör faaliyetleri olarak değerlendirilmektedir.

M.S. 1050 yıllarında ortaya çıkan ve Hasan Sabbah liderliğindeki Haşhaşiler olarak bilinen bu grupta önemli terör grupları arasında değerlendirilmektedir. Buldukları dönem içerisinde başta Selçuklu Devleti olmak üzere bölgedeki birçok siyasi otorite için problem haline gelmişlerdir. Haşhaşilerin yaptığı eylemlerden bir tanesi de, Selçuklu veziri Nizamül'mülk'e suikast düzenlemeleridir (www.derin.dusunce.org/2013/02/08/terorizmin-tarihsel-s.Erişim Tarihi: 07.10.2018).

Terörizm, yapısı itibari ile daha çok bir ağaca benzemektedir. Terörizm, sistemin içine yerleşmiş, sistemin içerisinden beslenen ve birçok asalağı bünyesinde barındıran bir türü ifade etmektedir. Terörizmin varlığı onu besleyen kaynakların varlığına ve devamlılığına bağlı bulunmaktadır. Çatışmacı içerisinde bulunan bir sistem olup, uluslararası rekabetin bir parçası, bir ürünü durumundadır. Adaletsizlikler, eşitlikler, sosyal farklılıklar onun suyunu, güneşini ifade etmektedir (Öçal, 2014: 505).

1.4.1. Terörizmin Tarihi

Terörizm, tarihin çok eski çağlarına kadar uzanmaktadır. Daha önce bahsettiğimiz gibi tarihin bize verdiği bilgilere göre, dünya tarihinde meydana gelen ilk terör eylemini Sicarilerin gerçekleştirdiği bilinmektedir. Sicarililer, Romanlılar ile savaş halinde bulunan bir topluluktur. Sicarililer, Romalılara bağlı bulunan insanları ıssız ve kimsenin olmadığı yerlerde öldürdükten sonra, insan kalabalığının içerisine karışıp kendilerini gizlemişlerdir (Kanat, 2014: 204).

Terörizm, var sayılan yaklaşık iki bin yıllık tarihi kapsayan dönemden döneme önemli değişimler ve dönüşümler göstererek günümüze kadar gelmiştir. Bu değişimlerin en öne çıkanlarından birisi Fransız Devrimi ile gerçekleşen değişimdir. Fransız devrimi ile günümüzün modern terörizm anlayışının ortaya çıktığı ifade edilmektedir. Bu olayı takip eden Napolyon Savaşları sonrasında ortaya çıkan Avrupa uyumu ayrılıkçı gayelerle gerçekleştirilen terörist eylemleri bir noktaya kadar kontrol altından tutabilmiştir. Bu durum ise 19.yy'ın sonlarında zincirlerini kıran milliyetçilik ve yeni yeni kendisine taraftar toplayan anarşizm, nihilizm hatta kominizm için terörizm kullanmaya elverişli bir araç olarak görülmüştür. Birinci Dünya Savaşı'ndan sonra ise dünyada devlet terörizminin en önemli örneklerine Nazi Almanya'sında, Stalin Rusya'sında, Mussolini İtalya'sında rastlanılmıştır. İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra başlayan Soğuk savaş, terörizmin dönüşümünde diğer bir nükleer denge nedeniyle bir alternatif

olmaktan çıkmaya başladığı ortamda siyasetin etkili bir aracı olarak kullanılmaya başlanmıştır. Önemli büyük değişimi ise terörizm, Soğuk Savaşın bitişi ile görmüş ve terörizm, uluslararası güvenlik ve istikrara yönelik, kuralı, kanunu bulunmayan önemli tehditler arasında her gün biraz daha artan sorun haline gelmiştir (Kanat, 2014:196).

Terörizm, 1990'lı yıllarla birlikte farklı bir yapıya bürünmüştür. İnsanların kalabalık olarak bulunduğu yerlere eylemler düzenlenmeye başlanmış ve tahrip gücü yüksek bombalar kullanılmıştır. Bu dönemde dini ve etnik sebeplere dayanan katliamlar yapılmıştır. Özellikle son dönemde ise terörizm, 11 Eylül'de olduğu gibi kişilerin yerine sembolleri hedef almaya başlamıştır (Yalçınar, 2006:111).

Terörizm ile mücadele kapsamında terörün çeşitli boyutları bulunmaktadır (Bal, Özeren, 2010: 19). Fransız İhtilali sonrasında terörizm, ülkelerin bağımsızlıklarını kazanmak için ortaya çıkan milliyetçilik akımlarının kullandığı bir araç durumuna gelmiştir. Günümüz dünyasında terör ile mücadele veren ülkelerin sayısı azımsanmayacak kadar kayda değer niteliktedir. İngiltere hükümeti uzun seneler boyunca IRA olarak bilinen ve terör grubu olarak nitelendirilen örgüte karşı mücadele yapmak zorunda kalmıştır. Türkiye, ülkesinin bölünmez bütünlüğüne karşı terör eylemlerini yıllar önce başlatan ve halen de devam ettiren PKK'ya karşı mücadelesine kararlılıkla devam etmektedir (Kanat, 2014: 204).

Terörizm içerisinde bulunduğumuz dünyada uluslararası güvenliğe yönelik en önemli tehditler arasında ki yerini korumaktadır. Uluslararası barış ve güvenliğe yönelik gündemi önemli ölçüde meşgul eden terörizm, soğuk savaş sonrası yaşanan dönüşümlerle birlikte, uluslararası kapsamda devletler ve uluslararası toplumu uğraştırmaya devam edecek gibi gözükmektedir.

1.4.2. Terör Örgütlerinin Yapısı ve Oluşumu

Dünya üzerinde çeşitli farklı yapılara mensup terör örgütleri bulunmaktadır. Bu yapılanmaların içinde bazı farklı düşünce grupları kendilerini göstermektedir (Demir, 2008: 69). Bunlar arasında, marksist-leninist oluşumlar, milliyetçi (etnik) oluşumlar, dini kaynaklı oluşumlar başlı çekmektedirler.

Terör örgütleri, kendilerine göre farklı özellikler taşırlar ve zaman sürecinde ise bunu geliştirirler. Örgütlerin varlığı ile başlayan, gelişmesi ve büyümesi ile devam eden sonrasında ise, son bulmasına kadar süren bir döngü mevcuttur. Terör örgütleri, kitlelerin hissettikleri mağduriyetler sonucunda doğarlar, büyüyerek hedeflerine ulaşırlar sonrasında ya hayatta kalırlar ya da etkisiz hale gelerek ortadan kalkarlar (Yemenici, 2016: 18). Terör örgütlerinin amaçları, stratejileri, hedef alınan devletin terör ile mücadele yöntemleri, örgüte verilen dış desteğin gücü gibi etkenler terör örgütlerinin yapılanma süreçlerinde belirleyicidir. Terör örgütlerinin, kadrolaşma, örgütlenme, eylem ve iç savaş evreleri farklılıklar göstermektedir.

Terör örgütleri, örgütlenme evresinde taraftar toplama ve fikirlerini kitlelere benimsetme çalışmaları ile meşgul olurlar. Bu evrede eylem yapılmaz. Kadrolaşma evresinde örgüt,

kazandığı elemanların güvenliklerini test eder ve güvenli görülen elemanları örgütün faaliyetleri doğrultusunda eğitir. Eğitilen elemanlar, örgütün yapacağı çalışmalara göre yönlendirilir ve kullanılır. Eylem evresinde yetiştirilmiş elemanlar, örgütün sözde disiplinine göre hareket ederek eylemlerde kullanılırlar. İç savaş döneminde, örgüt küçük silahlı gruplar yerine daha büyük sayılarda gruplara yönelir ve sözde kurtarılmış bölgeler meydana çıkarmaya çalışırlar (Acar, 2012: 133-136).

Siyasal içerikli bir hedef doğrultusunda meydana gelmiş olan terörist bir örgüt, ilk planda biz, birlik duygusu ve bilinci doğrultusunda oluşmuştur. Birincil ve ikincil ilişkilerin aynı anda ve gerektiğinde kullanıldığı bir grup niteliğine sahiptir. Bu grup üyeleri, belirlenmiş olan örgüt amaçlarını gerçekleştirmek için kendilerince meşru ve olması gereken bir işbirliği oluşturmuşlardır. Her terörist, kendince anlamlı olan belirlenmiş bir hedef doğrultusunda faaliyette bulunmak amacı ile bir örgütlü yapı içerisine girer. Amaçlar, iradi birliktelik ve denetim işlerinde temel sağlayarak, üyelerin veya tarafların motivasyonuna yol açar ve dolayısıyla bu durum, terörist bir örgütlenmenin yönetiminde yaşamsal bir önem konumundadır.

Terör örgütlerinin tepesinde bulunan ve örgütlerin beynini oluşturan kişiler, lider ve yönetici kadrolarıdır. Lider kadrosu, genelde terör örgütünün eylem planlarının hazırlayıcılarıdır. Bu kişiler daha çok eylemlerini sürdüreceği ülkenin dışında başka bir ülkede bulunurlar. Lider kadronun bir altında ise, militan kadro bulunmaktadır. Militan kadro, örgütün eylem ve uygulamalarını gerçekleştiren, örgütü sokakta var kılan kadrodur. Militan kadro, belirli süreli test ve eğitimlerden geçirildikten sonra, terör örgütü kadrosuna dahil edilmektedir. Örgütlerde merkez komitesi adında faaliyet gösteren bir mekanizma bulunmaktadır. Merkez komitesi örgütün beyni durumundadır. Örgütün genel politikasını, stratejilerini ve planlarını merkez komitesi yapmaktadır (Çağlar, 1997: 132).

Terör örgütlerinde militan kadronun bir altında aktif destekleyiciler adı verilen grup bulunmaktadır. Bu grup daha çok militan kadroya barınma yerlerinin temin edilmesinin yanında, istihbarat akışını, örgüt içi iletişimin sağlanması gibi konuları takip ederler. Aktif destekleyicilerin bir alt kademesinde pasif destekleyiciler bulunmaktadır. Bu grup, örgütün eylemlerini benimseyen ve örgüt için potansiyel sempatican olan kesimdir.

Terör örgütleri, farklı nedenler ile kişilerin örgüte katılımının sağlanması ve aynı hedef doğrultusunda organize edilmesi ile meydana gelmektedir. Bireylerin terör örgütlerine katılmalarında değişik nedenler bulunmaktadır. Terör örgütlerinin sözde kahramanlık hikayeleri anlatılmak sureti ile kişilerin örgüte katılmaları teşvik edilebilmektedir. Terör örgütleri vatandaşlar üzerinde baskı uygulayarak insanların örgüte aktif bir şekilde katılmasını da gerçekleştirebilmektedir. Kişilerin suça teşvik edilmeleri ile ya da ekonomik ve işsizlik sorunları nedenleriyle de terör örgütlerine bulaştıkları tahmin edilmektedir (www.acik.erisim.selcuk.edu.tr: 8080/xmlui/handle/123456789/7280Erişim Tarihi: 10.07.2018).

Terör örgütlerinin bakışları açısından büyük bir önem ifade eden hatta kendilerine kılavuzluk edebilecek diğer önemli bir kavram ise ideolojidir. Siyasal ya da toplumsal bir örgütü oluşturan, bir hükümetin, bir partinin, bir toplumsal sınıfın davranışlarına şekil veren politik, hukuksal, bilimsel, felsefi, dinsel ve değişik düşünceler bütünü olarak görülen ideoloji,

terör örgütleri bakımından mutlaka olması gereken unsurlardan bir tanesidir (Çağlar, 1997: 123).

Dünya üzerinde buluna ülkelerin birçoğunda terör örgütlerinin bölücü faaliyetlerine rastlanmaktadır. Ülkelerin içerisinde faaliyetlerini gerçekleştiren bu örgütler belli bir amacı gerçekleştirmek için çaba sarf ettiklerini söylemektedirler. Kimi terör örgütü dini bir ideoloji çerçevesinde, kimi halklarının kurtuluşu ve ezilmişliğini bahane ederek eylemlerini gerçekleştirdiklerini söylemektedirler. Terör örgütleri ortaya çıkmalarından itibaren ideolojik dayanaklarını tesis etmek sureti ile faaliyetlerini gerçekleştirmeye başlamaktadırlar. Terör örgütlerinin hareket noktasında öne sürdükleri ideolojik unsur, örgüte destek, eleman, sempatzan kazandırmak ve haklılık payını ortaya çıkarmaktır.

Terör örgütleri, kendilerine katılanları birer teröriste dönüştürürlerken, onların öncelikle topluma ve otoriteye karşı acımasız birer düşman haline gelmelerini amaçlamaktadırlar (Akmaral, 2015: 128-129). Örgütler, bu kapsamda elemanlarının beyin olarak örgüte hazırlanmasında da her türlü, eğitim ve ideolojik süreçleri başarı ile yükleyebilmenin uğraşısı içindedirler. Örgüt içinde birlik ve beraberliğin sağlanması durumunda, örgüt sürekli ve devam eden ve hedefleri doğrultusunda ilerleyebilen bir topluluk mahiyetini kazanacaktır. Örgüt içerisinde bulunan ve örgüte yeni katılan elemanların aralarında görüş ve ideolojik farklar bulunması, örgütün ortak bir hedefe kilitlenmesine engel teşkil etmeyecektir.

1.5. Terör Örgütlerinin İktisadi Boyutu

Dünya üzerinde farklı ülkelerde terör eylemlerini gerçekleştiren örgütlerin mali kaynakları her zaman tartışılan konular arasında olmuştur. Terörün ekonomik gücü, bu kaynaklara örgütlerin nasıl ulaştığı ve bu kaynakların oluşmasını sağlayan güçlerin kimler olduğu incelenmesi gereken konulardandır ([www.ticari hayat.com.tr /yazar /Terörün ekonomik boyutu/173/](http://www.ticari-hayat.com.tr/yazar/Terörün-ekonomik-boyutu/173/) Erişim Tarihi: 11.07.1018).

Terörizm ile mücadele de genellikle askeri mücadele öne çıkmış ve terörizmin diğer boyutları, bunların içerisinde oldukça önemli bir unsur olan iktisadi boyutu üzerinde fazla durulmamıştır (Aykın ve Sözmen, 2008: 7). Terör örgütlerinin varlıklarının devam ettirebilmesi için barınma, beslenme, giyecek, tedavi, ulaşım ve haberleşme ihtiyaçlarının karşılanması; yayın ve propaganda materyallerinin hazırlanması; silah, mühimmat gibi gereksinimlerin temin edilmesi gerekmektedir (Alkan, 2004). Bütün bu ihtiyaçlar terör örgütlerini gelir elde etmeye yönlendirmektedir (Gücenmez, 2014: 24).

İdeolojik hedeflerin farklı olması ve faaliyetlerde buldukları bölgelerin coğrafi yapısından kaynaklanan nedenlerle, terör örgütlerinin finans elde etme yöntemlerinde zaman zaman farklılıklar oluşturmaktadır. Bu kapsamda terör örgütleri genellikle birbirlerine benzer yöntemlere başvurumaktadırlar (Gürel, 2016: 26).

1.5.1. Terör Örgütlerinin Finans Kaynakları

Terör örgütleri, terör eylemlerini gerçekleştirmek veya bir terör örgütünü kurmak için yeteri kadar maddi imkanlara ihtiyaç duymaktadırlar. Terör örgütleri maddi ihtiyaçlarının genellikle yasal olmayan yollardan elde etmektedirler. Terör örgütleri, terör eylemlerinin maliyetini karşılamak için petrol, uyuşturucu, sigara vs. kaçakçılık işleri ile uğraşabilmektedirler. 2001 yılına kadar ülkeler terör örgütlerine daha kolay maddi yardım yapabilmekteydiler. 2001 yılında ABD'deki ikiz kulelerin terör saldırısına uğramasından sonra, ülkelerin terör örgütlerine direk yardımda bulunmaları eskiye nazaran daha da zorlaşmıştır. Bu kapsamda terör örgütleri maddi kazanç elde edebilmek için yasa dışı faaliyetleri önemli görmektedirler (Çandar, 2011: 27).

Terör örgütleri, ticari faaliyet gösteren işletmelerden aidat veya tehdit yolu ile maddi kaynak ihtiyaçlarını karşılamaya çalışmaktadırlar. Bazı terör örgütleri yardım toplama amacı ile insanlardan para temin ederek kendilerine sempati duyulmasına da çalışmaktadır. Terör örgütlerinin illegal bir yol ile ticaret yapmaya çalıştıkları da gözlemlenmektedir. Dünya üzerinde çeşitli ülkeleri içine alan ticaret faaliyetlerine terör örgütleri de girebilip büyük miktarlarda gelir elde edebilmektedirler. Ülkelerin koordineli bir şekilde çalışmamlarının sonucunda terör örgütlerinin elde ettikleri bu paraların denetimi de zorlaşmaktadır. Terör örgütleri, maddi harcamalarını karşılamak için daha çok uyuşturucu kaçakçılığına yönelmektedir. Uyuşturucu kaçakçılığı taşıma olarak daha kolay olmakta ve yüklü paralar getirmektedir. Silah kaçakçılığı da terör örgütlerinin genellikle başvurdukları kaynaklardan birisidir. Silah kaçakçılığından büyük gelirler elde edilmekte ve alıcısını bulmak da zor olmamaktadır. Terör örgütlerinin uyuşturucu, silah kaçakçılığı ve daha çeşitli farklı yollardan kanunsuz elde ettiği paralar aklanmaları ile birlikte gelir oluşturmaktadır (Akmaral, 2004: 39).

Terör örgütleri kendilerine gelir getirmesi amacı ile insanları haraca bağlayabilmekte veya tehdit ederek paralar alabilmektedir. Terör örgütlerine para vermek istemeyen insanların ise ya tehdit edildiği ya da öldürüldüğü çoğu zaman duyulmaktadır (Altay, 2013:169). Terör örgütleri başka ülkelere göç etmek isteyen insanları da kanunsuz yollarla farklı ülkelere götürme vaatleri ile yüksek paralar karşılığında sınırlardan kaçak bir şekilde geçirebilmektedirler.

Terör örgütleri ideolojik ve terör odaklı hedeflerini gerçekleştirmede faaliyetleri karşılayacak maddi imkanlara ulaşabilmek için başka farklı yöntemlere de başvurumaktadırlar. Dünya Bankası ve IMF verilerine göre terörizmin finansmanını, herhangi bir formda terörizme olan mali destek ya da bu gibi durumların teşvik edilmesini, planlanmasını sağlayan fonlardır. Yasa dışı finansal fonlar üç ana formda görülebilir; Hırsızlık, rüşvet ve hükümet yetkililerinin yaptığı diğer yolsuzluk türlerinden paralar; Uyuşturucu ticareti, şantaj, sahtecilik, kaçakçılık ve terörün finansmanı dahil suç faaliyetleri sonucu elde edilen paralar; Vergi kaçakçılığı ve aklanmış ticari işlemler sonucunda elde edilen paralar (Oral, 2016: 345).

Terör örgütleri, kendilerine direk üye olmayan ve örgütle bağlantısı olmayan kişilerden belirli miktar ve belirli sürelerde almak kaidesi ile aidat da toplayabilmektedirler. Terör örgütlerine aidat veren kişiler, bu aidatları ya gönüllü olarak ya da örgütün tehditlerinden dolayı kendilerine zarar verilmemesi korkusu ile verebilmektedirler. Terör örgütleri kar amacı gütmeyen dernek ve vakıf gibi kuruluşlara yapılan bağışlarında örgütlere aktarılmasını sağlayabilmektedirler. Dernek ve vakıf gibi kuruluşlara yardım ettiğini düşünen birçok insan, yapılan yardımların terör örgütlerine aktarıldığından haberdar bile olmayabilmektedir.

Terör örgütlerinin çeşitli görsel ve yazılı gazete, dergi, kitap, TV kanalı gibi yayıncı kuruluşları da bulunabilmektedir. Örgütler, bu kaynaklardan kaynaklanan her türlü gelirleri faaliyetlerinde kullanabilmektedir.

Terör örgütleri yukarıda bahsettiğimiz gibi farklı yollardan gelir elde etmeye çalıştıkları gibi ülkelerde, güvenlikleri bakımından sürekli bir şekilde artış gösteren terörizm ile mücadeleyi kararlılıkla sürdürmektedirler (Seren, 2007: 2). Daha çok terör örgütleri aldıkları iç ve dış destekler ile ayakta kalmaya çalışmışlardır. Destek alamayan örgütler uzun süreli bir mücadele içinde bulunamazlar. Birçok devlet terör örgütlerini içte ve dışta bir araç olarak kullandıklarından dolayı, bu örgütlere maddi ve manevi destek vermekten çekinmemişlerdir. Örneğin; Uzun yıllar boyunca Türkiye'nin başına büyük bir sorun olarak ortaya çıkan PKK terör örgütüne, Almanya, Amerika Birleşik Devletleri, Yunanistan, Suriye, İran, Irak gibi ülkelerin maddi destek verdikleri tahmin edilmektedir.

Daha önceden terör örgütleri ile bağlantısı olan kişilerde bulunabilmektedir. Bu kişilerin sonradan örgüt ile bağlantısı kesilmiş olsa bile, yaptıkları ticari faaliyetlerden terör örgütlerine maddi olarak destek verebilmektedirler. Kısaca terör örgütleri, fidye alarak, haraç toplayarak, sahte belge düzenleyerek, sahte para basarak, insan ticareti veya insan kaçakçılığı yaparak gelir elde etmeye çalışmaktadırlar (Gürel, 2016: 28).

1.5.1.1. Terör Örgütlerinin Yasal Kaynakları

Dünya üzerinde bulunan terör örgütleri yaptıkları faaliyetleri karşılamak için maddi imkanlara gereksinim duymaktadırlar. Terör örgütleri, gelirlerinin bir kısmını yasal yollardan elde ederlerken, bir kısmını yasal olmayan yollardan elde edebilmektedirler (Aykın, Sözman, 2008: 5). Terör örgütlerinin yasa dışı yollardan gelir elde etmeleri beklenirken, yasal yollardan gelir elde etmeleri pek düşünülmemektedir (Gücenmez, 2014: 35).

Devletler, terör örgütlerinin yasal olmayan gelir kaynaklarını tespit etmekte fazla zorlanmazlarken, yasal görünümü kaynaklarını ise belgelendirme aşamalarından dolayı tespit etmekte zorlanmaktadırlar. Dünya devletlerinde kar amacı gütmeyen faaliyet gösteren bir takım dernek, siyasi parti, vakıf gibi kuruluşlar bulunmaktadır. Bu kuruluşlar, görünüşte ticari bir faaliyet içerisinde bulunmayan yardımlaşma ve dayanışma kuruluşlarıdır. Ancak perdenin görünmeyen yüzüne baktığımızda, bu tip birçok kuruluşların terör örgütlerinin arka bahçesi oldukları düşünülmektedir. Bu kuruluşlar maddi imkanlarını terör örgütlerine aktarmaktadırlar.

Ülkelerin ekonomik döngüsünde yasal olarak faaliyet gösteren ticari şirketlerde bulunmaktadır. Bu şirketlere baktığımızda, görünüşte yasal ve herhangi bir kanunsuzluk görülmemektedir. Ancak bu şirketler esasında terör örgütlerinin ayakta kalmasına yardımcı olan birer dayanak durumundadırlar.

Terör örgütleri, finansman elde etmek için önemli ölçüde uğraş vermektedirler (Şenol, Erdem, Erdem, 2016: 281). Bahsettiğimiz gibi terör örgütlerinin yaptıkları yasal görünümü tüm faaliyetlerin birçoğu yasal gibi görünmesine rağmen gayri meşru bir çizgide yer almaktadır. Kanuni düzenlemelerden kaynaklanan çeşitli nedenlerden dolayı bu tür faaliyetlerin önüne çoğunlukla geçilemediği düşünülmektedir.

1.5.1.2. Terör Örgütlerinin Ticari Faaliyetleri

Günümüz dünyası üzerinde ekonomide yaşanan gelişmeler ile orantılı olarak, mali ve ekonomik suçlarda da artışlar görülmektedir. Görülen bu suç artışları genellikle organize suç örgütlerinin ve terör örgütlerinin güdümünde ilerlektedirler. Devletler, bu tip kanunsuz ve yasal olmayan aynı zamanda ticari faaliyet adı altında yapılan girişimleri engelleyebilmek için mücadelelerini sürdürmektedirler.

Terör örgütlerinin devamlılıklarını sürdürebilmek için elde ettikleri gelirlerden bir tanesi de, ticari faaliyet gelirleridir. Terör örgütlerinin, finansman ihtiyacını sağlamak amacı ile çeşitli şirketler ile bağlantılı çalışabileceklerinden bahsetmiştik. Bu gibi faaliyetlerin yapılması, terör örgütlerinin mali ve ekonomik suçlardan elde ettikleri gelirlerinde artışlara neden olmuştur (Karatay, Kapusuzoğlu, 2011: 115).

Terör örgütleri, kendilerine fon sağlayan kişilerin kimliklerini gizli tutmanın yollarını bulmaktadırlar. Gizli tuttıkları ve yasal olmayan bu çalışmalarını kanuni ve yasal denetim sistemine sokmamanın uğraşları içerisindeyler. Terör örgütleri, bu amaçları doğrultusunda, gerçek fon sahibi insanların kanunen tespit edilmelerine engel oldukları gibi, elde edilen maddi unsurlarında devlet eli ile el konulmasını engellemiş olmaktadır

Terör örgütleri, kullanmakta oldukları taktiklerin yerine farklı taktiklere yönelebilmektedirler (Bayer, 2007: 2). Terör örgütleri ile örgütlü suç işlemek için bir araya gelen unsurlar arasında farklılıklar bulunmaktadır. Organize suç örgütleri gerçekleştirdikleri, kaçakçılık, uyuşturucu ticareti, soygun, dolandırıcılık gibi yasa dışı yapılan faaliyetlerinde para elde etme unsurunu ön planda tutarak bu yönde bir strateji izlemektedirler. Terör örgütleri için para bir amaç değil araç hedefe giden yolda bir araç durumundadır (Aykın, Sözmen, 2008: 43). Terör örgütleri eylemlerini gerçekleştirmek ve örgütlerin devamlılığını sağlamak için maddi imkanlar elde etmeye çalışmaktadırlar.

1.5.1.3. Terör Örgütlerinin Kâr Amacı Gütmeyen Kuruluşları

Dünya devletleri üzerinde vakıf, dernek gibi kar amacı gütmeyen toplumsal dayanışma ve yardımlaşma için kurulan kuruluşlar bulunmaktadır. Kar amacı gütmeyen bu kuruluşlar önemini sürekli artırmaktadırlar (İnal, Biçkes, 2006). Kar amacı gütmemek kaideleri ile kurulan bu kuruluşların bir kısmı görünüşte yasal faaliyetler göstermektedirler. Sözde kanunlar çerçevesinde hareket ettiklerini ifade eden bu kuruluşlar, terör örgütlerinin arka bahçesi konumu ile hareket etmektedirler. Kar amacı gütmeyen bu kuruluşlar, terör örgütlerinin lojistik, eğitim, silah, barınma gibi harcamalarını karşılayabilecek maddi kaynaklarının oluşturulması için çalışmaktadırlar.

Terörün finans kaynaklarının kesilmesine yönelik olarak uluslararası organizasyonlar tarafından yapılan çalışmalar sonucunda; kar amacı gütmeyen kuruluşların teröristler ve terör örgütleri tarafından ihtiyaç duyulan fonların sağlanması, transfer edilmesi, lojistik destek sağlanması ve terör faaliyetlerinin devam ettirilmesi amacıyla kötüye kullanımı, sadece terör eylemlerinin gerçekleştirilmesini kolaylaştırmakla kalmamakta, aynı zamanda bu kuruluşlara yardımlarda bulunan kişilerin güvenini sarsmakta ve bilinen bu kuruluşların imajlarının zedelenmesine de neden olmaktadır (Maliye Bakanlığı, 2009: 2).

Kar amacı gütmeyen kuruluşlar bir yardımlaşma, sosyal dayanışma ve etkinleşme için kurulmuş unsurlar olarak görünmektedir. Bu kuruluşlar terör örgütlerine destek sağlamak amacıyla kanunlardaki açıklıklardan ve zafiyetler den faydalanmak sureti ile kendilerini meşru kabul ettirmektedirler. Bu tip kuruluşlar, terör örgütlerine fon akışı sağlayan veya fonların bir arada birikmesini sağlayan aracı konumuna getirilmişlerdir.

Günümüzde kar amacı gütmeyen kuruluşların değeri artmaya başlamıştır. Kar amacı gütmeyen vakıf, dernek gibi kuruluşlar hem ulusal hem de uluslararası faaliyetlerde bulunabilmektedirler. Bu kuruluşlar ile irtibat halinde ve ilgisi bulunan kamu ve özel şirket kuruluşları dikkat etmek zorundadır (Gürel, 2016: 38).

1.5.1.4. Terör Örgütlerinin Aidat, Bağış ve Yayın Gelirleri

Terör örgütleri, devamlılıklarını sürdürebilmek ve belirli ülkelere yönelik terör eylemlerini gerçekleştirebilmek için maddi imkanlara gereksinim duymaktadırlar. Terör örgütlerinin kendilerine destek veren üyelerinden belli zaman ve oranlarda almış oldukları aidatlarda önemli finans kaynakları arasında yer almaktadır. Bu aidatlar, üyelerinin elde ettikleri kazanç durumuna göre aylık ve yıllık olarak belirlenmektedir. Bunların yanında örgüt üyesi veya örgüt sempatzanı olmamakla beraber özellikle kişiler ve işletmelerden bağış adıyla çeşitli paralar alınabilmektedir (Gürel, 2016: 37).

Daha önce örgütlerin faaliyetlerini yürütme adına oldukça önemli derecelerde maddi kaynağa ihtiyaç duyduğundan bahsetmiştik (Arabacı, 2013). Terör örgütleri içerisinde bulunan elemanların ideolojik çerçevede, lojistik, barınma, seyahat, silah gibi finansla alakalı unsurlara ihtiyaçları bulunmaktadır. Saydığımız tüm bu gereksinimler para ile gerçekleşebilecek

varsayımlardır. Terör örgütleri bu gibi maddi gereksinimi bulunan konularda ekonomik getiri sağlayabilmek amacı ile çeşitli kaynak arayışlarına gitmektedirler. Bu arayışlar çerçevesinde terör örgütü üyeleri, örgütlere maddi destek sağlayabilmek amacı ile belirli zaman ve miktarlarda aidat ödeyebilmektedirler. Bunun yanında, terör örgütlerine sempati duyan insanlarda yok değildir. Bu kişilerde terör örgütlerine belirli miktarlarda maddi bağışlar yaparak terör örgütlerinin ayakta durmalarına yardımcı olmaktadır.

Terör örgütleri, kendi propagandalarını yaymak amacı ile gazete, dergi ve kitaplarda çıkarmaktadırlar. Bu unsurları, ideolojilerini mümkün olduğu düzeyde daha fazla yaymak ve teorik eğitimlerde taraftarlarını eğitmek amacıyla kullanmanın yanında, aynı zamanda bu yayınları sempatican ve militanlarına satarak gelir elde etmektedirler (Gürel, 2016: 40). Terör örgütlerine gelir getiren kaynaklardan birisi de yayın gelirleridir. Terör örgütleri kendi elemanlarını eğitmek, taraftarlar toplamak ve yeni sempaticanlar kazanmak için çeşitli görsel ve yazılı kaynak oluşumlarına girmektedirler. Terör örgütleri adına yayın yapan TV, dergi, gazete, CD, teyp kaseti, video gibi unsurlar az değildir. Terör örgütleri bu gibi etkinlikler ile hem kendilerini sürekli gündemde tutmakta hem de eleman ve sempatican kazanmaya çalışmaktadırlar (Karatay, Kapusuzoğlu, 2011: 120). Avrupa'nın farklı ülkelerinde PKK adına yayın yapan Roj Tv, örgütün hem reklamını yapmakta hem de örgüte maddi destek sağlamaktadır.

1.5.1.5. Sosyal, Kültürel Etkinlikler ve Yasa Dışı Kaynakları

Soğuk savaş döneminde ülkelerin yakın savaştan kaçınmışlardır. Bunun sonucunda ülkeler, kendilerine rakip gördükleri ülkelere karşı terör örgütlerine destek vermeye başlamışlardır. Bu destekler iç ve dış destekler olmak kaideleri ile perde arkasından yapılmasından dolayı genelde yasa dışı destekler olarak ifade edilmektedirler.

Terör örgütlerinin eylemlerine kaynak oluşturması çerçevesinde daha çok uyuşturucu kaçakçılığı ile aralarında uzun süredir devam eden bir bağ olmasına rağmen diğer yasa kaynaklardan da faydalanmaya çalışmaktadır (Çetin, Duru, 2015: 34). Terör örgütleri kendileri yasal olmadıkları gibi ekonomik ihtiyaçlarının karşılanmasını da çoğunlukla yasal olmayan kaynaklardan elde etme uğraşında bulunmaktadırlar. Terör örgütlerine ekonomik kaynaklar sağlayacak çeşitli yasal olmayan alternatifler bulunmaktadır.

Yasa dışı gelir getiren finans kaynakları suç işlemek sonucunda elde edilen gelirlerdir. Gelir ifade eden herhangi bir suç, terör örgütleri bakımından maddi harcamalarına kaynak olarak ifadelendirilmektedir (Gücenmez, 2014: 30).

Terör örgütleri değişik zamanlarda veya gecelerde çeşitli sosyal etkinlikler düzenlemektedirler. Bu tür etkinlikler ile örgütler gövde gösterisi yaparak buradayız mesajları vermektedirler. Terör örgütleri, kendi elemanlarının veya sempaticanlarının da katıldıkları çeşitli konser, sergi, özel buluşmalar yaparak örgüt arasında hem kaynaşmanın güçlendirilmesini hem de gelir elde etmeyi amaç edinmektedirler. Terör örgütleri aynı zamanda

yaptıkları faaliyetlere maddi destekler oluşturmak amacıyla da gezi ve piknik gibi organizasyonlar da düzenleyebilmektedirler.

Yukarıda da bahsettiğimiz gibi bu tip düzenlenen konser, şölen, sergi ve gösteri gibi sosyal etkinlikler çerçevesinde terör örgütleri tarafından yüksek miktarlarda gelirler elde edilebilmektedir. Bunların yanında terör örgütlerine bağlı kuruluşlar tarafından organize edilen özel gecelerde elde edilen gelirler, örgütlerinin finanse edilmesine yaramaktadır (Gürel, 2016: 41).

Terör örgütleri maddi getiri sağlamak amacıyla uyuşturucu ve uyarıcı madde kaçakçılıkları gibi kanunsuz işlerin yanında benzin, mazot, akaryakıt kaçakçılıkları, insanları başka ülkelere götürmek vaatleri ile yapılan göçmen kaçakçılıkları, İnsan, kadın ve organ ticaretleri, silah, alkol kaçakçılıkları, değerli tarihi eserler ve değerli taş kaçakçılıkları, hırsızlık, sahte para basma, soygun, gasp, adam kaçırma, dolandırıcılık, kredi kartlarını kopyalayarak para elde etme formüllerine de başvurabilmektedirler.

Terör örgütleri yasa dışı maddi kaynak elde etmek için daha çok kendi örgütlerine bağlı elemanları kullanma yoluna gitmektedirler (Taş, 2014: 178). Bu örgüt elemanları yasal olmayan gelir elde etme kapsamında ve uygun ortam oluşması durumlarında organize suç örgütleri ile de menfaatleri doğrultusunda beraber hareket etme yoluna gidebilmektedirler.

1.5.1.6. Terör Örgütlerinin Soygun, Gasp ve Haraç Toplama Gelirleri

İnsanlığın ilerlemesi ile birlikte geçen zaman sürecinde işlenen suçlarda da artış ve çeşitlilikler görülmüştür. Bu suçlardan anarşinin de teröre sebep olduğu düşünülmektedir (Özerkmen, 2004: 252). Gasp, soygun ve hırsızlık geride kalan yıllarda sol fraksiyonlu terör örgütleri tarafından faaliyetlerine başlangıç oluşturması amacıyla gerekli paranın bulunması ve kamuoyuna seslerini duyurmak amacı ile kullanılan yöntemlerdi (Gürel, 2016: 35).

Dünya üzerinde çeşitli ülkelerde bölücü faaliyetlerde bulunmak amacıyla kurulan terör örgütleri günümüzde de varlıklarını sürdürmektedirler. Terör örgütleri eylemlerini yapabilmek amacıyla kendilerine gerekli olan paraya sahip olabilmek ve kamuoyuna kendilerini yeterince tanıtabilmek için her yolu meşru görmektedirler. Terör örgütleri kuruluşlarının ilk safhalarında gerekli paraya sahip olmamaktadırlar. Bunun yanında kamuoyunda da yeterince tanınmamaktadırlar.

Terör örgütlerinin finans elde etmek için başvurdukları yöntemler daha çok birbirine benzemektedir (Akmaral, 2015: 40). Örgütler, harcamalarını karşılamak ve kamuoyunda yeteri kadar ses getirebilmek için bazı suç unsurlarına teşebbüs edebilmektedirler. Terör örgütlerinin bu tip işleyebilecekleri suçlar arasında, gasp, hırsızlık ve soygun gibi suçlarda yer alabilmektedir. Günümüz teknoloji çağı olduğundan güvenlik önlemleri teknoloji ile aynı doğrultuda gelişmeler göstermiştir. Örgütler bu tip gasp, hırsızlık ve soygun gibi suçlara yönelse de, oranlarda teknolojik caydırıcılık dolayısıyla bir azalma gözlenmektedir.

Örgütlerin yöneldiği önemli gelir kaynaklarından bir tanesidir haraç. Haraç, bir yerde bulunan bir insandan zorbalıkla alınan para olarak bilinmektedir. Terör örgütleri kapsamında haracın tanımı ise, vergilendirme adı verilerek özellikle işadamları ve ticari faaliyet yürüten insanlardan baskı, tehdit ve korkutma yöntemleriyle elde edilen paralar olarak tanımlanmaktadır (Akmaral, 2015: 43).

Yukarı da bahsettiğimiz terör ve örgütlü suçlar ile mücadele de çeşitli zorluklar yaşanmaktadır (Yenisey, 2003: 13). Örgütlerin kendilerine finansal kaynak sağlamak amacı ile bir takım kanunsuz işlere girişebileceklerinden bahsetmiştik. Örgütler karşısında tehdit edilen kişiler, can ve mal güvenliğine zarar gelmemesi için örgütlerin istedikleri miktarlarda vergilendirmeye benzer bir şekilde parayı mecbur kalarak verebilmektedirler. Bunun yanında terör örgütleri korkutup tehdit ettikleri kişilerin tamamından da para alamamaktadırlar. Terör örgütlerine haraç vermeyen iş adamları veya normal gelir düzeyli insanları, para vermedikleri için ya kaçırılabilirler ya da suikaste uğratabilmektedirler (Ekici, 2015: 19). Devletler terör örgütlerine karşı her alanda vatandaşlarının güvenliklerini sağlamaya çalışmaktadırlar. Teröre karşı duran ve terör örgütlerine maddi destek vermeyen insanların sayısı da az değildir.

1.5.1.7. Terör Örgütlerinin Fidyeye, Sahtecilik ve Uyuşturucu Madde Gelirleri

Terör örgütleri, gelir elde etmekten çok faaliyetlerine devam etmeye çalışmaktadırlar (Özyıldız, 2017: 38). Terör örgütleri faaliyetlerini gerçekleştirmeye başladıklarından itibaren sürekli bir gelişim ve büyüme gösterebilmektedirler. Bu terör örgütleri için faaliyet alanlarının, lojistik, barınma, eleman sayısının vs. artması ve maddi harcamaların çoğalmasının anlamına gelmektedir. Kanunlar çerçevesinde kurulmamış terör örgütlerinin sürekli artan masraflarını da kanuni yollardan sağlaması düşünülmektedir

Fidyeye, bir insanın esirlikten veya başına gelen herhangi bir olaydan kurtulması amacıyla kendisinin veya kendisi adına bir başkasının ödemesi gereken para, kurtulmak anlamında ifade edilmiştir. Terör örgütleri tarafından fidye; İşadamı, tanınmış bürokrat, devlet adamı gibi önemli kişilerin kaçırılıp karşılığında para almaya çalışılmasıdır (Akmaral, 2015: 42).

Terör örgütleri fidye adı altında büyük paralar elde edebilmek için gözlerini maddi imkanları yüksek seviyedeki iş adamlarına çevirmektedirler. Örgütler, bahse konu iş adamlarını veya bunların yakınlarını kaçırmak sureti ile ölüm ile tehdit ederek, salıverilmelerine karşılık yüklü paralar istemektedirler. Bu tip adam kaçırma olaylarında kolluk kuvvetleri ellerinden gelen imkanları kullanarak insanları terör örgütlerinin ellerinden kurtarmaya çalışmaktadırlar.

Terör örgütleri için faaliyetlerinin devam ettirilmesinde finans kaynakları büyük önem arz etmektedir. Terör grupları, maddi ihtiyaçları kapsamında piyasaya sahte para sürmenin yanı sıra terör örgütü mensuplarına sahte kimlik ve pasaport düzenleyebilmekte, organize suç örgütlerine de sahte pasaport ve kimlik basarak finans sağlama yöntemine gitmektedirler (Akmaral, 2015: 46). PKK' da dünya üzerinde bu tür sahtecilik konularında uzmanlaşmış bir örgüt konumundadır.

Dünya üzerinde yaşayan insanlar çeşitli ülkelere seyahatler yapabilmektedir. Terör örgütleri seyahat konularında da gerekli olan tüm belgelerinde sahtelerini basabilmektedirler. Terör örgütleri yurt dışında yaşayan vatandaşlardan da tehdit etmek veya hırsızlık yapmak sureti ile pasaport, kimlik, ehliyet gibi belgeleri alabilmektedirler. Hırsızlık ile ya da zorla alınan bu tür belgeler, üzerlerinde tahribat yapılarak terör örgütü elemanlarının kullanımına uygun hale getirilmektedir.

Terör örgütleri, yurt dışına yüklü miktarlarda para karşılığı kaçak insan veya kaçak işçi götürebilmektedirler. Bu insanlar için sahte belgeler hazırlanarak kendi derneklerine kayıt ettirebilmektedirler. Terör örgütleri, sahte kitap, sahte DVD, CD, farklı türlerde basıma uygun unsurlarında sahtelerini yapabilmektedirler (Akmaral, 2004: 39).

Örgütler için paranın nereden geldiğinin çok da önemi yoktur. Önemli olan mahiyeti ne olursa olsun maddi kaynaklara ulaşabilmektir. Terör örgütleri masraflarını karşılamak için gasp, soygun ve hırsızlık gibi kanunsuz yollara başvurabilmektedirler. Yapılan bu kanunsuz suçlardan elde ettikleri paralar örgütler için yeterli olmamakta ve risk oluşturmaktadır. Terör örgütleri bu sebeplerden az emek harcayarak büyük paralara ulaşabilme amacı güden zihniyet unsurlarıdır. Terör örgütleri kendilerine kazandırılacak büyük paraların uyuşturucu maddelerin satışından temin edilebileceğini bilmektedirler. Uyuşturucu madde kaçakçılığında elde edilen gelirler terör örgütlerinin para akışını mümkün olduğu kadar karşılamaktadır.

Günümüzde amaçlarını gerçekleştirebilmek için birçok terör örgütü uyuşturucu madde işi ile uğraşmaktadır. Uyuşturucu madde kaçakçılığı terör örgütleri için önemli bir gelir kaynağı durumundadır (Ekici, 2013: 6). Uyuşturucu maddeler kısa süre içerisinde yüklü miktarda paraya çevrilebilmektedir. Uyuşturucu maddeler hacim olarak fazla yer kaplamadıkları için taşınmaları ve bir yerden başka bir yere nakledilmeleri kolaydır. Uyuşturucu maddelerin üretimi zor değildir ve az üretim ile birlikte yüksek getirileri mümkündür. Dünya üzerinde birçok terör örgütleri ve mafya tipi örgütler de uyuşturucu madde kaçakçılığı işleri ile ilgilendiklerinden pazar ve bağlantı sorunları bulunmamaktadır.

Günümüzde teknoloji büyük bir hızla ilerlemektedir. Teknolojinin ilerlemesi terör örgütlerinin hareket alanlarını da kolaylaştırmaktadır. Terör örgütleri büyük paralar elde etmek için satmayı veya başka bir yere nakletmeyi düşündükleri uyuşturucu maddeleri güvenlik kuvvetlerine belli etmeden sevk ettirebilmektedir (Gücenmez, 2014: 30). Devletler, gelişen teknolojiler ışığında ne kadar tedbir alsalar da uyuşturucu ekimi, satımı, nakledilmesi konularının önüne tam anlamı ile geçememektedirler.

Terörizmle mücadelede alınması gereken güvenlik tedbirleri ve gereksinilen yeni yasal düzenlemelerin insan özgürlüklerinin kullanım alanlarını daralttığı/sınırladığı gerekçesi ile karar alıcılar ve sisteme yönelen eleştiriler, terör örgütlerinin faaliyetlerini artırmıştır (Çitlioğlu, 2011: 81). Faaliyet alanlarının genişlemesi ile terör örgütleri kanunsuz işlerini, genişleterek, geliştirerek ve arttırarak devam ettirmektedirler.

1.5.1.8. Yandaş Devlet Yardımları, Göçmen Kaçakçılığı, İnsan Ticareti Gelirleri

Dünya üzerinde bulunan devletler, kendi çıkarları doğrultusunda işleyen politikalarda söz sahibi olabilmek için terörizmi bir araç olarak kullanmışlar ve kullanmaya da devam etmektedirler. Ülkeler kendilerinden daha güçlü devletler ile meşru zeminde mücadele edemedikleri durumlarda terör örgütlerini desteklemişler bu ülkeler üzerine eylemler yapmasını sağlamışlardır.

Dünyanın etkin ve süper güçleri, kendi sömürü düzenlerinin genişleyerek devam etmesini sağlamak için yakın ve uzak planda onlara sorunlar çıkarabilecek coğrafi bölgelerde terörün ve terörizmin artmasını sağlamak amacı ile her türlü provokatif davranışı sergilemekten geri durmamaktadır. Bu amaçlarına ulaşabilmek için de, insanlık onur ve şerefini aşağılayıcı, yok edici yolları kullanarak hedeflerine ulaşmaya çalışmalarının, terörü ve terörizmi tetikleyen önemli sebeplerden olduğunu düşünmek gerekir (Canikli, 2015: 248).

Ülkeler, başka devletlere eylemler yapan terörist gruplara maddi destek verebilmekte, sığınma hakkı tanıyabilmekte veya vatandaşı yapabilmektedir. Ülkeler, başka devletlere terörist saldırılar yapan teröristleri, kendi ülkelerinde bulunan kamplarda da eğitebilmektedirler. Teröristlere barınmalarını sağlayacak konut ve kullanmaları için mühimmat da verebilmektedirler.

Amaçlarına daha kolay ulaşmak isteyen devletler, doğrudan ya da dolaylı olarak terör örgütlerine destek vermişlerdir (Acar, 2012: 124). Ülkeler kendilerine hedef seçtikleri ülkeleri öncelikle içten çökertme yöntemlerine gitmişlerdir. Bu kapsamda dünya üzerinde faaliyet gösteren terör örgütlerinin birçoğu dış destek almaktadırlar. Terörün ortadan kaldırılması için öncelikle dış bağlantılarının kesilmesi sağlanmalıdır. Ülkelerin içerisinde faaliyette bulunan terör örgütlerinin halkın nezdinde haklı gibi bir imaja büründürülesi için yazılı ve görsel basın unsurları dış güçlerce satın alınıp istedikleri şekilde yönlendirilebilmektedir.

Dünya devletleri arasında birçok ülkenin adı teröre destek verdiği söylentilerine karışmıştır (Yücel, 2015: 17). Bu ülkelerden bazılarının Yunanistan ve Kıbrıs Rum Kesimi olduğu tahmin edilmektedir. Terör örgütlerinin birçoğu aldıkları dış destekler ile kurulmuşlar veya ayakta kalmışlardır. İç ve dış yardım almadan bir terör örgütünün varlığını sürdürmesi düşünülemez. Bir çok kez adı teröre destek vermekle anılan devletler ya örgütlere destek vermişlerdir ya da doğrudan terör eylemlerini gerçekleştirmişlerdir (Ütük, 2010: 1).

Terör örgütleri başka ülkelere geçmek isteyen insanlara sınır kesimlerinde yardımcı olarak kaçak geçişlerini sağlamak ve bunun karşılığında da önemli ölçüde gelir elde edebilmektedirler (Taş, 2014: 55). Daha iyi veya daha rahat bir hayat yaşamak için insanlar farklı ülkelere iltica etmek isteyebilmektedirler. Bu düşüncede olan insanların tamamı bu isteklerini gerçekleştirememektedir. İsteklerini gerçekleştirmek isteyen insanlar farklı çıkış yollarına başvurabilmektedirler. Terör örgütleri iltica etmek isteyen insanların zafiyetlerini çok iyi bilmektedirler. İnsanlar daha iyi bir yaşam vaadi ile yüklü paralar vererek yurt dışında

kendilerinin rahat bir hayata kavuşacaklarını zannetmektedirler. Bu amaçla yola çıkan insanlar ya terör örgütlerinin elemanı durumuna gelmekte ya da sefil bir hayata yelken açmaktadırlar.

1.5.2. Terör Örgütlerinin Giderleri

1.5.2.1. Silahlanma Giderleri

Terör örgütleri ilk kuruluş tarihlerinden itibaren yapacakları eylemleri gerçekleştirebilmek için çeşitli araçlara gereksinin duymaktadırlar. Eylem yapmak isteyen terör örgütlerinin temin edeceği araçların başında silah gelmektedir. Silahlar, yapımları ve kullanımları açılarından da değişik özelliklere sahiptirler (Kıbaroğlu, 2002). Terör örgütleri yapacakları eylemlerde kullanacakları silahları temin edebilmek için önemli miktarlarda harcamaya gitmektedirler. Barınma ve beslenme giderleri dışında terör örgütlerinin en önemli para kaynaklarından biriside silah, mühimmat ve diğer askeri malzemeleri alabilmek için gereken paradır (Arabacı, 2013).

Terör örgütleri, terör eylemlerinde kullanacağı insanları belirli kamplarda belirli eğitimlerden de geçirmek zorundadır. Gerçek manada üst düzey bir eğitim almadan önemli bir savaşçı konumuna gelinememektedir. Alınan silah ve cephe savaşı eğitimlerinde birçok şeyi tekrar tekrar yapmak gerekecektir. Bu varsayımlar sonuçta para ile gerçekleştirilecek unsurlardır. Her eğitim safhasında sürekli tekrarlar yapılmasından dolayı önemli ölçüde mühimmat kullanılması gerekecektir. Her kullanılan mühimmatın maddi bir karşılığı bulunmaktadır. Bu saydıklarımız terör örgütleri için harcamaları gerektirmektedir.

Örgütler kendilerine eğitim ve kullanım için gerekli bu malzeme ve silahları kanunsuz yollardan elde edebilmektedirler (Demir, 2008: 70). Silah ve gerekli mühimmatı, başka ülkelerden el altından gizlice veya silah kaçakçılığı yapan kesimlerle anlaşmak suretiyle temin ederek karşılamaktadırlar. Bu gereksinimler örgütlere maddi harcamalar getirmektedir.

1.5.2.2. Barınma Giderleri

Terör faaliyetleri sadece silah veya patlayıcı maddeler ile gerçekleştirilememektedir. Bu eylemlerin en önemli unsurlarından birisi de silah ve patlayıcıları kullanacak insanlardır. Terör eylemlerinde kullanılacak kişilerin barınma, giyinme ve diğer ihtiyaçları terör örgütlerine önemli yük oluşturmaktadır (Aykın, Sönmez, 2008: 20).

Terör örgütleri genellikle dar alanlarda faaliyet göstermezler. Teröristler daha çok halktan uzak hücre evi tabir edilen yerleşim alanlarını tercih etmektedirler (Kurbanov, 2011: 86). Terör örgütleri, terör eylemlerini gerçekleştirmeye karar verdikleri esnada terörist temin etmemektedirler. Teröristler, terör eylemlerini gerçekleştirirmeden önce eğitim almaktadırlar. Örgütler, terör eylemlerinde kullanacakları teröristleri daha önceden temin edip eğitmek ve terör saldırısının yapılacağı bölgeye de önceden keşif yaptırmak için göndermek durumundadır.

Keşif öncesi teröristler, belirlenen yerlere seyahat etmek veya buralara yakın yerlerde konaklama yapmaktadırlar.

Yukarı da belirttiğimiz gibi teröristlerin terör eylemlerini gerçekleştirmek için eğitim aldığı dönemde ve eğitim sonrası terör eylemlerini gerçekleştirecekleri dönemde barınma ihtiyaçları bulunmaktadır. Bu barınma ihtiyaçları ve seyahat giderleri örgütler için belirli maddi yükümlülükler getireceğinden, terör örgütleri için belli harcamalar gerekecektir (Açıl, 2010: 41).

1.5.2.3. İletişim Giderleri

İletişim, insanlık tarihi kadar eskilere dayanan bir kavramdır. Her toplumdaki farklı sosyo-ekonomik ve kültürel farklılıklara ait olan insanların yüzyıllar boyunca iletişim önemli derecelerde ilgilerini çekmiştir. İnsanlar her zaman iletişime önem vermişler ve bu nedenle de iletişim alanında her geçen gün sürekli yenilikçi gelişmeler meydana gelmektedir (Büyükbaykal, 2012: 185).

Günümüzde teknoloji sürekli gelişim içerisinde. İnsanlık sürekli yeni gelişmelerin hızlı ilerleyişine tanık olmaktadır. Haberleşme araçları da teknolojik gelişmelere paralel olarak ilerlemektedir. Haberleşme araçları farklı ve çeşitli özelliklere sahiptirler. Kullanılan teknolojilerin bir kısmı ise daha masraf getiren unsurlardır. Terör örgütleri, terör eylemlerini gerçekleştirme konularında teknolojiyi aktif olarak kullanmaktadırlar. Terörist gruplar, İnternet üzerinden, mektupla, faks çekerek, cep veya sabit telefon kullanmak suretleriyle haberleşebilmektedirler.

Terör örgütleri, terör eylemlerini gerçekleştirme durumlarında birbirleri ile irtibat kurmaktadırlar (Erdoğan, Deligöz, 2015: 10). Terör örgütlerinin terör eylemlerini gerçekleştirmek ve kendi aralarında irtibatı sağlamak amacı ile gerçekleştirdikleri haberleşmeler belirli harcamaları da yanında getirmektedir. Bu haberleşme için kullanılan paralar terör örgütleri için masraf niteliğindedir.

İKİNCİ BÖLÜM

TERÖRİZMİN BOYUT VE ETKİLERİ, ULUSLARARASI AKTÖRLERİN TERÖRİZME YAKLAŞIMLARI

1. Terörizmin Toplumsal Yansımaları

1.1. Terörizmin Etkileri

Terör olayları, ülkeleri hem fiziki hem de insani olarak etkilemektedir (Çetinkaya, 2010: 25). Dünya üzerinde bulunan ülkeler arasında ki menfaat ve ülke çıkarları doğrultusunda izlenen siyasetlerde devam etmektedir. Ülkeler arası rekabet, toplumların birlikte yaşamaya başlamaları ve teknolojinin de sürekli ilerlemesi ile birlikte çeşitli dönemlerde terör olaylarında da artışlar, etkiler ve çeşitlilikler görülmeye başlanmıştır. Meydana gelen yanlış devlet politikaları da terör olaylarının, örgütlerin ve bunlardan kaynaklı etkilerin artmasına da yol açmıştır.

Terörizmin temel unsurlarından bir tanesi de siyasi amaçlardan kaynaklı olması ve devamlı değişiklikler göstermesidir (Aktel, Gürkaynak, 2015: 77). Dünya üzerinde sosyal etmenlerden kaynaklı değişimlere toplumlar yabancı kalmamaktadırlar. Uluslararası meydana gelen tüm gelişmeler dünyanın birçok yerinde aynı anda takip edilebilmektedir. Bu durum terörizmin çeşitli alanlarda birçok etkilerinin görülmesine sebebiyet vermektedir.

Terör saldırıları, hisse senetleri, tahviller ve birçok daha farklı alanda olumsuzluklara neden olabilmektedir (Korkmaz, vd. 2016: 12). Devletler ve hükümetler, sürekli değişen güç dengeleri ekseninde, halklarından da kaynaklanan psikolojik baskılar çerçevesinde vatandaşlarını korumaya ve daha üst seviyede bir yaşam sunmaya mecburdurlar. Bu doğrultuda ülkeler arasında rekabetten kaynaklı güç mücadelesi devam edecektir. Ülkeler çıkarları doğrultusunda terör örgütlerine maddi ve manevi desteklerine devam edecekler, değişen dengeler doğrultusunda da yeni ittifaklar doğabilecektir. Bu kapsamda terörün ekonomik, sosyal, psikolojik, kültürel ve turizm alanlarında ki etkilerinde de sürekli değişimler görülecektir.

1.1.1. Ekonomik Etkileri

Terörizmin birçok etkilerinin yanında ekonomik etkilerini de anlamak önemlilik arz etmektedir. Zira başarılı bir terörle mücadele politikasının ön koşulu, terörün niteliğini, yapısını ve etkilerini doğru anlamaktan geçmektedir. Terörizm, gösterdiği ekonomik zararları nedeniyle aynı zamanda para ve maliye politikalarını da önemli derecelerde etkileyen bir unsurdur (Alp, 2010: 2).

Terörizmden kaynaklanan belirsizlik, risk, korku ve endişe nedenleriyle, ülkelerin ekonomileri makro düzeylerde etkilenebilmektedir. Terör eylemleri, hedef ülkenin sermaye stokuna zarar vermektedir. Terörizm, güvensizlik ve istikrarsızlık meydana getirdiğinden dolayı, belirsizlik sonucunda istikrarsızlık oluşmaktadır. Tasarruf ve yatırımlar olumsuz etkilenecektir. Yabancı kaynaklar bir başka ülkeye kayacaktır. Terörizm nedeniyle güvenlik önlemleri artmakta, bu da işlem maliyet ve yapılış şeklini zorlaştıracaktır. Ülkenin ekonomik verimliliği de azalacaktır (Ağırman vd., 2014: 101-102).

Terör örgütleri, toplumda infial ve panik oluşturmak, insanları korkutmak, dehşete düşürmek, sindirmek için eylemler yapmaktadırlar (Akmaral, 2015: 72). Bu nedenlerle terör olaylarının sürekli olarak meydana geldiği bölgelere hükümetler yeterli yatırımları götürememektedir. Teröristlerin hangi zamanda nereye eylem yapacakları bilinmemektedir. Bu durum ise ekonomik olarak belirsizlik anlamına gelmektedir..

Terör eylemlerinde ekonomik hedeflerin de gözetilmesine dikkat edilmektedir (Algan vd., 2016: 642). Dünya üzerinde bir ülkede terör olaylarının artması bütçe artırımına gidilmesine neden olacaktır. Bu devletler için ilave mali yük anlamına gelmektedir. Terör olaylarının verdiği belirsizlikler iç ve dış yatırımları da olumsuz etkileyecektir. Terör olaylarının artış görüldüğü ülkede veya bölgede yatırımların azalmasından dolayı işsizlik oranında da yükselmeler görülecektir.

Sürekli terör eylemlerini görüldüğü bir ülkede, dünya kamuoyu nezdinde bir güvensizlik ve prestij kaybı meydana gelecektir. Bahse konu ülkeye dışarıdan gelen ekonomik kaynaklarda da azalma görülecek ve bu ürün fiyatlarına artış olarak yansiyacaktır. O ülkenin parası sürekli değer kaybedeceğinden döviz alım fiyatlarına da artışlar yansiyacaktır (Çetinkaya, 2010: 24). Terörizmden kaynaklanan olumsuzlukların yukarıdan aşağıya inmesi ile birlikte toplumda ekonomik sıkıntılar da görülmeye başlayacaktır.

1.1.2. Turizm Etkileri

Turizm, uluslararası boyutlarda hızla artan ve bacasız fabrika olarak tabir edilen önemli bir sektördür (Güvenek, Alptekin, 2015: 23). Dünya devletleri arasında turizm sektörü önemli bir yer kaplamaktadır. Ülkeler turizm faaliyetlerine, devletlerin dünya çapında tanıtımı ve ekonomik gelir getirisi açılarından önem vermektedirler. Uluslararası ve ülkeler çapında gelişmeler gösteren turizm önemli bir sektör olarak varlığını sürekli arttırmaktadır. Ülkeler

adeta birbirleri ile yarış halinde oteller, kamplar, plajlar yapmakta ve tarihi yerlerini restore ederek hizmet verme amacı gütmektedirler (Yeşiltaş vd., 2008:178).

Ülkeler, iç ve dış turizm alanında çalışmaları ve gelişimleri takip etmektedirler. Ülkeler genelinde büyük paralar harcanarak turistik alanlar oluşturulmakta ve bu doğrultuda yatırımlar sürekli artmaktadır. Turizm alanında yeni hizmet alanlarının doğması ile işsizlik oranlarında düşmeler görülmekte ve yeni iş sahaları açılmaktadır. Bu durum ise ülke ekonomilerine büyük katkı sağlayarak sosyal hayatın kalitesini ve refah düzeyini yükseltecektir.

Günümüzde meydana gelen terör olaylarının etkilediği alanların başında turizm sektörü gelmektedir. Dünya üzerinde meydana gelen bir terör olayı direk can ve mal ekseninde gerçekleştiği için turizm sektörü ile doğrudan alakalıdır. Turizm sektöründe de insan ve mal unsuru ön plandadır. Devletler büyük uğraşlar sonucunda iç ve dış turizm kapsamında insanları belirli yerlere ziyaret ve konaklamalar yapmaları amacı ile çekmeye çalışarak, buraları birer cazibe yerleri haline getirmek amacındadırlar.

Turizmin sektör olarak birçok alanla ilişkisinden bahsetmiştik (Çelik, 2017: 314). İnsanlar herhangi bir yerde terör saldırısı gerçekleştiğini duydukları an itibari ile bu yerlere turizm seyahatleri için gitmeyecekler ve varsa rezervasyonlarını da iptal ettireceklerdir. Bu durumdan iç ve dış turizm etkilenecek, mağazalar, dükkanlar ekonomik sıkıntıya girecek, kepenkler kapanacaktır. Daha önce ifade ettiğimiz gibi olumsuzluklar ekonomiyi kötü etkileyecek ve işsizlik artışı da meydana gelecektir.

Yapılan çalışmalar, terörizmin maliyetinin hiç de gözden kaçacak ölçülerde olmadığını göstermiştir (Çetinkaya, 2010: 30). Devletlerin, turizmde ki pazar payının artırılmasını hedefleyen turizm politikaları, turistlerin güvenlik ihtiyaçlarına yönelik özgün yaklaşımlar da içermelidir. Zira gerek turist gönderen ülkeler ile bu ülkelerdeki acenteler, gerekse turistler tarafından turizm bölgesinin seçiminde güvenlik unsuru dikkate alınmaktadır (Aras, 2017: 586).

Terörizm, anlamsız ve mantıksız değilse, bir amacı var demektir (Çetinkaya, 2010: 12). Terör örgütleri dünya üzerinde herhangi bir ülkeyi hedef haline getirebilmektedirler. Teröristler çoğu zaman insanların kalabalık olarak buldukları alanları terör eylemi yapmak için seçebilmektedir. Ülkelerin turizm alanlarında veya buraya yakın yerlerinde meydana gelebilecek bir terör olayı, ülkenin her yerinde hatta dünya genelinde yankı bulacaktır. Haber kaynakları ile kamuoyu olaydan hemen haberdar olacaktır. Bu durum o ülkenin dünya kamuoyunda ki imajını olumsuz etkileyecektir. Devletler halklarının güvenliğini kamuoyu ve kolluk kapsamında alarak teröristlerin eylemlerine engel olmaya çalışmaktadırlar. Gerek yazılı gerekse görsel basında insanları aydınlatıcı bilgiler ile turizm alanlarını teşvik edici politikalar izlenmektedir.

1.2. Terörizmin Vardığı Nokta

Terörizm, siyasi amaçlar için örgütlü, sistemli ve sürekli terör içeren stratejik olarak terör kavramını da içine alan geniş bir kavramı ifade etmektedir. Terörizmden bahsedebilmemiz için belli bir siyasi hedefe yönelmiş birbirleriyle bağlantılı birçok terör eyleminden söz etmek gerekecektir (Şen, 2012: 22).

Varlığı çok eskilere dayanan terörizm, 11 Eylül saldırılarından öncede insanlığın uğraş verdiği konuların başında gelmekteydi (Çitlioğlu, 2011: 147). Terör ve terörizm, çok eskilere dayanmasına rağmen daha çok 1960'lı yıllardan sonra sürekli artan şiddet eylemleri nedeni ile üzerinde en çok durulan konuların başında gelmiştir. Terör, ülkelerin kurulu sosyal sisteminin hukuki ve idari yapısını sistematik olarak ortadan kaldırmayı amaçlaması sebebi ile siyasal savaş türü olarak da nitelendirilmiştir. Son dönemlerde dünyada meydana gelen yerel, bölgesel ve küresel değişimlere bir reaksiyon olarak kendisini ortaya çıkarmış, silahlı mücadele de uyguladığı taktik ve stratejilerin, klasik savaş hukuku kuralları dışında başka yöntemleri kapsaması nedeni ile de yeni bir savaş şekli olarak da ifade edilmiştir.

Dünya üzerinde meydana gelen her terör olayı, kurulu olan düzene karşı bir başkaldırmayı ifade etmektedir. Terör örgütü elemanları, eylemleriyle belirli zamana kadar güçlü gördükleri yönetime karşı istemeyerek baş eğmiş olan memnuniyetsiz toplulukların zihinsel ve fiziksel zincirlerinden kurtulacaklarını zannetmektedirler. Toplulukların kurtulabilmesi için önemli bir rolü üstlendiklerine, bir dinamitin fitilini ateşleme ile görevli olduklarını düşünmektedirler (Ergil, 1991: 176).

Terör örgütleri, insanlar üzerinde siyasi ve sosyal birçok olumsuzluklar meydana getirebilmektedir (Atik vd. 2016: 181). Terör örgütleri insanlar üzerinde etkili olmaya çalışırken genellikle şiddet unsurlarını kullanarak toplumsal yapıyı hedefleri doğrultusunda yönlendirmeye çalışırlar (Demirli, 2011: 70).

Terör olayları herhangi bir ülkede meydana gelse bile, dünyanın birçok ülkesinde aynı anda yankı bulabilmektedir (Şavur, Tomas, 2008: 47). Terör grupları kullandıkları şiddet eylemleri ile toplumları korku hipnozunda tutarak, sadece söylenenleri uygulayan, pasifize edilmiş, yapılan haksızlıklara tepki göstermeyen bir toplum meydana getirmek istemektedirler. Bu durum insanların bir korku ve panik havasına kapılmalarına neden olmaktadır. Bunun sonucunda da bireyler sosyal aktivitelerini, seyahat ve yerleşme hürriyetlerini gerçekleştirememektedirler (Türköz, 2016: 158). Terörizm sebebiyle toplumda ekonomik, kültürel, sosyal, psikolojik olumsuzluklar ön plana çıkmaktadır.

1.2.1. Psikolojik Boyutlar

Terörizm, ideolojik, siyasi, ekonomik vs. hedeflere ulaşmak için her yolun meşru görülmesini ifade etmektedir. Teröristlerin amaçlarını ve hedeflerini nasıl seçtiklerini anlamak

için öncelikle terörün psiko-sosyal etkilerinin nasıl olduğunu incelemek gerekecektir. Terörizm her ne kadar korku ve şiddet üzerine kurulmuş olsa da bu şiddet hareketleri plansız ve amaçsız ortaya çıkmamıştır (Demirli, 2011: 68). Terör örgütleri yaptıkları eylemler ile insanları bir korku ve panik ortamına sürükleyerek toplumda kaos ortamı oluşturmaya çalışmaktadırlar.

Dünyada yaşanan değişimlere göre örgütlerin yapılarında ve stratejilerinde de farklılıklar meydana gelebilmektedir (Açıköz, 2013: 314). Terör örgütleri hedeflerine ulaşabilmek için farklı eylemlere yönelebilmektedirler. Topluluklara, bombalı saldırı, yaralama, öldürme, korkutma gibi eylemlerde bulunabilmektedirler. Toplumlar, terör saldırılarının etkisi ile korku ve panik psikolojisine girebilmektedirler. İnsanlar hangi alan ve zamanda kimlere ne şekilde saldırı olabileceğinin düşüncesine kapılabilmektedirler. Toplumun güvensizlik ortamına itilmesinden dolayı seyahat, eğlence, yurt edinme alanlarında belirsizlikler oluşabilmektedirler.

Meydana gelen terör olayları sonucunda insanlar, sosyal ve psikolojik olarak uzun süreler çöküntü yaşayabilmektedirler (Karcıoğlu, Çelik, 2012: 62). Terör olaylarının oluşmasından sonra ki geçen süre zarfında uzun bir süre terör olayı olmasa bile, insanlar daha sonra terör saldırısı ne zaman ve nerede olacak psikolojisine girebilmektedirler. Bu durum, insanların birçoğunda ruhsal bozukluklar meydana getirebilmektedir. İnsanlar, psikolojik etkilerden dolayı her şeyden ve çevresindeki insanlardan şüphelenebilecek hale gelebilmektedir. Terör eylemlerinde yaralanan veya ölen kişileri gören insanlarda, bilinçaltına yerleşen olumsuzluklardan dolayı depresyonlar da görülebilmektedir.

Günümüzde gelişen iletişim teknolojilerinin de etkisiyle terörün dolaylı ve sembolik etkisi, saldırıların fiziksel etkisinden daha geniş bir alana ulaşabilmektedir (Demirli, 2011: 69). Terör örgütlerinin yaptığı eylemler basında oldukça sık gösterilmektedir. Bu tip ve taraflı yayınlar yapıldığı sürece halk üzerinde olumsuz etkiler oluşacaktır. İnsanlar görsel ve yazılı basında çıkan haberlerden çok çabuk etkilenebilmekte ve kamuoyunda bu tür haberler yankılar da bulabilmektedir. Bazen bir haberin günlerce manşetlerde kalması, silahlı eylemlerden daha fazla etki gösterebilmektedir (Evre, 2009: 205).

Terör olaylarının çok sık yaşandığı yerlerdeki insanlarda tedirginlik ve panik havası oldukça sık görülebilmektedir (Demirçivi, 2015: 109). İnsanlar yaşamlarını sürdürdükleri bölgenin güvenli bir yer olmadığı kanısına varmaktadırlar. Bunun sonucunda da bu bölgelerde yaşayan insanlar başka yerlere taşınma ihtiyacını duyacaklardır. Terör eylemlerine maruz kalan toplumlarda ekonomik, sosyolojik, psikolojik, siyasi tüm dengelerde olumsuzluklar meydana gelmektedir.

1.2.2. Sosyo-Kültürel Boyutlar

Terörizm, topluluklara yönelik hedef gözetmeyen şiddet hareketleri ile toplumun güven duygusunu ortadan kaldırarak, insanların can ve mal derdine düşmesini ve olaylara tepkisiz kalmasını amaçlamaktadır. Böylece toplulukların teröre karşı duyarlılıkları azalır, terörü

benimsemek zorunda kalırlar ve devletle toplum arasında güven ve huzur açılarından önemli farklar meydana gelir (Gürel, 2008: 39).

Terör ve şiddet olaylarının insanlar üzerinde ve yaşam alanlarında ne gibi tahribatlar meydana getirdiğini anlamak için farklı zamanlarda toplumların maruz kaldığı terör saldırılarının sonuçlarına bakmak gerekecektir. Terör saldırılarının sonucunda ölen ve yaralanan insanlar görülmektedir. Olaylara bizzat tanık olanlar vasıtasıyla ya da yazılı ve görsel basın aracılığı ile topluluklara terörden kaynaklı haberler hemen yansımaktadır. Bir çok insan bu durumlardan etkilenmekte, psikoloji sıkıntıları ve depresyonlar ortaya çıkmakta, bunun yanında tedavi safhaları da uzun sürebilmektedir.

İnsanları çalışmaya ve üretmeye yönlendirecek idari ve ekonomik sistemi kuramayan ülkelerde, toplumsal barışı ve sosyal hayatı etkileyen çekişmelerin ve gerginliklerin ortaya çıkması zor bir olasılık değildir (Acar, 2012: 171). Bu durum toplumda tahribatlar meydana getirecektir. Meydana gelen bu tür tahribatlardan etkilenmeyen topluluklar da oldukça azdır. Terörizmin ülkeler içinde bulunan topluluklar üzerinde sosyal ve kültürel açılarından önemli olumsuz etkileşimleri görüldüğünden bahsetmiştik. Terörizmin insanlar üzerinde yaptığı tahribatlara daha çok yazılı ve görsel haber kaynaklarında sıkça rastlanılmaktadır. Bu durum etkinin büyümesine neden olabilmektedir.

Terör saldırıları sonrasında insanların içinde bulunduğu sosyal hayat ve kamu düzeninde çeşitli aksaklıklar ve sıkıntılar görülebilmektedir (Öztürk, Altuntepe, 2012: 1596). Yaşanan travmalar sonucunda İnsanlar yıkımların etkisini günlerce hissedebilmektedirler. İnsanlar terörizmin etkileri ile farklı yerlere de göç etmeye zorlanmaktadır. İnsanlar, korku ve panik iklimine kapılarak bir nevi esaret hayatına girebilmektedir. İnsanların seyahat etme ve sosyal hayatları kısıtlamalara neden olduğundan hayat akışı rutin unsurlar dışında seyretmektedir. Çocuklar, terör eylemlerinin etkilerinde kalmakta ve yetişkin çağına gelseler bile bilinçaltında o anları yaşayabilmektedirler.

Devletler, maruz kalınan terör saldırıları sonucunda vatandaşlarının birlik ve beraberliğini düzenleyici girişimler yapmaya çalışmaktadırlar. Halkın güven içinde, devletin de güçlü ve yanlarında olduğu hissini vermeye çalışmaktadırlar. İnsanların esaret hayatı yaşamadıklarını, sosyal ve kültürel etkinliklerin normal bir şekilde sürdüğü anlatılmaktadır (Aktaş vd., 2017: 7). Bu durum terörün olumsuz etkilerinin ancak birlik ve beraberlik durumlarında daha çabuk atlatılacağını göstermektedir.

2. Uluslararası Aktörlerin Terörizme Yaklaşımları

Günümüz dünyası içerisinde bazı ülkelerin ekonomik veya politik çıkarlarını ön planda tutmaları, bazı ülkelerin ise, uluslararası alanda kendi milli politikaları ile çelişen diğer ülkelere karşı dolaylı yıpratma ve dayatma yöntemi olarak terörizmi bir alet olarak kullanmaları ve desteklemeleri sonucunda terörizmin boyutları genişleyerek uluslararası bir niteliğe ulaşmıştır. Savaşın, diplomasinin bir başka alanında devamı olduğu bilinmektedir. Bu kapsamda terörizm

de, savaş ve diplomasi ile sonuç alınamayan konularda, eylemler ile sonuca ulaşmayı ifade etmektedir (Gençtürk, 2012: 6).

Dünya üzerinde ülkeler arasında bir dönem soğuk savaş yaşanmış ve daha sonra sona ermiştir. Küreselleşmenin hızla ilerlediği dünya düzeninde, uluslararası terör örgütleri de varlıklarını devam ettirmektedir. Küresel terör örgütleri günümüzde insanlığı önemli ölçüde tehdit eder duruma gelmiştir. Terör örgütleri dünyanın birçok ülkesinde suçsuz insanların ölmesine sebep olmaktadır. Günümüzde büyük devlet olarak bilinen ülkeler küresel terör ile mücadele ettiklerini söylemelerine rağmen terörizm insanlık için bir tehlike olmaktan çıkarılamamıştır. Hangi örgütün terörist olduğu konusunda da farklı yaklaşımlar bulunmaktadır. Bir ülkeye göre terörist olan bir grup, başka bir ülkeye göre özgürlük savaşçısı şeklinde değerlendirilebilmektedir. Terörizm ülkeler arasında yaşanan sorunların ana nedeni de olabilmektedir. Bir ülke içerisinde üst kuran bir terör örgütü, buradan başka bir ülkeye saldırı yapabilmekte ve bu iki ülke savaşın eşğine gelebilmektedir.

Uluslararası ilişkilerde devletler ilk planda öncelikle kendi menfaatleri uygun bir hareket tarzı düşünmektedirler (Akbaş, Düzgün, 2012: 61). Ülkelerin öncelikli amaçlarının kendi vatandaşlarını memnun etmek olması nedeniyle, uluslararası platformlarda tam anlamı ile ortak bir hareket planı üzerinde hemfikir olunamamıştır.

Ülkeler, küresel bir tehdit olan terörizme karşı top yekun bir hareket tarzı belirlemelidirler. Dünya üzerinde ekonomik dengesizlikler de giderilerek kişilerin terör gruplarına kaymalarının önü kesilmelidir. Dünya üzerinde yaşayan tüm insanların güvenli ve huzur içerisinde yaşamasını sağlayacak bir strateji belirlenmeli ve ortak duyarlılık ile hareket edilmelidir (Gençtürk, 2012: 8). Ülkeler arasında ortak etik değerlerin yaygınlaştırılması sağlanmalıdır. Eğitim faaliyetlerinin yaygınlaştırılması ve hızlanması amaçlanmalıdır. Yoksulluk ile mücadele çerçevesinde ekonomik olarak zayıf kesimler desteklenmelidir.

Dünya üzerinde bulunan devletlerden terörizme destek verenlerin uluslararası hukuku ihlal ettiklerine ilişkin pek çok B.M. kararında terörizmin açıkça kınandığı ve suç olarak nitelendirildiği görülmektedir. Terörizmin bir suç olarak anlatılmış olması, devletlerin uluslararası terörizm faaliyetlerini önlemek için gerekli tedbirleri alması sonucunu da beraberinde getirmektedir (Songür, 2007: 15).

2.1. ABD'nin Uluslararası Terörizme Yaklaşımı

ABD'nin yakın dönemde uluslararası terörizme yaklaşımı incelendiğinde üç dönemden söz edilebilir. Birinci dönem olarak ifade edilen dönem 2001-2006 arasını kapsamaktadır. Bu dönem ABD'nin terörle mücadele programında bir paradigma değişimi yaşanmasına sebep olmuştur.

11 Eylül 2001 tarihindeki terör saldırılarından sonrası dönemdeki ABD Başkanı W. Bush tarafından uluslararası terörizme karşı savaş açıldığı ilan edilmiştir (Özeren, 2010: 9). George W. Bush, Amerika'da bulunan Dünya Ticaret Örgütü gökdelenlerine yapılan saldırıdan dokuz

gün sonra senato toplantısında dünya ülkelerine, “ya bizimlesiniz ya da teröristlerle birliktesiniz” diyerek ABD’nin yeni düşmanını ortaya koymuştur (Akçay, Akbal, 2013: 20).

ABD’de 11 Eylül’de meydana gelen terör saldırılarının arkasından, bir yandan bu tür bir saldırıyla karşı karşıya kalınmasının sebeplerini araştırmak ve benzeri bir trajedinin yaşanmasını önlemek amacıyla araştırma komisyonu kurulmuş, diğer yandan kısa süre içerisinde ülkenin ihtiyaç duyduğu iç güvenlik stratejisi ve örgütsel yapılanması ortaya konulmaya çalışılmıştır (Yılmaz, 2011: 363). ABD, dünya üzerinde süper bir güç olarak varlığını ispatlamış olmasına rağmen, en güçlü devletlerin bile her an kendi ülkelerine düzenlenen terör saldırılarına açık olduğu ve bu saldırıların kolay kolay engellenemediği görülmüştür. ABD’ye yapılan 11 Eylül saldırılarında yaklaşık olarak 3000 kişinin hayatını kaybettiği tahmin edilmektedir. ABD, 11 Eylül 2001 tarihinde maruz kaldığı terör saldırılarından sonra uluslararası teröre karşı birlikte hareket edilmesi gerektiğini ve teröre destek veren ülkelerin düşman olarak ilan edilmesi gerektiği görüşünü deklare etmiştir.

ABD’nin uluslar arası terörizm konusunda tecrübeye sahip ülkelerden birisi olduğunu ifade etmiştik (Irmak, Kahya, 2014: 315). 11 Eylül’de ABD’ye yapılan terör saldırısından sonra bir takım örgütler terör listesine alınmıştır. Bu ABD ve onunla menfaat ilişkisi bulunan ülkelerin çıkarlarının zedelenmemesi doğrultusunda alınan kararlarda olabilecek durumlardır. Terör örgütlerinin terör listelerine alınıp alınmayacağı ülke çıkarlarına göre değişebilmektedir. PKK, yıllarca Türkiye üzerine terör saldırıları düzenleyerek ülkeyi bölme amacı gütmesine rağmen, yıllarca Avrupa’nın birçok ülkesince terör listesine alınmamıştır.

ABD, iç güvenliği Amerika’yı terör eylemlerine karşı savunmak için gösterilen bir çaba olarak ifade etmektedir (Yılmaz, 2011: 364). ABD için terörizm ile mücadele de ikinci dönem ise, Irak’ın işgali sonrasında ABD’nin uluslararası işbirliğine daha fazla önem verdiği ve teröre karşı mücadelenin gerçekleştirilmesinde birlikte hareket etmenin gerekliliğini belirttiği dönemdir. ABD Başkanı George W. Bush’un birinci dönemde zorun gücüne dayanarak uluslararası terörizme savaş açtıklarını beyan etmesi ve sonrasında da bu neden ile Afganistan ve Irak’a savaş başlatması, ABD’nin imajına zarar verdiği söylemlerine neden olmuştur. Sonrasında ise, bu olumsuz imajı ortadan kaldırmaya yönelik olarak insanların kalp ve zihinlerinin kazanılması gerektiği düşüncesi yerleşmeye başlamıştır. Daha fazla diplomasi ve uluslararası işbirliğine gidilmesi gerektiği görülmüştür.

Üçüncü dönemde ise ABD dünyanın sorunlarını tek başına çözemez ve ABD bu sorunları diğer ülkeler ile çalışarak çözebilir anlayışı ortaya çıkmıştır. ABD Başkanı Obama yumuşak güç kullanımını öncelikle seçtiği saygın uluslararası aktörlerin yeni bir anlayış şekli ile terörizme son vermeyi amaçlamıştır (Yemenici, 2016: 38).

ABD ve birçok ülke, güvenlik konularında birbirine yakın fikirlerde buluşmuşlar ve terörizme karşı gerekli tüm tedbirlerin alınması gerektiğini öngörmüşlerdir (Zenginlioğlu, 2016:165). ABD, özellikle 11 Eylül saldırılarından sonra uluslararası terörizm konusunda tavrını net bir şekilde belli etmiş ve terörizm ile tüm ülkelerin mücadele etmesi gerektiğini vurgulamıştır.

2.2. AB'nin Uluslararası Terörizme Yaklaşımı

Günümüz dünyasında uluslararası terörizmin geldiği nokta, sınırları aşan boyutlara ulaşmıştır. Dolayısıyla terör tehdidinin sürekli olarak bertaraf edilebilmesi mümkün görülmemektedir. Ayrıca, uluslararası terörizm eylemlerinin saldırılarının insanlar üzerinde yaptığı etkiler, bu olasılığın zorluklarını da gözler önüne sermektedir (Zenginlioğlu, 2016: 174). Terörizm, özellikle İkinci Dünya Savaşı sonrasında Avrupa'yı etkiler duruma gelmiştir. Soğuk savaş dönemi, Avrupa'daki terör örgütlerinin eylemlerini birçok ülkeye yaydıkları ve eylemlerini önemli derecelerde artırdıkları bir dönem olarak bilinmektedir. Terörizm ile savaşında Avrupa Birliği genel bir savaşım rejimini kabul etmiştir. Avrupa Birliği, uluslararası terörizme karşı hep tehdit gözü ile bakmıştır. Dünyanın her yerinde bulunan terör faaliyetlerini gayri meşru görmektedir. Özellikle 2001 yılında ABD'ye yapılan terör saldırılarında teröre karşı açıklamalarda bulunulmuştur. Olağanüstü yapılan toplantı sonucunda uluslararası terörün geldiği boyutlar ele alınarak gerekli tedbirler ortaya konulmuştur.

AB'nin, uluslararası terörizmi sürekli bir tehdit olarak gören topluluk olduğunu ifade etmiştik (Erdoğan, 2011: 11). 2001 yılında ABD'yi sarsan saldırılar sonrasında topluluğu oluşturan üyeler ve diğer ülkeler ile birlikte polis ve adli işbirliklerinin geliştirilmesi yönünde fikirler ortaya konulmuştur. Uluslararası hukukun işleyişi ile ilgili sorunlar masaya yatırılmıştır. Terör örgütlerine para akışının kesilmesi için neler yapılması gerektiği konuşulmuştur. Hava alanlarının korunması ve güvenlik tedbirleri görüşülerek imkanlar dahilinde tedbirler artırılmıştır.

11 Eylül saldırılarının ardından, hem BM'nin tüm devletlere çağrısı üzerine hem de ABD'ye destek kapsamında üzerine düşeni yapacağını belirtmesi üzerine AB, terörizmle mücadele konusunu daha da önemli görmeye başlamıştır (Ekici, 2012: 59). Bunun yanında Avrupa, yeni konseptte bir terörist saldırı ile ilk kez 11 Mart 2004'te Madrid'de patlayan bombalarla tanışmıştır. Uluslararası terörizm aslında Avrupa için yeni bir kavram da değildir. 1980'li yıllar için terörizm bir çok ülke için sorun teşkil ederken, Avrupa'yı daha çok 1990'lı yıllarda etkilemeye başlamıştır. Paris metrosuna yapılan saldırılar da bahse konu dönemde meydana gelmiştir. Avrupa Konseyi bünyesinde 1997 yılında kabul edilen Terörün Önlenmesine Dair Avrupa Sözleşmesi'nde artan terör suçlarının ortaya çıkardığı sorunları giderebilmek amacı ile bazı düzenlemeler yapılmıştır. Avrupa Birliği'nin terörizmle mücadele politikasında Maastricht Anlaşması'nın üçüncü sütun olarak ifade edilen adalet, içişleri konularında işbirliğini öngören hükümlerin yer aldığı bölümü önem kazanmıştır. AB, organize suç ve uyuşturucu ticareti ile mücadele etme ile birlikte, terörizm ile de ortak mücadele etmenin sıkıntılarını da kabul etmektedir (Asan, 2007: 71).

AB'nin terörizme karşı mücadele stratejisi; önleme, koruma, izleme ve karşılık verme şeklinde oluşmaktadır. AB' de bir çok kurum tarafından takip edilen terörizm ile mücadele çalışmaları, radikalleşmeyi önlemek, terör örgütlerine katılımları engellemek ve bir terör eylemi ile karşılaşıldığında meydana gelebilecek zararların en az seviyelere indirilebilmesine yönelik bütünsel bir anlayışı kapsamaktadır. Avrupa Birliği, uluslararası terörizm ile tüm devletlerin mücadele etmesi gerektiğini belirtmiştir. Her türlü terör faaliyetlerinin karşısında

olduğunu ve teröre akan finansmanın da engellenmesi gerektiğini ve bu konularda uluslararası işbirliği yapılmasının da mücadeleye ayrı bir güç katacağını düşünmüştür (Tangör, Sayın, 2012: 93).

Yukarıda da belirttiğimiz gibi AB, uluslararası terörizm ile mücadele sürecinde bir çok tedbir almasına rağmen, 11 Mart 2004'te İspanya'ya, 7 Temmuz 2005'te İngiltere'ye, 13 Kasım 2015'te Fransa'ya yapılan terör saldırılarının önüne geçememiştir. Bu terör saldırıları ile AB'nin, Uluslararası terörizm kapsamında aldığı tedbirlerin yetersiz olduğu görülmüştür.

2.3. Türkiye'nin Uluslararası Terörizme Yaklaşımı

Küresel terörizm dünyanın birçok ülkesinde sorun haline geldiği gibi Türkiye üzerinde de etkisini göstermiştir (Kongar, 2016: 13). Yıllardır terör örgütlerince Türkiye üzerine terör saldırıları düzenlenmiş ve bu saldırılar, ülkenin ilerlemesini ve gelişmesini geciktirmiştir. Türkiye, uzun yıllardır uluslararası kulvarlarda terörizm ile tüm dünyanın mücadele etmesi gerektiğini, terörizmin insanlık için büyük bir tehlike olduğunu söylemesine rağmen yeterli desteği görememiştir.

Türkiye'de ki terör faaliyetlerine baktığımızda, terörizmin başlangıcının 1970'li yıllara dayandığı görülecektir. Terörizmin son dönemdeki istatistiksel sonuçlarına bakıldığında ise, terörizmin Türkiye için ne anlama geldiğini anlamak daha kolay olacaktır. Yakın dönemde terörizm nedeniyle 30 binden fazla insan hayatını kaybetmiş, binlerce insanımızın sakat kalmış, 300 milyar dolar civarında da ekonomik zarara uğranılmıştır (Bilgiç, 2014: 104).

Türkiye, jeopolitik ve jeostratejik öneminden dolayı güvenlik alanında sürekli tehditlere maruz kalan bir coğrafya da bulunmaktadır (Zengin, 2016: 1). Türkiye üzerine terör saldırı planları ve eylemleri yapan terör örgütleri, daha çok komşu diye tabir ettiğimiz ülkelerde eğitim kampları kurmakta, barınmakta, finans sağlamakta ve destek almaktadırlar. Türkiye'nin yoğun çabalarına rağmen terör örgütlerinin lider kadroları, Türkiye'nin terör suçlarından iadesini istediği teröristler, normal bir vatandaş gibi diğer ülkelerde hayatlarını sürdürmektedirler. Türkiye, terör ile mücadele de sadece silahla ve kendisinin mücadele etmesinin başarıyı getiremeyeceğini görmüştür. Bu nedenlerden dolayı dün olduğu gibi bugün de Türkiye uluslararası terörizmin önemli bir tehdit olduğunu savunmaktadır.

Dünya üzerinde terör olayları günden güne daha etkili bir hal almıştır. Medya üzerinden yapılan propaganda ile de terörist gruplar birçok insana kolayca ulaşabilmektedir. Çağın gereği olarak kullanılan teknolojiye terör örgütlerinin işini kolaylaştırmakta ve önemli katkılar da sağlamaktadır (Aktaş, 2011: 37). Bu saydığımız ve daha başka birçok nedenlerden dolayı Türkiye'nin yetkili kişileri, uluslararası alanda ülkelerin terörizme karşı ortak tavır almaları ve bunları uygulamaya koymaları gerektiğini katıldıkları uluslararası her platformda ifade etmiştir.

Türkiye, dünya devletlerinin dikkatini çekmek için uluslararası terörizm konularında bazı çekinceler ortaya koymuştur. Terörün uluslararası alanda bir tehdit olduğunu ve terör olaylarının hiçbir zaman meşru görülmemesi gerektiğini belirtmiştir. Ülkelerin kendi

topraklarında teröristleri barındırmaması gerektiğini ve terör örgütlerine akan finansmanın kesilmesi gerektiğini söylemiştir. Ülkelerin menfaatlerinden dolayı terör örgütleri arasında ayırım gözetmemesi gerektiğini vurgulamıştır. Terörün hangi dinden gelirse gelsin meşru kabul edilmemesi gerektiğini ifade etmiştir. Türkiye, terör ve örgütlü suçlar (uyuşturucu ticareti, yasadışı göç, insan ticareti, vb.) arasındaki bağlantıların daha çok Batı ülkelerindeki örgütlenme, düşünce ve ekonomik faaliyet özgürlüklerinin suistimali sonucunda bir tehdide dönüştüğünü, diğer ülkelere anlatmaya çalışarak kabul görmesini sağlamıştır. Türkiye, BM'nin Viyana'da bulunan Uyuşturucu Kontrol ve Suçun Önlenmesi Bölümü (UNODC) tarafından devam ettirilen faaliyetlerine aktif olarak katılmış ve maddi açılardan da destekler sağlamıştır (Yemenici, 2016: 40).

2.4. BM ve NATO'nun Uluslararası Terörizme Yaklaşımları

İnsani güvenlik kavramının temel hukuki kaynaklar arasından kabul edilen Birleşmiş Milletlerin İnsani Kalkınma Raporu'na göre; insani güvenlik mutlu ve şerefli bir şekilde var olmalarının sağlanması olarak ifade edilmiştir (Kanat, Kodaman, İren, 2016: 581). Bu bağlamda, uluslararası barış ve güvenliği sağlama konusunda birinci sıradaki küresel örgütlerden bir tanesi de BM'dir. BM nezdinde terör ile ilgili suçların önlenmesi çerçevesinde on sekiz sözleşme imzalanmıştır. BM Genel Kurulu ve BM Güvenlik Konseyi, üye devletler ile imzaladığı sözleşmeler ve aldığı bu kararlar ekseninde ortak bir işbirliği oluşturmaya çalışmıştır.

Diğer örgütler gibi BM'de içerisinde bulunduğu uluslararası sistemin gelişmesine önemli katkılarda bulunmuştur (Kaşıkçı, 2016: 2). Bu bağlamda BM, terörizm ile mücadele alanında bir çok anlaşmayı üye devletler ile imzalayarak konunun çerçevesini belirtmeye çalışmıştır. Bu konuda 1945 tarihli BM Antlaşması'nın 1. maddesi/1. bendine: BM'nin amaçları; "uluslararası barış ve güvenliği korumak, saldırganlık ve öteki barış bozucu tehditlerini önlemek, kaldırmak, saldırganlık ve öteki barış bozucu eylemleri bastırmak üzere etkin toplu önlemler almak, barışçı yollarla ve adalet ve uluslararası hukuk ilkelerine uygun çözümü sağlamak" ifadeleri yazılmıştır. Birleşmiş Milletler'e göre terör eyleminin tanımı şu şekilde yapılmıştır: Savaş suçlarının barış zamanına karşılık gelen halidir. 1999 yılında BM Genel Kurul kararına göre terör; "özel kişilere, grup ya da halkın tamamına siyasi, felsefi, ideolojik, ırkçı, etnik, dini ya da başka sebepler ile her türlü yasa dışı baskı vasıtasıyla dehşet ortamı oluşturmaya tahrik eden tüm cezai eylemlerdir" şeklinde açıklama yapılmıştır.

BM'de diğer uluslararası kuruluşlar gibi terörizm ile mücadele de ortak bir yol izlenmesi gerektiği sonucuna varmıştır (Emiroğlu, Çakır, 2015: 687). Genel Kurul aracılığı ile dünyanın her hangi bir ülkesinde meydana gelen terör eylemini lanetleme yolunu seçmiştir. BM ve kendisine bağlı kuruluşlar aracılığı ile oluşturulan geniş kapsamlı antlaşmalar imzalanarak gerekli yasal zemin oluşturulmuştur.

Birleşmiş Milletler, uluslararası terörizm ile mücadele kapsamında; 9 Aralık 1999'da kabul edilen Terörizmin Finansmanının Önlenmesine Dair Uluslararası Sözleşmesi'ni

yürürlüğe koyarak, uluslararası terörizm ile mücadele ekseninde kararlılığını göstermiştir. Sonrasında çeşitli tarihlerde gerek BM Genel Kurulu, gerekse BM Güvenlik Konseyi, terör ile mücadele konusunu ele almışlar ve tavsiye içeren kararlarını uluslararası topluma anlatmışlardır.

11 Eylül 2001'de ABD'ye yapılan terör saldırılarından sonra terörizm konusu daha da önem kazanmaya başlamıştır (Tekel, 2015: 1355). BM 28 Eylül 2001 tarihinde 1373 sayılı kararı almıştır. BM Güvenlik Konseyi Terörle Mücadele Komitesi (CTC)'nin, BM Güvenlik Konseyi'ne bağlı olarak şu hususların uygulanması kararlaştırılmıştır: Örnek kanunların hazırlanması dahil, terörle mücadele konusundaki en iyi uygulamaları saptamak ve özendirmek; değişik kaynaklarda bulunabilecek yardım yeteneklerinden yararlanma olasılıklarını araştırmak ve benzer yardım programları arasında sinerji oluşturmak suretiyle; devletler, uluslararası, bölgesel ve alt bölgesel kuruluşlarla işbirliği olanaklarını araştırmak ve geliştirmek.

BM'ye üye devletler 2006 yılında, terörizmle mücadele konusunda ki çalışmalarını sağlamlaştırmak ve ilerletmek amacı ile BM Küresel Terörle Mücadele Stratejisi üzerinde anlaşmışlar ve yeni bir dönemin kapısını açmışlardır. Üye ülkelerin aldıkları kararlar şu alanlarda somut bir eylem planının alt yapısını oluşturmaktadır:

1. Terörizmin yayılmasına neden olan koşulları incelemek,
2. Terörizmi önlemek, terörizmle mücadele etmek ve terörizme karşı savaş vermek,
3. Terörizmle ilgili olarak Birleşmiş Milletler sisteminin rolünü artırmak ve terörizmi önlemede ve terörizmle savaşmada ülkelerin kapasitesini yükseltmek,
4. İnsan haklarına saygının artırılması ve hukukun üstünlüğünün, terörizmle mücadelede temel kabul edilmesini sağlamak (www.unicankara.org.tr/tr/birlesmis-milletleri. Erişim Tarihi: 07.16.2018).

Uluslararası terörizm ile mücadele eden uluslararası aktörlerin en önemlilerinden biriside NATO'dur. İki kutuplu dönemden sonra NATO belgelerinde etnik temele dayalı uluslararası silahlı terör faaliyetleri en önemli güvenlik riskleri arasında görülmüştür. NATO'nun Kuzey Atlantik Konseyi Bakanlar Toplantıları sonrasında yayınlanan ortak bildirimlerin tamamına yakınında terör konularında hükümler yer almıştır. NATO, kendisine tehdit oluşturan askeri ve askeri olmayan tehditleri açıklamış ve bu doğrultuda ekonomik ve siyasal istikrarsızlıklar, etnik çatışmalar ve kitle imha silahlarının yaygınlaşması gibi konuları önemli derecelerde tehdit olarak algılamıştır.

NATO, terörizmle mücadele konusunda, BM'nin yaptığı çok geniş kapsamlı çabalar ile ülkelerin kendi daha belirli yaklaşımları arasında bir noktada yer almıştır. 11 Eylül 2001'de ABD'ye yapılan terör saldırıları sonrası NATO'da değişiklikler ortaya çıkmıştır. NATO'ya bağlı devletlerden birisine saldırı yapılması durumunda, Kuzey Atlantik Anlaşmasının 5. inci maddesinin uygulamaya geçirileceğini ve ilk defa bir terör eyleminin üye ülkelere karşı yapılmış sayılacağını ifade etmiştir (Gül, 2015: 261).

11 Eylül 2001'de ABD'ye yapılan terör saldırıları sonrasında NATO yeni dört askeri faaliyet kategorisi ortaya koymuştur. Bunlar; anti-terör, sonuç yönetimi, karşı terörizm ve askeri işbirliği konularıdır. Bunlardan anti-terörizm, sınırlı tepki ve askeri kuvvetlerin olayı belirli sınırlar içerisinde tutmaları ve tehdit uyarılarının garanti edilmesi, entegre hava savunma sisteminin etkinliğinin korunması ve füze savunmasına yönelik çalışmalar dahil, zayıf noktaların ortadan kaldırılması konusundaki savunma önlemleri anlamını kapsamaktadır. Sonuç yönetimi bir saldırı sonrasında tekrar toparlanma ile ilgilidir ve planlama ile kuvvet planlamasına katkı yapılması, acil yardım için olanak sağlanması, eşgüdüm merkezleri kurulması ve eğitim yeteneklerinin geliştirilmesi gibi konuları içermektedir. Karşı terörizm, karşı kuvvet faaliyetleri dahil (NATO'nun öncülüğünde olduğu veya NATO'nun müttefiklerin bulunduğu diğer koalisyonlar ve örgütleri desteklediği durumlarda), saldırı önlemleri anlamlarını içermektedir. Askeri işbirliği ise, diğer faaliyetlerin yanında, Ukrayna, Akdeniz diyalogu ülkeleri, Rusya, Avrupa Birliği, AGİT, BM ve diğer devletler ile işbirliğini kapsamaktadır (Yalçın, 2006: 112-113).

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

PKK TERÖR ÖRGÜTÜ: YAPI VE İDEOLOJİ

1. PKK Terör Örgütünün Özellikleri, Amacı, Yapısı, Kuruluş ve Uzantıları

1.1. PKK Terör Örgütünün Özellikleri

Kürdistan İşçi Partisi (PKK), Marksist-Leninist ve Anarşist ideolojilere dayalı olarak kurulmuş bir terör örgütüdür (Ergül, 2007: 68). PKK, Türkiye'nin güney doğusu, Irak'ın kuzeyi, Suriye'nin kuzey doğusu ve İran'ın kuzey batısını içine alan coğrafyada önce devlet kurmayı hedefleyen, sonrasında ise demokratik özerklik adı altında bir oluşum peşinde bulunan bir terör örgütüdür. PKK, Türkiye sınırları içerisinde bulunan coğrafyada etkinliğini gösterebilmek amacı ile devletin güvenlik kuvvetlerine ve sivil halkına karşı silahlı terör eylemlerinde bulunmuş ve imkan buldukça da bu eylemleri sürdürmeye çalışmıştır.

PKK, Türkiye'de işleyen kamu düzenini ortadan kaldırmak için kurulmuş bir terör örgütüdür (Cantenar, Tümlü, 2016: 4). PKK, ortaya çıkması ile birlikte hem Avrupa'da hem de Orta doğu bölgesinde etkili olmaya çalışmıştır. PKK'nın sözde temel iddiası; ezilen, sömürülen ve insani hakları tanınmayan Kürtlerin haklarını savunma söylemidir. PKK; Türkiye, Irak, İran ve Suriye topraklarının bir kısmını kapsayan alanda Kürdistan adını verdikleri bağımsız bir Kürt devleti kurmak istese de, konjoktüre uygun olarak federalizm-otonomi arasında gidip gelmektedir. Örgütün siyasal faaliyetleri daha çok Avrupa'nın farklı devletlerinde yoğunlaşmıştır (Törel, 2002: 36). Terör örgütü; AB, ABD, BM ve NATO tarafından yasa dışı terör örgütleri listesine alınmıştır.

PKK, kurulduğu tarihten itibaren günümüze kadar geçen sürede, 2002'de KADEK (Kürdistan Özgürlük ve Demokrasi Kongresi), 2003'de Kongra-Gel (Halk Kongresi) isim değişikliklerini almış, fakat 2005'te adını tekrar PKK olarak kullanmaya başlamıştır. Örgütün ilk genel sekreteri ve kurucusu Abdullah Öcalan'dır (Sökmen, 2012: 48-49).

1.2. PKK Terör Örgütünün Yapısı

PKK, halk savaşlarının 3 temel kaidesi olan Parti (Kürdistan İşçi Partisi), Cephe ERNK (Kürdistan Halk Kurtuluş Cephesi) daha sonra DHB Demokratik Halk Birlikleri ve ordu ARGK (Kürdistan Halk Kurtuluş Ordusu) şeklinde bir örgütlenmeye gitmiştir. Marksist-Leninist ideolojiyi kabul ettiği dönemde, Leninist parti ve cephe örgütlenmesi iki önemli unsur olarak benimsenmiştir.

Parti; Kürdistan İşçi Partisi (PKK) olarak ifade edilmektedir. Leninist ideolojide iktidarın ele geçirilmesinde önemli ölçüde etkili sayılmaktadır. İdeolojik düşüncelerin kitlelere kabul ettirilmesinde etkilidir. Örgüt hiyerarşik bir yapıya sahiptir. Örgütün en üstünde Abdullah Öcalan bulunmaktadır. Onun bir altında ise merkez komitesi görev yapmaktadır. Partilerin toplumsal devrime liderlik yapacağı düşünülmüştür. Devrimci şiddete dayandırarak planlı, örgütlü unsurları geliştirmeyi belirtmektedir. Leninist parti şekli demokratik merkezîyetçilik çizgisine göre çalışmaktadır. Bu aynı zamanda burjuvazi partilerinde bir özelliğidir. Alt-üst, yerel ve ülke çapında yönetim kademeleri bulunmaktadır. Alınan kararlarda genellikle çoğunluğa bakılmaktadır (Saral, 2012: 297).

Cephe faaliyetleri aslında siyasal içerikleri göstermektedir. Bu faaliyetler silahla yürütülmemektedir. Cephe bir halk örgütlenmesini ifade etmektedir. Bir ulus meydana getirmek için cephe örgütlenmesinin bulunması gerekmektedir. Siyasi bir kanadı oluşturan ERNK yurt içerisinde vereceği mücadelenin yanında, örgüte eleman kazandırmak, lojistik ihtiyaçları karşılamak, kırsal bölgelerde silahlı mücadele veren militanları koordine etmek görevlerini de yapmaktadırlar (Temizöz, 2012: 160-161).

Ordu, 1984 yılının Temmuz ayında yapılan bir toplantıda Kürdistan Halk Kurtuluş Birliği (HRK) olarak, sonrasında ise 1986 yılında Lübnan'ın Bekaa Vadisi Helve kampında toplanan 3. kongrede, silahlı mücadelenin tüm alanlara yayılarak eylemleri gerçekleştirme çerçevesinde, sözde ordulaşma ismi verilerek örgütün askeri kanadı olan Kürdistan Halk Kurtuluş Ordusu (ARGK) kurulmuştur. 2000 yılında toplanan 7'inci kongrede, ordunun adı Halk Savunma Kuvveti (HPG) olmuştur. ARGK' da hiyerarşik bir yapı bulunmaktadır. Yukarıdan aşağıya doğru, askeri konsey, genelkurmay, ana karargah, saha komutanlığı, eyalet komutanlığı, saha yapılanması gibi birimler bulunmakta ve devamında da yapılanmaya gidilerek tabur, bölük, takım, manga şeklinde bir oluşum söz konusudur (Temizöz, 2012: 88).

1.3. PKK Terör Örgütünün Amacı

Dünya'da birçok devletin terör örgütleri listesinde kabul ettiği PKK'nın hedefi, Türkiye içerisinde mevcut Kürdistan mücadelesinin devam ettirilmesi, komşu devletler (İran, Irak, Suriye) sınırları içerisinde bulunan Kürt topraklarının o bölgede yaşayan Kürtler tarafından ele geçirilmesi, Türkiye toprakları içerisinde bulunan Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgeleri'nde

Marksist-Leninist bir ideolojiye dayalı Bağımsız Birleşik Kürdistan devleti kurmaya çalışmaktır (Akkurt, 2010: 37-38).

1977 yılında yayınlanan Kürdistan Devriminin Yolu Bildirisi ve devamında zaman içinde yayınlanan bildirimler ile PKK terör örgütü, Türkiye Devletinin Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgeleri'nin sözde işgal altında olduğunu söyleyerek bağımsız bir devlet kurma amacının olduğunu açık bir şekilde ortaya koymuştur (İşeri, 2008: 75). PKK, yaptığı birçok açıklamada Bağımsız Sosyalist Kürdistan devletinin kurulması gerektiğini de belirtmiştir. Marksist ve Leninist bir ideoloji çizgisinde kurulan PKK, amaç edindikleri bağımsız Kürt devletinin kurulabilmesi için ülke içerisinde ayaklanmalar çıkarma hedefine yönelmiştir (Demir, 2008: 74). PKK, Türkiye'de 1984 yılında gerçekleştirmiş olduğu Eruh ve Şemdinli saldırıları ile birlikte, Türkiye'nin güvenliğine yönelik önemli bir tehdit kaynağı oluşturduğunu göstermiştir (Yılmaz, 2006: 1). Bu doğrultuda asker, polis, vatandaş ayrımı yapmadan bir kaos ortamı oluşturabilmek için terör saldırılarını sürdürmüştür.

Türkiye'nin Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgeleri, PKK'nın yaptığı eylemler nedeni ile yıllardır sorun haline gelmiştir. PKK, daha öncede belirttiğimiz gibi Türkiye'nin Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde bulunan 22 ilinin sözde işgal altında olduğunu belirtmiş ve bu illerin kurtarılması gerektiğini iddia etmiştir (Kona, 2015: 801). PKK, Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesi'ndeki Kürt vatandaşlarımıza Türkiye'nin, kendilerine ikinci sınıf vatandaş muamelesi uyguladığını ve devletin sözde Kürt halkını sömürdüğü propagandasını yaparak, bu bölgede bulunan Kürt asıllı insanlarımızı kışkırtma yolunu seçmiştir (İnat, 2016: 39). PKK, İran, Irak ve Suriye'de ki Kürt vatandaşların yaşamlarını sürdürdüğü bölgelerinde, ismi geçen devletlerin işgali altında olduğu propagandasını yaparak, bu ülkelerdeki Kürt vatandaşları da, yaşamlarını sürdürdükleri ülkelere karşı ayaklanmaya teşvik etmektedir (Paksoy, 2013: 18).

Türkiye, PKK'ya karşı yurt içinde ve yurt dışında yürüttüğü mücadelenin yanı sıra, 2001'de ABD'ye karşı yapılan terör saldırıları sonrasında uluslararası girişimlerini yoğunlaştırmış ve dünya genelinde PKK terör örgütünün zayıflamasına uğraşmıştır (Sökmen, 2002: 74).

1.4. PKK Terör Örgütünün Kuruluşu

PKK'nın kurulduğu dönem öncesi fikri alt yapısı ve bu dönemde geçerli olan ya da hüküm süren siyasi akımların bilinmesi, örgütün kuruluş amacının daha iyi anlaşılmasına yarar sağlayacaktır (Algan, 2012: 48). Türkiye'de bilinen siyasi Kürt hareketleri, Demokrat Parti (DP) iktidarının son zamanlarına doğru ortaya çıkmıştır. 27 Mayıs darbesinin arkasından, 1961 Anayasa'sı kabul edilmiş ve özgürlük alanları genişlemeye başlamıştır. Genişleyen bu özgürlük ortamında Doğu meselesi üzerinde ki konuşmalar da sıklaşmaya başlamıştır. Bu dönem ve sonrasında oluşan özgürlük ortamlarının birbirini izlemesi, siyasi zeminde Kürtler için bir fırsata dönüşmüştür.

Türkiye’de 1968’li yıllarda öğrenci hareketleri başlamış ve bu 1970’lerin sonunda kanlı terör olayları şekline dönüşmüştür (Akmaral, 2004: 94). 12 Mart 1971 muhtırasının sonrasında sol hareketlerin gelişimi kendisini daha çok göstermeye başlamış ve PKK'nın temellerinin atılmaya başladığı bir döneme girilmiştir. 1974 yılında Ankara'da Demokrat Yüksek Öğrenim Derneği kurulmuş, başına da kurucular arasından Abdullah Öcalan getirilmiştir. Abdullah Öcalan daha sonra kurulan PKK terör örgütünün lideri olarak seçilecektir.

Ülkemizdeki Kürtçülük hareketlerini aşırı solun desteklediği 1960’tan itibaren düzenlenmeye başlayan doğu mitingleri ile görmeye başladığımızı ifade etmiştik (Acar, 2012: 258). Bu ve sonraki dönemlerde PKK’yı kuracak unsurlar çeşitli miting ve toplantılarda sık sık bir araya gelmeye de devam etmişlerdir. Abdullah Öcalan, Haki Karer, Kemal Pir ve yakın arkadaşları Ankara’nın Çubuk barajı civarında, PKK'nın kurulması için gerekli alt yapı çalışmalarını ilgilendiren bir toplantı daha yapmışlardır. Bu toplantıdan tam anlamı ile bir sonuç alınamamıştır. Sonrasında 1975 yılı ve devamında Ankara’nın Tuzluçayır semti ve civarında bulunan öğrenciler üzerine yoğunlaşmışlardır. Abdullah Öcalan liderliğinde bir öğrenci grubu kurulmuş ve ismine Kürdistan devrimcileri denilmiştir. Bu tarihlerden sonra da, 1978 yılında PKK'nın kuruluşuna kadar geçecek süreç devam etmiştir.

PKK, kuruluşu ile birlikte meydana getirdiği terör eylemlerini günümüze kadar sürdürmeye devam etmiştir (Özcan, 2012: 11). PKK, 1978 yılında Diyarbakır’ın Lice ilçesine bağlı Fis köyünde, örgüt lideri Abdullah Öcalan ve arkadaşlarının katılımı ile kurulmuş bir terör örgütüdür. Abdullah Öcalan, PKK’nın ilk genel sekreteri olmuştur. Tekrar ifade edecek olursak, Abdullah Öcalan ve arkadaşları, Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgeleri’nin, Türkiye’nin sözde işgali altında bulunduğunu ve bu bölgelerin kurtarılarak bağımsız bir Kürdistan devletinin kurulması gerektiğini ifade etmişlerdir (Mutlu, 2008: 63).

PKK'nın, Marksist ve Leninist bir ideolojiye sahip olduğunu birçok defalar ifade etmiştir. PKK, başarıya ulaşmanın yolunun silahlı mücadeleden geçtiğini belirtmiş ve silahlı mücadele faaliyetlerini önemli görmüştür (Gaytancıoğlu, 2008: 82). PKK, ancak silahlı bir mücadele sonucunda kendilerinin arzuladığı sosyalist bir devlet kurabileceklerinin inancı içerisine girmiştir. PKK’nın yapmış olduğu silahlı terör faaliyetleri sol grupların ve devletin de dikkatini çeker duruma gelmiştir. Bu süreç Türkiye’nin Doğusu ve Güneydoğu’su ile uzun yıllar devam edecek bir mücadeleye işaret etmiştir (Törel, 2002: 35). PKK, silahlı terörist unsurları ve kendi etrafında topladığı sempatanları ile birlikte Türkiye'nin günümüze kadar mücadele ettiği en önemli örgüt durumunu hala sürdürmektedir (Sökmen, 2012: 84).

1.5. PKK Terör Örgütünün Uzantıları

Terör örgütü PKK'nın ilk mensupları, 1979 yılında gruplar halinde Suriye üzerinden Lübnan’a geçmişlerdir. 1979 yılının Eylül ayında Suriye’ye geçen Abdullah Öcalan, eğittikleri teröristleri daha sonra faaliyetlerde bulunmak üzere Türkiye’ye göndermeye başlamıştır (İşeri, 2008: 60). Örgütün bu çalışmaları neticesinde, PKK’nın farklı ülkelerde değişik isimlerle ifade edilen çeşitli kolları ortaya çıkmıştır. PKK’nın farklı isimler ile anılan bu kolları, farklı

ülkelerde çalışmalarına ve terör faaliyetlerine devam etmektedir. PKK, yaptığı bu isim değişiklikleri ile kendisine meşru bir algı oluşturmaya çalışmaktadır. PKK'nın, Türkiye'nin birçok şehrinde faaliyet gösteren yapılanmasının adı KCK'dır. KCK, terör örgütünün kamusal alanlarını, finansal ve siyasi ayaklarını takip etmektedir. KCK, haraç toplama, gençlik yapılanması, eleman kazandırma, meşru gibi görünen gayri meşru işleri de takip eden bir terör örgütüdür.

Türkiye'nin hemen yanında bulunan Suriye uzun yıllardır bir karışıklık ve iç savaş içerisinde bulunmaktadır. Dış güçlerinde etkisi ile burada bir türlü istikrar sağlanamamış ve karışıklık günden güne artmıştır. Suriye'deki bu karışık ortam terör örgütlerinin ekmeğine yağ sürmüştür. Bu karışıklıktan faydalanan PKK'nın kolu ve kardeşleri olarak bilinen PYD ve YPG terör örgütleri faaliyetlerini yoğunlaştırmışlardır. Bu terör örgütleri, kendilerini dünya kamuoyunda bölgedeki diğer örgütlere karşı savaş veren özgürlük savaşçıları gibi göstermişlerdir (İlhan, 2012: 61). Sömürgeci güçler bölgedeki karışık ortamdan faydalanmış ve bu terör örgütlerine her türlü silah ve siyasi destek sağlamışlardır. PYD terör örgütü, kağıt üzerinde sözde çeşitli terör örgütleri ile mücadele ettiğini ifade ederek Suriye içerisine ele geçirdiği Türkiye sınırına yakın bölgelerde özerk bir yönetim kurmaya çalışmaktadır.

PKK'nın Suriye kolu olan PYD'nin merkezi Kamışlı'dır. PYD, Afrin, Ayn el-Arap ve Haseke bölgelerinde de örgütlenmiştir. Eş başkanlığını Salih Müslim ve Asya Abdullah yapmaktadır. Kendi ifadeleri ile Rojova olarak adlandırılan Kuzey Suriye'de Apoculuk ideolojini benimsemişlerdir. PYD'nin tüzüğünde Kongra-Gel'i "Kürdistan halkı için yüksek yasama organı" olarak anlatmaktadır. Bu ifadelerin tüzükte yer alması, PKK'nın yürütme konseyine bağlı hareket ettiğini anlatmaktadır (Acun, Keskin: 2016: 12-13). PKK'nın da amacının Türkiye, Suriye, Irak ve İran'ında bulunduğu ve Kürtlerin yoğun olarak yaşadığı bölgelerde birleşik bir Kürt devleti kurmak olduğunu düşünürsek, PYD'nin Suriye'de hangi amaçlar için kurulduğunu daha iyi anlayabiliriz.

PKK'nın Suriye kolu olan PYD terör örgütü, işgal ettiği yerlerdeki farklı ırklardan oluşan ve Kürtler dışında ki insanları başka bölgelere sürerek gerçek düşüncesini ortaya koymuştur. Bu topraklardaki nüfus kayıtlarını ve tapu evraklarını da imha ederek hukuki dayanakları da ortadan kaldırmaktadır. Bu terör örgütü muhalif olan tüm grupları ortadan kaldırmakta ve bunlara ait yönetici ve idarecilerin haklarını da ihlal etmektedir.

Türkiye, PKK'nın Suriye'deki kolu olan PYD'nin eylemlerini görmektedir. Bu ve bu tip terör örgütlerinin Türkiye, İran, Irak, Suriye sınırlarını kapsayan alanda bir taşören devlet kurmak istediklerinin farkındadır. Türkiye, böyle bir oluşuma kesinlikle izin vermeyeceğini uluslararası toplantılarda birçok kez dile getirmiştir. Askeri olarak da Türkiye, böyle bir oluşumun doğmaması ve sınırında bir terörist örgütün bulunmaması için gerekli operasyonları yapmış ve yapmayı da sürdürmektedir (Acun, Keskin, 2016: 8).

2. PKK Terör Örgütünün İdeolojisi

PKK, ilk kurulduğu 1978 yılından günümüze kadar geçen sürede, değişik strateji ve politikalar izlemiş, ideolojik olarak değişikliklere de gitmiştir. PKK, ilk defa Marksist bir ideoloji ile yola çıkmış Leninist bir partidir. Stalinist bir liderlik anlayışı kapsamında bir gerilla stratejisi ile uzun süreli siyasallaşmış halk savaşı verme, legal temelde siyasallaşma ile siyasi partileşme, sivil itaatsizlik tarzı kitle hareketlerini oluşturma, ulusal ve uluslararası alanda sivil toplum kuruluşları ile meşru bir görünüm verme ve kamuoyu oluşturma, eylemsizlik ve ateşkes dönemleri meydana getirerek, ulusal ve uluslararası alanda olumlu bir görüntü ortaya koyma ve karşılıklı olarak bir takım isteklerde bulunma, tersi bir durumda bu süreçleri sona erdirmeye tehdidi ile siyasi iktidar üzerinde baskı ortaya çıkarmaya çalışma gibi farklı alternatifler ile uygulamalara yönelmiştir (Yemenici, 2016: 47).

Dünya terör örgütleri listesinde bulunan PKK ilk olarak Marksist ve Leninist bir ideoloji doğrultusunda ortaya çıkmıştır (Işık, 2009: 42-43). Faaliyetlerini yürüttüğü coğrafyada, dinin insanlar üzerinde ki etkilerini bilmesine rağmen, Marksist ideolojiden hareket ederek bölge insanının inançlarını yıllarca görmezden gelmiştir. PKK, Öcalan'ın 16 Şubat 1999 yılında Kenya'da yakalanarak Türkiye'ye getirilmesinden sonra strateji değişikliğine gitmiş ve siyasal alan çalışmalarına hız vererek bir Kürt ulusu inşa etme sürecine girmiştir.

PKK, yaptığı stratejik değişiklikler ile cemaat ve tarikatlarda ki yapıya benzer faaliyetlere girerek bireyler üzerine yoğunlaşmaya çalışmıştır. Bu kapsamda örgüt, dergi ve gazeteler çıkarmış, dersaneler açmış, dernekler kurmayı sürdürmüştür. Örgüt, taban bulduğu kesimlerde dini istismar çalışmalarına hız vermiş ve hatta 1991 yılında Kürdistan İslam Birliği adı altında ilk örgütlenmesini bile sağlamıştır (Alkan, 2012: 22).

2.1. Kürt Milliyetçiliği

Anadolu'nun Sultan Alparslan ile fethinden itibaren Türklerin yaşadığı bu coğrafya ya Kürtlerde rahatça yerleşerek bu güne kadar hayatlarını devam ettirmişlerdir. Türkler ve Kürtler, Ülkeye yapılan düşman saldırılarına karşı beraberce mücadele vermişlerdir. Aynı zamanda Kürtler ile Türkler arasında kız alıp vermelerden dolayı akrabalıklar ve kan bağları kurulmuş, et ve tırnak gibi birbirlerine yapışmışlardır. (Öğür, 2014: 126).

Türklerin, Kürtlerin ve diğer çeşitli farklı milletlerden insanların yüzyıllardır bir arada yaşadığı coğrafya da Kürt milliyetçiliği sorunu özellikle Ortadoğu bölgesinde kendisini oldukça fazla bir şekilde ortaya çıkarmıştır. Kürdistan kavramı içerisinde bulunan Kürtçülük oldukça istismar edilmiştir. PKK terör örgütü Kürtçülüğün sadece bir yönünü göstermektedir. Bölgede Irak ve İran Kürt milliyetçiliğini birbirlerine karşı Suriye ise su sorunu yüzünden çıkan anlaşmazlıkları ve Hatay'ı öne sürerek Türkiye'ye karşı bir silah olarak görmüşlerdir. Bu sorun Türkiye topraklarında oldukça fazla hissedilmeye başlamıştır (Özoğlu, 2009: 13).

Kürdistan kavramı içerisinde bulunan Kürçülük sürekli bir şekilde istismar edilmeye devam etmektedir (Törel, 2002: 36). Kürt milliyetçiliği PKK'nın, Türkiye'nin genelde Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgeleri'nde yaşayan vatandaşlarını devlete karşı kışkırtarak isyana sürükleyebilmek ve dünya kamuoyuna karşıda olumsuz bir izlenim verdirebilmek amacı ile kullandığı araçların ilk sırasındadır. Bu bağlamda, PKK ve gizli güçler Türkiye'nin etnik yapısını çok iyi bildiklerinden dolayı bir kargaşa ortamı oluşturmaya çalışmaktadırlar. Türkiye içerisinde yaşayan birçok Kürt vatandaşı bulunmaktadır. Bu insanlar ülkenin herhangi bir yerine seyahatlerini özgürce yapabilmektedirler. Kürt vatandaşlar, Türkiye'nin belli başlı her yerine iş yeri açabilmekte, konut edinebilmekte ve devletin tüm vatandaşlara tanıdığı haklardan eşit bir şekilde faydalanabilmektedirler.

2.2. Marksizm

Marksizm'in kurucusu Karl Marks'dır. Marksizm, toplumsal ilişkilerin bizzat bu ilişkilerin oluşturucusu ve aktörleri olan insanlar tarafında anlaşılabilmesine ilişkin en kapsamlı iddialardan bir tanesidir. Gerçekliği bilme ve anlama insan etkinliğinin oluşturuculuğunu derinleştirmenin ve kendisi de dahil olmak üzere dünyayı olağan dışı olarak daha hızlı dönüştürebilmenin temeli olarak bilinmektedir (Karahanoğulları, 2002: 62).

Marksizm'e bilimsel sosyalizmde denilmektedir. Marks'ın görüşlerini temel alan bir sistem olması nedeniyle Marks'ın kendi ismi ile anılmaktadır. Bu ideoloji ekonomik ve felsefe alanında görüşlerini belirten bir sistemdir. Marksizm son 200 yıldır ekonomik, toplumsal ve felsefe alanlarında ön plana çıkmış bir sistemdir. Marksizm, materyalizm de ısrar eden bir yapıya sahip düşünce sistemidir. Marksizm kendisini daha çok sanayi devriminin oluşması ile ön plana çıkan işçi grubunun haklarını savunması ile ön plana çıkarmıştır. Marks kapitalizme karşı bir tavır sergilemiştir.

Marksizm'i, Marks'ın görüşlerinin ve öğretilerinin bütünü olduğunu önceki ifadelerimizde belirtmiştik (Ok, 2014: 14). Bireyi ve toplumu maddi değerler ile tanımlamış ve sınıf kavramı üzerinde durmuştur. Marks'a göre, sınıf iki tabakadan oluşan proletarya ve burjuvazi'dir. Bu düşünce sisteminde proletarya sınıfını oluşturan işçiler sürekli ezilen durumundadır. Burjuvazi sınıf ise sermayeyi elinde bulunduran kesimdir. İşçi sınıfının sayısının sürekli artması ile hayat mücadelesinin daha da kötüye gideceği ve sonucunda da kapitalizmin çökeceğini varsaymıştır. Marksizm'e göre sermayenin zengin insanların ellerinde toplanması işçi sınıfını sömürmüş ve bu sınıfın ezilmesine neden olmuştur. Bu durumda emek, yoksulluk ve açlık, insanların sefil hayatları çekilmez bir durum haline gelmiştir. Marksizm, toplumların sınıflara ayrılmaması gerektiğini ve buna alternatif olarak sınıfsız bir toplum ortaya çıkarılması gerektiği görüşünü öne sürmüştür. Komünizmde ana fikir insanların özgürleşeceği varsayımdır.

Marksizm’de, sınıfsız bir toplum oluşturulması düşüncesi önemli bir unsurdur (Öz, 2008: 24). Marksizm’in özü itibari ile mevcut sisteme karşı başkaldırmaya yöneltmesi ve şiddet ruhu taşıması terörizm ile özdeşleşmesi sonucunu da doğurmuştur. PKK’nın da Marksist-Leninist yapıyı benimsemesinin altında yatan temel amacı, mevcut bulunan siyasal, toplumsal ve ekonomik yapıdan memnun olmayarak silahlı halk savaşı başlatıp mevcut düzenin yıkılıp, yerine sınıfsız ve sömürsüz bir düzenin kurulmasıdır (Acar, 2012: 121). Sovyetler Birliği yıkılana kadar dünya üzerinde Marksizm sistemine dayalı birçok ülke bulunmaktaydı. Sovyetler Birliğinin parçalanması ile dünya üzerinde komünizm varlığını kaybetmeye başlamıştır. Marksizm sistemine dayalı yönetim gösteren ülkelerin ekonomik ve teknolojik olarak nasıl kendilerini geliştiremeyip geri kaldıkları ise irdelenmesi gereken konulardandır.

2.3. Leninizm

Leninizm, emperyalizm ve proleter devrimi çağının Marksizm’i anlamını kapsamaktadır. Farklı bir şekilde belirtmek gerekirse: Leninizm, genel olarak belirtirsek, proleter devrimin teorisi ve taktiği, özel olarak proletarya diktatörlüğünün teorisi ve taktiğini içermektedir (Yarkın, 1990: 16).

Leninizm, Marksizm’in devamı niteliğindedir. Lenin kendi görüşleri çerçevesinde Marksizm’i ülkesinin koşullarına uyarlamıştır. Ancak Leninizm sadece Rusya da değil birçok ülkede faaliyet göstermiş bir sistemdir. Leninizm, emperyalist dünya düzeninde kapitalizmin zararlarının en üst seviyeye geldiğini ifade etmektedir. Sanayileşen ülkelerde çalışan işçi sınıfının sermaye karşısında ezildiğini ve sömürüldüğünü vurgulamıştır. Dünya üzerinde bulunan ham madde kaynaklarının ve arazilerin ele geçirilmesi için parayı ellerinde bulunduranların bir savaş halinde olduğunu söylemektedir. Dünyanın kuruluşundan bu yana insanların zulüm gördüğünü ve çeşitli gruplar tarafından günümüze kadar sömürülerek geldiğini söylemektedir.

Lenin, marksist teoriye uygulamış ve bu teoriyi daha da geliştirmeyi düşünmüştür (Hoca, 1979: 7). Leninizm’in ana düşüncelerinden biriside proletaryanın önemli derecede güçlendikten sonra iktidarı ele geçireceğini belirtmesidir. Yeterince güçlenmeden iktidara gelmek mümkün görülmemektedir. İktidara gelmesi halinde yeterince kendini geliştirmiş ve eğitilmiş insanlar elinizin altında bulunmazsa iktidarı koruyamayacağınız açıktır. Leninizm toplumun önemli bir kitlesini oluşturan ve temel bir güç unsuru olan işçi sınıfını detaylı bir şekilde tanımak gerektiğini ifade etmiştir. Bu aşamada kendilerine devrimci bir parti gerektiği ifade edilmiştir.

Leninizm, yakın zaman olabilecek bir devrim hareketine toplumlara oluşturan siyasi partilerin engel olarak ortaya çıkabileceğini belirtmiştir. Bu partilerin mutlaka dışlanmalıdır. Leninizm, devrimin az gelişmiş bir ülkede meydana gelmesi durumunda işçi sınıfının tam

manasıyla iktidarı ellerinde tutması için bunlara bir siyasi partinin öncülük yapması gerektiğini anlatmıştır (Kıvılcımlı, 2015: 12).

Lenin, Rosa Luxemburg'un "ulusların kendi kaderini tayin etme" düşüncesine karşı çıkmıştır. Kendisini, ulusların içerisinde özgür proletaryanın karar vermesi ilgilendirdiğini belirtmiştir. Bu düşünceye göre, PKK, kabul ettiği ideoloji ile çelişkiler yaşamıştır. Lenin'in (1997: 19); "Terörü prensip olarak hiç reddetmedik ve hiçbir zamanda reddetmeyiz". sözlerinden anlaşıldığı gibi terörü ideolojilerini gerçekleştirmek için bir araç olarak kullandıkları ortadadır. PKK'da amaçlarına ulaşabilmek için bahse konu yöntemi takip etmiştir. PKK'nın savunduğu ve uyguladığı ana ideolojilerden birisini Leninizm oluşturmakta, yaptıkları tüm katliam ve eylemleri de bu yönde sürdürmektedirler (Yemenici, 2016: 50).

2.4. Sosyalizm

Yönetim üzerine yapılan çalışmalarla ilgili başlıklarından bir tanesi de sosyalist yönetim hareketi ve düşünce şeklidir. Farklı bir şekilde anlatmak gerekirse, Türkiye'de özellikle ikinci paylaşım savaşıyla birlikte yaygınlaşmaya başlamış olan tepkili ve öfkeli anti-komünizm, sosyalist yönetim düşüncesinin bilimsel çalışma çerçevesi olarak kurulmasına etkili bir şekilde engel olmuştur (Güler, 2010: 189).

Sosyalizm, daha çok ekonomik ve sosyal hayatta devletçiliği savunan bir yapıyı ifade etmektedir. Ekonomik alanda yapılan çalışmalar tüm toplumun faydalanacağı şekle getirilmelidir (Kamalak, Duru, 2008: 186). Sosyalizm, devletin her zaman güçlü olması ve devletin üzerinde başka bir gücün bulunmamasını savunmaktadır. Devlet toplum adına ekonomik faaliyetleri yapmalı ve insanların tamamı bu faydadan eşit bir şekilde yararlanmalıdırlar.

Sosyalizmin uygulandığı bir yönetim sisteminde, halkı yöneten iktidar ve üretim araçları ortaklaşa kullanılan birer unsurlardır. PKK terör örgütünün savunduğu tezlerden biriside Sosyalizm'dir. Sosyalizm, Kapitalizmi reddeder ve bireyciliğin karşısındadır. Sosyalizm de toplumculuk kavramı ön plandadır. Sosyalizm görünüşü ve temsil ettiği sistem dolayısıyla komünizme geçişi kolaylaştırmaktadır.

Sosyalizm de üretimden elde edilen mallar ve üretimi sağlayan araçlar toplumun bütününün sahip olmasını ifade etmektedir. Sosyalimin bu önerileri yeni çıkmış bir olgu değildir ve ilk çağlardan bu yana insanları düşündürmüştür. Birçok bilim adamı özel mülkiyet yerine toplumun tamamına ait olan bir mülkiyet anlayışını benimsemişlerdir. Bunun nedeni ise maddi unsurların ön planda tutulmasıdır.

Kapitalist üretim biçimi üretimi toplumsallaştırmaya çalışmalıdır. Üretimin toplumsallaştırılması sosyalizmin maddi ön koşulunu ifade etmektedir (Sökmen, 2012: 131). Bunun sonucunda ise, toplumlar arasındaki sınıf ayrımı ortadan kalkacaktır. Sosyalizm de

insanların yaptıkları ekonomik faaliyetler özel kişilere değil devlete ait olursa ekonomik kalkınma sağlanacağı ve dolayısıyla refah düzeyinde de gözle görülür bir yükselme olacağı öngörülmektedir. İfade ettiğimiz gibi sosyalizm ana düşünce olarak insanların eşit olması gerektiğini, sınıf ayrımı olmaması gerektiğini savunmaktadır.

Sosyalizm aslında bireysel girişime karşı değildir. Büyük sermayelerin birkaç kişinin elinde bulunmasına ve insanları az bir ücret karşılığı çalıştırıp emeklerinin karşılığını vermeyen toprak ağalığına karşı durmaktadır. Devletin tek üreten olması ve siyasi sistemde ise tek bir partinin bulunması gerektiği düşünülmüştür. Sosyalizm üretimi sağlayan araçların sadece devletin mülkiyetinde olması gerektiğini belirtmektedir. İnsanlar üretim araçlarının sahibi değil kullanıcısı durumunda bulunmalıdırlar. Devletin sağladığı hastane, eğitim kurumları ve diğer çeşitli alanlar ücretsiz hizmet vermelidirler (Tekin,1998: 177).

Kurulduğu tarihten bu yana PKK, Marksist ve Leninist bir ideolojiyi benimsemiştir. PKK'nın düzenlediği 5. inci Kongre'sinin ardından, ideolojik değişimler içerisine girdiği ve Marksist-Leninist çizgiden uzaklaştığı görülmüştür. PKK, kendisine özgü bir sosyalizm noktasına ulaşmış ve komünist semboller bulunan orak çekiçli bayrak değiştirilerek, yerine sosyalizmi çağrıştıran meşale sembolü kullanılmıştır. Sovyetler Birliğinin çökmesi ile birlikte komünizmin de zayıflama görülmüştür. Sosyalizmin devlet sistemini meşru görmesi, sosyalizm çizgisinde devlet yönetim sisteminin olması gerektiği gibi unsurlar, PKK'nın sosyalizm çizgisine kaymasına sebep olan önemli nedenlerdendir (www.yeniyol.org /yeni-ve-eski-pkk/ Erişim Tarihi: 18.07.2018).

3. PKK Terör Örgütünün Faaliyetleri

3.1. PKK'nın Eğitim Faaliyetleri

Dünya üzerinde bulunan ülkeler, savunmada kullandıkları asker ve polis unsurlarına yönelik çeşitli eğitim taktikleri geliştirmişlerdir. PKK'da, tıpkı devletlerin yaptığı eğitim sistemleri gibi sistemler uygulamaya başlamıştır. PKK'nın düşünce sisteminde önce silahlı unsurlar meydana getirmek ve sonrasında ise partileşme bulunmuştur. PKK, sözde kendi mücadeleleri açısından eğitimin sürekli önem arz ettiğini ve devam etmesi gereken bir kavram olduğunu belirtmiştir (Beren, 2012: 9).

Az sayıda üyeden oluşan terör örgütleri ile aktif üye ve sempatican sayıları kitlesel boyutlara ulaşan örgütler arasında belirgin farklar ortaya çıkmaktadır (Çitlioğlu, 2011: 55-56). PKK'nın, kurulduğu ilk yıllarda kullandığı mevcut teröristlerin sayısı hem azdı hem de yeterince eğitim almamışlardır. PKK lideri Abdullah Öcalan, kendisine Suriye'nin başkenti Şam'ı üst olarak seçmiş, Suriye ve Irak'ta oluşturulan PKK kamplarında teröristlerin yeterli eğitim ve öğretim taktiklerini almalarını hedeflemiştir. PKK, teröristlerin eğitilmelerinde ki temel amacın kendilerine silahlı unsurlar hazırlama yolunun kolaylaştırılması olduğunu

düşünmektedir. Bu kamplarda bulunan teröristler kendilerini sürekli geliştirmek ve temel kavramları unutmamak için eğitimlerini sürekli devam ettirmekte ve sonrasında da Türkiye üzerine terör saldırıları düzenlemektedirler.

Terör örgütleri bir eyleme başlamadan önce o eylemi gerçekleştirebilecek kişi ve yöntemleri iyi hesaplamak için uzun süre planlar yapmakta ve kullanacakları araçları da teste tabi tutmaktadırlar (Akmaral, 2015: 36). PKK'da kamplarında bulunan teröristlere, gerçekleştirecekleri eylemlere uygun çeşitli taktikler öğretmektedir. Teröristlere, yol güzergahında nasıl yürünmesi gerektiği, nöbetlerin nasıl tutulacağı, kuryelerin nasıl hareket edeceği, irtibatların nasıl sağlanacağı, pusuya düşülmesi durumunda nasıl çıkılacağı, nerelerde konaklama gerektiği gibi eğitimler verilmektedir.

PKK, genelde gerilla taktiği ile savaşı kabul etmiştir. Gerilla savaşında karşıda bulunan düzenli orduya beklemediği anlarda ani baskın ile saldırılar düzenlenmektedir. Bu saldırılar bir anlamda vurup kaçma taktiği olarak da belirtilmektedir. Gerilla savaşından, ani saldırıların devamında hızlıca sonuç alma ve hemen olay yerinden uzaklaşma taktiği anlaşılmaktadır (Cantenar, Tümlü, 2016: 7).

3.2. PKK'nın Terörist Faaliyetleri

Terör örgütlerinin bir kısmının genelde ideolojik düşünceleri bulunmaktadır. Bu ideoloji onların, hedef seçtikleri devlet yönetimini ve o devletin idarecilerini ortadan kaldırmayı, böylece kendi kurguladıkları, daha mutlu ve adaletli olacağını iddia ettikleri bir hayat şeklini amaç edindiklerini ortaya koymaktadır (Küçükşahin, 2015: 65). PKK'da bu anlayıştan yola çıkarak, Türkiye üzerine terör eylemleri düzenlemeye başlamıştır. PKK terör örgütü, Türkiye'de yaklaşık olarak otuz yıldan fazla bir zamandır faaliyetlerini sürdürmektedir. PKK, uzun süreli devam edecek bir halk savaşını hedef alarak yola çıkmış bir örgüttür.

PKK'nın terör saldırılarına başladığı 1984'ten günümüze kadar geçen zaman süresinde, değişik strateji ve taktiklerden oluşan çok çeşitli eylemler yaptığı anlaşılmıştır (Cantenar, Tümlü, 2016: 5). PKK, daha çok gerilla taktikleri ile kırsal bölgelerde bulunan kolluk kuvvetlerine saldırılar düzenlemiş ve bu saldırıların psikolojik etkilerini şehirlere taşıyarak bir kaos ve ayaklanma ortamı oluşmasını amaçlamıştır. Bunun yanında çarşı ve pazarlar da bombalı eylemler yaparak, toplumsal karışıklık çıkarma amacı gütmüştür. PKK, birçok kırsal bölge ve şehirleri kuşbakışı görebilen alanları ele geçirerek devlete psikolojik bir üstünlük sağlamayı hedeflemiştir. Bunun sonucunda da görmek istediği halk desteğini kısmen de olsa sağlayacağını düşünmüştür. Kırsal bölgelerin terör örgütünün eline geçmesi ile gücün terör örgütünde olduğunu gören halkın ayaklanması sonucunda bir anarşi durumunun ortaya çıkarılması hedeflenmiştir.

PKK'nın terör saldırıları uzun yıllardır devam etmektedir (Ekici, 2013: 140). PKK, kamuoyunda kendisini gündemde tutabilmek ve propaganda faaliyetlerine devam edebilmek

için sürekli saldırılar yapmak mecburiyetinde olduğunu düşünmektedir. PKK'lı teröristler, Türkiye'nin askerine ve polisine ani saldırılar yapmakta, karakollarına baskınlar düzenlemekte, taktiksel olarak kolluk kuvvetlerini kendi üzerine çekmeye çalışmakta, adam kaçırmakta, rehin almakta ve intihar saldırıları düzenleyebilmektedir. PKK'nın her eylemi farklı açılardan değerlendirmekte ve her eylem sonucunda da gündem oluşturmayı düşünmektedir.

Terör saldırıları, saldırıların şekli ve kullanılan araçlar açısından değişiklikleri yansıtmaktadır (Akmaral, 2015: 72). PKK'da bu bağlamda, 1999 yılında yaptığı 6. kongresinde özellikle askeri alanda değişikliklere gitmiştir. Askeri alanda daha profesyonel ve daha gelişmiş militanlar oluşturma yolunu seçmiştir. Bu süreçte içerisinde, PKK'nın bir başka yapılanması olan KCK ortaya çıkmıştır. PKK sözde kendi anayasasını yapıp, devletleşme ve kurumsallaşma hedefini koymuştur. PKK, örgüt lideri Öcalan'ın yakalanmasından sonra düzenlediği 7'inci kongre'de Demokratik Cumhuriyet ve Barış Projesi isimli bir bildiri yayınlamıştır. Bu bildiride örgütün hedef ve stratejilerinde değişikliğe gidilmiş, silahlı mücadeleyi bırakmadan siyasallaşma yolu benimsenmiştir.

2009 ile 2011 yılları arasında "Demokratik Açılım" süreci ortaya çıkmış, PKK terör ve şiddete kısa bir süre tek taraflı ara verse de silahlanmaya devam etmiş ve süreci sonlandırmak için tehditler savurmuştur. PKK, 2015 yılında çözüm sürecinin devam ettiği bir zaman zarfında, kırsal alanlarda sürdürdüğü terör eylemlerini şehirlere taşımış ve yeni bir olgu meydana getirmiştir. Bu olgu, devleti, kamu kurumlarını ve yerel halkı olumsuz düşüncelere sevk etmiştir. PKK, kırsal alanlarda ki terör saldırılarını şehirlere taşımakla, devletin otoritesini sarsmayı hedeflemiştir (Yeşiltaş ve Özçelik, 2016: 13).

4. PKK'nın Devletleşme Çalışmaları

4.1. İnsan Kaynağı (Millet) Oluşturma Çabası

PKK, sözde sömürgeciliği yıkarak, bağımsız, kendi kendisini yönetebilecek ve birleşik bir Kürdistan kurmayı kendisine bir amaç olarak seçmiş, bu hedefine ulaşabilmek için de, silahlı eylem taktiklerini temel strateji olarak benimsemiş bir terör örgütüdür (Karaca, 2015: 22). Türkiye'de, PKK'nın bu saydığı nedenlerle ve önderliğinde başlatılan terör ve bölücü eylemler günümüze kadar devam ederek gelmiştir. PKK, sadece Türkiye'nin Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgeleri'nde terör faaliyetlerinde bulunmakla kalmamış, Suriye, Irak, İran gibi ülkeleri de içine alan coğrafyada meşrulaşmaya çalışmıştır. PKK, terör eylemlerini gerçekleştirmek için sadece silah kullanmakla kalmamış aynı zamanda halk üzerinde etkili olabilmek için siyasallaşma çalışmalarına da önem vermiştir. PKK'nın siyasallaşma çabalarının hedefinde Kürt halkının desteğini almak amacı yatmıştır.

PKK, daha önce ifade ettiğimiz gibi dış güçlerin de etkisi ile Türkiye içerisinde bulunan Kürt uyruklu vatandaşların sözde devlet tarafından ezildiğini, haklarının çiğnendiğini ve bir

özgürlük mücadelesi verilmesi gerektiğini ileri sürmüştür. PKK, Türkiye'nin Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgelerinde Kürtlerin yaşadığı toprakların Kürtlere ait olduğunu ve her milletin bağımsızlık hakkı bulunduğunu söyleyerek, Ülke içerisindeki vatandaşları kanunsuz eylemlere sevk ederek kaos çıkarma ve sözde bir millet oluşturma hedefine yönelmiştir (Güneş, 2014: 23).

PKK, ilerleyen zaman sürecinde Türkiye'ye karşı terör faaliyetleri ile sonuç alamayacağını anlamıştır. PKK, terör faaliyetlerinin yeterli olmadığını fark ederek taktik değiştirmiş ve başka planlar içerisine girerek sözde "Demokratik Özerklik" söylemini gündeme getirmiştir. PKK'nın bu gizli planının arkasında yatan öncelikle bir imtiyaz elde edebilmek ve en sonunda da Kürtlerin yaşadığı topraklarda bir Kürt devleti kurmaya çalışmaktır.

PKK, dış kaynaklı çıkar gruplarına hizmet eden taşören bir örgüttür (Akmaral, 2015: 240). PKK, Türkiye'nin bölgede huzurun tesis edilmesi noktasında yaptığı çalışmaları ve gösterdiği çabaları sürekli sabote etmiştir. Türkiye'nin doğusu ve batısında yaşayan Kürt vatandaşlarına yaptığı olumlu açıklamalarının karşılığında, etnik kökeni Kürt olan vatandaşların ülkeye düşman olmasına çalışmış, ırkçılık akımlarının ilerlemesine uğraşmış ve bu safhadan sonrasında da bir millet oluşturmaya uğraşmıştır. PKK, yüzyıllardır birlikte yaşayan ve aynı dine ait Türk ve Kürt halklarının ortak özelliklerini hiçe sayarak iki farklı millet oluşturma çabasına girişmiştir.

PKK'nın, Türkiye içerisinde farklı bir millet oluşturma çabaları yeni ortaya çıkan bir durum değildir (Aydın, vd. 2007: 76). Terör örgütün kuruluşunda da yazdığı gibi örgütün kurucuları, PKK'nın Kürt ulusalcılığına dayalı olduğunu, sosyalist bir çizgide bulunduğunu ve bağımsız bir Kürt devleti kurmanın amaç edinildiğini belirtmişlerdir. PKK lideri Abdullah Öcalan bir açıklamasında da, örgütün hedefinin ve kuruluş amacının bağımsız Kürdistan devleti kurmak olduğu ifade edilmiştir. PKK'nın saldırıları incelendiğinde, Kürtlüğün bütün değerlerine düşman olduğu anlaşılacaktır (Yemenici, 2016: 103). PKK, tavırları ile sözde verilen bu savaşın uzun vadeli olduğunu ve hemen sonuç getirmeyeceğini de bilmektedir.

PKK'nın sözde millet oluşturma çabası kapsamında, Devlet'e karşı yapılan eylemler önemli bir durum oluşturmakta ve daha çok gerilla taktiğine başvurulmaktadır. Gerilla taktiğinin ana unsur olduğu ve mutlaka sürdürülmesi gerektiği belirtilmiş, devamında ise beklenen halk direnişinin geleceği anlatılmıştır. PKK, gerilla savaşı olarak gördüğü terör eylemlerinin siyasi mücadelenin ön yüzü olduğunu da düşünmüştür. PKK, eylemlerin sürdürülmesi ile halkın katılımlarının artacağını hesap etmiştir. Bunun sonucunda ise, kamusal alanlarda bir kaos ortamı oluşması ile birlikte ülkenin karışıklığa sürüklenerek çökeceği hesaplanmıştır (Ersever,1993: 163).

4.2. PKK'nın Meşruiyet Algısı Oluşturma Çabası

PKK, kendisinin yasal bir örgüt olarak kabul edilmesini amaçlamıştır. PKK, varlığını sürdürebilmek için bukalemun gibi hareket etmektedir. Ortama göre renk değiştirerek varoluşunu uzun yıllar devam ettirmiştir (Yemenici, 2016: 107). PKK, halk tabanını kontrol altında tutabilmek için makro ve mikro düzeyde strateji, taktik ve terör eylemlerini de uygulamaya sokmuştur. Bir taraftan korku ve baskı uygulanarak toplumsal taban kontrol altında tutulurken, diğer taraftanda farklı ifadeler ve propaganda yöntemleri kullanılarak ayrılıkçı kimlik oluşturmaya çalışmıştır. Bu düşünce kapsamında politize edilmiş topluluklar meydana getirilmeye çalışılmaktadır (Özeren, vd. 2011: 61).

PKK, yaptığı tüm terör eylemlerini sadece bir hedefe ulaşabilmek için kullanmıştır (Yağbasan, 2009: 135). Bağımsız bir Kürt devleti kurulabilmesi için tüm planlarını devreye sokmuşlardır. Türkiye içerisinde bulunan Kürt kökenli vatandaşların ülkelerine karşı cephe alarak, PKK'nın yanında yer alması hedeflenmekte ve Kürt milliyetçiliği ideolojisine dayalı bir ayaklanma çıkarma planları vardır. PKK, yaptığı yayınlarda Kürt halkını mağdur gibi göstererek, devletin baskıcı bir politika uyguladığı yalanını ortaya atmaktadır.

Dünya üzerinde PKK'ya destek veren birçok devletin olduğu düşünülmektedir. Bu ülkeler, Türkiye'nin süper güç seviyesine gelmesine, kendi menfaatlerine uymadığından dolayı karşı çıkmaktadırlar (Zeydanlıoğlu, 2015: 13). Dış güçler PKK'nın yaptığı terör eylemlerini haklı gibi göstererek meşru bir örgüt izlenimi verilmesine yardımcı olmaktadır. Dış basın, PKK terör örgütünü öven ve haklı gibi gösteren yayınlar yapabilmektedir. PKK'nın kadın teröristlerini çıkardıkları çeşitli dergi ve gazetelerde ilk sayfalara model gibi koyabilmektedirler.

PKK' hedefine aldığı insanlar ile daha çok yüz yüze iletişimi benimsemektedir (Semiz, 2013: 28). Kürt vatandaşlarının asimilasyona uğratılmaya çalışıldığını, baskı ve işkenceler yapıldığını, adaletli davranılmadığını, Kürt halkının yaşadığı bölgelere yatırım yapılmayıp özellikle geri kalmasına çalışıldığı yalanlarını empoze etmeye çalışmaktadır. PKK bu tür bahaneler öne sürerek yaptığı terör saldırılarının haklılık taraflarının olduğunu ve meşru müdafaa yaptıklarını söylemektedir.

PKK'nın kamuoyu nezdinde bir meşruiyet algısı oluşturmaya çalıştığını NATO Askeri Komite Genel Kurmay Başkanları Konferansı'nda Genel Kurmay Başkanı Hulusi Akar'da ifade etmiştir. Akar; "PKK'nın Suriye ve Irak'ın karışık durumundan faydalanarak uluslararası kamuoyunda meşruiyet kazanma çalıştığını ve bunun yanında da çocuk, yaşlı, kadın, erkek demeden insanları öldürmeye devam ettiğini" söylemiştir (Yemenici, 2016: 107).

4.3. PKK'nın Otorite Kurma Çabası

Türkiye'de, PKK ve etnik kimlik üzerinden oynanmaya çalışılan oyunun, bölgede yaşayan insanların iyiliğini düşünmek gibi bir amacın olmadığını akliselim insanlar elbette fark etmektedirler. Emperyalist güçler, İslam dünyasını hedef almalarından dolayı güçlü bir lider durumunda olan Türkiye'nin önceden saf dışı bırakılmasının planlarını yapmaktadırlar (Bozan, 2013: 40).

PKK, Türkiye'de sözde komünist bir devlet meydana getirebilmek için dış destek alarak eylemlerini sürdürmüştür (Bilgiç, 2014: 86). Bu kapsamda otorite sağlayabilmek için alan hakimiyetini önemli görmüştür. PKK, alan hakimiyeti düşüncesini uygulayabilmek için kırsal alanlarda üstler kurmaya çalışmış, uygun zamanlarda kalkışmalar planladığı büyük şehirlere, il ve ilçelere önemli miktarlarda patlayıcı madde ve silah yığınağı yapmıştır. PKK, gerilla olarak tarif ettiği teröristleri ile Devletin asker ve polislerine ani baskınlar yapmaya başlamış, geçiş güzergahlarına bombalar döşemiş, yol kesmeye başlamış ve kendisini alternatif bir güç gibi göstermeye çalışmıştır.

Örgütler, faaliyet gösterdikleri ülkeler içerisinde belirli bir toprak parçasını denetimi altına almaya çalışmaktadırlar (Çitlioğlu, 2011: 61). PKK'da, Türkiye içerisinde bazı bölgeleri sözde kurtarılmış bölgeler ilan etmiştir. Örgüt, Türkiye üzerine terör saldırıları yapabildiği gibi Irak ve Suriye'de de çatışmalara girmiştir. PKK'lı teröristler bu çatışmalar da önemli derecelerde taktikler kazanmıştır. PKK, yaptığı terör saldırıları ile kalmamış aynı zamanda Kürtlerin yaşadığı bölgelerde bir öz yönetim uygulamasının yürürlüğe girmesi gerektiğini belirtmiştir. PKK'nın öz yönetim amacının arkasında ki hedefi ise bir oldu bitti ile Türkiye'yi bölme girişimleridir. Türkiye, örgütün plan ve yapılanmasını çok iyi bildiğinden bu faaliyetlerin önlemini almaya çalışmaktadır.

PKK, Türkiye içerisinde yaptığı terör eylemleri ile güçlüyüm ve buradayım mesajı vermek istemiştir (Ağaçdan, 2014: 40). Askeri hedeflere yapılan saldırılar, kamu kurum ve kuruluşlarına yönelik saldırılar, yol kesip kimlik sormalar psikolojik üstünlük kurmaya yönelik eylemlerdir. PKK, Türkiye'ye karşı kalabalık bir terör kuvveti kurma çalışmalarına girişmiştir. Örgüte yüksek düzeyde katılım olmasına çalışılmıştır. Terör saldırılarının ve terörist sayısının artması bağlamında PKK, daha da güçleneceğini varsaymaktadır. PKK, devlete karşı başarılı oldukça halk desteğini alacağını ve kendisini meşrulaştırma yolunda ilerleyeceğinin hesaplamaktadır. PKK, Kürtçülük ideolojisini harekete geçirerek dünya kamuoyunda da belli bir yere gelmek istemektedir.

Terör örgütü PKK'nın, Türkiye içerisinde ve dışarısında yandaş sempatizanları ve bazı siyasi kimlik taşıyan insanlar tarafından özellikle Türkçe alfabesindeki hecelemeğe göre, PE-KA-KA veya PE-KE-KE biçiminde değil harflerin İngilizce okunuşu olan Pİİ-KEE-KEE biçiminde söylenmesi de bu terör örgütün uluslararası kamuoyunda yasallığı olan ve/veya olması gereken ve uluslararası kamuoyunda da tanınan bir örgüt olduğu vurgusunu güçlendirmeye/kabul ettirmeye yönelik bir eylem olduğu görülmektedir (Barlas, 2008: 222).

4.4. PKK'nın Alan Hâkimiyetine Yönelik Eylemleri

PKK, her terör örgütünde olduğu gibi kendisine bir amaç seçmiştir. Daha önceki ifadelerimizde de belirttiğimiz gibi PKK, uzun zaman süresi içerisinde Türkiye'yi parçalayarak bağımsız bir Kürt devleti kurmak istemektedir (Ekmekçi, 2015: 6). PKK, bu amacı doğrultusunda bazı illerde kolluk kuvvetlerine yönelik silahlı ya da bombalı saldırılar yaparken, bazı yerlerde de bu patlayıcıları kanunsuz yollardan Türkiye içerisine sokmuştur. Bazı illerde terörist saldırıları yapabilecek potansiyel gençleri terör örgütünün dağ kadrosuna katarken, bazısında da sivil vatandaşlara yönelik bombalı saldırılar yaparak karşıt kimlik üzerinden terörist kimlik inşa etmeye ve büyütmeye çabalamıştır (Beren, 2015: 2).

Türkiye, PKK'nın yaptığı terör faaliyetleri karşısında sınırlarda alınan güvenlik önlemlerini arttırmaya gitmiştir (Korkmaz, 2017: 73). PKK, sınırlardan sızarak yaptığı terör eylemleri ile Türkiye üzerinde baskı kurup güç gösterisi yapma amacındadır. PKK, Kürt vatandaşlarının temsilcisi olduğunu iddia ederek, yaptı gayrimeşru terör eylemlerini bir kurtuluş mücadelesi gibi göstermektedir. PKK, Türkiye'nin askeri müdahaleleri karşısında bozguna uğradığı her dönemde, kendisini yenilemek ve tekrar toparlanabilmek için zaman kazanmaya çalışmıştır. PKK, Türkiye karşısında dağılmaya başladığı ve bitme durumuna geldiği her dönemde ateşkes ilan ettiğini söylemiştir.

Marksist-Leninist ideoloji de amaç mevcut düzeni ortadan kaldırıp sınıfsız bir toplum inşa etmektir (Acar, 2012: 121). PKK'nın da ideolojik yapısında her türlü devlet idaresi biçimine karşı bir isyan bulunmaktadır. PKK'nın yaptığı terör eylemlerinde kadın, çocuk, yaşlı, polis, asker birçok vatandaş hayatını kaybetmiştir. PKK için kimin öldüğünün önemi yoktur. PKK için alan hakimiyetinin sağlanabilmesi için ne kadar fazla terör eyleminin gerçekleştirildiğine bakılmaktadır. PKK, Türkiye içerisinde birçok kez ses getirmek amacı ile devletin önemli kademelerinde bulunan insanlara da suikastlar düzenlemiştir.

PKK'nın bağımsız-birleşik bir Kürdistan devleti kurmak için eylemlerine başladığından bahsetmiştik. PKK, zaman içerisinde konjonktürel gelişmelere bağlı olarak bu hedefinden uzaklaşmış gibi görünse de güttüğü bu hedeften hiçbir zaman vazgeçmeyecektir (Acar, 2012: 261). Aslında PKK'nın sürekli vurguladığı özerklik, federasyon gibi değerler amaç edinilen Kürt devletinin temellerini atma çabalarıdır. PKK, kolluk kuvvetlerine sürekli saldırılar düzenleyerek ağır kayıplar verdirip psikolojik üstünlük elde etmeye çalışmaktadır. Türkiye'nin hem ekonomik hem de insan kaybı olarak zafiyete uğratılması alan hakimiyeti kurma çabalarını destekleyecektir. PKK, polis ve askerlere saldırı yapamayacağı ve riskli gördüğü durumlarda, pazar yerlerine, metrolara, iş merkezlerine, alışveriş merkezlerine saldırılar düzenleyebilmektedir.

PKK, Türkiye'de özellikle daha çok askeri güçlere saldırılar yapmaktadır. PKK bu saldırılar ile devleti halk nezdinde küçük düşürmeyi ve kendi teröristlerinin moralini

yükseltmeyi düşünmektedir (Çiçek, 2015: 16). PKK'nın yaptığı terör eylemlerinden birçok insan mağdur duruma düşürülmüştür. PKK, köy korucularına, imamlara, öğretmenlere, doktorlara ve kendisine muhalif olan sivil halka da saldırılar düzenlemiştir. Her yaptığı terör saldırısı ile alan hakimiyetinin genişleyeceği varsayılmaktadır. PKK, aynı zaman da terör eylemlerinin arttırılması ile halkta korkunun ve kendi sempatan sayısının çoğalacağını hesaplamaktadır. PKK, terörün artması sonucunda halkın devlete tepkisinin çoğalacağını ve bunun sonucunda da hükümetlerin zor durumda kalarak kaos ortamının gireceğini düşünmektedir.

5. PKK Terör Örgütünün Stratejik İlişkileri

5.1. PKK- Suriye İlişkisi

Suriye, PKK'nın kurulduğu yıllardan itibaren önemli bir destekçi durumunda bulunmuştur (Yemenici, 2016: 63). Suriye, aynı zamanda Türkiye'nin en uzun kara sınır komşusu (910 km) olan ülkedir. Suriye Devleti, uzun süre Fransızların sömürüsü altında kalmış ve bağımsızlığını ancak 1946 yılında elde edebilmiştir. Günümüzde Türkiye topraklarında bulunan Hatay, 1938 yılında bağımsızlığını ilan etmiş ve daha sonra yapılan halk oylaması sonucunda Türkiye topraklarına katılmıştır. Hatay ilinin Türkiye devletine katılması Suriye ve Türkiye arasındaki ilişkilerde her zaman sorun teşkil etmiştir. Türkiye sınırlarında bulunan Fırat ve Dicle nehirleri, ülkemizden Suriye sınırlarına doğru akmaktadır. Bu nehirlerden akan suyun Suriye'ye akan miktarları da iki ülke arasında yaşanan gerginliklerden bir başkasıdır. Türkiye ile Suriye arasında bir başka sorun ise, bu ülkenin PKK terör örgütü ile işbirliğine giderek teröre destek vermesi olmuştur.

Türkiye ile Suriye arasında, PKK lideri Abdullah Öcalan'ın bu ülkeye kabul edilmesi ile birlikte sorunlar ortaya çıkmıştır (Maden, 2012: 91). Suriye, uzun yıllar boyunca terörizmi ve terör örgütlerini kendisine rakip gördüğü ülkelere karşı kullanmaya da çalışmıştır. Aslında Türkiye ve Suriye'de yaşayan insanlar arasında birçok akrabalıklar da bulunmaktadır. Birbirleri ile akraba olan bu insanlar bayramlarda ve önemli günlerde birleri ile sınırları geçerek özlelerini gidermektedirler.

Suriye, 1980'li yıllarda ve sonrasında Türkiye'ye karşı terör faaliyetleri gerçekleştiren PKK'yı desteklemeyi sürdürmüştür (Benek, 2016: 184). 12 Eylül 1980 askeri darbesinden önce PKK lideri Abdullah Öcalan Suriye'ye sığınmış ve yıllarca Bekaa vadisinde hayatını sürdürmüştür. PKK'nın ilk iki kongresi de Suriye'de gerçekleştirilmiştir. Suriye, PKK'ya maddi ve manevi başta olmak üzere çeşitli açılardan yardımlarda bulunmaya devam etmiştir. Dönemin Suriye Devlet Başkanı Hafız Esat'ın kardeşi Cemil Esad aracılığı ile Suriye Gizli Servisi Muhaberat ile temasa geçen Abdullah Öcalan, 250 teröristin FKÖ kamplarında eğitim almasını sağlamıştır. Suriye aynı zamanda hem kendi topraklarında hem tarihin belirli bir döneminde

egemenliği altında bulunan Lübnan topraklarında PKK'nın yerleşmesine, teröristlerin eğitim almasına ve kamplar kurmasına yardımlarda bulunmuştur.

1979 yılında PKK lideri Abdullah Öcalan'ın Suriye'ye yerleşmesi ile birlikte PKK'nın bu ülkede ki faaliyetleri de hızlanmaya başlamıştır (Acar, 2012: 289). Suriye'de bulunan PKK kamplarında yetişen birçok terörist Türkiye topraklarında terör eylemleri yapmaya başlamışlardır. 1986 yılında PKK'nın merkezinin Helve kampı olduğu anlaşılmış ve bu kamp Suriye'nin desteği ile silahlı eğitim merkezine çevrilmiştir. Suriye, PKK'ya silah ve politik destekler sağlamış, 1989'da Cemil Esad tarafından, Güneydoğu Anadolu'yu da kapsayan bölgede sözde bir Kürt devletinin kurulması gerektiği açıklamasında bile bulunulmuştur. 1996'da yayınlanan Amerikan terör raporuna göre, teröre destek veren ülkelere birisinin de Suriye olduğu açıklanmıştır (Erciyes, 2004: 108).

Birçok kez Suriye ile Türkiye, aralarında ki sorunlardan dolayı savaşın eşiğine gelmişlerdir (Acun, Keskin, 2016: 11). Türkiye Devleti'nin yetkilileri Suriye'yi, teröre verdiği desteği bir an önce kesmesi için diplomatik kanallarla birçok kez uyarılmışlardır. Bu ülkeden Türkiye'ye yapılan terörist sızmalarının önüne geçilip terörist faaliyetlerin engellenmesi gerektiği ifade edilmiştir. Türkiye'nin baskıları karşısında çaresiz kalan Suriye, 1998'de ki Adana Mutabakatı ile PKK'ya destek vermeyeceğini beyan etmiştir.

2000 yılında Hafız Esad'ın ölümü üzerine yerine geçen Beşar Esad döneminde, Suriye ile iyi ilişkiler uzun süre devam etmiştir. 11 Eylül saldırıları sonrasında Irak savaşını bölgedeki Kürtler bahane etmişler ve bunun sonucunda Kuzey Irak'ta bir Kürt devleti kurma amacına girişmişlerdir. PKK, bu dönemde Suriye'de ki Kürtler üzerinde etkisini yoğunlaştırmaya başlamıştır. PKK'nın bu bölgede etkili olmaya başlaması ile birlikte, kendisinin bir uzantısı kabul edilen Demokratik Birlik Partisi (PYD) kuruluşunu tamamlamıştır (Yemenici, 2016: 65).

Tunus'ta başlayan "Arap Baharı", 2011 yılında Suriye'de de etkili olmaya başlamıştır (Kıran, 2014: 103). Bu ülkede de iç karışıklıklar meydana gelmiştir. Bu sıkıntılı dönemde Beşar Esad rejimi, PKK'yı ve bu örgütün Suriye kolu olan PYD'yi destekleyerek bölgede hızla örgütlenmelerini ve silahlanmalarını sağlamıştır. Suriye rejimi bazı bölgelerde örgüte destek olması amacı ile çok sayıda tank ve ağır silah çeşidi bırakmıştır. Günümüzde Suriye toprakları daha da karışık bir hal almıştır. Ülkede kamu düzeninin bozulmasından dolayı huzur bir türlü sağlanamamıştır. Suriye tam anlamı ile bir kaos ortamının içerisinde bulunmaktadır.

5.2. PKK-Irak İlişkisi

Türkiye'nin sınır komşularında bir tanesi de Irak devletidir. Irak ile Türkiye aynı coğrafya da yüzyıllardır birlikte yaşamış ülkelerdir. Irak içerisinde çeşitli milletlerden olduğu gibi Kürt asıllı vatandaşlarda bulunmaktadır. Irak'ta bulunan Kürtler, 1970 yılında petrol açısından oldukça zengin olan Kerkük ve Hanakin şehirlerine yerleşmek istemişlerdir. Irak yönetimi, bu isteği reddetmiş ve bu bölgenin daha çok Araplaşması desteklenmiştir. Irak

yönetimi, 1974 yılında Kerkük ve Hanakin kentlerinin dışında bir Kürt özerk yönetimi kurmuştur. Bu durum sonucunda, Irak yönetimi ile Kürtler arasında silahlı çatışmalar ortaya çıkmıştır. Irak'ta kurulması planlanan bir Kürt devletinin coğrafyada bulunan tüm ülkeleri olumsuz etkileyeceği düşünülmektedir (Yemenici, 2016: 66).

PKK'nın, Türkiye'nin Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgelerini bölmeyi hedeflediğini ifade etmiştik. Suriye, Irak ve İran'da, PKK'nın amaçladığı bu oluşumun içindeki bölgelerde bulunmaktadır. Örgüt, Türkiye'ye komşu olarak ifade edilen devletler üzerinde de yapılanmaya çalışmış ve bu kapsamda Irak' da örgütün bu amaçla yapılandığı devletlerden birisi durumuna gelmiştir (Anadolu Ajansı, 17.07.2017).

PKK, 1981'de gerçekleştirdiği bir konferansta Irak Kürt bölgesinde bulunan Kürt vatandaşları ile irtibata geçme yoluna gitmiştir. Bu karar sonrasında, Kuzey Irak'ta yeni PKK kampları meydana gelmiş ve PKK'nın lider kadrosunun da bu bölgeye geçişi sağlanmıştır. Bölgede bulunan coğrafi olumsuzluklarda PKK'nın burayı seçmesinde etki oluşturmuştur (Özdağ, 2008: 48). 1991'de ki Körfez Savaşı nedeniyle Kuzey Irak'taki Kürtlerin, Irak merkezi yönetimi karşısında gücü önemli derecelerde artmış ve bu durum PKK'nın bölgede daha etkin olmasını sağlamıştır. Körfez savaşı sonucunda, Irak merkezi yönetimi Kürt bölgesinden çekilmeye başlamış ve PKK'da bu bölgeyi silahlı eylemlerini gerçekleştirdiği bir üs bölgesi konumuna getirmiştir. PKK'nın terör eylemlerine hız vermesi, Türkiye, Kuzey Irak ve bölge ülkeleri arasındaki diplomatik ilişkilerinde gerilmesine neden olmuştur.

Türkiye'nin yetkilileri, katıldıkları uluslararası konferanslarda ve Irak'lı devlet adamları ile yaptıkları görüşmelerde, terör konusunda ki rahatsızlıklarını birçok kez ifade etmiştir (İnan, 2013: 82). Türkiye'nin yaptığı bu girişimler sonucunda, Irak Bölgesel Yönetimi de PKK konusunda önemli girişimler gerçekleştirmemiştir (Semin, 2011: 200). ABD'nin Irak'ı işgal edip Saddam Hüseyin yönetimini devirmesi ile Irak'ta bir yönetim zafiyeti oluşmuş, PKK'da bu durumu fırsata çevirmiştir.

ABD'nin Irak işgali sonucunda oluşan yeni güç dengesini lehine döndürme bağlamında Ekim 2003'e gelindiğinde PKK, Ankara'nın, İran'ın sınır kesimlerinde PJAK'a karşı düzenlediği operasyonlara destek verdiği bahanesiyle "tek taraflı ateşkes olmaz" söylemiyle ateşkesi kaldırdığını belirtmiştir. Dönemin Irak Dışişleri Bakanı Zebari, Barzani ve Talabani'nin, PKK'ya silah bırakma çağrısında bulunmasından sonra ateşkesin devamı yönünde bir politika izlenmiştir. 2004 yılına geldiğimizde Türkiye'de yapılan seçimlerde Kürt partisinin önemli derecede oy kaybetmesi ve Kürtlerin hayat koşullarına yönelik yasal ve politik iyileşmelerin yapılmaması gibi gerekçelerle PKK 1 Haziran 2004'te ateşkesi bozduğunu açıklayarak yeniden silahlı eylemlere başlamıştır. 2004 yılı boyunca silahlı eylem düzenlemeyen PKK, 2005 yılında 2000 civarındaki teröristini Türkiye içerisine sızdırmış ve terörist eylemler yapmaya başlamıştır. 14 Temmuz 2005'te Erdoğan uluslararası hukukun müsaade ettiği sınır ötesi operasyon "hakkımızı kullanırız" açıklamasını yapmıştır (Berkan, vd, 2014: 47).

Ateşkes ilan edilmesi bir şekilde barış yolunda atılan ya da atılacak ilk adım niteliğindedir. Ateşkes ilanı terör örgütlerinin varlık sebeplerine de uymamaktadır. Günümüze

kadar geçen sürede hiçbir terör örgütü barış için ortaya çıkmamıştır (Akmaral, 2015: 231). Bu kapsamda PKK'da sözde ateşkesi bozduğunu belirterek, Türkiye üzerine silahlı terör eylemlerine hız vermeye başlamıştır. Türkiye, kendisine yönelik terör eylemlerini sona erdirebilmek amacı ile sınır ötesi operasyonlar yapmıştır ve yapmaya da devam etmektedir. Türkiye'nin, PKK konusunda yaptığı baskılar neticesinde de, 2007'de PKK ve PJAK (Kürdistan Özgür Yaşam Partisi) Irak Kürdistan Bölgesi Yönetimi tarafından terör örgütleri listesine alınmışlardır.

5.3. PKK-İran İlişkisi

İran ile Türkiye sınır komşusu olan ve aynı zamanda rekabet halinde bulunan iki ülkedir (Sağlam, 2015: 1). Osmanlı imparatorluğu zamanında İran ile çeşitli savaşlar gerçekleştirilmiş ve en sonunda yapılan bir barış antlaşması ile savaşlar sona erdirilmiştir. İran, 1979 yılındaki ülke içerisinde yaşanan devrimden sonra değişimler geçirmiştir. Yaşanan bu devrimden sonra İran, büyük İslam imparatorluğu kurmanın hayallerine kapılmıştır. Böyle büyük bir imparatorluğu kurabilmenin temellerini çevredeki İslam toplumları ile gireceği diyaloglarla atabileceğini öngörmüştür. Türkiye'de ki yönetim sisteminin İslami bir sistem olmamasının sonuçlarını dile getirerek, diğer İslam ülkelerinin Türkiye'ye karşı düşmanlık beslemesine çalışmıştır. İran, Türkiye'yi her alanda yıpratma çalışmaları içerisine girmiş ve Türkiye'ye karşı terör unsurlarını kışkırtmaya başlamıştır.

PKK eylemlerinin zirveye çıktığı 1990'lı yıllarda, PKK'nın bu derece etkinleşmeye başlamasında İran'ın da katkılarının olduğu tahmin edilmektedir (Sağlam, 2015: 11). Türkiye'nin uzun yıllardır mücadele verdiği PKK, Suriye ve Irak ile ilişkiler kurduktan sonra İran ile de ilişkilerini geliştirmiştir. PKK'nın, İran ile geliştirdiği ilişkilerin temelinde, bu ülkenin topraklarını kullanıp, Türk Silahlı Kuvvetleri'nin daha geniş bir bölgeye yayılması ile birlikte kontrol alanının zorlaştırılması yatmaktadır. İran'ın, Türkiye'ye sızmaya çalışan PKK'lı teröristlere müdahale etmemesi veya müdahale de aciz kalması, örgütün Türkiye'nin iç kesimlerine sızmasını kolaylaştıran bir durum oluşturmuştur.

PKK, İran'dan farklı zamanlarda maddi yardımlar sağlamıştır (Sinkaya, 2015: 51). İran'ın PKK'ya yaptığı askeri ve lojistik destek uluslararası gazete ve dergilerde çıkan haberlere de konu olmuştur. İngiltere'nin önemli istihbarat dergilerinden Jane's Intelligence Review, ABD'nin Rus ordusuna karşı savaşan Afgan mücahitlerine dağıttığı karadan havaya güdümlü Stinger füzelerinin bir kısmının PKK'nın eline geçtiğini bildirmiştir. Dergi, PKK'nın FIM-92 tipi Stinger füzelerini İran'dan aldığı iddiasında bulunmuştur (Koç, 2014: 105)

1999 yılında PKK lideri Abdullah Öcalan Kenya'nın başkenti Nairobi de yakalanarak Türkiye'ye getirilmiştir (Acar, 2012: 290). Öcalan'ın yakalanmasından sonra İran, PKK'ya karşı tepkiler göstermeye başlamıştır. PKK'lı teröristlerin yaptığı eylemlere İran müdahaleler de bulunmuş ve birçok insan bu olaylarda hayatlarını kaybetmişlerdir. PKK, 11 Eylül 2001'de ABD'deki ikiz kulelere yapılan saldırıların sonrasında, İran'da PJAK (Kürdistan Özgür Yaşam

Partisi)'ı kurmuş ve Kandil dağına yerleşmesini gerçekleştirmiştir. PKK ile PJAK arasında düşünce olarak ideolojik farklar bulunmaktadır. PKK bağımsız bir Kürt devleti kurulmasını amaçlarken, PJAK sistemsel bir değişimi hedeflemiştir.

ABD'nin Irak'ı işgal etmesi ile birlikte, PKK'nın İran kolunu oluşturan PJAK arasında ki çatışmalar da şiddetlenmiştir. Bu çatışmalar 2006 yılında üst seviyeleri görmüştür. 2010-2011 yıllarında Türkiye ile İran, PKK'yı ortadan kaldırma kararı almışlar ve PKK'lı teröristlerin bulunduğu bölgelere saldırılar yapmışlardır. Arap Baharı'nın Suriye'ye sıçraması ile birlikte bu ülkenin de iç karışıklık dönemine girmesi nedeniyle İran, PJAK ile ateşkes yolunu seçmiştir (Yemenici, 2016: 69).

İran, PKK konusunda Türkiye'nin yapılmasını istediği konulara yeterli cevaplar verememesine karşılık, söylemleri Türkiye'ye çok daha yakın bir noktada belirmiş ve bu durum Türk toplumunun dikkatini çekmiştir. Bu yönden baktığımız zaman, Kuzey Irak sorununun çözümsüz bir şekilde sürmesi ve Kürtlerle Türkiye arasında devam eden sorunların devam etmesi, İran'ın bölgede izlediği politikalara fayda sağlamaktadır (Keskin, 2009: 49).

5.4. PKK-ABD İlişkisi

Amerika Birleşik Devletleri'nin, Irak'ın Kuzeyinde PKK'nın meydana getirdiği varlığı ortadan kaldırmaya yönelik isteksiz tutumu, ABD'nin fazla bağımsızlık düşüncesinde olan bir müttefik olarak Türkiye Devleti'ni bölüp parçalama amaçları kapsamında yaygın bir şekilde ortaya çıkan Türk paranoyasına neden olmuştur (Usta, 2009: 199). ABD'nin, PKK'ya karşı sergilediği bu isteksiz tutum zaman zaman değişiklikler gösterse de, ABD yönetimi 2001'de PKK'yı "Yabancı Terörist Örgüt" olarak nitelendirmiştir (Yemenici, 2016: 72).

ABD, PKK'yı bir terör örgüt olarak kabul etmesine rağmen, uygulama aşamasında bunlar söylemden ileriye götürmemiştir. Bölgesinde güçlü bir Türkiye'nin bulunması aslında ABD'yi rahatsız etmektedir (Öğür, Baykal, Balcı: 2014). ABD, 2001 yılında PKK'yı bir terör örgütü olarak tanımasına rağmen, Türkiye'nin terör sorununun iç güvenlik endişesi taşımadığını düşünmüştür.

Terörizmi kullanarak kısa vadede kendisine çıkar hedefleyen devletler, psikolojik operasyon malzemesi olarak kullandıkları konuların veya teröristlerin uzun vadede kendilerine de zarar verebileceğini hesaplayamamaktadırlar (Acar, 2012: 73). Bu kapsamda ABD, PKK konusunda Türkiye ile işbirliği yaptığı izlenimi vermiş ve Türkiye'deki sözde Kürt sorununun siyasal bir açılım ve gerekli düzenlemelerin yapılması ile çözülebileceğini ifade etmiştir. ABD'nin bu söylemleri PKK'yı, Türkiye'ye karşı bir koz olarak kullandığını göstermiş ve bu imajı da ortadan kaldıramamıştır. PKK'lı yöneticiler de yaptıkları açıklamalarda, ABD'nin bölgede önemli bir aktör olduğunu, Kürtlerin sorunların çözümünde süreç dışında kalmaması gerektiğini ve ABD'nin bir rehber olarak aktif bir rol oynaması gerektiğini ifade etmişlerdir.

ABD, PKK'nın yaptığı terör saldırılarını bir yandan kınadığını ifade ederken, diğer yandan ise PKK'nın binlerce silaha sahip olmasına neden olmuştur (Avcı, 2014: 9). ABD'nin Kürt sorunu meselesinde uyguladığı strateji, İsrail'in koruma altına alınmasına yöneliktir. Bu strateji George W. Bush'un önerdiği "Ortadoğu Ortaklık Girişimi" projesi ile de örtüşmektedir. ABD, menfaatleri doğrultusunda PKK ile ilişkilerini devam ettirmiş, 2016 yılında PKK'nın Suriye uzantısı olan PYD'yi de DEAŞ'a karşı desteklemiştir.

Birçok Batılı devletler gibi ABD'de, PKK'ya destek vermeye devam etmektedir. Genel Kurmay Başkanlığı'nın 1984-2007 yılları arasında PKK'lı teröristlerden elde edilen silahların kökeni hakkında ki istatistiğe göre, başta ABD olmak üzere Rusya, Macaristan, Bulgaristan, İngiltere, Çin, Irak, İspanya, İtalya, Almanya'nın da aralarında olduğu 34 ülke bulunmaktadır (Akmaral, 2015: 255-256). PKK'ya destek kapsamında ABD'li askerler, PYD terör örgütü üniformalarını bile giymişler ve bu durum Türkiye tarafından tepkilere neden olmuştur.

Türkiye, PKK'yı bir terör örgütü gördüğü gibi, onun Suriye'deki uzantısı olan PYD'yi de terör örgütü olarak görmektedir. ABD, sözde DEAŞ ile mücadele adı altında terör örgütü PYD'yi desteklemiş ve bir kara gücü olarak görmüştür. Yukarıda da bahsettiğimiz gibi PKK'lı ve PYD'li teröristlerin öldürülmeleri veya yakalanmaları sırasında ABD yapımı birçok silah ve mühimmatın da ele geçirilmesi verilen desteği ortaya koymaktadır.

5.5. PKK-Rusya İlişkisi

Geçmiş yıllarda Rusya'nın Komünizm ile yönetilmesi ve PKK'nın Marksist-Leninist bir çizgide kurulması, iki tarafında ideolojik benzerliklere sahip olduğunu göstermektedir. PKK'nın kuruluş döneminde yürüttüğü faaliyetlerde, Sovyetler Birliği birçok kez destekler sağlamıştır. Türkiye'nin, Kafkasya'ya da bulunan devletlere yakın bir politika izlemesi de, PKK'ya destek verilmesinde etkili olmuştur. Türkiye'nin, PKK'ya son vermeye yaklaştığı dönemler olmuş fakat Rusya'nın sağladığı gizli destekler neticesinde PKK ortadan kaldırılamamıştır (Özbay, 2011: 39).

Ruslar ile Çeçenler uzun zamandan bu yana aynı topraklarda bir arada hayatlarını sürdürmektedirler. Bu iki toplum arasında çeşitli zamanlarda baş gösteren sıkıntılar devam etmektedir. Çeçenistan, Rusya'ya karşı bir özgürlük savaşı verdiğini ifade etmiştir. Türkiye, her ne kadar resmi söylemlerinde Çeçenistan'ın bu özgürlük mücadelesine destek vermediğini defalarca açıklamış bulunsa da, özellikle 1990'lı yıllara gelindiğinde Rusya, bu söylemleri pek de inandırıcı bulmamış ve Türkiye'ye karşı PKK kartını oynayarak, PKK'ya destek vermeyi sürdürmüştür (Yılmaz, 2009: 36).

Çeçenlerin bağımsızlığını ilan ettikleri açıklaması ile birlikte, sürgünde bulunan Kürt parlamentosu, Rus meclisinin destekleri ile Moskova'da toplanmıştır. Özellikle 1996 senesi ve devam eden yıllarda, PKK çok sayıda toplantısını Moskova'da gerçekleştirmiş ve Rus Meclisi

Duma Türkiye'nin, Kürtlere soykırım uygulamaya çalıştığını iddia etmiştir (Yemenici, 2016: 76).

Türkiye'nin Kafkasya'daki ülkelere yakın bir politika izlemesi ve bölgesinde etkin bir rol oynaması, Rusya'yı her zaman rahatsız etmektedir (Özbay, 2011: 39). Bu ve farklı birçok sebeplerden dolayı Rusya çoğu dönemde, PKK terör örgütüne silah yardımlarında bulunmuştur. Rusya, uluslararası politikalarda PKK lehine açıklamalar da yapmıştır (Çelikpala, 2015: 126). Rusya, PKK'nın Suriye ve Irak'ta bulunan terör kollarına da desteklerini sürdürmüştür. Suriye Devleti'nin bugünkü durumlara düşmesinde büyük payı olan Beşer Esad ise, bizzat Rusya'nın desteğini almaktadır.

5.6. PKK-AB İlişkisi

AB, PKK'yı 2002 yılından bu yana terör örgütü olarak görmektedir (Zengin, 2016: 4). Avrupa Birliği, genel itibarıyla insan ve azınlık haklarının korunması ilkelerini benimseyen bir düşünce içerisinde hareket eden uluslararası kuruluşlardandır. PKK'nın ve dış güçlerin yoğun çabaları sonucunda oluşturulmaya çalışılan sözde Kürt sorunu Türkiye'nin, Avrupa'ya uyum sağlama süreci açısından önem teşkil etmektedir. AB, sözde Kürt Sorununu Türkiye'ye karşı bir koz olarak değerlendirmektedir.

Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı (AGİT) Kopenhag Belgesi ve Cenevre Uzmanlar Komitesi Raporu, yerel özerklik unsuruna yer vererek azınlıkların ulus devletler yerine yerel özerk yönetimle özdeşleştiğini, azınlığın ulus devletin değil, özerk yönetimin öznesi olması gerektiğini ve bunun ulusun bölünmesi anlamına gelmediğini belirtmiştir. AB'nin, Kürtleri bir azınlık olarak görmesi ve özerk bir yönetim oluşmasını savunması, Kürt sorununa sempati duyduğunun belirtisidir (Yemenici, 2016: 74).

Türkiye, jeopolitik ve stratejik konumu nedeniyle her dönem tehditler alan bir devlet özelliği taşımıştır (Zengin, 2016: 1). Bu tehditlerin ilk sırasında da günümüze kadar devam eden PKK terör örgütü gelmektedir. AB, Türkiye'ye karşı söylemlerinde terör konusunda hassasiyet gösterdiğini belirtmesine rağmen, PKK'nın üst ve yurt dışı kadrosundan birçok teröristi yıllarca barındırması, bu teröristlerin Avrupa'da rahatça bir hayat sürdürmesine de göz yummuştur. AB söylemlerinde, PKK'yı bir terör örgütü olarak kabul etmiş ama dolaylı yollardan PKK'yı desteklemeye de devam etmiştir. AB, PKK'ya verdiği destekler kapsamında, Ortadoğu da PKK aracılığı ile aktif rol oynamaya çalışmaktadır. AB, aynı zamanda PKK'nın olası kazanımlarında bir hak elde etme düşüncesi içerisindedir. AB, bu hedefleri doğrultusunda PKK'ya silah, lojistik, istihbarat ve her türlü malzeme yardımları da sağlamıştır (Yemenici, 2016: 74).

PKK'nın üst düzey teröristleri Avrupa'nın birçok ülkesinde etkinliklerini sürdürmektedirler. Bu durum Europol raporlarında da görülmektedir. Avrupa Polis Ofisi Europol'un 27 Nisan 2012'de yayınladığı rapor şu şekildedir: Avrupa, PKK için finansman, üye bulma, eğitim ve propaganda faaliyetleri çerçevesinde önemli bir merkez olmayı

sürdürmektedir (www. ikv.org.tr / images / upload /data /files /50 -europol _raporu, Erişim Tarihi: 26.07.2018).

AB ülkeleri, PKK'nın önemli gelir kaynaklarından birisi olan uyuşturucu ticaretine uzun yıllar müsaade etmişlerdir. PKK'nın, Avrupa'da bulunan birçok bürosunda, dernek, siyasi parti vs. görünümlü kuruluşlar adı altında uyuşturucu kaçakçılığı yapıldığı bilinmektedir. AB medya kuruluşlarının bir kısmı da PKK lehine yayınlar yaparak, PKK'yı insanlara sempatik gösterme uğraşındadırlar. Avrupa'da yaşayan insanlara, Kürtlere, Türkiye'de haksızlık ve zulüm yapıldığı propagandası yapılmakta ve bu durum Türkiye'nin dünya kamuoyunda ki imajına zarar vermektedir (Yemenici, 2016: 75).

Son dönemde bir AB üyesi olan Almanya, Erbil şehrinde bir başkonsolosluk açarak, PKK ve PYD ile ilişkilerini geliştirmeye çalışmıştır. Almanya bu bölgede bir nüfuz alanı oluşturabilmek amacı ile terör örgütü ile yakınlaşma sürecine girmiştir. Almanya, enerji bakımından zengin olan Orta Doğu da menfaatleri doğrultusunda Kürtler ile de olumlu ilişkiler kurmuştur. 2014 yılında Almanya bu bölgedeki Erbil yönetimine, DEAŞ' a karşı kullanması için ağır silahlar ve silah mühimmatı da sağlamıştır (www.hurriyet.com.tr/dunya/almanyadan-pesmergeye-destege-devam, Erişim Tarihi: 01.10.2018).

Türkiye, yöntemi, amacı, inancı nasıl olursa olsun terörizmin her türüsüne karşı olumsuz tavır sergileyen bir devlettir (Zengin, 2016: 4). Türkiye'nin AB'ye üyelik müzakereleri çerçevesinde uygulamaya çalıştığı terörizmle mücadele çalışmaları, AB tarafından olumlu görülmektedir. PKK'yı ortadan kaldırma amacı ile oluşturulan Demokratik Açılım ve Çözüm Süreci, AB'ce olumlu görülmüştür. Arap Baharı sonrasında Suriye'de de iç karışıklık meydana gelmesi, Türkiye ve AB'nin bir birine olan ihtiyacının artmasına sebep olmuştur (Yemenici, 2016: 76).

6. PKK'nın İktisadi Boyutu

6.1. PKK'nın Finansal Kaynakları

Türkiye üzerine terörist eylemler düzenleyen örgütlerin organize suç faaliyetleri özellikle örgütlerin finanse edilmesi noktasında kendisini ortaya çıkarmaktadır. Silah kaçakçılığı, uyuşturucu ticareti, haraç alma, çek senet tahsilatı ve insan kaçakçılığı gibi organize işlerden yüklü miktarlarda maddi gelirler elde eden örgüt elemanları, PKK'dan bağımsız ya da PKK adına hareket ederek oluşturdukları gruplarıyla maddi gelir elde etmektedirler (Üney, 2004: 94).

Günümüzde gerek Türkiye'de, gerekse dünyanın her hangi bir ülkesinde deşifre edilerek çöktürülen, yakın zamanda izlemeye alınan terör örgütlerinin finans sorunlarını üç ana kaynaktan elde ettiği tespit edilmiştir. Bu kaynaklar; para toplama (gönüllü, tehditle,

zorlamayla toplanan bağışlar), devletlerin sponsorluğu ve uyuşturucu ticareti şeklinde oluşmaktadır (Akmaral, 2004: 39). PKK'da terör faaliyetlerine devam edebilmek ve varlığını sürdürebilmek için gelir elde etmek durumundadır. PKK, kendi varlığını sürdürebilmek için yasal görünümlü kaynaklar temin edebildiği gibi, yasal olmayan kaynaklarda bulabilmektedir.

PKK'nın çeşitli yazılı ve görsel basın kaynaklarından da gelir elde etmesi mümkündür. Örgüt çıkardığı gazete ve dergi gibi yayınlardan gelir elde edebildiği gibi, çeşitli reklamlardan da gelir elde edebilmektedir. PKK'nın ayakta kalabilmek için de birçok ülkeden para, silah, barınma, lojistik vs. yardımlarda aldığı tahmin edilmektedir. Zaten dış destek alamayan bir örgütün de ayakta kalabilmesi zor bir olasılıktır.

Terör örgütü PKK, uyuşturucu, insan ve silah kaçakçılığının yanı sıra kuruluş tarihi itibari ile başta PKK terör örgütüne sempati besleyenler olmak üzere bölgede yaşayan Kürt işadamları ve zenginlerden silah zoruyla tehdit ederek vergilendirme veya bağış adı altında toplamakta olduğu "haraç" ile de örgüte maddi gelir sağlamaktadır (İşeri, 2008: 83). Terör örgütü, kendisine yüklü miktarlarda paralar getirebilmesi amacıyla, iş adamlarını kaçırap, karşılığında "fidye"de isteyebilmektedir. PKK, kendisine gelir getirmesi amacı ile konser, sergi, şölen gibi aktiviteler de düzenleyebilmektedir.

Daha önce de ifade ettiğimiz gibi terör örgütlerinin en önemli gelir kaynaklarından biriside milyar dolarlık uyuşturucu ticaretidir (Akmaral, 2004: 40). Uyuşturucu maddeler hacim olarak çok yer kaplamamaktadırlar. Aynı zamanda taşınması ve nakliyesi de kolaydır. Üretimi ve pazarlaması da uygun olduğundan, PKK için gözde kaynakların ilk sırasındadır. Günümüz dünyasında teknoloji sürekli gelişmeler göstermekte ve birçok şeyi elde etmek ve sahtesini yapmak kolaylaşmaktadır (Ekici, 2015: 3). PKK'da sahte belge düzenlemek konusunda kendisini geliştirmiştir. Sahte para, pasaport, kimlik, ehliyet de basarak maddi gelir elde etmektedir.

Terörizm ile mücadelede görev yapan tüm kurum ve kuruluş personelinin koordineli ve dikkatli bir şekilde çalışması gerekmektedir (Acar, 2012: 212). PKK, insanları kandırıp sınırlardan kaçak geçiş yaptırarak, Avrupa ülkelerine daha iyi bir hayat yaşama vaadi ile götürebilmektedir. Bu şekilde insanlardan büyük paralar elde edebilmektedir. İnsanlar, çaresizlik içerisinde bu gibi terör örgütlerine kanabilmektedirler. PKK, silah ticaretinden de yüklü gelir elde edebilmektedir. Sınırlardan ve gümrüklerden kanunsuz yollarla geçirilen ruhsatsız silahlar, yüksek fiyatlarla insanlara satılarak önemli gelir kaynağı oluşturmaktadır.

6.2. PKK'nın Mali Giderleri

PKK'nın terör eylemlerini ve faaliyetlerini sürdürebilmesi için barınma, beslenme, giyecek, tedavi, ulaşım, yayın, propaganda materyallerinin hazırlanması, silah, mühimmat ve haberleşme ihtiyaçlarını gidermesi gerekmektedir (Akmaral, 2015: 40). Bunlara yapılacak

harcamalar örgüt için gider oluşturacaktır. Bir yerde terör eyleme yapılacaksa, orada önceden keşif de yapılması gerekmektedir. Teröristler eylem yapacağı bölgeye yakın bir yerde, önceden belirlenen bir otel veya ev kiralamaktadırlar. Yapılan bu harcamalar örgüte gider kaydedilmektedir.

Yukarıda da belirttiğimiz gibi PKK, terör eylemlerinde kullanacağı teröristlerin silah ve mühimmat ihtiyaçlarını karşılamak zorundadır. PKK' nın yaptığı harcamalar arasında da en fazla silah giderlerinin tuttuğu görülmektedir. TSK'nın, PKK'ya yönelik izlenimlerinden elde ettiği verilere göre, örgütün elinde 50 milyon dolarlık silah ve mühimmat bulunduğu düşünülmektedir (Yemenici, 2016: 87). Örgütün elinde bulunan silah ve mühimmatların bakım ve tamir masrafları da maliyet niteliğindedir. PKK'lı teröristler, eylem yapacağı yerlere mayın veya bomba da dönebilemektedirler. Bu malzemeler önceden alınması gerektiğinden belirli bir ücreti PKK'ya maliyet yükleyecektir.

PKK, terör faaliyetlerinde kullanacağı elemanları eylemler öncesinde eğitmek zorundadır. Bu teröristler eğitim süresince hem bir yerde kalmak hem de çeşitli malzemeler kullanmak zorundadırlar. PKK'lı teröristler eylem yapacakları süre zarfında veya eylemlerden önce de kendi aralarında çeşitli teknolojik aletler ile haberleşebilmektedirler ve bunlar örgüt için masraf niteliğindedir. PKK, teröristlerine genelde aynı tip kıyafet giydirmektedir. Alınan bu kıyafetler giyim üzerine yapılan giderleri oluşturmaktadır (Çomaklı, Turan, 2017: 27). Teröristler terör eylemi yapacakları yerlere gidebilmek için de belirli vasıtalara para ödemekte ve PKK bu tür terör faaliyetleri finanse edebilmek için mali harcamalar yapmaktadır.

PKK'nın 2010 yılına ait Belçika tarafından ele geçirilip, Türkiye'ye gönderilen mali hesap ayrıntılarına göre; 12 milyon Euro Roj Tv'ye, 5 milyon euro Kandil'e, 3 milyon euro, Kürdistan ulusal kongresi ile Avrupa'daki kampların masrafları için gönderildiği anlaşılmıştır (Yemenici, 2016: 87).

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

TÜRKİYE'NİN PKK İLE MÜCADELE STRATEJİLERİ

1. Finansal Yöntemler

1.1. Uyuşturucu ve Kaçakçılık İle Mücadele

Uyuşturucu maddeler, dünya üzerinde bulunan ülkelerin uğraşmak zorunda kaldığı en önemli sorunlardan birisidir. Dünya üzerinde yaşayan insanların uyuşturucu kullanımında ki oranı sürekli artış göstermektedir. Özellikle gençlerin uyuşturucu kullanımları ve bunun her geçen gün artış göstermesi toplumlarda önemli bir sorun teşkil etmektedir. Gelecek nesillerin ve günümüzün gençlerinin uyuşturucu madde kullanımının engellenebilmesi için çeşitli çalışmalar yapılarak önlemler alınmaya çalışılmaktadır.

Örgütler daha az emek harcayarak önemli miktarlarda paralar kazanmaya çalışmakta ve bu nedenle de uyuşturucu madde kaçakçılığına yönelmektedirler (Akmaral, 2015: 49). Bu bağlamda, dünya üzerinde uyuşturucu madde kaçakçılığı ile uğraşan terör örgütlerinden birisinin de PKK olduğu bilinmektedir. PKK'nın terör eylemlerini sıklaştırdığı Doğu ve Güneydoğu Anadolu, yasadışı uyuşturucu madde kaçakçılığı ve diğer farklı kaçakçılık unsuru faaliyetlerinde sık bir şekilde görüldüğü bölgelerin başında gelmektedir (Aydın, 2007: 103).

PKK terör örgütü yaptığı terör eylemlerini finanse edebilmek için maddi gelir elde etme girişimlerine devam etmektedir. PKK'nın, maddi gelir arayışlarının ilk sırasında uyuşturucu madde kaçakçılığı bulunmaktadır. PKK, uyuşturucu madde ticaretinden elde ettiği geliri silah, eleman temini, barınma, iletişim, beslenme gibi terörist faaliyetlerde kullanmaktadır. PKK'nın, uyuşturucu maddeden gelir elde etmekten çok terörist faaliyetleri sürdürme amacı bulunmaktadır (Azak, 2014:121).

Türkiye, konumu itibari ile yasadışı uyuşturucu ticaretinin önemli bir güzargahında yer almaktadır. Türkiye'nin içinde bulunduğu konumunun da etkisi ile çoğu zaman terör örgütleri, uyuşturucu madde imalatı ve ticaretinin içerisinde yer almışlardır. Uyuşturucu madde, imalatı, taşınması, yüksek geliri ve alıcısının sürekli olması nedeni ile PKK terör örgütünün önemli gelir

kaynaklarından birisidir. TBBM Madde Bağımlılığı Araştırma Komisyonu, İngiltere ve Almanya temaslarına ilişkin raporunda, PKK'nın uyuşturucu satan çeteler ile bağlantısının bulunduğunu ifade etmiştir (www.aa.com.tr/tr/turkiye/ter. Erişim Tarihi: 24.07.2018).

Kaçakçılık, Türkiye'nin temel sorunlardan birisi olarak varlığını devam ettirmektedir (Şentürk, Bayırlı, 2016: 190). Kaçakçılık yapan PKK'lı bazı teröristler yakalanmışlardır. Bu teröristlerin verdikleri ifadelerle dayanarak uyuşturucu ticaretini örgütün yaptığı anlaşılmıştır. Türkiye Devletinin kolluk kuvvetleri de yaptığı operasyonlarda, PKK'nın uyuşturucu madde ticareti yaptığını ortaya çıkarmıştır. PKK'nın, Asya ülkelerinden Avrupa'ya giden ve geçiş güzargahı Türkiye olan uyuşturucu sevkiyatından yüklü miktarlarda paralar kazandığı tahmin edilmektedir. PKK için gençlerin uyuşturucu madde bağımlısı olması da önemli değildir. PKK için terör eylemlerini gerçekleştirmek amacı ile finans önem arz etmektedir.

PKK'nın, Türkiye'yi hedef alan bölücü bir örgüt olmasının yanı sıra, son dönemde Batılı ülkelerin örtülü operasyonunun finansmanını sağlayan büyük bir uyuşturucu baronuna da dönüştüğü düşünülmüştür. Alınan istihbarat raporlarına dikkat çeken eski özel kuvvetler subayı ve güvenlik uzmanı Abdullah Açar, "PKK'nın, üç gün önce Diyarbakır'da bir operasyonda ele geçen uyuşturucusunun piyasaya sürülmesi halinde yaklaşık 20 milyar TL'lik bir gelir elde edebileceğini" ifade etmiştir. Açar, "Bu sadece ele geçen bir depoydu. PKK'nın ele geçemeyen uyuşturucu, kaçak sigara, silah ticaretinden elde ettiği geliri siz düşünün. Batı istihbarat örgütleri, PKK'nın Avrupa'da uyuşturucu satmasına izin vererek, aldıkları milyarlarca euroluk komisyonla Ortadoğu'daki örtülü operasyonların finansını sağlıyor" ifadelerini kullanmıştır (www.haber7.com/guncel/haber/2362123-pkknin-uyusturucu-parasi-avrupa-istihbaratina. Erişim Tarihi: 23.07.2018).

PKK, Türkiye'nin coğrafi konumunu etkili bir şekilde kullanma amacı gütmektedir (Sevdim, 2013: 3). PKK, uyuşturucu madde kaçakçılığının yanında başka gayri meşru işler ile de uğraşmaktadır. Silah kaçakçılığı, insan kaçakçılığı, sigara kaçakçılığı gibi daha birçok kanunsuz faaliyetler PKK terör örgütünde mevcuttur. PKK'nın, Irak ve İran üzerinden Türkiye'ye yapılan kaçakçılık faaliyetlerinden de önemli gelirler elde ettiği tahmin edilmektedir. PKK terör örgütünün ayakta kalabilmesi için paraya ihtiyaç duyulmaktadır. Silah, iletişim, mühimmat vs. unsurlar ancak para ile yapılabilecek işlerdendir. PKK, bir terör örgütü olması nedeni ile kanuni işlere girişmemektedir. PKK için kaçakçılık büyük önem arz etmekte ve yüksek seviyede getiri sağlamaktadır.

Türkiye'nin Avrupa Birliği kriterlerinde uyuşturucu politikası değerlendirildiğinde, iki temel belge dikkat çekmektedir. Bunlar, 2006 - 2012 yıllarını kapsayan Bağımlılık Yapıcı Maddeler ve Bağımlılık ile Mücadelede Ulusal Politika ve Strateji Belgesi ile 2007 - 2009 yıllarını kapsayan Bağımlılık Yapıcı Maddeler ve Bağımlılıkla Mücadelede Ulusal Politika ve Strateji Belgesinin Uygulanması için Eylem Planı'dır. Söz konusu plan, Türkiye'deki uyuşturucu ile ilgili görev yapan tüm kamu kurum ve kuruluşlarınca alınması gereken tedbirleri kapsamaktadır. Plan, Türkiye'de İçişleri Bakanlığı tarafından onaylanarak tüm kamu kurum ve kuruluşlarınca da kabul edilen Eylem Planı temel olarak arz azaltımı ve talep azaltımı olarak iki ana başlıktan oluşmaktadır. Bu başlıklar altında; Genel Değerlendirme, Eşgüdüm,

Uluslararası İşbirliği, Bilgi Toplama-Araştırma-Değerlendirme olmak üzere dört ayrı konu eylem planına eklenmiştir. Bu politika belgeleri, Avrupa Birliğinin hazırladığı strateji ve eylem planıyla da örtüşmektedir.

Bahse konu politika belgelerinin yanında, 2008 yılı sonunda yayınlanan "Uyuşturucu Başta Olmak Üzere Madde Bağımlılığı ve Kaçakçılık Sorunlarının Araştırılarak Alınması Gereken Önlemlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırma Komisyonu" raporu da ülkemizdeki uyuşturucu sorununu detaylıca ele alan ilk rapor özelliği taşımaktadır. Rapor özellikle uyuşturucuyla mücadelede ilgili kamu kurum ve kuruluşları ile diğer sektörlere yüklenen görevleri ve bu sorunun çözümüne ilişkin yaklaşımlar üzerinde yoğunlaşmaktadır (Akif, A, Alican, K, 2010: 77-78).

Türkiye, 2018 yılının ilk günlerinde PKK'nın finans kaynaklarına yönelik operasyonlar yapmış, yapılan bu operasyonlarda; Doğu ve Güney Doğu Anadolu Bölgelerinde, 258 bin 961 paket kaçak sigara, 1 ton 853 kg çay, 5 ton 604 kg akaryakıt, 164 cep telefonu, 3 bin 340 puro, 5 ton 709 kg nargile tütünü, 515 kg 376 gram eroin, 2 ton 580 kg esrar, 5 kg 63 gram sentetik uyuşturucu madde ele geçirilmiştir (www .aa.com .tr/tr /turkiye /teror –orgutu –pkknin -finans-kaynaklari-kurutuluyor/1026018.Erişim Tarihi:24.07.2018).

1.2. Yasal Kaynaklarına Karşı Mücadele

Dünyanın farklı ülkelerinde faaliyetlerde bulunan terör örgütleri, kanundışı yollardan elde edilen önemli miktarlardaki fonların yanı sıra, gelirlerinin diğer kısmını da yasal görünümlü faaliyetler aracılığı ile temin etmişlerdir. Örgütler, özellikle kanuni olarak tespit edilmelerindeki zorluklardan dolayı etkili bir şekilde kar amacı olmayan vakıf, dernek, siyasi parti gibi kuruluşlar ve yasal görünüşlü şirketleri kullanmayı düşünmüşlerdir (Gücenmez, 2014: 35).

Finans kaynaklarının farklı alanlara yönlendirilmesinin altında elde edilen gelirin kaynağının kesilme kaygısı bulunmaktadır (Akmaral, 2015: 40). PKK'da bu kapsamda, terör faaliyetlerini finanse ederken yasal olmayan yolların yanında, yasal görünümlü girişimlerde gerçekleştirmektedir. Yasal görünümlü gelirlerin tespit edilmesi ise kolay görünmemektedir. Bu kuruluşlardan, PKK terör örgütüne yüksek miktarlarda para girişi sağlanmaktadır. Organize suç örgütleri yasal yollardan gelir elde etmezken, PKK terör örgütü hem yasal görünümlü hem de yasal olmayan yollardan gelir elde edebilmektedir. Kanunlar çerçevesinde yasal olmayan finans girdilerinin takibi daha kolay iken, yasal görünümlü finans kaynaklarının takibi oldukça zor görünmektedir.

Türkiye içerisinde, PKK'ya yakın ticari işletme, vakıf ve derneklerin olduğu bilinmektedir. Bu tür varlıklar, PKK'nın yurt dışı para giriş çıkışı için büyük önem arz etmektedirler. Bu tür ticari görünümlü şirket, vakıf ve dernekler sıkı bir şekilde denetlenmeli ve sürekli de kontrol altında tutulmalıdırlar (Gürel, 2014: 38). PKK'ya yakın TV, radyo, gazete,

dergi gibi unsurlarda Türkiye de ve yurt dışında oldukça fazladır. Bu tür PKK'ya el altından finans sağlayan yasal görünümlü faaliyetlerin tespit edilerek gerekli işlemlerin yapılması ile, PKK'ya önemli bir darbe vurulacaktır.

3 Ocak 2018 günü Diyarbakır'da jandarma ekiplerince yapılan operasyonlar kapsamında, PKK'nın finans kaynakları ile ilgili önemli delillere ulaşılmış ve bunun sonucunda da bir operasyon yapılmış, yapılan bu operasyonlarda; Terörizmi finanse ettiklerinden dolayı 53 şahıs ve şirket hakkında işlem gerçekleştirilmiştir (www.haberler.com /jandarmadan -terore -finans -destegi -saglayanlara -10413414-haberi/ Erişim Tarihi: 24.07.2018).

Avrupa'da birçok ülkeden, PKK'ya çeşitli isimler adı altında yardımlar yapıldığı bilinmektedir. Almanya'da Avaşın Holding, İngiltere'de Amed Plc, Hollanda'da Erbil B.V., Yunanistan'da Karmenio, Belçka'da Fazilet gibi daha bir çok şirketin MİT raporlarına göre, PKK'ya para yardımı yaptığı anlaşılmıştır (www.haber7.com /guncel/haber/408197-bu-sirketler-pkk -finansorlugu-yapiyor. Erişim Tarihi:24.07.2018). Bu derneklere yardım yapan insanların birçoğu ise nereye yardım yaptığından bile haberdar olmamaktadır. Yapılan bu yardımlar el altında bir şekilde PKK'ya aktarılmaktadır.

PKK'ya yakınlığı ile bilinen Avrupa'nın çeşitli ülkelerinde faaliyet gösteren pek çok dernek ve vakıf bilinmektedir (Zengin, 2016: 4). Türkiye, Avrupa'nın çeşitli ülke ve şehirlerinden PKK'ya aktarılmak üzere Van, Hakkari ve Şırnak illerine paralar gönderildiğini tespit etmiş ve gerekli tedbirleri almıştır. MİT, MASAK ve EMNİYET verilerine göre her yıl kuryeler aracılığı ile 300 milyon euro, Avrupa ve Türkiye'deki bankalar aracılığı ile 50 milyon euro, Avrupa'da yaşayan Kürt kökenli vatandaşlar aracılığı ile de 200 milyon Euro PKK'ya para gönderildiği tespit edilmiş ve bu para kaynakları kesilmeye çalışılmıştır (www.milliyet.com.tr / turkiye-den-pkk -nin -kasalarina -gundem -2107675 /. Erişim Tarihi: 24.07.2018).

2. Kamuoyu Çalışmaları

2.1. Eğitim ve Farkındalık Faaliyetleri

Türkiye, terörün ortadan kaldırılmasında en önemli faktörlerden birisi olan eğitim faaliyetlerini ihmal ederek sadece askeri unsurlar ile terörün yok edilebileceğini düşünmüştür. Bu kapsamda, kişinin teröre bulaşmayıp topluma kazandırılması için eğitim faaliyetlerinin sürekliliği büyük önem ifade etmektedir (Sevim, 2001: 262). Devlet, Güneydoğu ve Doğu Anadolu Bölgeleri'nde eğitim görmekte olan Kürt vatandaşlarının yeterli düzeyde eğitim almasını tam anlamı ile denetleyemediğinden dolayı, öğrenim gören öğrencilerden bazıları ya PKK sempatisi olmuş, ya da PKK terör örgütüne katılmışlardır. Devletin eğitim ve öğretim alanlarında yeterli duyarlılığı göstermesi ile birlikte terör odaklarına taviz verilmemeye

başlanmıştır. Türkiye, özellikle bu bölgelerde ki fakir aile çocuklarının eğitim almasını sağlayarak, bu çocukların PKK'ya katılarak dağa çıkmasına engel olmaya çalışmıştır.

Çocukların ve kadınların terör olaylarında güvenlik güçlerine taş atması, teröre bulaşması, eyleme katılması, araştırılması gereken konulardır (Karacelil, 2013: 35). Bu bağlamda Türkiye, Doğu ve Güneydoğu da bulunan çocukların terör eylemlerine bulaşmalarına, örgüte ve dağ kadrolarına katılımlarına engel olabilmek için farklı planlar devreye sokmak istemiştir. Bu planlardan birisi, 2003 yılında Milli Eğitim Bakanlığı ile UNICEF'in ortaklaşa başlattığı “Haydi Kızlar Okula” kampanyasıdır. Oluşturulan bu kampanya ile kız çocuklarının eğitime katılımında yüzde 4.17 artış görülmüştür. Devlet bu tür faaliyetler ile teröre katılımları en az seviyelere indirmeye çalışmaktadır (www.hurriyet.com.tr/gundem/doguda-kizlarin-okuma-orani-hizla-artiyor-186498. Erişim Tarihi: 24.07.2018).

PKK, yukarıda da bahsettiğimiz gibi daha çok çocuklara yönelik bir terör örgütüdür. Devlet, terör örgütünün kullanabileceği fakir ailelerin çocuklarına sahip çıkarak, bunları okutup topluma kazandırma uğraşındadır. Türkiye, okullarda eğitim ve öğretim gören öğrencilerin daha etkili bir mekanizma ile kontrollerinin sağlanmasını amaçlayarak gençlerin, PKK'nın tuzağına düşmesini engellemeye çalışmaktadır. Devlet, terör bölgesinde her yaş ve cinsiyetten insanların eğitim alabilmesi için harekete geçmiştir. Devletin eğitime verdiği desteğe, Siirt'in Eruh ilçesinde PKK'nın saldırıları nedeni ile eğitim alamayan kadınların eğitilebilmesi için Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın öncülüğünde başlatılan “Okuma Yazma Seferberliği” örnek gösterilebilir (www.aa.com.tr/tr/turkiye/terorun-engelledigi-egitime-seferberlik-ile-kavustular/1100430.Erişim Tarihi: 24.07.2018).

Türkiye'de bulunan basılı ve yazılı yayın kuruluşları büyük önem arz etmektedir. İnsanlar gelişen teknoloji aracılığı ile gündemi ve haberleri kısa sürede takip etmekte ve birçok insan etki altında kalabilmektedir. Ulusal ve uluslararası basın ve yayınlar aracılığı ile Türkiye içerisinde yaşayan tüm ırklardan oluşan insanları kaynaştırıcı haberler verilmeye başlaması ile birlikte olumlu bir farkındalığın meydana geldiği düşünülmüştür (Kazan, 2016: 120-122).

2.2. Terörizm-Din Bağlantısı

Terör örgütlerinin düzenledikleri İntihar saldırılarının bir dine ait olduğunu söylemeleri doğru bir kavramı ifade etmemektedir. Farklı kesimlerden etnik kökenli ve ırkçı kesimlerinde intihar saldırılarını kullanma, hatta şimdiye kadar meydana gelen intihar saldırılarını en fazla düzenleyen örgütün ırkçı ideolojiye sahip bir örgüt olması, bu saldırıların sadece dinle alakasının olmadığını göstermiştir (Açıkgöz, 2016: 216).

Din, insanlık tarihinin her döneminde, her bölgede, farklı yönleriyle insanları önemli derecelerde etki altına almıştır (Acar, 2012: 122). Din, aynı zamanda bir ülkede yaşayan insanları bütünleştirici özelliği olan önemli bir kavramdır. Aynı dine inanan insanların, aynı

topraklarda yaşamasa bile, birbirleri ile bir gönül bağı bulunmaktadır. Dünya üzerinde bulunan bir takım terör örgütleri, dini insanları birleştirici bir kavram olarak görmekten çok, kendi menfaatlerini gerçekleştirmek için kullanılmaktadırlar. Terör örgütlerinin lideri konumunda bulunan insanlar, toplumları din olgusunu kullanarak etki altına almaya çalışmaktadırlar. Dünya'nın geçmişinden bu günümüze kadar geçen süre zarfında da insanların yaptığı savaşlarda dinin etkisi tartışılmamaktadır.

Terörizm son yıllarda, korkulan, endişe duyulan, insanlığı felakete sürükleyen bir kavram olarak görülmektedir (Erdem, 2004: 11). Bugünün küreselleşen dünyasında da İslam dini terör ile daha çok anılmaya başlamıştır. Daha önceden varlıkları bile bilinmeyen çeşitli insanlar dini bir mücadele veriyormuş gibi ön plana çıkmaktadır. Terör örgütü mensupları, mücadelelerinin dini bir mücadele olduğunu ve bu uğurda ölümün bile göze alınabileceğini düşünmektedirler. Terörist, din adına verdiği mücadelenin kendisini motive ettiğini düşünmekte ve buna göre mücadele etmesi gerektiğini varsaymaktadır. Teröristler, yaptıkları terör eylemlerini de dini bir mücadele gibi görmektedirler.

İslam dini tüm insanların haklarını koruyan ilahi bir niteliğe sahiptir. PKK, Türkiye’de yıllarca terör eylemleri gerçekleştirmiştir. PKK, Marksist ve Leninist bir yapıya göre kurulmuş olmasına rağmen, özellikle son zamanlarda Kürt milliyetçiliğini ve İslam dinini emelleri yönünde kullanmıştır (Yıldırım, 2005: 15). PKK, terör eylemlerinin yoğunlukta olduğu bölgelerde yaşayan insanları etkileyebilmek ve örgüte kazandırabilmek için çeşitli planlar çerçevesinde hareket etmiştir. PKK, İslam dinini teröre alet etmeye çalıştığını kılınan alternatif Cuma namazlarında da göstermiştir. PKK ve yandaşları, bu kapsamda sivil itaatsizlik adını verdikleri eylemler sırasında, Diyarbakır Dağ kapı meydanında ve İstanbul Aksaray metrosu yakınında 500 kişinin katıldığı alternatif Cuma namazı kılmışlardır (www.dunya bulteni.net /politika /bdpden -alternatif-cuma-namazi-h155757.html. Erişim Tarihi: 24.07.2018).

Kitle iletişim araçları, terör örgütlerinin reklam ve propagandalarını yapmaları amacı ile kullandıkları önemli araçlardan birisidir (Acar, 2012: 183). PKK, kendisine yakın TV, dergi, radyo gibi unsurlar ile kendisinin dine bağlı bir örgüt olduğunu, halk için mücadele verdiklerini ve desteklenmeleri gerektiği propagandalarını yapmaktadır. PKK, İslam dini adını kullanan çeşitli dernek ve vakıflar ile ortak hareket ettiğini belirterek halkın dikkatini çekmeye çalışmaktadır. PKK'nın sözde dini liderlerinden sayılan kişilerin yapılan aramalarında da çeşitli gayrimeşru unsurlar çıkması örgütün gerçek yüzünü ortaya çıkarmıştır.

PKK, 21 Mart nevrusunda örgüt lideri Abdullah Öcalan gönderdiği sözde İslami kardeşliği mesajını okumuş ve örgüt lideri kendisini ziyarete gelenlere, derhal bir İslam konferansının toplanması gerektiğini belirtmiştir. PKK, bu tür etkinlikler ile İslami bir görüntü verme amacı gütmektedir (www.dogruhaber.com.tr. Erişim Tarihi: 30.07.2018).

PKK'ya katılmış bir terörist, örgütün din düşmanlığı yaptığını şöyle ifade etmiştir: PKK, Kürtlerin sözde kurtuluşunu kendi varlığı ile açıklamıştır. PKK'lı teröristlere, Selahaddin Eyyubi, Said Nursi, Şeyh Said, Mahmut Berzenci ve Mir Muhammed gibi tarihi figürlerin Kürt davasına ihanet eden hainler olduğu anlatılmıştır. Bu saydığımız isimlerin din afyonu ile

Kürtleri sattığı ve başka devletlere, halkın din adına peşkeş çektiği sürekli işlenmektedir (www.risale haber.com/pkk-said-nursiyi-bize-hain-olarak-anlattı-2. Erişim Tarihi: 30.07.20189).

İslam dininin inançlı insanları, mensup olmakla huzur bulup şeref duydukları dinlerinin terörizm ile birlikte anılmasından rahatsız olmaktadır (Çitlioğlu, 2011: 177). İslam ile terörizm hiçbir zaman yan yana gelmemiştir. İslam bir barış dinidir ve insanların barış içerisinde kardeşçe yaşaması için gönderilmiştir. İslam adına veya İslam için mücadele ettiğini söyleyen terör örgütü, İslami kendi gayri meşru amaçlarına alet etmeye çalışmaktadır.

3. Türkiye'nin PKK ile Mücadele Stratejileri

3.1. PKK Terörü ile Mücadele Yöntemi Olarak Çözüm Süreci

Dünya tarihinde terörizm ile mücadele eden ülkelere bakıldığında hiçbir ülkenin terörizmle mücadele konusunda sadece militer yöntemlerle başarıya ulaştığı görülmemiştir. Terörizmle mücadelede başarıyı yakalayabilmek için, terörizme sebebiyet veren yapısal etkenlerin de ortadan kaldırılması düşünülmelidir (Bahar, 2013: 95).

Türkiye topraklarında farklı ırklardan insanlar hayatlarını sürdürmektedir (Yılmaz, 2014: 2). Bu insanlar aynı coğrafya da yüzyıllarca barış içerisinde hayatlarını sürdürmüşlerdir. Aynı coğrafyada daha sonraları terör sorunu baş göstermiş ve 30 yıldan daha uzun bir zamandır terör sorun olmaya başlamıştır. Türkiye, işte bu terör sorunu ile mücadele etmektedir. Türkiye'nin mücadele ettiği terör örgütlerinin başında PKK gelmektedir. PKK'nın bu terör saldırılarında binlerce vatandaşımız ve askerimiz şehit düşmüş, birçoğu yaralanmış veya sakat kalmıştır. Terör yüzünden ortaya çıkan maddi kayıpların boyutları ise oldukça yüksek düzeydedir.

Uzun yıllar boyunca devam eden terörizmle mücadele de ağırlıklı olarak askeri yöntemlere ağırlık verilmiştir (Acar, 2012: 207). Türkiye, terör sorununun sadece askeri yöntemler ile çözülemeyeceğini görmüş ve farklı bir yol izleyerek çözüm süreci adı verilen yeni bir kavramı uygulamaya koymak istemiştir. Ortaya atılan çözüm sürecinin hukuki güvence altına alınabilmesi amacıyla da bir yasa tasarısı hazırlanmış ve parlamentoya sunulmuştur. Terörün sona erdirilmesi ve toplumsal bütünleşmenin güçlendirilmesi amacı ile çözüm süreci yasa tasarısı 10 Temmuz 2014 tarihinde mecliste kabul edilmiş ve 16 Temmuz 2014'te de Resmi Gazete'de yayınlanarak yürürlüğe girmiştir.

Türkiye, çözüm sürecinin başarıyı yakalayabilmesi için, yurt içinde ve yurt dışında çeşitli kişi ve kurumlar ile görüşmelerde bulunmuş, silahsızlanma için yapılması gerekenleri belirlemiş, silah bırakacak örgüt elemanlarının topluma kazandırılması için de gerekli önlemleri almıştır. Sürecin başarılı bir şekilde tamamlanabilmesi için de hukuki, siyasi, ekonomik,

kültürel bütün adımları da atmıştır. Hükümet, terörü kontrol altında tutabilmek için tüm imkanlarını ortaya koymuştur (Yemenici, 2016: 92).

Türkiye'nin bir takım isteklerine karşılık, PKK'da çeşitli istekler sıralamıştır. PKK, cezaevlerinde tutuklu olarak bulunan 5 bin civarında ki KCK' lı teröristin serbest kalmasını, Abdullah Öcalan'ın hapisteki durumunda iyileştirilmeler yapılmasını, Kürtçe'nin ana dilde eğitim hakkı için kullanılabilmesini, partilerin seçim barajında indirime gidilmesini, örgütlenme ve toplanma gibi bir takım konularda düzenlemeler yapılmasını, PKK'nın terör örgütleri listesinden çıkarılmasını istemiştir. Türkiye ise, özel okullarda Kürtçe eğitimin yapılabilmesi için yasal düzenlemeler yapmış, Türkçe'ye çevrilmiş Kürtçe yer adlarının tekrar kullanılabilmesine olanak sağlamış, Kürt alfabesinde bulunan X, Q, W harflerinin kimlik kartları ve trafik levhalarında kullanılmasına müsaade etmiş, seçim kampanyalarının Kürtçe yapılabilmesine imkan tanımış ve bu kapsamda Andımızı da kaldırılmıştır. Türkiye'nin sürecin başarılı bir şekilde tamamlanabilmesi için attığı tüm bu olumlu adımlara karşılık, PKK yeterli çabayı sarf etmemiştir (Köse, 2017: 22).

PKK, terör bölgelerinde yaşayan halkın desteğini alabilmek için ülkede yaşanan sosyo-ekonomik, sosyo-kültürel koşulları istismar ederek şiddet eylemlerini haklı gösterme uğraşına gitmiştir (Acar, 2012: 194). Türkiye'de, PKK sorununun çözümlenebilmesi için, Akil İnsanlar adı verilen bir grup oluşturmuş ve bu grup, hükümet ile PKK arasında barış görüşmeleri gerçekleştirmiştir. Bu grubun uğraşları da bir sonuç vermemiştir. Çözüm Sürecinin devam ettiği bir dönemde PKK, Türkiye'nin güvenlik güçlerine karşı silahlı saldırılara tekrar başlamış bunun sonucunda da devlet daha güvenlikçi bir politika izlemeye yönelmiştir.

PKK, Türkiye'nin iyi niyetini sürekli kötüye kullanmıştır. Devletin çözüm süreci olarak ifade ettiği bu durumda bile şer odakları fitne ve fesat peşinde koşmayı sürdürmüşlerdir (Bilsin, 2014: 3). Barışın inşası için atılan adımlarda bile silah yığımlar ve her türlü terör yığınaklarını beslemeye devam etmişlerdir. Silahların sustuğu dönemlerde PKK terör örgütü mühimmat edinmeye devam etmiştir. Belirli yol, köprü ve yerleşim yerlerine uzaktan kumandalı mayın ve bombalar döşemiştir. Kırsal kesimlerden şehir içlerine belirlenen noktalara silahlar taşınmıştır. Bu yapılanlardan da anlaşılacağına göre PKK terör örgütünün amacı barışın gelmesi değildir. Kürt halkının haklarını savunduğunu söyleyen PKK, bu yaptıkları ile örtüşmemektedir.

Devlet, Türkiye'de ki terör sorununu ortadan kaldırabilmek amacı ile yeni bir mekanizma oluşturmaya yoluna gitmiştir. Doğu ve Güneydoğu da bazı illerin kanaat önderleri ile istişare toplantıları düzenlenerek, her il için farklı isimlerin belirlendiği yeni muhataplara, terör sorununun ortadan kaldırılabilmesi için neler yapılması gerektiği sorulmuştur. Çeşitli illerinden Ankara'ya çağrılan bu insanlar, halkın huzur ve mutluluk içinde yaşayabilmesi için barışçıl mesajlar getirmişlerdir ([www.haberler.com / yildirim -kanaat-onderleri-ve-stk-temsilcileriyle-10949643-haberi/](http://www.haberler.com/yildirim-kanaat-onderleri-ve-stk-temsilcileriyle-10949643-haberi/). Erişim Tarihi: 23.07.2018).

3.2. Türkiye'nin PKK'ya Karşı Yürüttüğü Kamu Diplomasisi

Türkiye'nin, PKK'ya karşı yürüttüğü uluslararası alanda ki başarılı diplomasi, devletin evrensel tanımına uygun bir terör örgütü ile mücadele vermesinden kaynaklanmıştır (Gençtürk, 2012: 9). Türkiye, PKK terör örgütü ile mücadele sürecinde sadece silahlı mücadele etmekle kalmamış, aynı zamanda uluslararası girişimlerini de sürdürmüştür.

Türkiye, PKK ile içeride ve dışarıda mücadelede oldukça yüksek tecrübeye sahip ülkelerin başında gelmektedir (Duru, Yiğit, 2014: 123). Daha öncede ifade ettiğimiz gibi PKK terör örgütü uluslararası kamuoyunda Türkiye, Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgelerinde yaşayan Kürt vatandaşlarına adaletsizlik ve haksızlık yapıyor iddialarında bulunmuştur. Türkiye'de yaşayan Kürtlerin, ikinci sınıf insan yerine konulduğu ve devletin bu insanları ezmeye çalıştığı şeklinde algılar oluşturulmak istenmektedir. Bu uydurulan senaryolar ile dünya kamuoyuna Türkiye'nin hukuksuz ve adaletsiz bir devlet olarak gösterilmesine çalışılmaktadır. Yapılan algı operasyonlarının altında, PKK'nın yaptığı terör eylemlerini bir kurtuluş mücadelesi gibi gösterme amacı yatmaktadır (Okur, 2012: 3).

Ülkelerin ulusal hukuklarında, terörizm ile mücadeleyi öngören yasal düzenlemeler bulunmakla birlikte, terörizmin ulus ve sınır ötesi yapısı nedeniyle köklü bir savaşımı mümkün kılacak uluslararası yaptırımlara da ihtiyacı bulunmaktadır (Çitlioğlu, 2011: 255). Bu kapsamda Türkiye, yıllardır mücadele ettiği PKK'nın, dünya ülkelerince terör örgütü olarak kabul edilmesi ve yaptırımlar uygulanması için uzun süre girişimlerde bulunmuş ve bu girişimler sonucu terörist kabul edilen örgütlerin listesine girmesi sağlanmıştır. Aynı zamanda BM'de, terörizm ile mücadele kararları doğrultusunda finans kaynaklarına el koymuştur. PKK, günümüzde Avrupa Birliği, NATO gibi uluslararası kuruluşlar ve birçok devletler tarafından da dünya terör örgütleri listesine alınmıştır. AB ülkeleri de, PKK'nın bir terör örgütü olduğunu ifade etmişlerdir.

ABD hükümeti, PKK'ya yabancı organizasyonlar listesinde yer vermiş, ABD Dışişleri Bakanlığı 2003'te yaptığı açıklamada, PKK'nın her ne isim altında olursa olsun terör örgütü olarak kabul edildiğini ifade etmiştir. Avustralya Hükümeti Adalet Bakanlığı, Milli Güvenlik Kurumu tarafından 17 Aralık 2005 tarihinde yayınlanan yasadışı terör örgütleri listesine PKK'da eklemiştir. PKK'yı Irak 2004'te, İran ise 2002'e terör örgütü olarak kabul etmiştir. Suriye 2008 yılında, Kanada ise 10 Kasım 2002'de PKK'yı terör örgütü olarak kabul eden devletlerden birkaç tanesidir ([www.ajansinternet.com/haber / pkkyi-terror-orgutu -ilan -eden-ulkeler h332.html](http://www.ajansinternet.com/haber/pkkyi-terror-orgutu-ilan-eden-ulkeler-h332.html). Erişim Tarihi: 23. 07. 2018).

NATO'nun, İstanbul'da düzenlenen 62. Parlamenter Asamblesi Sonbahar Genel Kurulu Toplantısı'nda konuşan Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, Avrupa devletlerini terör ile ortak mücadeleye çağırarak ve kriz bölgesindeki Türkiye'nin NATO'yu yanında görmek istediğini söylemiştir. Recep Tayyip Erdoğan Türkiye'nin, PKK'ya karşı verdiği mücadele de destek beklediklerini ifade ederek, "Terör örgütleri karşısında ikircikli tutum içerisinde olan ülkeler bu tavırlarının karşılığını eninde sonunda kendi toprakları içinde ödeyecektir. Şunu

burada bir kez daha belirtmek isterim. Bizim kimsenin toprağında gözümüz yok. Biz sadece tecrübelerimiz doğrultusunda terör örgütlerini bizzat kaynağında yok etmeye çalışıyoruz" açıklamasını yapmıştır (www.ensonhaber.com/cumhurbaskani-erdogan-nato-zirvesinde-konustu-2014-09-05.html. Erişim Tarihi: 23.07.2018).

PKK, her türlü diplomatik ve uluslararası ilişkileri kullanarak sözde kendi mücadelesinin haklılığı konusunda diğer devletlerden ve uluslararası örgütlerden destek bulma uğraşı içerisinde (Akmaral, 2015: 243). Türkiye, PKK'ya karşı uygulayacağı başarılı bir uluslararası politika ile terörden kurtulabileceğini tahmin etmektedir (Gürevin, 2014: 91). Türkiye'nin yetkili kişileri katıldıkları uluslararası toplantılarda, komşu devletler ile Avrupa devletlerine, PKK'ya ait kampların, barınma yerlerinin, büroların tamamen kapatılması gerektiğini ifade etmiş, PKK'ya akan para kaynaklarının ulusal ve uluslararası düzeyde kesilmesi için yeterli önlemlerin alınmasını istemiştir. .

3.3. Türkiye'nin PKK'ya Karşı Aldığı Önlemler

Türkiye, PKK'nın yurt içerisinde gerçekleştirdiği terör eylemlerinin bir benzer ile daha önce hiç karşılaşmamıştır. Dolayısıyla bir anlamda bu teröristlere karşı pekte hazırlıklı yakalanmamış, kullandığı taktik ve teknikler yönünden konvansiyonel güçlerin kullandığı mücadele şekline yönelmiştir (Terkan, 2015: 40-41).

Terörizm ile mücadele de ve yasal sınırlar içerisinde devlet bir takım stratejiler ortaya koymuştur (Acar, 2012: 199). Türkiye'de uzun bir süredir mücadele ettiği PKK'ya karşı alınması gereken önlemler üzerinde kendisini sürekli geliştirmektedir. Türkiye terör ile mücadele de sürekliliği ve etkinliği en önemli faktörler olarak benimsemiştir. Devlet, terörle mücadele kapsamında bir takım önlemler almaya çalışmıştır. Bu önlemler; terörist grupların lojistik desteklerinin kesilmesi, Halkı kullanmaya yönelik yaklaşımlara engel olunması, elektronik harp destek faaliyetlerinin artırılması, kent merkezlerinde terör olaylarının olası etkilerini azaltacak kentsel tasarım uygulamalarına önem verilmesi, bölge halkının terör örgütü, faaliyetleri, gerçek hedeflerinin neler olduğu ve bölgeye verdikleri zararlara yönelik bilgi edinilmesi, terör örgütünün elinde veya etki alanında bulunan kitlenin kazanılmasının sağlanması, bölgesel kriz yönetim merkezlerinin etkinliklerinin artırılması, asker ve polislerin ortak operasyonlarında sonuç odaklı eğitimlerinin artırılması, sınırlardan geçişlerin etkin derecede denetlenmesi, örgütlerin lider kadroları, lider kadro altındaki militan kadroları, aktif destekçi grupları ve pasif destekçi gruplar ile irtibatlarının kesilmesi, örgüt içi irtibatın anlık tespit edilerek örgüte beklenmedik anlarda darbe vurulması, kentlerin teröre karşı güvenli hale getirilmesi, kent merkezlerinde terör eylemlerine sahne olabilecek yerlerin kolay ulaşılamayacak şekilde düzenlenmesi, kentsel tasarım ve planlama ile alınabilecek yapısal önlemlerin ortaya konması ve geleceğe yönelik uygulamaya geçirilmesi, şeklinde ifade edilebilir (www.gazeteci.com.tr/askeri/teror-orgutlerinin-planlari-ve-terore-karsi-alin. Erişim Tarihi: 23.07.2018).

Devletin zirvesi olarak görülen MGK'da, sınırlarımızdan gelecek terör saldırılarına karşı hızlı ve etkili bir şekilde askeri ve diğer savunma tedbirlerinin alınması gerektiği belirtilmiştir. PKK'nın etkisini gösterdiği ülkelerden birisinde Suriye'dir. PKK'lı militanlar, bu ülkeden Türkiye'ye geçerek canlı bomba ve terör saldırıları yapmaktadırlar. Türkiye, PKK'lı teröristlerin Suriye'den ülkemize girişini engellemek için oldukça yüksek aynı zamanda kalın beton duvarlar örmüş ve kamera sistemleri oluşturmuştur. Aynı örgütün, İran'dan yapabileceği sızmaların önüne geçebilmek için İran sınırına da beton duvar örülmesine karar verilmiştir. PKK'nın sınırlardan sızmalarına ve karakol baskınlarına karşı geliştirilen İHA' ve SİHA'lar da etkisini göstermeye başlamıştır (www. aksam. com.tr/kurtulus-tayiz /yazarlar /siha ihalar-kirsala-dayali-teroru-bitirdi/haber-660776.Erişim Tarihi: 23.07.2018).

Türkiye, Suriye ve Irak'ta varlığını sürdüren terör örgütü PKK unsurlarına karşı siyasi, diplomatik baskılarını da artırmış ve aynı zamanda yaptığı askeri operasyonlar ile birlikte büyük oranda terör örgütünü etkisizleştirmiştir. Türkiye, uzun yıllar boyunca PKK'ya destek veren Suriye'ye karşı diplomatik baskı uygulayarak, 20 Ekim 1998 tarihinde imzalanan Adana Antlaşması kapsamında Suriye'nin, PKK'yı terör örgütü listesine almasına ve örgüte verdiği maddi ve manevi desteği kesmesine neden olmuştur (Yalçın, 2015: 89). Türkiye yaptığı önemli müdahaleler ile bölge halkının güvenini de tazelemiş ve bölgedeki akil insanlarla da görüşmeler yaparak, gençlerin dağa çıkıp PKK'ya katılımların da en az seviyelere inmesini sağlamıştır (İnat, 2005: 10).

Medyanın toplumlar ve bireyler üzerindeki etkisini birçok insan kabul etmektedir. PKK lehine yayın yapan kuruluşlar da az değildir. Bu kuruluşlar, örgütün eylemlerini, reklam ve propagandalarını insanlara sunmaktadır (Acar, 2012: 180). Türkiye, içeride ve dışarıda PKK lehine yayın yapan organların engellenmesi için kararlılığını sürdürmüş ve büyük oranda da başarı sağlamıştır. PKK lehine yayın yapan Roj Tv'nin birçok ülkede kapatılması sağlanmıştır. Danimarka'da, Roj Tv'yi Temmuz 2013'te kapatmıştır (www.cnnturk.com/dunya/son-dakika-aihmden-roj-tv-kararir. Erişim Tarihi: 23.07.2018). Terör ile anılan bölgelerin yeniden imar çalışmalarına önem verilerek, turistik yerlerin faaliyete açılması için çalışmalara hız verilmiştir. Bölgenin kalkınabilmesi kapsamında iş adamlarına, bölgeye yatırımlar yapmaları için teşvikler verilmiştir.

PKK; Türkiye'yi içine çektiği siyasi, sosyal ve askeri düzeylerdeki hareketli ve çok cepheli çatışma sarmalına kurduğu uluslararası ilişkiler ağı ile farklı bir boyut ekleyerek meseleyi daha da karışık bir hale dönüştürmek istemiştir (Akutay, Ateş, 2013: 111). Bu durum Türkiye'nin, PKK ile mücadelede askeri, siyasi, ekonomik, sosyal olarak daha etkili çalışmalar yapmasını gerektirmiştir.

3.3.1. Terörizmle Mücadelede Türkiye'nin Güçlü Yönleri

Türkiye, uzun yıllar boyunca PKK'nın saldırılarına maruz kalmış bir devlet olmuştur. Türkiye, PKK'nın ilk yıllarındaki saldırılarına nazaran günümüzde çağın ve teknolojinin

ilerlemesi ile birlikte daha güçlü ve istikrarlı bir duruş sergilemiştir (www.tasam.org / Erişim Tarihi: 05.01.2018).

Terörizm ile mücadele bütün kurum ve kuruluşların gücü ve işbirliği önemli bir etkidir (Acar, 2012: 214). Bu bağlamda Türkiye’de, PKK’ya karşı tüm kurum ve kuruluşları ile birlikte üstünlüğe sahiptir. Türkiye, aynı zamanda istikrarlı bir siyasi yapıya da sahiptir ve günümüzde de koalisyon hükümetlerince yönetilmemektedir. Türkiye, sağlam duruşlu, genç, dinamik ve dünyanın sayılı ordularından birisine de sahiptir. Türkiye'nin, askeri anlamda PKK ile kıyas edilemeyecek şekilde insan ve teknoloji üstünlüğü bulunmaktadır. Türkiye'nin genç nüfus sayısı diğer birçok ülkeye göre daha fazladır. Türkiye, sağlam ve geleneksel diplomasiye de sahip bir ülkedir.

Ülkemiz açısından sınırlarımızın güven içinde olması, terörizm ile mücadele de büyük öneme sahiptir (Acar, 2012: 213). Türkiye'nin, Azerbaycan ve Gürcistan ile iyi ilişkilerini geliştirmesi bu bölgede ki sınırlarının oldukça güvenli duruma gelmesini sağlamıştır (Ulutaş, 2016: 5). Türkiye'nin bir NATO üye olması bölgesinde ki güçlü durumunu daha da güçlendirmiştir. Türkiye'nin üç tarafının denizler ile çevrili olması nedeniyle stratejik savunma üstünlüğü bulunmaktadır. Türkiye'nin Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgeleri'nin yüksek dağlar ile çevrili olması, bu coğrafya da dışarıdan gelebilecek terör saldırıları ve istila durumlarına karşı bir set oluşturacaktır. Balkanlar ve Kafkasya’da Türk Osmanlı diasporasının etkili olması, terör örgütüne karşı Türkiye'nin lehine bir durum oluşturmuştur. Türk Cumhuriyetlerinin varlığı ve BTC boru hattının ülkemizden geçmesi Türkiye’yi daha güçlü konuma getirmiştir.

Türkiye, son yıllarda lobicilik faaliyetlerinde daha etkili bir duruş sergilemiş ve bu durumun yansımaları ekonomi, turizm alanlarında da etkilerini göstermiştir. TBMM eskisine nazaran daha istikrarlı bir yapıya bürünmüştür. Türkiye'nin bölgesinde İsrail ile ilişkileri olan tek ülke görüntüsünde olması, terörizme karşı elinin güçlenmesini sağlamıştır. Türkiye, sınır ötesi operasyonlar için TBMM’den ve sivil inisiyatiften maksimum destek alan ve bu kapsamda siyasi ve askeri kararlılık sergileyen bir devlettir. Türkiye, askeri savunma sanayinde ve teknolojisinde çağımızın en ileri düzeyde ki devletlerinden bir tanesidir (www. Süslü, 2014.igman .tv/turkiyenin-terorle-ilgili-swot-analizi/ Erişim Tarihi: 23.07.2018).

Türkiye'nin maddi imkanlarına baktığımız takdir de, PKK ile arasında büyük farklar olduğu görülecektir. Türkiye, kamu imkanları ve kaynakları bakımından PKK ile kıyaslanamayacak kadar oldukça üstün bir devlettir. Türkiye uzun yıllardır yapılan terörle mücadeleden dolayı da büyük bir tecrübeye sahiptir. Türkiye’de siyaset ve kamu kuruluşları, PKK ile mücadele de kararlılığını göstermişlerdir. Türkiye'nin bölge insanına hoşgörülü davranması, PKK karşısında avantaj teşkil etmiştir. PKK sorununun çözümünde toplumsal bir duyarlılık ve teröre karşı bir tepki oluşmuş, sorunların terör ile de çözülemeyeceği anlaşılmıştır. Terör olaylarının daha çok meydana geldiği yöre halkı sağduyulu hareket etmektedir. Terörün meydana geldiği yöre halkı akrabalık ve toplumsal kaynaşma yolu ile büyük şehirlere rahat bir şekilde iş amacı ile yerleşebilmektedir. Devlet, yörede ki kanaat önderleri ve sivil toplum kuruluşlarından yararlanabilmektedir. Devlet, özellikle terörün sık olduğu bölgelere eğitim, sağlık ve alt yapı gibi yatırımlarını yoğunlaştırmıştır. Silah sanayi ve iletişim de yaşanan

gelişmeler de Türkiye'nin avantajına dönüşmüştür (www.haber7.com/guncel/haber/275041-terorun-swot-analizi Erişim Tarihi: 23.07.2018).

Türkiye'nin PKK karşısında oldukça güçlü olduğunu siyasetin içerisinde bulunan kişilerde dile getirmişlerdir. Cumhurbaşkanı Başdanışmanı Yiğit Bulut bir açıklamasında, "Türkiye'nin güvenlik gücü sayısı 1 milyon civarındadır. Türkiye 750 bin askere, 250 bin polise sahiptir. ABD'den sonra en büyük uçak filosuna sahibiz. En büyük deniz gücüne sahip ülkelerden birisi durumundayız" demiştir (www.sabah.com.tr/aktuel/2015/07/29/yigit-bulut-turkiyenin-1-milyon-guvenlik-gucu-var. Erişim Tarihi: 23.07.2018).

3.3.2. Terörizmle Mücadelede Türkiye'nin Zayıf Yönleri

ABD, Kürt halkının sorunlarının sadece Irak'a ait bir mesele olmadığını, Türkiye'nin de kendi içerisinde yaşayan Kürt vatandaşları için siyasal çözümler ortaya koymasını gerektirdiğini dile getirmiştir. ABD'nin bu açıklaması ile başlayan süreç, Türkiye'de, Kürt sorunu kavramını tartışılır hale getirirken, devlet yönetimini idare edenleri zor durumlara sokacak bir süreç sebebiyet vermiş ve devletin zayıf yönlerine de vurgu yapılmıştır (Dedeoğlu, 2011: 28).

Türkiye'nin, PKK karşısında güçlü yönleri olduğu gibi zayıf yönleri de vardır. Temel görevi ülkenin bütünlüğünü korumak olan ordunun zaman zaman siyaset ile karşı karşıya gelmesi terör ile mücadelede verimliliği azaltmıştır (Güler, 2006: 56). Türkiye'de yönetim ve kamuda bürokrasinin ve merkeziyetçiliğin de hala fazla olması, terör ile mücadelede dezavantaj oluşturmaktadır.

Dünya'da ve Türkiye'de iletişim araçlarının oldukça yaygınlaşması terörizm ile mücadele ve insan hakları konularında devleti iç ve dış kamuoyunda zor durumlara düşürebilmektedir (Acar, 2012: 205). Türkiye'de insan hakları ihlalleri açısından yaşanan sorunlar ile özellikle kadın ve çocuklara yönelik şiddetin engellenememiş olması önemli bir sorun teşkil etmektedir. İnsanların törelere aşırı bağlı olması, gelişen dünyaya ayak uyduramamaları ve eğitim alanında istenen seviyelerin de yakalanamamış olması toplumsal sorun görülmektedir.

AB sürecinin istenilen düzeyde ilerleyememesi, Türk iç ve dış politikasında sıkıntılar meydana gelmesine sebep olmuştur (Sandıklı, Akçadağ, 2011: 1). Aynı zamanda AB'nin dayatmacı bir politika izlemesi de toplumu rahatsız eden konuların başında gelmektedir. Türkiye'de iç göç hareketlerinin kontrol edilmesinde yaşanan zorluklar, küresel ısınmanın da etkisi ile kuraklıkların baş göstermesi ve çölleşme riskleri de ülkeyi ekonomik olarak sıkıntıya sokacaktır. Eğitimden kaynaklanan yetersizlikler ve beyin göçünün engellenememesi ülkenin ilerlemesini yavaşlatmaktadır.

Türkiye'nin diplomatik girişimlerinin daha etkili seviyelere çıkamamış olması, PKK'ya karşı alınması gereken önlemler kapsamında etkili sonuçlara ulaşılamamasına sebebiyet

vermiştir (Kurubaş, 2009: 44). Ermeni diasporasının oluşturduğu sorunlar ve Ermenistan ile ilişkilerin yeterli düzeyde olmaması da sorun görülmektedir. Özelleştirme alanında ki politikalarından yeterli verimin alınmaması, düşünce kuruluşlarının istenen seviyelere çıkamaması ve üniversitelerin katkılarının belirli derecelere ulaşamaması nedenleri beklentilere cevap verememiştir.

Türkiye'de hükümet dışı organizasyonların istenen seviyelerde olmaması, bölgesel caydırıcılık gücünün de yeteri kadar kullanılmaması, zayıf bir görüntü oluşturabilmektedir. Türkiye'nin de üyesi bulunduğu NATO'nun fonksiyonlarının sorgulanması, Musul ve Kerkük politikalarında yaşanan sorunlar, terör örgütlerine akan finansın engellenememesi, Türk-Arap ilişkilerinin yeterli düzeylere çıkmaması, yönetim alanının da ehil kişilerin eksikliği, yatay devlet organizasyonunun da meydana gelen sorunlar, bir çok zaman devletin kurumları ile ordu arasında işbirliği ve koordinasyondan kaynaklanan zayıflıklar dikkatlerden kaçmamaktadır (www., igman.tv /turkiyenin -terorle -ilgili -swot -ana. Erişim Tarihi: 24.07.2018).

4. Siyasi ve Diplomatik Yöntemler

4.1. Devletler Düzeyinde Bölgesel ve Küresel Girişimler

Tarihsel zaman içerisinde devletler, terörizmle mücadele etmeyi daha çok kendi varlığına yönelik terör kaynaklı tehditleri veya tehdidin kaynağı terör örgütünü silahlı mücadele şekliyle bertaraf etme anlayışı üzerine kurmuşlardır. Ancak terörizmle, teröre neden olan ekonomik, sosyal, kültürel, etnik ve siyasi genel nedenleri de dikkate alarak topyekûn mücadele edilmelidir. Kapsamlı ve sürekli bir zafer elde edilebilmesi için tüm unsurların bir arada düşünülmesi gerekmektedir (Erdoğan, 2013: 347).

PKK Türkiye'de kurulduğu tarihten itibaren şiddeti bir politika olarak benimsemiş, 1970'li yılların sonuna doğru gerçekleştirdiği şiddet olayları nedeniyle dikkatleri çekmiştir (Özdağ, 2013: 27). 1970'li yılların sonlarına doğru başlayan terör olayları daha sonraları silahlı çatışma şekline dönüşmüştür. Türkiye, PKK'nın neden olduğu terör sorununu ortadan kaldırmak için günümüze kadar yoğun bir çaba harcamıştır.

Fransa, İspanya ve İngiltere gibi devletler teröre karşı geliştirdikleri stratejilerde, dış önlemlere öncelik vermektedirler (Acar, 2012: 226). Türkiye'de PKK'ya karşı daha aktif bir politika izlemeye çalışmıştır. Türkiye, terör konusunda birçok ülke ile ikili anlaşmalar imzalamıştır. Türkiye terör kapsamında anlaşma imzaladığı ülkelere, PKK'ya karşı yaptığı mücadelede de istihbarat bilgisi paylaşılmasını, ortak çalışma planları yapılmasını ve terör eylemlerine karşı ortak hareket edilmesini istemiştir. Bu konularda yapılan anlaşmalarda, ülkeler ile fikir birliğine de varılmıştır.

PKK, dış kaynaklı çıkar gruplarının hizmetinde olan bir örgüttür. Bu dış kaynaklar akıttıkları kan ölçüsünde kazanım sağlamaktadırlar. Bu konuyu 20 Mayıs 2012 tarihinde dönemin Başbakanı Erdoğan şöyle ifade etmiştir; “Birileri Kandil Dağı’nda taşeronluk ofisi açmış, kanla, canla alışveriş yapıyorlar. Milletvekili, genel başkan sıfatı olanlar da dağdaki gençleri teşvik ediyor. Neden? çünkü onlar da işte taşeronluk ofisinden besleniyor, oradan nemalanıyor. Kürt kökenli kardeşlerimin çocukları dağda ölürken, askerimiz şehit olurken, bu baronlar semirdikçe semiriyor.” (Akmaral, 2015: 240).

PKK, dünya kamuoyunda kendisini meşru bir örgüt gibi göstermeye çalışmakta ve bunun için de sürekli girişimlerde bulunmaktadır (Kızmaz, Önder, 2016: 262). PKK'nın, Türkiye'ye karşı yaptığı bu girişimler, Türkiye'nin büyümesine ve gelişmesine engel olmak isteyen ülkelerin işine gelmektedir. Bu ülkeler, ya PKK'ya bizzat destek vermekte veya sesini çıkarmamaktadırlar. Türkiye, uluslararası kamuoyunda PKK'ya karşı aktif bir politika izleyerek masada ağırlığını koymaya çalışmıştır.

Küresel güçlerin çıkarları üzerine kurulmuş bir dünya düzeninde, terörizm ile mücadele etmek kısa vade de sonuç vermeyecektir (Akmaral, 2015: 242). Türkiye, komşu devletlerin sınırları içerisinden gelen PKK saldırılarına karşı, diplomatik girişimlerini artırmak zorunda kalmıştır. Türkiye'nin siyasi ve diplomatik girişimleri neticesinde; Irak 2004'te, İran ise, 2002 yılında, PKK'nın bir terör örgütü olduğunu kabul etmişlerdir. İran aynı zamanda Türkiye'nin PKK'ya yönelik operasyonlarını desteklediğini de belirtmiştir (Muratoğlu, 2007: 106).

PKK, bir dönem Türkiye'ye saldırıların çoğunluğunu Suriye topraklarından gelerek yapmıştır. Türkiye, Suriye ile PKK'luların barındırılmaması kapsamında 1987 yılında bir protokole imza atmıştır. Bu protokole rağmen, bu ülkede ki PKK kampları kapatılmamış ve saldırılarda sürmüştür. Türkiye, Suriye'ye imzalamış olduğu uluslararası antlaşmalarla üstlendiği yükümlülüklerle sadık kalması gerektiğini söylemiştir. Türkiye'nin oluşturduğu yoğun diplomatik baskılar sonucunda 1992 yılında iki ülke arasında yeni bir güvenlik protokolü imzalanmış ve Suriye 1987'de imzalanan protokole uyacağını belirtmiştir (Karabulut, Eryılmaz, 2016: 29).

Türkiye, Kuzey Irak'ta bulunan PKK kamplarına birçok kez sınır ötesi operasyonlar düzenlemiştir (Topal, 2004: 216). Türkiye, PKK'nın Irak'ta terör kampları bulunduğunu, buralarda PKK'lı teröristlerin eğitilip Türkiye'ye eylemler için gönderildiğini sürekli ifade etmiştir. Irak hükümetine, bu teröristlerin ülke içerisinde barındırılmaması gerektiği de bildirilmiştir. Türkiye'nin yaptığı diplomatik girişimler sonucunda Irak Cumhurbaşkanı Celal Talabani, "PKK'nın önünde iki seçenek bulunduğunu PKK'nın ya silah bırakmayı ya da Irak'tan çekilmeyi seçmesi gerektiğini" belirtmiştir. Celal Talabani'nin yaptığı bu açıklamayı, Kürdistan Bölgesel Yönetimi Başkanı Neçirvan Barzani'nin " PKK'nın Türkiye'ye saldırmak için kendi topraklarını kullanmaması gerekir" sözü izlemiştir (Öğür vd., 2014: 52).

İran'ın, PKK'yı bir terör örgütü olarak kabul ettiğini daha önce ifade etmiştik. Ayrıca İran ile 2018'in Mart ayında birde “Alt Güvenlik Komite” mutabakatı imzalanmıştır. Van Valisi Murat Zarifoğlu toplantı sonrasında şu açıklamalarda bulunmuştur; “İki yıl içerisinde iyi

sonuçlar verecek toplantılar gerçekleştirdik. Türkiye Cumhuriyeti ile İran İşlam Cumhuriyeti arasında imzalanan ortak güvenlik komite toplantıları kararları doğrultusunda, müşterek sınırda kalıcı bir güvenliğin sağlanması amacıyla sınır güvenliğini zedeleyen PKK, PJAK ve DEAş gibi terör örgütlerine karşı işbirliğinin sürdürülmesi ve eş zamanlı operasyonların düzenlenmesi taraflarca uygun bulunmuştur”(www. aksam . com. tr güncel / turkiye - ile - iran - teror - orgutu - pkky - karsi - es - zamanlı - operasyon – konusunda - anlasti / haber - 717315. Erişim Tarihi: 13.08.2018).

Türkiye'nin, PKK'ya karşı söylemleri ve girişimleri Rusya tarafından da olumlu karşılanmıştır. Rusya, 2018 yılında İstanbul'da Türkiye, Rusya ve İran liderlerinin katıldığı zirvede PKK'nın, DEAş modelinde bir terör rgt olduğunu belirtmiştir (www. star. com. tr/dunya /rusyada -teror-orgutu-pkkpydypg-icin-ilk-kez-teror-tanimi-kullanildi-haber-1322966/.Erişim Tarihi: 25.07.2018).

Türkiye, PKK konusunda ABD'ye karşı da bir takım girişimlerde bulunmuştur. ABD, Türkiye'nin yaptığı bu diplomatik söylemler karşılığında, PKK'yı bir terör rgt olarak tanımlamıştır. ABD'nin i hukukunda yer alan G ve Vatandaşlık Kanunu'nun 219. bölümüne göre, yabancı terör örgütlerini belirleme yetkisi Dışışleri Bakanlığında bulunmaktadır. Bu yetkiye göre, Dışışleri Bakanlığı 8 Ekim 1997 tarihinde PKK'yı yabancı terör örgütleri listesine eklemiş ve PKK bu tarihten itibaren ABD için terör örgüt durumuna gelmiştir (Yücel, 2018: 3).

Türkiye, Avrupa Birliğine ye ülkelere, gerek Avrupa Birliği nezdinde, gerekse ülkeler ile ikili temaslar kurarak, PKK'nın bir terör rgt olduğunu ve Türkiye'ye karşı bölücü eylemler yaptığını söylemiştir (Tüysüzoğlu, 2014: 144). Türkiye'nin bu girişimleri sonuçsuz kalmamış ve Avrupa Birliğine bağlı birçok Avrupa lkesince, PKK bir terör rgt olarak kabul edilmiştir.

Türkiye, Avustralya hkmetine karşı da, PKK'nın terör rgt olarak tanınması için bir takım girişimler yapmıştır. Avustralya hükümeti, Türkiye'nin yaptığı bu girişimlere duyarsız kalmamış ve PKK'yı Kongra-Gel de dahil olmak üzere 2005 yılında terör rgt olarak kabul etmiştir. Avustralya Federal Başsavcısı Philip Ruddock, PKK'nın Türk hükümeti ve halkı ile diğer ülkeleri yıldırmak için terörist eylemlerde bulunduğunu ifade etmiştir. Avustralya Başsavcısı, PKK'nın terör örgütleri listesine alınmasının Avustralya vatandaşlarını, örgütün faaliyetlerine katılmaktan caydıracağını da dile getirmiştir (www. cnnturk. com/2005 /dunya /12/15 /Avustralya. pkkyi. teror. listesine. aliyor /146452. Erişim Tarihi: 13.08.2018).

Türkiye, birçok ülkeye olduğu gibi PKK terör örgütünün mahiyetini Kanada'ya da anlatmıştır (yemen, 2016: 9). Kanada hükümeti, Türkiye'den aldığı ayrıntılı bilgiler ışığında PKK'yı10 Kasım 2002 de terör rgt listesine almış ve en son 20 Kasım 2008 tarihinde güncellemiştir. Yeni Zelanda devleti de, PKK'yı terör rgt listesine eklemiştir. Türkiye Cumhuriyeti Dışışleri Bakanlığı, bu karardan memnuniyet duyduğunu belirtmiştir (www. ajans internet com /mobile/?page= haber&ID= 332. Erişim Tarihi: 21.09.2018).

4.2. Uluslararası Örgütler Düzeyinde Girişimler

Türkiye, PKK'ya ve terörizme karşı uluslararası girişimlerini günümüze kadar devam ettirmiştir. Terörizmle mücadele de uluslararası işbirliğini önemli gören Türkiye, 52 anlaşma, 39 protokol, 39 mutabakat zaptı, 124 toplantı tutanağı, 12 ortak bildiri ve deklarasyon imzalamıştır (Akmaral, 2004: 139). Türkiye'nin imzalamış olduğu bu anlaşmalardan biriside, aynı zamanda Türkiye'nin de kurucu üyesi olduğu Avrupa Konseyi nezdinde terörizme karşı 27 Ocak 1977 tarihinde Strazbourg'da, "Tehhişçiliğin Önlenmesine İlişkin Avrupa Sözleşmesi" dir. Bu anlaşmayı Türkiye aynı gün imzalanmıştır. Bu sözleşme 20 Ağustos 1978 tarihinde yürürlüğe girmiştir (Çitliolu, 2011: 273).

11 Eylül 2001 tarihinde ABD'de bulunan dünya ticaret merkezine yapılan terör saldırıları dünya üzerinde şok etkisi meydana getirmişti (Zenginlioğlu, 2016: 157). 2001 yılında ABD'nin girişimleri sonucunda dünya üzerindeki terör örgütleri listesi bir bakıma yeniden güncellendi. Türkiye bu süreçte yoğun siyasi girişimlerde bulunmuş ve zor da olsa PKK'nın, Avrupa Konseyince terör örgütleri listesinde bulunmasını sağlamıştır. NATO'da 2003 yılında, PKK'yı bir terör örgütü olarak görmüştür.

NATO'nun, 2003 yılında PKK'yı bir terör örgütü olarak kabul etmesinin yanında, farklı zamanlarda çeşitli belge ve açıklamalarında da, PKK'yı bir terör örgütü olarak gördüğünü belirten açıklamaları mevcuttur. AB'de 2004 yılında PKK'yı bir terör örgütü olarak kabul ettiğini ifade etmiştir (Dışişleri Bakanlığı, www.mfa.gov.tr. Erişim Tarihi: 12.08.2018). 10 Mayıs 2016 yılında BM Mülteciler Yüksek Komiserliği, terör örgütü PKK ve uzantıları tarafından yapılan yasa dışı terör eylemlerini kınadığını dile getirmiştir (www.m.karar.com/dünya-haberleri/bmden-pkk-aciklamasi-118200. Erişim Tarihi: 13.08.2018).

Türkiye'nin, PKK ile mücadelesi ve daha genel olarak terör ile sorunu, 1980'lerden bu yana uluslararası gelişmelerden etkilenen konuların ilk sıralarındadır. 2010 yılında Tunus'ta başlayan ve kısa bir zaman zarfında farklı Kuzey Afrika ve Orta Doğu ülkelerine sıçrayan Arap Baharı da son dönemlerde, PKK'nın aldığı çeşitli kararlarda ve örgütün stratejisinde önemli değişikliklere gitmesine sebep olmuştur (Pusane, 2014: 115).

Türkiye katıldığı her uluslararası platformda, PKK ile etki bir mücadele yapılması gerektiğini belirtmiştir (Muratoğlu, 2007: 122). 2015 yılında CNN International'da Becky Anderson'un "Conneethe World" programına konuk olan Cumhurbaşkanı Erdoğan, "Batılı ülkelerin PKK ile mücadelede, Türkiye'yi hep yalnız bıraktığını" ifade etmiş ve sözlerini şöyle sürdürmüştür: "Yani PKK'yı bir terör örgütü olarak ilan eden AB, ne yazık ki kendi bağılısı ülkeler içerisinde bu PKK terör örgütü elemanlarının barınmasına hep göz yummuştur, hatta onların liderlerinin oralarda gövde gösterilene de ne yazık ki fırsat vermiştir, şu anda da devam etmektedir;bunu da çok açık söylüyorum (www. tccb.gov.tr/haberler/410/34240/pkk-ile-olan -mucadelemizi-kararli-bir-bicimde-surduruyoruz-surdurecegiz. ErişimTarihi: 25.07.2018).

Bir devletin, sınır komşusu olan bir başka devlete doğrudan zarar vermeme ve topraklarını zarar verici faaliyetlere açmama zorunluluğunu getiren uluslararası hukuk kurallarına, BM Güvenlik Konseyi'nin 1373 sayılı kararı da eklendiğinde, Türkiye'ye yönelik terörist faaliyetlerin engellenmesi yönünde bunca kanıt ve yasal dayanak varken, uluslararası kuruluşlar açıklamalarında, PKK'yı bir terör örgütü olarak kabul ettiklerini belirtmişler ama uygulama aşamasında bunu görmezden gelmişlerdir (Çitlioğlu, 2011: 271). Türkiye, uluslararası mücadele kapsamında terör örgütlerinin elemanlarının ve lider kadrolarının etkisiz hale getirilmesi için girişimlerini sürdürmektedir (Köse, 2016: 3).

4.3. Politik Söylem ve Eylemler

Devletler, terör örgütleri ile mücadele ederlerken terörün niteliğini, terör örgütlerinin amaçlarını, ideolojilerini, eleman sağlama süreçlerine etki eden sosyal, ekonomik, kültürel etmenleri de göz önünde bulundurmalıdırlar. Her ülkenin terör ile mücadele stratejilerinde çeşitli farklılıklar vardır (Kazan, 2016:114). Devlet, terörizm ile mücadele ederken halka karşı sorumluluklarını yerine getirebilmeli ve hesap vereceğini de unutmamalıdır. Ülkeler maruz kaldıkları terör saldırılarının uzunluğu ile orantılı olarak terör ile mücadele kapsamında tecrübe kazanırlar ve kendilerini bu yönlerde geliştirirler.

Daha öncede ifade ettiğimiz gibi Türkiye, uzun yıllardan bu yana terör ile verdiği mücadele ekseninde uluslararası işbirliği olmadan terörle mücadele de başarıya ulaşamayacağını görmüştür. Türkiye'nin yetkili kişileri söylemlerinde, teröre karşı uluslararası bir işbirliğinin yapılmasının zorunlu olduğunu birçok toplantı da dile getirmiştir. Türkiye'nin yaptığı bu girişimler sonuç vermeye de başlamıştır (Demirci, 2005: 194).

Türkiye ile AB arasında terörle mücadele kapsamında 08.06.2016 tarihinde Belçika'nın başkenti Brüksel'de özel bir zirve düzenlenmiştir. Bu zirvede Türkiye'yi Dışişleri Bakanlığı Araştırma ve Güvenlik İşleri Genel Müdürü Büyükelçi Tunç Ügdül başkanlığında, MİT Müsteşar Yardımcısı Büyükelçi İsmail Hakkı Musa ile Emniyet Genel Müdürlüğü İstihbarat Dairesi yetkilileri temsil etmiştir. AB tarafında ise, masada AB Konseyi Terörle Mücadele Koordinatörü Gilles de Kerchove başkanlığın da bir heyet bulunmuştur. Türkiye, teröre karşı daha etkili mücadele mekanizmalarının devreye sokulması için ülkeler ile gerekli görüşmeler yapmış ve uluslararası platformlarda konuyu sürekli gündemde tutmuştur. Türkiye, üzerine terör saldırıları düzenleyen örgüt elemanlarının ya iade edilmesi ya da yargılanması gerektiğini ısrarla dile getirmiştir. Uluslararası hukukun gerekliliği de bunlardan birisini yapmak zorunluluğunu belirtmektedir. Terörü ve terör örgütlerini de herhangi bir din ile ilişkilendirmesinin de doğru olmadığını Türkiye ısrarla belirtmiştir (www.aa.com.tr/tr/turkiye/turkiye-ve-ab-arasinda-ozel-terror-zirvesi/586467. Erişim Tarihi: 25.07.2018).

Türkiye'de bir terör saldırısı olduğunda, Batılı ülkeler göstermelik olarak ya kınamaktadırlar, ya da kuru bir geçmiş olsun ile geçiştirmektedirler. Avrupa'nın herhangi bir ülkesinde terör saldırısı meydana geldiğinde ise, söylemler tamamen farklı ve sert olmaktadır.

Türkiye içerisinde ve dışarısında bazı çevreler terörün hedefine uygun hareketler sergilemektedirler. Batı ülkeleri, kendilerine yönelik herhangi bir terör saldırısı şüphesi ile karşı karşıya kaldıklarında en sert önlem ve söylemleri gerçekleştirmekte, böyle bir durum ile Türkiye'nin karşı karşıya kalması durumunda ise sorunu kişiselleştirmektedirler.

Türkiye, PKK konusunda uluslararası kapsamda sürekli girişimler yapmasına rağmen, terör sorununu hala çözememiştir. Avrupa'da birçok ülke, PKK'ya bağlı 500'den fazla kuruluşa ev sahipliği yapmaktadır. Örgüt mensuplarının ve yandaşlarının yaptıkları eylemlere müsaade etmektedirler. PKK, 2017 kasım'ın son haftalarında sadece Almanya'da 20'den fazla gösteri düzenlemiş ve bu gösterilere göz yumulmuştur. PKK, bu tarihlerde Avusturya, İsviçre, Fransa ve daha birçok ülkede gösteriler yapmıştır (www.Takvim.com.tr/güncel/2017/11/02avrupa-terore-goz-yumuyor. Erişim Tarihi: 14.08.2018).

Türkiye, PKK terörüne ve uluslararası terörizme karşı belirlenen Birleşmiş Milletlerin öncülüğündeki evrensel hukuk sisteminin uygulamaya konulmasında aktif bir rol oynamıştır. Türkiye bu kapsamda terörle mücadele eden devletlerin tarafı durumundadır. Türkiye, küresel terörle mücadele sistemini oldukça güçlü bir şekilde desteklemekte ve BM Güvenlik Konseyi kararlarını önemle uygulamaya çalışmaktadır. Türkiye, Suriye ve Irak devletleri içerisinde etkili olan terör yapılanmalarını Fırat Kalkanı Harekatı ile birlikte önemli ölçülerde ortadan kaldırmış ve sonrasında da terör grupları ve PKK'ya yapacağı operasyonların işaretini vermiştir (Karaçor, 2009: 121).

Günümüzde terör örgütlerinin daha fazla küreselleşmeye başlamıştır (Sezer, 2011: 52). Terör örgütleri meydana gelen terör olaylarında çok daha fazla kayıplar verdirebilecek seviyelere ulaşmaktadırlar. Sosyal medyanın sağladığı imkanlar ile de terörist söylemlerin yaygınlaşması ve insanlar üzerindeki etkilerde de artışlar görülmektedir.

5. Terörizmle Mücadele Yolları ve Güç Kullanma

Türkiye, daha önce de bahsettiğimiz gibi terör örgütlerine ve özellikle de PKK'ya karşı uzun bir süredir mücadele içerisinde. Türkiye'de terör eylemlerinin ilk ortaya çıktığı yıllarda terörün günümüze kadar sürebileceğinin tahmin edilememesinin sonucunda terör sürekli büyüyerek günümüze kadar varlığını korumuştur (Kıbaroğlu, 2006: 120). Devlet, terörü ortadan kaldırmak için çoğunlukla silahlı mücadeleye başvurmuş, ancak sorun günümüze kadar devam etmiştir.

TSK, PKK ile mücadelede başarıyı yakalayabilmek amacıyla teknolojik planlar ve koordinasyonlar çerçevesinde hareket eden bir kurumdur. Türkiye, PKK ile mücadele ekseninde kullandığı askeri malzemeleri sürekli geliştirmiştir. Örneğin, PKK'lı teröristlerin yapılan anonslara girmesini engelleyebilmek için milli kriptoya sahip telsizler geliştirilmiştir. PKK ile yapılan mücadelede kullanılan roketatar ve makineli tüfeklerin tutukluk yapması, ateş gücünün

etkisiz kalması gibi olumsuzluklardan dolayı bunlar kullanılmayıp yerine, örgütün kullandığı silahların benzerlerinden kullanılmaya başlanmıştır (Kantemir, 2015: 12-13-14).

TSK, PKK ve diğer terör örgütleri ile yapılan mücadele de eskisine göre daha çok yeni yerli silahları kullanmayı tercih etmektedir. TSK, terörle mücadele de yerli üretim olan SOM isimli füzeleri, Atak helikopterlerini, Koral milli elektronik harp sistemi gibi unsurları kullanmaya başlamıştır. Türkiye, terörle mücadele de ürettiği yerli ürünlere sürekli yenilerini eklemektedir. Altay ismi verilen tanklar, MPT-76 tüfekler, Bora-12 keskin nişancı tüfeği, Hürkuş eğitim ve yakın hava desteği uçağı, Kasırga TR-300 yerli füze sistemi, TUSAŞ Anka insansız hava aracı, SİHA'ları kullanmaya başlamış ve PKK'ya karşı önemli başarılar elde etmiştir (www. shift delete.net/turkiye-yerli-silah-teknolojileri-62621/10.Erişim Tarihi: 25.07.2018).

Kolluk kuvvetleri terör olaylarının meydana geldiği ve teröristlerin harekete geçtiği noktalara operasyonlar düzenleyerek teröristleri zor durumlara sokmaktadırlar. TSK'dan yapılan açıklamaya göre, 2017 yılında Türk Silahlı Kuvvetlerince PKK/KCK'ya mensup 3 bin 329, İŞİD üyesi 3 bin 777 olmak üzere toplam 7 bin 16 teröristin etkisiz hale getirilmiştir. TSK'nın yaptığı bu icraatlar 399 hava hareketinin desteği ile yapılmıştır (www.timeturk.com/tsk-1-yilda-oldurulen-pkk-sayisini-acikladi/haber-826541. Erişim Tarihi: 25.07.2018).

Türkiye'nin, PKK'ya karşı girişimlerinin devam etmesi neticesinde İran ile de bir anlaşmaya imza atılmıştır. Bu anlaşma; 2017 yılında Türkiye'yi ziyaret eden İran Genel Kurmay Başkanı Tümgeneral Muhammed Bakiri'nin temaslarının ardından İran'dan, PKK'ya Kandil ve Sincar' da ortak operasyon yapalım açıklaması doğrultusunda imzalanmıştır (www. my net.com /haber/dunya /irandan-turkiyeye-surpriz -teklif -pkkya-karsi-ortak-harekat-3208533-1. Erişim Tarihi: 25.07.2018).

PKK'lı teröristler, eylemlerinin yoğunlukta olduğu alanlara bir takım üsler kurma çabasındadırlar (Kasapoğlu, 2015: 4). İHA ve SİHA gibi hava unsurları, sınırları yirmi dört saat boyunca kesintisiz izleyerek, Türkiye'nin elini oldukça güçlendirmiştir. Bu hava araçları herhangi bir hareketliliğe karşı anında uyarı vermekte ve bunun sonucunda da kolluk kuvvetlerinin gereğini yapmasını sağlamaktadır. Sınır ötesi hareketler ile de terör kampları vurulmakta ve yeni terör oluşumlarının da önüne geçilmeye çalışılmaktadır. Bölge insanı ile de sürekli temas halinde bulunularak fikir alışverişi yapılmaktadır.

Türkiye Devleti, ülkesinin bütünlüğünü korumak ve vatandaşlarının can, mal güvenliğini sağlamak zorundadır. Türkiye, terör örgütü PKK'nın kullandığı şiddet eylemlerine karşı silah güçleri ile orantılı bir şekilde karşılık vermeye gitmiştir (Self, 2017: 8). Türkiye'nin teröre karşı verdiği mücadele en son terörist etkisiz hale gelene kadar devam edecektir. Terör saldırılarının asıl hedefi, Türkiye'nin büyümesinin ve gelişmesinin engellenmesi çabalarıdır (Cantenar, Tümlü, 2016: 17).

5.1. Türkiye'nin Terörizmle Mücadele Stratejisinde İmkan ve Kabiliyetler

Devletler güvenliklerini tehdit eden terör saldırılarına karşı gerekli tedbirleri almaya çalışmaktadırlar (Kaya, 2005: 172). Daha önceleri de ifade ettiğimiz gibi Türkiye'de uzun yıllardır terör ile mücadele eden ülkelerden birisidir. Türkiye, PKK'ya karşı yaptığı mücadele de belirli bir plan ve program doğrultusunda hareket etmek mecburiyetindedir (Pınar, 2015: 445).

Türkiye'nin terörizme karşı yapabileceği bir takım uygulamalar şöyle sıralanabilir: Türkiye, PKK ile mücadele eden tüm kamu, özel kurum ve kuruluşlarını eğitim, teknoloji ve ekonomik alanlarda sürekli geliştirmeye çalışmalıdır (Akbulut, Beren, 2012: 280). PKK'nın yaptığı terör eylemleri ile mağdur duruma düşen insanların temel hak ve hürriyetlerinin korunması amaçlanmalıdır (Ergül, 2014: 65). Devlet, İnsan hakları söylemlerinin sadece kağıt üzerinde kalmaması için aynı zamanda konunun uygulayıcısı ve takipçisi de olmalıdır. Devlet, işkence ve insanlık dışı koşulların ortadan kaldırılması için gereken tedbirler almak zorundadır. İnsanların olağan şüpheli olarak değerlendirilmemesine dikkat edilmelidir. Terörist grupların silah/lojistik/insan kaynağı boyutlarından desteklemesinin önüne geçilmeye çalışılmalıdır.

Terör örgütlerinin ön önemli dayanak noktalarından olan finansman kaynaklarının kesilmesine çalışılmalıdır. Diktatörlük, krallık gibi yönetimler varlıkları ile hem terörizmi tetiklemekte hem de terör örgütlerine destek verebilmektedir. Devletin terör ile mücadele sürecinde bu yönetim şekillerindeki otoriter devletleri desteklememeye dikkat etmelidir.

Türkiye'de meydana gelen terör saldırılarının üzerine gidilerek, yapılan bu saldırıların arka planına inmeye çalışılmalıdır. Türkiye, farklı devletlerin Ortadoğu da bulunan petrol ve doğalgaz kaynaklarına yönelik emperyalist politikalarına karşı mücadele vermelidir. Açlık, yoksulluk, İşsizlik gibi unsurların ortadan kaldırılabilmesi için mücadelecı politikalar geliştirilmelidir. Eğitim ve öğretimin gelişmesine önem verilerek, cehaletin oradan kaldırılmasına çalışılmalıdır. Terörizm ile mücadele konusunda doğru bir dış politika izlenmelidir. Devlet, tüm kurumları ve vatandaşları ile teröre karşı tek yumruk olabilmeye çalışılmalıdır (www.onedio.com /haber /14-maddede -terorizm-nedi r-ve -terorizm -ile-nasil-mucadele. Erişim Tarihi: 30.07.2018).

5.2. Terörizm ile Mücadelede Uluslararası İşbirliği

Terörün sınırlar dışına taşınması, uluslararası etkiler ve sonuçlar meydana getirmektedir. Terörizm yabancılara ait hedeflere yönelirse, bir veya birden fazla devlet tarafından desteklenirse, başka bir uluslararası örgütü etkilemek için yapılırsa, uluslararası hukuku hedef alan eylemlerde bulunursa, devletler arasında çözülmesi uzun süreleri kapsayacak sorunlara neden olursa, dünya barışına yönelik tehdit oluşturuyorsa, uluslararası bir nitelik kazanır (Kartal, 2018: 59).

Geçmiş dönemlerde örneklerine çok daha önceden rastlanmasına rağmen, uluslar arası bir suç olarak terörizmi tanımlama düşüncesi 1920'lerde ve 1930'larda ağırlık kazanmıştır (Semercioğlu, 2016: 102). Terörizm ülkelerin gündemine ise tam anlamı ile 1934 yılı civarında girmiştir. 1937 yılında Milletler Cemiyeti tarafından Terörizmi Önleme ve Cezalandırma Sözleşmesi, dünya üzerinde terörizm konusunda ilk uluslararası anlaşma niteliğindedir (Atabey, Ulutaş, 2011: 345). Dünyanın bugünkü düzenine baktığımızda uluslararası ilişkilerin farklılaşması ile birlikte, dünyanın dengelerinde değişmekte olduğunu görmekteyiz. Sıcak savaşımlardan çıkmış ve yerine soğuk savaş dönemi meydana gelmiş, aynı zamanda düşük yoğunlukta savaş adı verilen terör bu savaşın devamı niteliğini göstermiştir.

Soğuk Savaş dönemi süresince terörizm blok devletlerin birbirlerine karşı kullandıkları bir araç durumu oluşturmuştur. Soğuk Savaş döneminde terörizm, devletlerin güdümünde veya kontrollerinde bulunmuştur. Sovyetlerin dağılması ile birlikte, terörizmde de değişiklikler meydana gelmiştir. Terörist gruplar teknolojiye daha fazla faydalanmaya başlamışlardır. Terör saldırıları çok daha öngörülemeyen ve önlenemez bir hal almıştır (Kanat, vd, 2016: 576-577).

Terör örgütleri, terör faaliyetlerini toplumlarda bulunan zafiyetler üzerine kurmuşlar ve bu istikamette terör eylemlerine girişmişlerdir (Açıl, 2010: 4). Uluslararası iletişim araçlarının hızla gelişmesi, daha üst model silah ve teçhizatların ortaya çıkmasına neden olan teknolojik seviyenin yukarılara ulaşması, uluslararası terörizm kapsamında ülkeler arasında istihbari ve teknik çalışmaları da zorunlu kılmıştır. Terör örgütleri çağın teknik imkanlarından daha fazla yararlanmaya başlamışlar ve kendi aralarında ki eğitim, teknik, lojistik, finans unsurlarına hız veren bir hale girmişlerdir. Bu nedenlerden dolayı terörizm ile mücadele de uluslararası işbirliğinin zorunluluğu ortaya çıkmıştır.

Günümüzde insani güvenlik kavramının temel hukuki metinleri arasında bulunan BM'nin İnsani Kalkınma Raporu'na göre insani güvenlik mutlu ve şerefli bir şekilde var olmalarının sağlanması şeklinde tanımlanmıştır. İnsan hayatını tehdit eden her türlü tehlike bir tehdit olarak değerlendirilmektedir (Kanat vd, 2016: 581). Her ülkenin tehdit algılamaları ve ulusal çıkarlarındaki farklılık, terörizmle mücadele anlayış ve uygulamalarına da farklılıklarla yansdığı için, bir ülkenin içsel sorunu da olsa terörizmle mücadelesine, üçüncü ülkelerin anlayış ve desteklerini sağlaması başarı adına önemlidir (Çitlioğlu, 2011: 91).

Tüm sosyal kuruluşlar gibi BM Sistemi de içinde bulunduğu ortamın gelişmesine katkıda bulunmak için kurulmuştur. BM, ortaya çıkan sorunları ortadan kaldırabilmek için çözümler üretmeye çalışmaktadır (Kaşıkçı, 2016: 2). Bu bağlamda, terörizmle mücadele de ancak uluslararası bir çaba ile sonuçlar alınabileceğini fark eden BM, bünyesinde bir takım sözleşme ve protokoller hazırlamış ve ülkelerin imzasına sunmuştur. Bu sözleşme ve protokollerden bazıları şunlardır; 16 Aralık 1970 tarihli Uçakların Yasa Dışı Yollarla Ele Geçirilmesi Sözleşmesi, 23 Eylül 1971 Sivil Havacılığın Güvenliğine Karşı Eylemlerin Önlenmesine Dair Sözleşme, 14 Aralık 1973 tarihli Diplomatik Temsilcilikler Dahil, Uluslararası Anlamda Korunan Kişilere Karşı Suçların Önlenmesi ve Cezalandırılması Sözleşmesi, 17 Aralık 1979 tarihli Rehine Alınmasına Karşı Uluslararası Sözleşme, 3 Mart

1980 tarihli Nükleer Materyallerin Fiziksel Korunmasına Dair Sözleşme, 15 Aralık 1997 tarihli Terörist Bombalamaların Önlenmesine Dair Sözleşme.

Yukarı da adı geçen sözleşmelere Türkiye'de imza atmıştır (www.masak.gov.tr/tr/content/uluslararası-mucadele-tf/80. Erişim Tarihi: 01.08.2018). Türkiye'nin bulunduğu coğrafi konum, terör örgütlerinin finansman unsurunu karşılayan uyuşturucu madde ve diğer suç araçlarının transit geçiş güzargahı olması dolayısıyla, uluslararası bir işbirliğinin zorunlu kılmıştır (Topkaya, 2013: 64).

11 Eylül saldırıları BM Sisteminin küresel terörizme karşı içinde bulunduğu yaklaşımın daha da derinleşmesine sebebiyet vermiştir. Saldırlardan sonra Güvenlik Konseyi, küresel terörizmi en önemli gündem maddesi haline getirmiştir. Terörizm, Genel Kurulda bağımsız bir şekilde ele alınmaya başlamış ve bu dönemden sonra bu konuda norm uygulayan değil, norm üreten bir aktör durumuna gelmiştir. 11 Eylül saldırıları Güvenlik Konseyi'nin terörizme karşı daha da sertleşmesine neden olmuştur (Kaşıkçı, 2016: 8).

11 Eylül 2001'de ABD'ye yapılan terör saldırılarından sonra uluslar arası terörizmle mücadelede kararlılık göstermek için öncelikle Avrupa Atlantik Ortak Konseyi'nin (AAOK) 46 üyesi (19 NATO üyesi ve 27 Ortak ülke) New York ve Washington'a yapılan saldırıları kınadıklarını ifade ederek, terörizmle mücadele için tüm çabalarını ortaya koyacaklarını belirtmişlerdir. NATO'ya bağlı devletler 3 Ekim 2001 tarihinde; Kartal Yardımı operasyonlarını başlatma kararı almışlardır. Bunlara ilaveten NATO, 21-22 Kasım tarihinde yapılan Prag Zirvesinde, önceden açıklanmış olan Stratejik Konsept ile belirlediği yeni misyonlar ve yeni tehditler içerisinde bulunan terörizm konusu ile toplanmış, bu zirvede alınan kararlar ile NATO varlığını sürdürme konusundaki kararlığını ortaya koymuştur. 27-28 Haziran 2004'te yapılan İstanbul Zirvesinde ise NATO, terörizmle uluslar arası ölçülerde bir mücadele sürdürmek için soğuk savaş döneminde uyguladığı "ortak savunma stratejisini" "ortak mücadele stratejisine" dönüştürmeye karar vermiştir (Semercioğlu, 2016: 107-108).

2015 yılında IŞİD (DAEŞ)'in Suruç, Ankara, Beyrut ve Paris'te yaptığı terör saldırıları dünyanın gündeminde uluslar arası terörizmi ön sıralara taşımış, güvenlik konularının önemini bir kez daha gündeme getirmiş ve küresel işbirliğine olan ihtiyacı ortaya çıkarmıştır (Semercioğlu, 2016: 108). Bu konuda 2015 yılında Türkiye'nin ev sahipliğini yaptığı Antalya'da düzenlenen G-20 ülkeleri zirvesinde Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan; "Terörle mücadele konusunda uluslararası iş birliği noktasında üzerlerine ne düşüyorsa yapmaya hazır olduklarını, bu mücadele de samimi bir uluslararası iş birliği ve dayanışmanın zorunlu olduğunu, terörün inancı, kökeni, bölgesi olmadığını, terörizmi herhangi bir dinle ilişkilendirmenin yanlış olduğunu" ifadelerini kullanmıştır (www.ccb.gov.tr /haberler/410/35997/ g-20-ulkeleri -terorizmle -mucadele- konusunda -guclu-bir -durus -ortaya -k. Erişim Tarihi: 01.07.2018).

5.3. Terörizm ile Mücadelede Önemli Noktalar

Terörizmle mücadele kapsamında dünya üzerinde tecrübeli ülkelerden biriside Türkiye'dir. Türkiye'nin jeo-stratejik ve jeo-politik önemli bir konumda olması terör saldırılarını da beraberinde getirmektedir. Bu sebeplerden dolayı birçok terör örgütü, Türkiye üzerine planlar uygulamaya çalışmıştır. Devlet, terör ile mücadelede kararlılığını devam ettirmek ve vatandaşla terörist aynı şekilde görmemek zorundadır. Türkiye'nin, terör örgütleri ile ve PKK ile uzun yıllardır verdiği mücadele, Türkiye'nin farklı planları devreye sokması açısından avantaj konumuna dönüşmüştür (Akyürek, 2012: 1).

Terörizmle mücadele de askeri, istihbari, hukuki ve siyasi tedbirlerin tek başına yeterli olmadığı ortaya çıkmıştır. Sosyal, psikolojik, kültürel, ekonomik, mali, tarihsel, ideolojik unsurlarında dengeli bir şekilde bir arada kullanılması gerekmektedir. Terör ile mücadele de stratejik iletişim önemli noktalardan birisi olarak kabul edilir. Stratejik iletişimde en önemli noktayı hedef kitle oluşturur. Hedef kitle, terör örgütü grubu, iç ve dış kamuoyu, terör örgütünün faaliyet gösterdiği kesimlerde ki toplum, siyasi kesimler olabilir. Hedef kitlenin davranışlarının tespiti oldukça önemlidir. Gerekirse, bu grupların dinlenmesi, korkularının ve endişelerinin tespit edilmesi, amaç ve zihniyetinin ortaya çıkarılması gerekir. Hangi toplum kesiminin nasıl bir kontrol ve norm sistemi içerisine girmesi gerektiğinin tespiti daha da yararlı olacaktır (www.aljazeera.com.tr/gorus/terorle-mucadelede-stratejik. Erişim Tarihi: 31.07.2018).

Devlet, PKK ile mücadele ederken terörist ve vatandaş ayırımına yapmak zorundadır. Devletin adaletli yaklaşımı terör bölgelerinde yaşayan vatandaşlar açısından bir güven duygusu sağlayacaktır. Terör olaylarının etkili olduğu bölgelere yatırımların artırılarak işsizlik sorunu çözümlenmelidir. Bilinçli ve eğitilmiş bir toplum oluşması teröre karşı bir duruş ortaya koyacaktır (Özkan, Özdemir, 2014: 49). Özellikle terör bölgelerine gönderilen eğitimciler dikkatli seçilmesi, gençlerin ve çocukların topluma kazandırılmasında önemli noktalardandır. Bu konuda başarının yakalanması ile birlikte örgüte katılımlarda zayıflayacaktır (Erdoğan, 2013: 347).

Terör örgütü eylemlerini devletin kontrol edemeyeceği ve beklemediği anlarda yapmaktadır. Uzun yıllar terörün sürmesinin nedenlerinden biriside budur. Siyasilerin ve toplumun destekleri alınmaya devam ederek, PKK'ya yapılan operasyonlar kararlılıkla sürdürülmelidir. Kaos ortamı oluşturulmasına imkan vermeden insanların can ve mal güvenlikleri sağlanmalıdır. Teröristler daha çok devletin güvenlik olarak zayıf kaldığı alanlarda üstlenmeye düşünürler. Devlet, ülkenin tamamında alan hakimiyetini sağlayabilecek tedbirlere baş vurmalıdır. Terör olaylarının sıklıkla gerçekleştiği bölgelerde yaşayan vatandaşların devlete karşı olumsuz tavır takınmalarının önüne geçilerek, örgüte sempati beslenilmesinin önü kesilmelidir (www.aljazeera.com.tr/gorus/terorle-mucadelede-stratejik. Erişim Tarihi: 31.07.2018).

5.4. Türkiye'nin Terörizm ile Mücadele Deneyimi

Terörizm günümüzde, dünya gündeminin ilk sıralarındaki yerini korumaktadır (Acar, 2012: 98). Terörizm, kavram olarak da dünya üzerinde çok uzun sürelerden bu yana varlığını sürdürmüştür. Bu gün ise, dünyanın en önemli sorunlarının başında gelmekte ve ülkelerin terörizm ile mücadelesi tüm hızıyla devam etmektedir. Bu kapsamda Türkiye'de, terör örgütleri ile mücadele eden ülkelerin başında gelmektedir.

Daha öncede belirttiğimiz gibi Türkiye'de ortaya çıkan terör gruplarının faaliyetleri daha eskilere dayanmasına rağmen, 1973 yılında temeli atılan ve 1978 yılında kurulan PKK adından çok sık bahsettirmiştir (Altun, 2010: 3). Türkiye, 1960'lı yıllarda sol ve sağ çatışmaları ile büyük insan kayıpları yaşamıştır. 1980'li yıllar itibari ile de bölücü terör faaliyetleri ile karşı karşıya kalmıştır. Bu arada dini motifli terör örgütleri ile de mücadele edilmiş ve bu örgütler büyük ölçüde sorun olmaktan çıkarılmıştır. Türkiye'de sol, sağ, dini motifli terör örgütlerinin kontrolü sağlanmış ama bölücü terör faaliyetleri tam anlamıyla ortadan kaldırılamamıştır (www.academia.edu 3078847/ Terör ve Terörle Mücadele. ErişimTarihi:31.07.201).

Türkiye, PKK ve diğer terör örgütleri ile yaptığı mücadelelerin ilk yıllarına göre daha tecrübe kazanmış ve ne yaptığını ve yapacağını bilen bir ülke durumuna gelmiştir. Teknolojinin sürekli gelişim göstermesinin yanında, Türkiye terör ile mücadele de kullandığı araçları hem geliştirmiş ve hem de kendisini sürekli ileriye taşımıştır (Yalçınkaya, 2015: 7). Bunun yanında bölge insanının gelişimine de önem verilerek eğitim, öğretim, ekonomik, sosyal alanlarda iyileştirilmeler yapılmaya çalışılmıştır (Ekici, 2012: 67).

Türkiye, terörü ortadan kaldırabilmek için örgütlerin lojistik ve insan desteğini kesmek zorundadır (Kasapoğlu, Ülgen, 2017: 9). Örgütler ile mücadele de ilk zamanlar askeri güç kullanımı daha çok ağırlık kazanmıştır. Terör sorunun bu yolla çözülememesi ve uzun süre devam etmesi, güvenlik boyutu dışındaki diğer unsurlarında devreye sokulmasına sebep olmuştur. Bugün teröre karşı verilen bu mücadele çok boyutlu olarak sürdürülmektedir. Türkiye'nin çevresinde yaşanan gelişmeler de terörün kısa sürede ortadan kaldırılamayacağını göstermektedir (ww.bilgesam.org/Images.Erişim Tarihi: 31.07.2018).

Türkiye, terörle mücadele de halkın desteğini almaya çalışan bir strateji izlemeyi uygun görmüştür. Yapılan çalışmalarda halkın güvenini kazanmak büyük önem arz etmiş ve gerçek teröristlerin bulunmasına çalışılmıştır. Terör ile mücadele eden unsurların bilgili ve yetkili kişiler olmasına özen gösterilmiştir. Daha profesyonel bir strateji benimsenerek, terörle mücadele de hesap verebilme ve denetim mekanizması sağlanmıştır (Bal, 2006: 24).

SONUÇ

Dünya genelinde terörizm kavramı üzerinde fikir birliğine varılmış ve üzerinde uzlaşmış bir tanım bulunmamaktadır. Terörizm tanımı, bir bakıma dünya devletlerinin kendi aralarında ki çıkar ilişkilerine göre değişiklikler göstermektedir. Devletlerin kendi çıkarlarının bir sonucu olarak, bir devletin terörist örgüt olarak tanıdığı bir örgütü, başka bir devlet terör örgütü olarak kabul etmemektedir. Ülkelerin, terörizme ve terör örgütlerine farklı bakış açılarından kaynaklanan sorunlar terörizmin ortadan kaldırılmasına yönelik çabalarda zorluklara neden olmaktadır. Bu durum, terörizm ile etkili bir mücadele yapılmasını zorlaştırmaktadır.

Terörizm, şiddet, korkutma, baskı ve cebri esas almaktadır. Terörizm, amaçlanan hedeflere ulaşabilmek için şiddet ve korkutma unsurlarını kendisine şiar edinmiştir. Terörizmin ortaya çıkmasında, ideolojik, sosyolojik, ekonomik, politik, etnik milliyetçilik ve jeopolitik nedenler etkili olmuştur. Terörizmin çıkış nedenlerinde farklılıklar olduğu gibi, terör örgütlerinin çıkış noktalarında da farklılıklar görülmüştür. Terörizmin, siyasal, sivil, biyolojik, kimyasal, nükleer, dini motifli, ideolojik, etnik ve teknolojik türleri oluşmuştur.

Terör örgütleri terörizm faaliyetleri çerçevesinde eylemlerini sürdürebilmek ve devamlılıklarını sağlayabilmek için para kaynaklarına ihtiyaç duymaktadırlar. Bu paralar terör örgütlerinin silah, iletişim, barınma, teknik vs. giderlerini karşılayabilmek için kullanılmaktadır. Terör örgütleri devamlılıklarını sağlayabilmek adına çeşitli gelir kaynaklarına başvurmaktadırlar. Bu kaynakların bir kısmı yasal olmamakla birlikte, bir kısmı da yasal görünümlü kaynaklardır. Terör örgütleri yasal olmayan kaynaklarını daha çok uyuşturucu ticareti, silah kaçakçılığı, haraç toplama, sahte para basma, dış devlet yardımları, insan ticareti gibi yollardan sağlamaktadırlar. Yasal görünümlü kaynaklarını ise, kar amacı gütmeyen kuruluşlar, aidatlar, yayın gelirleri oluşturmaktadır.

Terör, devletleşme amaçları doğrultusunda kullanılan bir yöntemdir. Dünya'nın farklı ülkelerinde faaliyetlerde bulunan terör örgütlerinden birçoğunun amacı devletleşmeye çalışmaktır. Devletleşmede, coğrafya, millet ve egemenlik asıl unsurlardır. Terör örgütleri mevcut terör faaliyetlerinde buldukları devletlerde ki yönetimi etkisiz ve çalışamaz hale getirerek ülke içerisinde bir kaos ortamı oluşturup kendi varlığını kabul ettirmeye çalışmaktadırlar. Bu nedenle, Türkiye'de terör eylemleri yapan PKK'nın devletleşme stratejisi incelenmiş ve yapı, ideoloji, süreç üzerinden değerlendirilmiştir.

PKK, kuruluş itibari ile Marksist ve Leninist bir ideolojiyi benimsemiştir. Zamanla PKK, aynı ideoloji de kalmaya devam etmiş, bunun yanında da çeşitli taktikler izlemeye başlamıştır. Sözde İslam karşıtı olmadığını göstermek için İslam dinini, Kürt milliyetçiliğine uygun bir duruma getirmek istemiştir. Bu kapsamda, kendisine yakın din adamları aracılığıyla, İslam dininin Kürt milliyetçiliğine ters gelmediği propagandasını oluşturmaya çalışmıştır. PKK, kişilerin inançlarını suiistimal etmek suretiyle, kişiler ile devleti karşı karşıya getirerek, ülke bütünlüğünü bozma uğraşlarına girmiştir.

PKK, Türkiye'ye saldırılar gerçekleştiren teröristleri genelde yurt dışında eğitmektedir. PKK'nın eğitim kamplarının bulunduğu ülkelerin başında daha çok Irak ve Suriye gelmektedir. Örgüt, ilk terör eylemlerine kırsal kesimlerde başlamasına rağmen, daha sonraları bu eylemleri şehirlere de taşımıştır. PKK, eylemlerini, daha çok pusu kurma, baskın düzenleme, suikast yapma, canlı bomba eylemleri, güvenlik güçlerinin geçiş güzergahlarına bomba ve mayın döşeme, sınırlardan karakollara sızma şekillerinde yapmaktadır.

PKK, ideolojik amaçlarına ulaşabilme doğrultusunda, Irak, Suriye, İran, ABD, Rusya gibi ülkelerle önemli derecelerde ilişkiler geliştirmiştir. Batılı ülkeler PKK'yı, Türkiye'ye karşı bir koz olarak görmüşler ve bu doğrultuda da kullanmaya devam etmişlerdir. Batılı Devletler, Türkiye'de sözde bir Kürt sorunu varmış gibi söylemlerde bulunmuşlar ve PKK'yı destekler tarzda politikalar izlemişlerdir. Bahse konu ülkeler söylemlerinde teröre karşı Türkiye'nin yanında olduğunu belirtmişler uygulamada ise, terör örgütüne destek vermekten de geri kalmamışlardır.

PKK'nın, Türkiye'de yaptığı terör eylemlerini sona erdirebilmek için öncelikle bu örgüte giden finans ve eleman akışının kesilmesi sağlanmalıdır. PKK'nın, yabancı ülkelerde bulunan temsilciliklerinin de, diplomatik girişimlerle kapatılmasına çalışılmalıdır. PKK lehine yayın yapan TV, Dergi, Radyo, Gazete gibi unsurlara gerekli tedbirler alınarak men edilmeleri sağlanmalıdır. Terör örgütü lehine düzenlenen sözde kanuni görünen yürüyüş, toplantı ve gösterilere izin verilmemelidir. Örgüte önemli derecelerde para akışı sağlayan uyuşturucu ve silah ticaretinin önüne geçilmelidir.

PKK, kurulduğu tarihten itibaren gerçekleştirdiği terör eylemleriyle kendisine sürekli bir devlet kurma amacı gütmüş ve karşısında da hiç bir otoriteyi tanımadığını da hareket tarzı ile belli etmiştir. PKK, ideolojik hedeflerine ulaşabilme adına Türkiye'nin güvenlik güçlerine saldırılar düzenlemiş ve halk üzerinde de baskı ve tehdit oluşturarak güçlü bir imaj vermeye çalışmıştır. PKK, kendisine göre sözde askerlik ve vergi zorunluluğu getirerek, bölge halkından zorla para toplamaya çalışmıştır. PKK, sözde kendi mahkemelerini kurmuş, bu mahkemeleri hakim ve savcı atamış hatta suçlu bulduğu insanları cezalandırma yoluna bile gitmiştir. PKK, devletleşme amacı doğrultusunda, kendisini paralel bir devlet otoritesi yerine koyan strateji izlemeyi tercih etmiştir.

PKK, 2005 yılında KCK adı altında farklı bir isimle yeni yapılanma çalışmalarına girişmiştir. PKK, bu yapılanma ile şehirlerde ve kırsal kesimlerde ki terör unsurlarını motive etmeye çalışmıştır. PKK'nın bir kolu da Suriye sınırları içerisinde faaliyet gösteren PYD terör örgütüdür. PYD' de de PKK gibi, Suriye sınırları içerisinde kendisine göre kantonlar oluşturarak, devletleşmeyi hedeflemiştir. İleri ki dönemlerde PKK'nın, Türkiye içerisinde oluşturduğu bölgeler ile PYD' nin Suriye'de yerleştiği bölgeleri birleştirme hedefi olduğu açık bir şekilde görülmektedir. PKK'nın ideolojik yapısı ve amaçları incelendiğinde sözde bir devlet kurmaya çalıştığı anlaşılmaktadır. PKK içerisinde zaman zaman farklı sesler çıksa da, devletleşmeye çalıştığı ortadadır. PKK, ulusal ve uluslararası kamuoyunda Kürt halkının ezildiği söylemleriyle kendisine destek bulmaya çalışmıştır.

Çalışmamız da PKK, yönetici kadrolarının izlediği yollar, finansal gelir elde etme şekilleri, Türkiye içerisinde uzun yıllar boyunca yaptığı terör eylemleri, Türkiye karşıtı destek arayışları ve söylemleri, kanunsuz ve suç oluşturan girişimleri, sözde bir Kürt devleti kurmaya çalıştığı açık göstergelerinden bazılarıdır. Türkiye, askeri ve ekonomik alanda dünyanın sayılı güçlü devletleri içerisinde bulunmaktadır. Türkiye, PKK'nın sözde bir devlet kurma amacının sadece bir hayal olduğunu ve bunun gerçekleşmesinin mümkün olmadığını belirtmiştir. Hendek olayları ile Afrin ve Münbiç'te izlediği stratejiler, Türkiye'nin haklılığını ortaya çıkarmıştır. Türkiye güçlü toplum ve yönetim yapısı ile birlik ve bütünlüğünü korumaya kararlı, bu tür terörist girişimlere de müsaade etmeyecek bir devlettir.

Türkiye, terörizm ile mücadele konusunda uluslararası bir işbirliğinin ortaya konulması gerektiğini de katıldığı toplantılarda dile getirmiştir. Türkiye, terör örgütlerine verilen desteklerin kesilmesini ve bu konuda ülkelere de üzerlerine düşen görevleri yapmasını istemiştir. Türkiye, terör ile yaptığı mücadelede, sadece silahlı unsurların tek başına yeterli olmadığını görmüş, terörizm ile top yekün bir mücadeleye girişmiştir.

KAYNAKÇA

KİTAPLAR, DERGİLER, MAKALELER VE DİĞER KAYNAKLAR

- Acar, Ü. (2012), A'dan Z'ye Terörizm, BRC Matbaacılık, Kripto Yayınları, Baskı 1. Ankara.
- Acun, C. , Keskin, B. (2016),PKK'nın Kuzey Suriye Örgütlenmesi PYD-YPG, SETA Yayınları, İstanbul.
- Açıkgöz, R. (2016), İntihar Saldırıları ve Terörizm İlişkisi Üzerine Eleştirel Bir Değerlendirme (Filistin Örneği), Mukaddime, C. 7, S. 2.
- Açıkgöz, R. (2013), Terör mü Özgürlük Arayışı mı?, Akademik İncelemeler Dergisi, C. 8, S. 2.
- Ağırman, E., Özcan, M., Yılmaz, Ö. (2014), Terörizmin Finansal Piyasalara Etkisi: Ampirik Bir Çalışma, BDDK Bankacılık ve Finansal Piyasalar, C. 8, S. 2.
- Altay, H. vd. (2013). Ortadoğu'da Terörün Ekonomik Etkileri:Türkiye, Mısır ve Suudi Arabistan Üzerine Bir İnceleme, Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 37, 267.
- Alp, İ, A,(2010) Terörün Ekonomik Etkileri, Uluslararası Güvenlik ve Terörizm Dergisi, C. 4, S. 2.
- Algan, N. vd. (2016), Terörizmin Finansal Piyasalara Etkisi: Türkiye Örneği, International Conference On Euraasian Economies 2016.
- Alkan, N. (2004), Terör Örgütlerinin Finans Kaynakları, Polis Dergisi, S. 40.
- Alkan, N. (2012), Dinin Araçsallaşması: PKK Örneği, Uluslar arası Güvenlik ve Terörizm Dergisi, C. 3, S. 2.
- Altun, M., F. (2010), Etnik Ayrılıkçı Terörle Mücadele Politikaları Kapsamında Türkiye ve İspanya Analizi, Afyonkarahisar.
- Akbaş, Z., Düzgün, A., Z. (2012), Libya'daki Arap Baharı'na Yönelik Türk Dış Politikasına Konstrüktivist Bir Yaklaşım, Ekonomik ve Sosyal Araştırmalar Dergisi, C. 8, S. 2.
- Akçay, E., Akbal, Ö. (2013), ABD Güvenlik Politikasında Söylem ve Pratik, Yönetim Bilimleri Dergisi, C. 11, S. 22.
- Akmaral, K. (2004), Anti Teröristin El Kitabı, Bilge Karınca, İstanbul.
- Akmaral, K. (2015). Terörden Korunma ve Kurtulma Yolları (12.Basım). Anatolia Kitap, İstanbul.

Akutay, S, S, ve Ateş, D. (2013), Türkiye'nin Sınır Ötesi Operasyonlarının Hukuki Çerçevesi, Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. XVII, S. 3.

Aras, H. (2017), Türkiye'de Turizm Güvenliği Sorunu, Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Yıl, 10, S. 1.

Arınç, K. (2010), Siyasi ve Tarihi Coğrafya Perspektifiyle: Türkiye'nin Terör Sorununun Analizi ve Jeopolitik-Jeostatejik Açından Değerlendirilmesi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, C. 14, S. 2

Akbulut, F., Beren, F. (2012), Terörle Mücadelede Bütüncül Yaklaşımın Sosyal Politika Uygulamaları Bağlamından Algılanması: Suroç Örneği, Akademik İncelemeler Dergisi, C. 7, S.2.

Akkurt, M. (2010), PKK Terör Örgütünün Gençlik Yapılanması, IQ Kültür Sanat Yayıncılık.

Aktaş, A. (2011), Güvenikleştirme Yaklaşımı Ve Türkiye'nin Ulusal Güvenlik Anlayışındaki Dönüşüm, Çankırı Karatekin Üniversitesi İİBF Uluslararası İlişkiler Bölümü.

Akyürek, S. (2012), İnsansız Hava Araçları Muharebe Alanında ve Terörle Mücadelede Devrimsel Dönüşüm, Bilge Adamlar Stratejik Araştırmalar Merkezi, Rapor No: 53, Ankara.

Aktaş, S. , Bulduk, B. , Orakçı, H. (2017), Terör Mağdurlarının Yaşadıkları Ruhsal Sorunlar, Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Tıp Fakültesi Psikiyatri Ana Bilim Dalı.

Atabey, S.,Ö., Ulutaş, A. (2011), Terörizmin Önlenmesinde Önemli Bir Araç Olarak Avrupa Konseyi Terörizmin Önlenmesi Sözleşmesi, TBB Dergisi, S, 97.

Atik, M. vd. (2016), Dünya Medyasındaki Terörizm Temalı Haberlerin Finansal Piyasalar Üzerindeki Etkileri: İstanbul Borsası Örneği, Savunma Bilimleri Dergisi, C. 15, S. 2.

Avşar, Z.(2017), internet Çağında Medya, Terör ve Güvenlik, TRT Akademi Dergisi, C. 2, S. 3.

Avcı, E. (2014), 2003 ABD'nin Irak'ı İşgali Sonrası Türkiye'nin Irak Politikası ve PKK Sorunu (2003-2013), USBED Uluslararası Stratejik Bakış Enstitüsü

Aykın, H. ve Sözmen, H,K (2008), Terörün Finansmanı ile Mücadele(1.Baskı), Mali Suçları Araştırma Kurulu Yayını, Ankara.

Bal, İ, (2006). Terörizm, Terör, Terörizm ve Küresel Terörle Mücadelede Ulusal ve Bölgesel Deneyimler (1. Baskı). Ankara: USAK.

Bal, İ, (2006), Alacakaranlıkta Terörle Mücadele ve Komplolar Teorileri, USAK Yayınları, 1.

Bal, İ., Özeren, S. (2010), Dünyadan Örneklerle Terörle Mücadele, Uluslararası Stratejik Araştırmalar Kurumu (USAK), (Baskı, 1), Karınca Yayınları

Balandız, H, (2015), Terörizm Kapsamında Kimyasal, Biyolojik, Nükleer ve Radyasyona Bağlı Yaralanmaların Değerlendirilmesi,1(2).

- Baharççek,(2000), Etnik Terör ve Etnik Terörle Mücadele Sorunu, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, C, 10, S, 1.
- Baharççek, A, (2000), Etnik Terör ve Etnik Terörle Mücadele Sorunu, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, C, 10, S,1.
- Bahar, H, İ. (2013), Çözüm Süreci, Ankara Strateji Enstitüsü, Hukuk Politika Ekonomi, Rapor, 2013-2, Karınca Ajans Yayıncılık, Ankara.
- Benek, S., (2016), Türkiye-Suriye İlişkilerinin Sosyal Coğrafya Açısından Tarihsel Arka Planı, Gaziantep UniverstyJournal Of SocialSciences, 15(1).
- Bozan, M. (2013), PKK ve Zorlama Bir Talep: Demokratik Özerklik, Bartın Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü Dergisi, C. 4, S. 8.
- Barlas, M. (2008), Önleyici Kollukta Psikolojik Operasyonlara Karşı Önlemler, 21. Yüzyıl Dergisi, S, 19, Kasım/Aralık 2008.
- Beren, F. (2015), PKK/KCK Terör Örgütünün Türkiye'deki Eylem Profili, Uluslararası Hukuk ve Politika Dergisi, C. 8, S 29.
- Berkan, Ö. vd. (2014), Kuzey Irak-Türkiye İlişkileri: PKK, Güvenlik ve İşbirliği, Ortadoğu Araştırmaları Merkezi (ORMER SAMEC), Rapor No: 1.
- Bilgiç, M, S., (2014), Terör ve Terörle Mücadele, Bilgesam, S. 93, Rapor No: 17.
- Bilsin V. (2014), PKK/KCK'nın Bağımsızlık Hedefi, Çözüm Süreci ve Kendi Kaderini Tayin Hakkı, BİLGESAM, No: 1163, İstanbul.
- Bodur, E, H. (2005), Dini Motifli Terör Fenomeni ve İslam'ın Siyasi İstismarı, KSÜ İlahiyat Fakültesi Dergisi, 5 (2005).
- Büyükbaykal, G, N. (2012). İletişim ve İletişim Sürecinin Yaşamımızdaki Yeri, İstanbul İletişim Fakültesi Dergisi, C. O, S. 16.
- Canikli, İ. (2015), Dini Terör Senaryoları, Dini Araştırmalar, C. 7, S. 20.
- Cantenar, F., Ö., Tümlü, F. (2016), PKK Terör Örgütünün Eylemlerinin Güvenlik Güçleri Zayıyatı Açısından Analizi, Kara Harp Okulu Dergisi, C. 26, S. 1.
- Çağlar, A. (1997), Terör ve Örgütlenme, Amme İdaresi Dergisi, C. 30, S. 3.
- Çandar, C. (2011), Dağdan İniş-PKK Nasıl Silah Bırakır? Kürt Sorunu'nun Şiddetten Arındırılması, TESEV (Türkiye Ekonomik ve Sosyal Etüdler Vakfı) Yayınları, İstanbul.
- Çayır C. ve Çetin Ö.(2011). Din ve Şiddet Üzerine Psikolojik Bir Yaklaşım, Dicle Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, C. 13, S. 1,

Çelikipala, M. (2015), Rekabet ve İşbirliği İkileminde Yönünü Arayan Türk-Rus İlişkileri, Bilig Dergisi, Kış 2015, S.72.

Çetin C, H., Duru, H. (2015), Bitmeyen Savaş: Diyarbakır'da Terör-Uyuşturucu İlişkisi, Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, C, 15, S, 2.

Çitlioğlu, E. (2011). İnsanı, Dünyayı ve Terörizmi Anlamak (Baskı). Destek Medya Prodüksiyon Yayınevi, İstanbul.

Çomaklı, E, Ş., Turan, D. (2017), Fetö ve PKK Bağlamında Terör Amaçlı Kullanılan Kamusal Mal ve Hizmetler, Polis Akademisi Yayınları, Rapor No:6, (İkinci Baskı), Ankara.

Dedeoğlu, B. (2011), Türkiye-İrak İlişkileri: "Doğu"- "Batı" Eksenini ve Değişkenler, Galatasaray Üniversitesi Civitas Gentium, C. 11, S. 32.

Demir, C., K. (2008), Öğrenen Örgütler Ve Terör Örgütleri Bağlamında PKK, Uluslararası İlişkiler Akademik Dergi, C.5, S.19.

Demirli, A. (2011). Terörizm, Psikososyal Etkileri ve Müdahale Modelleri, Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi, C. 4 (35),

Demirci, S. (2005), Terörizme Karşı Mücadele Modelleri, Çankırı Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, S.2(2).

Denk, E. (2011). Bir Kitle İmha Silahı Olarak Nükleer Silahların Yasaklanmasına Yönelik Çabalar, Ankara Üniversitesi SBF Dergisi, C, 66, No, 3.

Duru, H. , Yiğit, M. (2014), Terör Ve Terörle Mücadeleden Doğan Zararların Karşılama Hakkında Kanun Uygulanması Ve Etkileri, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İİBF Dergisi, Ağustos 2014, 9 (2).

Ekici, B. (2015), Türkiye'de Terörizmin Uyuşturucudan Finansmanı: 2000 Yılı Öncesi ve Sonrasının Karşılaştırılması, Mülkiye İktisadi ve Sosyal Araştırmalar Merkezi, Araştırma Raporu: 11.

Erciyes, E. (2004), Ortadoğu Denklemine Türkiye-Suriye İlişkileri, IQ Kültür Sanat Yayıncılık, İstanbul.

Erdem, M. (2004), Din ve Terör Üzerine, Dini Araştırmalar, Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi, C, 7, S, 20.

Erdoğan, İ. (2013), Terörle Mücadele Stratejileri Bağlamında Müzakere: Türkiye Örneği, Akademik İncelemeler Dergisi, C. 8, S. 2.

Erdoğan, Ş., Deligöz, E. (2015), Irak Şam İslam Devleti (İŞİD): Gücü ve Geleceği, Savunma Bilimleri Dergisi, C. 14, S. 1.

Erdoğan, M. (2011), Avrupa Birliği'nin Orta Asya Politikaları, Rapor No: 8, SFN Televizyon Tanıtım Tasarım Yayıncılık, Ahmet Yesevi Üniversitesi, Ankara.

- Ergil, D. (2014), Uluslararası Terörizm, Ankara Üniversitesi SBF Dergisi, C. 47, S. 03.
- Ergül, E. (2014), Özgürlük ve Güvenlik Dengesi Bağlamında Uluslararası Terörle Mücadele Stratejileri, EÜHFD, C. XVIII, S.1-2.
- Ersever, C, A. (1993), Kürtler, PKK ve A. Öcalan, Kiyap Yayın Dağıtım (Birinci Baskı), Ankara.
- Evre, B. (2009), Türkiye’de Terörizmin Politik Psikolojisi, Ankara Dost Kitabevi.
- Gençtürk T, (2012), Terör Kavramı ve Uluslararası Terörizme Farklı Yaklaşımlar, Başkent Üniversitesi Stratejik Araştırmalar Merkezi
- Guliyev, S. (2013), Ermenistan'ın Devlet Destekli Terörizmi ve Onunla Mücadele Yolları, Çankırı Karatekin Üniversitesi Uluslararası Avrasya Strateji Dergisi, C. 2, S. 1.
- Gül, M. (2015), Kuruluşundan 21. Yüzyıla: 1990'larda NATO'da Devamlılık ve Dönüşüm, Akademik İncelemeler Dergisi, C. 247, S. 10.
- Güler, A, B, (2010), Türkiye’nin Yönetimi-Yapı, İmge (2. Baskı), Ankara
- Gündüz, Ş. (2016). Din ve Şiddet Paradoksu, Milet ve Nihal, 13(2).
- Güneş, S. (2014), Türkiye ve PKK: Barış Sürecini Kurtarmak, International Crisis Group Avrupa Raporu, N. 234.
- Gürel, S. (2016), Türkiye'de Terör Örgütlerinin Finans Kaynakları, Avrasya Sosyal ve Ekonomik Araştırmaları Dergisi, C. 3, S. 1.
- Güvenek, B, Alptekin, V. (2015), Turistlere Yönelik Terör Saldırılarının Turizme Etkisi: Türkiye Üzerine Ampirik Bir Çalışma, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Dergisi, C. 17, S. 1.
- Hoca, E. (1979), Emperyalizm ve Devrim, Yıldız Yayınevi, Baskı: Osmanlı Matbaası, İstanbul.
- Irmak, F., Kahya, Y. (2014), Amerika Birleşik Devletleri'nde Terörizm ve Terörizm Korkusu: 11 Eylül Terör Saldırılarının Öncesi ve Sonrasına İlişkin Bir Analiz, Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, C. 7, S. 33.
- İlhan, S. R. (2012), Yok ediciliğin Psikolojisi: PKK-KCK-BDP-DTK, 21. Yüzyıl Dergisi, S. 37
- İnan, A. (2013), Kerkük-Yumurtalık Petrol Boru Hattı ve Türkiye-Irak İlişkileri (1973-2011), Ortadoğu Analiz, C. 5, S. 56.
- İnal, E., M., Biçkes, M. (2006), Kar Amaçsız Kuruluşların Sorunlarının Çözümünde Pazar Yönlülük Teorisi, Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, S. 26, Ocak-Haziran 2006.
- İnat, K. (2016), Almanya'nın PKK ve Kürt Politikası, Ortadoğu Dergisi, C. 7, S. 69.

- Karacasulu N. ve Ovalı Ş.(2013), Terör: Kavramsal Çeşitlilik, Mülkiye, Cilt 1, No 1.
- Karacelil, S. (2013), Terör-Din Eğitimi İlişkisi: Taş Atan Çocukların Dini Alt Yapıları Ve Dine Bakış Açıkları, SDÜ Fen Bilimleri Dergisi, C. 1, S. 28.
- Karaduman, S. Batu, M., N. (2011), Televizyon Haberlerinde Terörizm Olgusunun TRT'nin Haber Söylemi Bağlamında İncelenmesi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, C, 25.
- Karahanoğulları, O. (2002), Marksizm ve Hukuk, Ankara Üniversitesi Siyasal Bilimler Fakültesi Dergisi, C. 2, S. 57.
- Karatay, Ö. ve Kapusuzoğlu M., (2011), Mali ve Ekonomik Suçların Terörün Finansmanı Bağlamında Değerlendirilmesi, Ekonomik Bilimler Dergisi, C. 3, N. 1.
- Kanat, S.(2014), Terörizmin Dünü Bugünü Yarını: Siyasal Gerçekçi Bir Değerlendirme, Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, C. 19, S. 3.
- Kanat, S, Kodaman, T, İren, A, A,(2016), İnsani Güvenlik ve Terörizmle Mücadele, Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, C. 21, S. 2.
- Karamanoğlu, E, Y. (2016), Terör Olaylarının İstatiksel Analizi: Türkiye Örneği, İstatistikçiler Dergisi C. 1, S. 9
- Karaçor, S. (2009), Yeni İletişim Teknolojileri, Siyasal Katılım, Demokrasi, Yönetim ve Ekonomi, C. 16, S.2.
- Karabulut, U., Eryılmaz, E. (2016), PKK Terör Örgütü ve Türkiye-Suriye İlişkilerine Etkileri, BELGİ, S.11 (Kış 2016/1).
- Karcioğlu, F., Çelik, H., Ü. (2012), Mobbing (Yıldırma) ve Örgütsel Bağlılığa Etkisi, Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, C. 26, S.1.
- Kasapoğlu, C., Ülgen, S. (2017), Fırat Kalkanı Harekatı ve El-Bab Operasyonu: Stratejik Bir Değerlendirme, EDAM Dış Politika ve Güvenlik Kağıtları Serisi, 2017/1.
- Kasapoğlu, C. (2015), Türkiye'ye Yönelik Terör Tehdidinde Yeni Trendler: El Yapımı Patlayıcılar ve İntihar Bombacıları, EDAM, No: 8.
- Kaşıkçı, T. (2016), Küresel Terörizm ve Birleşmiş Milletler Sistemi, The Turkish Yearbook of International Relations, Volume 47, Ankara.
- Kartal, B, A. (2018), Uluslararası Terörizmin Değişen Yapısı ve Terör Örgütlerinin Sosyal Medyayı Kullanması: Suriye'de DAESH ve YPG Örneği, Araştırma Makalesi, S. 27.
- Kaya, İ. (2005), Terörle Mücadele ve Uluslararası Hukuk, Uluslararası Stratejik Araştırmalar Kurumu (USAK), (Baskı 1), Ankara
- Kaya, S. (2017), Uluslararası Terörizmin Gelişimi ve Dini Motivasyonlu Terör Olgusu, U.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, C.10, S. 1.

Kazan, H. (2016), Terör-Medya İlişkisi ve Medyada Terör Haberciliği, Güvenlik Stratejileri Dergisi, S, 24, Yıl, 12.

Keskin, A., (2009), İran-Türkiye İlişkilerine Genel Bir Bakış, 21. Yüzyıl Türkiye Enstitüsü Ortadoğu Araştırmaları Bölümü Dergisi.

Kıran, A. (2014), Arap Baharı, Suriye ve Demokratik Dönüşüm Beklentileri, Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, C. 2, S. 1.

Kızmaz,Z.,Önder,S.,M. (2016), Köy Korucularının Kürt Sorunu ve PKK Örgütü Konusundaki Görüşleri Üzerine Sosyolojik Bir Çalışma, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, C.26, S. 1.

Kızmaz, Z. (2006), Şiddet Sosyo-Kültürel Kaynakları Üzerine Sosyolojik Bir Yaklaşım, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, C. 16, S. 2.

Kıbaroğlu, M. (2006), Kitle İmha Silahları ile Terör: Kıyametin Yeni Eşiği mi?, Avrasya Dosyası, C.12, S.3.

Kıbaroğlu, M. (2002), Kitle İmha Silahlarının Gelişim Süreci, Yayılmasının Önlenmesine İlişkin Yapılan Çalışmalar ve Geleceğin Güvenlik Tehditleri, Bilkent Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Bölümü 2023 Dergisi. www.2023.gen.tr/Arsiv/ocak03/kibaroglu.htm

Korkmaz, S, C. (2017), Gelişen Askeri Kapasitesi Bağlamında PKK/PYD Terör Örgütü, Ortadoğu Dergisi, C. 9, S. 82.

Korkmaz, Ö., Erer, D., Erer, E. (2016), Terör Olaylarının Finansal Piyasalar Üzerine Etkisi, Sosyo ekonomi, Vol. 25 (31).

Kiremitçi, İ. (2014), Küresel Boyutta Biyolojik Terör Tehdidi, Savunma Bilimleri Dergisi, C. 13, S. 2.

Kuyaksil, A. (2014), Terör Örgütlerinin İdeoloji Unsuru Olarak Kullandığı Bazı Dini Kavramlar, ASSAM Uluslararası Hakemli Dergi, C, 1, S, 1.

Kongar, E. (2016), Küresel Terör ve Türkiye, (Baskı 13), Remzi Kitabevi, İstanbul.

Köse, T. (2016), Fetö ve PKK'nın Lider Kadrolarının Tasfiyesinin Terörle Mücadeleye Katkıları, SETA Perspektif, S.13.

Köse, T. (2017), Çözüm Sürecinin Yükseliş Ve Düşüşü, Türkiye Ortadoğu Çalışmaları Dergisi, C.4, S.1.

Kurbanov, İ. , F. (2011), Terörizmin Finansmanı ile Mücadelede Uluslararası Girişimlere Bir Bakış, Azerbaycan Vergi Haberleri.

Kurubaş, E. (2009), Etnik Sorun-Dış Politika İlişkisi Bağlamında Kürt Sorununun Türk Dış Politikasına Etkileri, Ankara Avrupa Çalışmaları Dergisi, C. 8, No: 1.

Küçükşahin, A. (2015), Doğu ve Güneydoğu Anadolu'yu PKK Terörüne Hazırlayan Nedenler, Güvenlik Stratejileri Dergisi, C. 1, S. 2.

Maden, E, T. (2012), Kriz Dönemlerinde Su Politikaları: Türkiye-Suriye, Ortadoğu Analiz, C. 4, S. 44

Maliye Bakanlığı. (2009). Kar Amacı Gütmeyen Kuruluşların Terörün Finansmanı Amacıyla Kötüye Kullanılmalarının Önlenmesine Yönelik Rehber, Ankara.

Muş, E., Can, A., Güçlü, İ. (2015), Makale Terörün Toplum ve Sosyal Hayata Etkileri, Türkiye Klinikleri, C. 1, S. 5

Mutlu, S. (2008), Türkiye'nin Güvenliği, 21. Yüzyıl Dergisi, Nisan/Mayıs/Haziran 2008, Ankara.

Ok, T. (2014), V. İ. Lenin Marksist Öğreti, Doğa Basın Yayın (2. Basım), Evrensel Basın Yayın, İstanbul.

Okur, N (2012), Sınırşan Örgütlü Suç ve Teröre Karşı Uluslararası İşbirliği, Uluslararası Hukuk ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü, Norm Matbaacılık, Ankara.

Öçal, Ş. (2014), Uluslararası Ortadoğu Sempozyumu Bildirileri, Kırıkkale Üniversitesi, Türk Hava Kurumu, Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınları: 1, C, Kalkan Matbaacılık, Basım 2014, Ankara.

Öğür, B, Baykal, Z, Balcı, A. (2014), Kuzey Irak-Türkiye İlişkileri: PKK, Güvenlik ve İşbirliği, Ortadoğu, Araştırmalar Merkezi, Rapor No:1, Ankara.

Örücü, E. (2011). Hukuk Sosyo-Kültürle Karşılaşınca: Kültürel Çoğulculuk, Hukuksal Çoğulculuk ve Pragmatizm, İÜHFİM, LXIX, S.1-2.

Öymen, O. (2016), Teröre Yön Verenler, Remzi Kitabevi, 1. Baskı, İstanbul.

Öz, Ş. (2008), Marksist Tarih Felsefesine Giriş, KSÜ İlahiyat Fakültesi Dergisi, 12 (2008).

Özarıslan, S. (2001), Terör ve Kelam Perspektiften İslam'ın Teröre Bakışı, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, C. 11, S. 2.

Özdağ, Ü. (2008). Türk Ordusunun PKK Operasyonları. İstanbul: Pegasus Yayınları.

Özeren, S.,(2010), ABD' nin Afganistan ve Irak'ta Terörle Mücadele Politikası, UTSAM Raporlar Serisi: 14, Ankara.

Özeren, S., Sözer, A, M, Başbüyük O, (2011), Bireylerin Terör Örgütüne Katılmasına Etki Eden Faktörler Üzerine Bir Akan Çalışması: PKK/KCK Örneği, International Journal Security and Terrorism, C. 3, S. 2.

Özerkmen, N. (2004), Terör, Terörizm ve Radikal İslamcı Terör, Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih -Coğrafya Fakültesi Dergisi, C. 44, S. 2.

- Özcan, M. (2012), Terörün Matruşkası, Hayat Yayıncılık, İstanbul.
- Öztop, A., F. (2015), Devletler İçi Etnik Çatışmaların Çıkış Nedenleri: İspanya'daki Bask Sorunu Üzerine Bir Değerlendirme, PESA Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, C. 1, S. 2
- Öztürk, M., Altuntepe N. (2012), Türkiye'de Kentsel Alanlara Göç Edenlerin Kent ve Çalışma Hayatına Uyum Durumları: Bir Alan Araştırması, Yaşar Üniversitesi Dergisi, C. 3, S. 11.
- Özoğlu H. (2009), Osmanlı'da Kürt Milliyetçiliği, İletişim Yayınları, (2. Baskı) İstanbul.
- Özbay, F. (2011), Soğuk Savaş Sonrası Türkiye-Rusya İlişkileri: 1992-2010, Bilge Strateji, C. 3, S. 4.
- Özdağ, Ü. (2013), Doğu Raporu, 3. Baskı, BRC Matbaacılık, Kripto Yayınları.
- Özkan, E., Özdemir, H. (2014), Nitelikli Terör Örgütü Üyesi Kaynağı: KCK Siyaset Akademisi Örnek Olay, Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, C. 11, S. 28.
- Özyıldız, S. (2017), Makarenko'nun Kara Delik Sendromu Teorisi ve Terörizmin Finansmanında Sınırşan Organize Suçlar, Güvenlik Stratejileri Dergisi, C. 13, S. 25.
- Pınar, A. (2015), Terörle Mücadelede Özgürlük ve Güvenlik Dengesi/Hukuk ve Sevgi Evrenseldir, Ankara Barosu Dergisi, S. 1.
- Pusane, K., Ö., (2014), Türkiye'nin Kürt Sorunu: Arap Baharı ile Değişen Yurtiçi ve Bölgesel Dinamikler, Uluslararası İlişkiler Konseyi Derneği-Uluslararası İlişkiler Dergisi, C. 11, S. 42, S. 116.
- Sandıklı, A. (2015), Terörün Geldiği Yeni Boyut, Bilge Adamlar Stratejik Araştırmalar Merkezi, R. 67, Bilgesam Yayınları, Ankara.
- Sandıklı, A., Akçadağ, E. (2011), Kıbrıs Sorunu Kapsamında AB-Türkiye İlişkileri, Bilgi Strateji, C. 3., S. 4, İstanbul.
- Saraçlı, M. (2007). Uluslararası Hukukta Terörizm, Gazi Üniversitesi Hukuk Dergisi, 11.
- Saral, C. (2012), Terörün Gizli Efendileri, Kripto Yayınevi, Ankara.
- Self, A., Ferris, J. (2017), Ölüler Yalan Söylemez: PKK'nın Bölgesel Kılıf Oyununu Açığa Çıkarmak İçin Çatışmada Ölüm Verilerini Kullanmak, ORSAM Bölgesel Gelişmeler Değerlendirilmesi, No: 57.
- Semercioğlu, H., (2016), Uluslar arası Terörizmde Küresel İşbirliği: Bir Ütopya, Hacettepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, C. 34, S. 2.
- Semin, A. (2011), Türkiye'nin Irak Politikası Işığında Kuzey Irak Açılımı, Bilge Strateji, C. 3, S. 5.
- Sezer, T. (2011), Manifesto'dan KCK Sözleşmesi'ne PKK/KCK'da Söylem, Uluslararası Güvenlik ve Terörizm Dergisi, C. 3, S. 1.

Sevim, Y. (2001), Terör Nedeniyle Elazığ'a Göç Eden Ailelerin Çocuklarının Eğitim Durumu, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, C.11, S.2.

Semiz, B. (2013), PKK ve KCK'nın Din Stratejisi, İdeoloji-Algı-Çatışma, Karakutu Yayınları, (1.Baskı), İstanbul.

Sinkaya, B. (2015), Suriye Krizi Çerçevesinde İran-PYD İlişkileri: Taktik Ortaklık, Ortadoğu Dergisi, C. 7, S. 10.

Songür, M. (2007), Uluslararası Terörizme Karşı Meşru Savunma Hakkı Temelinde Kuvvet Kullanımı ve 11 Eylül Saldırıları, Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Uluslararası İlişkiler Bölümü Yüksek Lisans Projesi, Ankara.

Şavur, E.,Tomas, A. (2008), Terör Olayları Sonrasında Psikososyal Destek Hizmetleri, Kriz Dergisi, C. 18, S. 1.

Şen, F, Y.(2012). Terörün toplumlar üzerindeki sosyo-ekonomik etkilerine bakış: PKK terörü ve Ağrı gerçeği, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, S. 115.

Şentürk, K, F, Bayırlı, M. (2016), İslami İş Etiği ve Para Sevgisinin Kaçakçılık Algısı Üzerindeki Etkileri: Alanya Esnafı Örneği. İş Ahlakı Dergisi, C. 9. S. 2.

Şimşek, M.(2016). Terörizm: Kavramsal bir çalışma, Akademik Bakış Dergisi, 54, Celalabat, Kırgızistan.

Şenol, D., Erdem, S., Erdem, E. (2016), Işid: Küresel Bir Terör Örgütü, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, C. 26, S. 2, Elazığ.

Tangör, B., Sayın, S. (2012), Avrupa Birliği'nin Terörizmle Mücadele Stratejisi: Yeni Bir Bütünleşme Alanı mı?, Ankara Avrupa Çalışma Dergisi, C. 11, No. 1.

Taşdemir, F. (2006). Uluslar arası Terörizme Karşı Devletlerin Kuvvete başvurma Yetkisi, USAK Yayınları: 10, Uluslar arası Hukuk Serisi, Ankara.

Tekin, Y. (1998), Türkiye'de ilk Sosyalist Hareket İştirak Çevresi'nin Sosyalizm Anlayışı Üzerine Bir Değerlendirme, Ankara Üniversitesi SBF Dergisi, C. 57, S.4.

Temizöz, C. (2012), Siyasallaşan PKK Terörü, Togan Yayınevi.

Tozlu, M. (2016), Terörizm Bağlamında Hizbullah, Sosyal ve Beşeri Bilimler Dergisi, C. 8, S. 1.

Törel, T. (2002). PKK Terör Örgütü, Tarihsel ve Siyasal Gelişim Süreci Bakımından İncelenmesi, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih Anabilim Dalı, Isparta.

Türköz, Ş. (2016), Küresel Terörizm Sorununa Güvenlik Perspektifli Bir Yaklaşım, Niğde Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, Nisan 2016, 9 (2).

- Tüysüzöğlü,G. (2014), Milenyum Sonrası Türkiye-İsrail İlişkileri'nin Değişen Görünümü, Akademik Orta Doğu, C.8, S.2.
- Ulutaş, U. (2016), Musul Operasyonu: Türkiye'nin Öncelikleri, Sorunlar ve Kalıcı Çözüm Yolları, SETA Perspektif, S. 149.
- Ündücü, A, C.,(2011). Uluslararası Sistem ve Terörizm Arasındaki İlişki, Elektronik Siyaset Bilimi Araştırmaları Dergisi, C. 2, S. 1.
- Yağbasan, M. (2009), Arap Medyasında Türkiye'nin Değişen Siyasal Algısı, Fırat Üniversitesi İletişim Fakültesi, Elazığ.
- Yalçiner, S., (2006), Soğuk Savaş Sonrası Uluslar arası Terörizmin Dönüşümü ve Terörizmle Mücadele, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, S. 2, C. 4.
- Yalçın, E. (2015), Şark Meselesi ve Emperyalistlerin Türk Politikası, Toros Üniversitesi İktisadi, İdari, Sosyal Bilimler Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi, C. 2, S. 4.
- Yalçınkaya, H. (2015), Yabancı Terörist Savaşçılar ve Türkiye, ORSAM Bölgesel Gelişmeler Değerlendirmesi, Rapor No: 31, Ankara.
- Yanmış, M. ve Kahraman, B,(2013), Gençlerin Dini ve Etnik Kimlik Algısı: Diyarbakır Örneği, Akademik İncelemeler Dergisi, S. 2.
- Yayla, A. (1990), Terör ve Terörizm Kavramlarına Genel Bakış, Ankara Üniversitesi SBF Dergisi, C. 45, S. 1.
- Yarkın, İ. (1990), Leninizm Nedir?,SSCB'ndeki Yabancı İşçiler Yayınevi Kooperatifi, Moskova, S: 16, İnter Yayınları, İstanbul.
- Yeşiltaş, M. (2008), Terör Faaliyetlerinin Turizm Sektörüne Etkilerinin Çözüm Önerileri Perspektifinde Değerlendirilmesi, Sosyal Bilimler Dergisi, C.X, S.1.
- Yeşiltaş, M., ve Özçelik, N. (2016). PKK Terörünün Yeni Dinamikleri Radikalleşme ve Şehir Çatışması. Seta Analiz Dergisi, Nisan, (157).
- Yılmaz, M, E. (2009), Soğuk Savaş Sonrası Dönemde Türk-Rus İlişkileri, Balıkesir Üniversitesi, Bandırma İİBF, Uluslararası İlişkiler Bölümü, Akademik Fener.
- Yılmaz, S. (2011), 11 Eylül Sonrasında ABD ve Türkiye'deki İç Güvenlik Yeniden Yapılanmalarının Karşılaştırması, Ç. Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, C. 20., S. 3.
- Yücel, H. (2018), ABD'nin PKK/YPG'ye Silah Yardımı, Seta Perspektif, S. 186.
- Zengin, C. (2016), AB'ye Entegrasyon Sürecinde Türkiye'nin Terörle Mücadele Politikası, BİLGESAM, Bilge Adamlar Stratejik Araştırmalar Merkezi, Avrupa Analiz, No:1299, İstanbul.
- Zenginoğlu, S., (2016), Uluslar arası Terörizm ve Avrupa Birliği, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, S. 25.

Zeydanlıoğlu, V. (2015), özüm Süreci Söyleşileri Serisi, Ukam Yayınları, İstanbul.

TEZLER

Ağaçdan, G., D. (2014), Irak'ın İşgali Sonrası, Türkiye ile Iraklı Kürtler Arasındaki İlişkinin Ekonomi Politigi, Uluslararası İlişkiler Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi.

Algan, Ö. (2012), PKK Terör Örgütünün Kuruluşu, Faaliyetleri ve Siyasallaşma Süreci, Kara Harp Okulu Savunma Bilimleri Enstitüsü Güvenlik Bilimleri Ana Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, Ankara.

Alp, A. (2015), 1979 İran İslam Devrimi ve Terörizm, Ufuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Uluslararası İlişkiler Ana Bilim Dalı Uluslararası İlişkiler Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi.

Asan, K. (2007), Avrupa Birliği'nin Terörizmle Mücadele Politikaları, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Uluslararası İlişkiler Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi.

Aydın, T. (2007), Türkiye'de Narko Terörizm ve PKK/Kongra-Gel Terör Örgütü'nün Rolü, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Yönetimi Anabilim Dalı Siyaset ve Sosyal Bilimler Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Ankara.

Azak, S. (2014), Bir Kamu Politikası Analizi Olarak Türkiye'de Uyuşturucu İle Mücadele, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Ankara.

Bayer, E. (2007), Terörist Örgütlerde Örgütsel Öğrenme, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Uluslararası İlişkiler Ana Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi.

Çetinkaya, İ. (2010), Ekonomik ve Politik Faktörlerin Uluslararası Terörizm Üzerine Olası Etkileri, Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İktisat Ana Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi.

Demir, L.(2009). Küreselleşme ve Terör. Yüksek Lisans Tezi. Afyon Kocatepe Üniversitesi, Afyonkarahisar.

Demirçivi, E, R. (2015), Metropollerde Terörizm Algısı: Ankara'da Bir Uygulama, Kara Harp Okulu Savunma Bilimleri Enstitüsü Güvenlik Bilimleri Ana Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi

Erdil, N. (2011), Tehdit Algılamalarında Terörün Küresel Boyutu: Eta Örneği, Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Uluslararası İlişkiler Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, Edirne.

Ergül, E. (2007), Kürdistan İşçi Partisi (PKK) Terör Örgütü: Etnik Terörün Fikri Yapısı, Anatomisi ve Şiddet Stratejileri, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Siyaset Bilimi Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Bolu.

Ekici, D, K. (2012), Avrupa Birliği'nin Terörizmle Mücadele Yöntemleri, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Uluslararası İlişkiler Anabilim Dalı Uluslararası İlişkiler Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, Konya.

Gaytancıoğlu, K. (2008), Soğuk Savaş Sonrası Dönemde Türkiye-Suriye İlişkilerinin Ortadoğu Politikasına Etkisi, Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, Edirne.

Gücenmez, B. (2014). Terörizmin Finansmanı: PKK, ETA ve IRA Terör Örgütlerinin Karşılaştırılması, Yüksek Lisans Tezi, Kara Harp Okulu Savunma Bilimleri Enstitüsü Güvenlik Yönetimi Ana Bilim Dalı, Ankara.

Güler, U. (2006), Türkiye'de Siyasal Bir Aktör Olarak Ordu, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Yönetimi Anabilim Dalı Kamu Yönetimi Programı Yüksek Lisans Tezi.

Güngör, T, U. (2010), Türkiye’de Gençlerin Terör Örgütlerine Katılma Nedenleri ve Sonuçları, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Yönetimi Ana Bilim Dalı Kamu Yönetimi Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, Konya.

Gürel, M., M., (2008), Küreselleşen Dünya ve Terörizm, Yüksek Lisans Tezi, Kadir Has Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Gürevin, E. (2014), 2000'li Yıllarda Türkiye ve Proaktif Dış Politika, Ufuk Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü Uluslararası İlişkiler Anabilim Dalı Uluslararası İlişkiler Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, Ankara.

Işık, M. (2009), Terör Örgütlerinin Bir Propaganda Aracı Olarak İnterneti Kullanılması: Örnek Olay PKK Terör Örgütü, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Halkla İlişkiler ve Tanıtım Ana Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Ankara.

İşeri, R, (2008), Türkiye’de Etnik Terör: Asala ve PKK Örneği, Atılım Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Yönetimi ve Siyaset Bilimi Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, Ankara.

Kantemir, Ö. (2015), Türk Silahlı Kuvvetlerinin Bölücü Terör Örgütü İle Mücadelesinde Teknolojik Gelişmelerin Etkileri, Kara Harp Okulu Savunma Bilimleri Enstitüsü Teknoloji Yönetimi Ana Bilim Dalı, Ankara.

Karaca, B. (2015), Türkiye'de Devlet'in ve PKK'nın Stratejik Dönüşümü (Bağımsızlıktan Özerkliğe, Terörden Kürt Sorununa), Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Fakültesi Kamu Yönetimi Anabilim Dalı Siyaset ve Sosyal Bilimler Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi.

Koç, İ. (2014), İran Dış Politikasında "Takiye": PKK Örneği, Turgut Özal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Siyaset Bilimi ve Uluslararası ilişkiler Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Ankara.

Usta, Y, (2009), Amerika Birleşik Devletleri'nin Irak Politikası Bağlamında Türkiye ile İlişkileri (1990-2006), Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Uluslararası İlişkiler Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi.

Sevdim, E., A. (2013), Uyuşturucu Madde Ticareti Suçu, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Hukuku Anabilim Dalı Kamu Hukuku Bilim Dalı, Doktora Tezi, Konya.

Sökmen, İ. , A. (2012), İdeolojik Boyutu İle PKK Terör Örgütü, Kara Harp Okulu Savunma Bilimleri Enstitüsü Güvenlik Bilimleri Ana Bilim Dalı Doktora Tezi, Ankara.

Şahinoğlu, S. (2005), Avrupa Birliği Güvenlik ve Terör, Başkent Üniversitesi Avrupa Birliği ve Uluslararası İlişkiler Enstitüsü Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Anabilim Dalı Avrupa Birliği Yüksek Lisans Programı Yüksek Lisans Tezi, Ankara.

Üney, İ, (2004), Organize Suç ve Terörizm İlişkisi: PKK Örneği, Yüksek Lisans Tezi

Ütük, Ö. (2010), Organize Suçlarla Mücadele Çerçevesinde Avrupa Birliği'nde Suç Gelirlerinin Aklanmasının Önlenmesine İlişkin Çalışmalar, TC. Maliye Bakanlığı Avrupa Birliği ve Dış İlişkiler Dairesi Başkanlığı Avrupa Birliği Uzmanlık Yeterlilik Tezi, Ankara.

Taş, D. (2014), Türkiye’de Terörle Mücadelede Türk Kamu Yönetiminin İşlevleri Üzerine Genel Bir Değerlendirme: PKK Örneği, Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Siyaset Bilimi Ve Kamu Yönetimi Ana Bilim Dalı, Aydın.

Topal, H, A. (2004), Uluslararası Hukukta Devlet Destekli Terörizme Karşı Kuvvet Kullanılması, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Hukuku Anabilim Dalı Doktora Tezi, Ankara.

Terkan, A. (2015), Terörizmle Mücadele Kapsamında İnsansız Hava Araçlarının Rolü: Federal Yönetimli Aşiret Bölgesi Örneği, Kara Harp Okulu Savunma Bilimleri Enstitüsü Güvenlik Bilimleri Ana Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Ankara.

Muratoğlu, E. (2007), 11 Eylül Sonrası Terörizmin Kazandığı Yeni Boyut ve Uluslararası Terörizmin Türkiye'ye Yansımaları, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Yönetimi Ana Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi.

Yemenici, A. (2016), Terör ve Devletleşme Amacı: PKK Üzerinden Bir İnceleme, Düzce Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Toplam Kalite Yönetimi Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, Düzce.

Yılmaz, Ö. (2006), PKK Terör Örgütünün Siyasal Alan ve Legalleşme Faaliyetleri, Politika Dergisi, Yüksek Lisans Tezi.

Yılmaz, S. (2015), Kitle İmha Silahları ve Silahlanma: Orta Doğu Örneği, Uluslararası İlişkiler Anabilim Dalı Orta Doğu ve Afrika Çalışmaları Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi.

Yücel, H., S. (2015), Uluslararası Terörizmin Finansmanının Engellenmesinde Tercih Edilen Yöntemlerin Hukuka ve İnsan Haklarına Uygunluğu Açısından Örnek Bir Dava: Yasin El-

İNTERNET KAYNAKLARI

AA Haber, (2016), Türkiye ve AB Arasında Özel Terör Zirvesi, [www.aa.com.tr /tr /turkiye/turkiye -ve -ab -arasinda -ozel -teror -zirvesi /586467](http://www.aa.com.tr/tr/turkiye/turkiye-ve-ab-arasinda-ozel-teror-zirvesi/586467). Erişim Tarihi: 25.07.2018.

AA Haber, (2016), Türkiye'nin Terörle Mücadele Bilançosu, [www.aa.com.tr/tr/turkiye /ter](http://www.aa.com.tr/tr/turkiye/ter). Erişim Tarihi: 24.07.2018.

AA Haber, (2018), Terör Örgütü PKK'nın Finans Kaynakları Kurutuluyor, [www.aa.com.tr /tr /turkiye /teror -orgutu -pkknin -finans -kaynaklari-kurutuluyor /1026018](http://www.aa.com.tr/tr/turkiye/teror-orgutu-pkknin-finans-kaynaklari-kurutuluyor/1026018). Erişim Tarihi: 24.07.2018.

AA, (2018), Terörün Engellediği Eğitime Seferberlik ile Kavuştular, [www.aa.com.tr/tr /turkiye /terorun -engelledigi -egitime -seferberlik -ile-kavustular/1100430](http://www.aa.com.tr/tr/turkiye/terorun-engelledigi-egitime-seferberlik-ile-kavustular/1100430). Erişim Tarihi: 24.07.2018.

Açıl, M. (2010), Uluslararası Terörizm ve Terörizmle Mücadelenin Önemi, Selçuk Üniversitesi Dijital Arşiv Sistemi. [www.acikerisim.selcuk.edu.tr:8080/ xmlui/handle/123456789/4886](http://www.acikerisim.selcuk.edu.tr:8080/xmlui/handle/123456789/4886). Erişim Tarihi: 15.01.2018.

Academia, Karadeniz, F. (2018), Uluslararası Terörizm ile Mücadelede Hukuk İlkeleri: İngiltere Örneği, [www.academia.edu /27466154 /ULUSLARARASI_ TERÖRİZM_ İLE_ MÜCADELEDEDE_ HUK](http://www.academia.edu/27466154/ULUSLARARASI_TERORIZM_ILE_MUCADELEDEDE_HUK). Erişim Tarihi: 02.08.2018.

Açıl M, B. (2010), [acikerisim.selcuk.edu.tr:8080 /xmlui/bitstream/handle/ 123456789 /4886 /257580.pdf?sequence=1&isAllowed=y](http://acikerisim.selcuk.edu.tr:8080/xmlui/bitstream/handle/123456789/4886/257580.pdf?sequence=1&isAllowed=y) Erişim Tarihi: 30.07.2018.

Akgül, A, Alican, K. (2010), Türkiye'nin Uyuşturucu ile Mücadele Politikası: Politika Süreç Analizi, [file:///C: /Users /USER /Downloads /Trkiyenin Uyuturucu ile Mcadele Politikası Politika Sre Analizi](file:///C:/Users/USER/Downloads/Trkiyenin%20Uyuturucu%20ile%20Mcadele%20Politikası%20Sre%20Analizi).

Aktel, M., Gürkaynak, M. (2015), Küreselleşen Terörizm: Bir Etkileşim Çalışması, Türkiye <http://www.ayk.gov.tr/wp-content/uploads>. Erişim Tarihi: 29.12.2017.

Ajans İnternet, (2016), PKK'yı Terör Örgütü İlan Eden Ülkeler, www.ajansinternet.com/haber/pkkyi-teror-orgutu-ilan-eden-ulkeler-h332.html. Erişim Tarihi: 23.07.2018.

Arabacı, İ, U, Dünyada Terör – Terörizm, Erişim Tarihi: 19.09.2018. (2013), [www.ismailumut.wordpress.com /2013/09/03/teror-orgutlerinin-gelir-kaynaklari/E](http://www.ismailumut.wordpress.com/2013/09/03/teror-orgutlerinin-gelir-kaynaklari/E)

Akça, M. (2013), Terörizm Dosyası: III: Terörizm Dalgaları ve Çeşitleri, Akademik Perspektif, www.akademikperspektif.com/2013/11/18/terorizm-dosyasi-iii-terorizm-dalgalari-ve-cesitleri/ Mehmet AKÇA, Erişim Tarihi: 30.10.2017.

Akşam.com, Kurtuluş T. (2017), SİHA/İHA'lar Kırsala Dayalı Terörü Bitirdi, [www.aksam.com.tr/ kurtulus- tayiz/ yazarlar /sihaihalar -kirsala -dayali -teroru-bitirdi/haber-660776](http://www.aksam.com.tr/kurtulus-tayiz-yazarlar-sihaihalar-kirsala-dayali-teroru-bitirdi/haber-660776). Erişim Tarihi: 23.07.2018.

Aktel, M.,Gürkaynak, M., (2015), Küreselleşen Terörizm: Bir Etkileşim Çalışması, Erişim Tarihi: 19.09.2018. www.ayk.gov.tr/wp-content/uploads/2015/01/AKTEL-Mehmet-GÜRKAYNAK-Muharrem-KÜRESELLEŞEN-TERÖ

Aktüel, Bulut, Y, (2015), Yiğit Bulut: Türkiye'nin 1 Milyon Güvenlik Gücü Var, www.sabah.com.tr/aktuel/2015/07/29/yigit-bulut-turkiyenin-1-milyon-guvenlik-gucu-var.Erişim Tarihi: 23.07.2018.

Akşam, (2018), Türkiye ile İran, Terör Örgütü PKK'ya Karşı Eş Zamanlı Operasyon Konusunda Anlaştı, www.aksam.com.tr/güncel/turkiye-ile-iran-teror-orgutu-pkkya-karsi-es-zamanli-operasyon-konusunda-anlasti/haber-717315. Erişim Tarihi: 13.08.2018.

Alp, A, İ, (2018), Terörün Ekonomik Etkileri.www.acarindex.com/dosyalar/makale/acarindex-1423. Erişim Tarihi: 30.07.2018.

Ajans İnternet, www.ajansinternet.com, PKK'yı Terör Örgütü İlan Eden Ülkeler, [/mobile/?page=haber&ID=332](http://mobile/?page=haber&ID=332). Erişim Tarihi: 21.09.2018.

Anadolu Ajansı, (17.07.2017) MGK bildirisi: Türkiye, sınırında terör devleti kurulmasına asla izin vermeyecek, www.aa.com.tr/tr/gunun-basliklari/mgk-bildirisi-turkiye-sinirinda-teror-devleti-kurulmasina-asla-izin-vermeyecek/863522(erişim Tarihi 20.12.2017).

Arabacı, İ, U, (2013), Terör Örgütlerinin Gelir Kaynakları, [www. //ismailumut.wordpress.com/tag/teror-orgutleri-gelir-kaynaklar/](http://www.ismailumut.wordpress.com/tag/teror-orgutleri-gelir-kaynaklar/). Erişim Tarihi: 10.11.2017

Asimetrik Savaş, Terörizmin Tanımı, www.asimetriksavaslar.wordpress.com/2011/03/30/terorizmin-tanimi/ Erişim Tarihi 30.10.2017.

Asimetrik Savaş (2011), asimetrik.savaslar.wordpress.com, Erişim Tarihi:30.10.2017.

Avcı T. (2014), Terör, Terörizm ve Devlet Terörü, akademik.perspektif.com /2014/10/01/teror-terorizm-ve-devlet-teroru, Erişim Tarihi:30.10.2017.

Bayram, T. (2016), 14 Maddede Terörizm Nedir ve Terörizm ile Nasıl Mücadele Edilir? onedio.com/haber/14-maddede-terorizm-nedir-ve-terorizm-ile-nasil-mucadele. Erişim Tarihi: 30.07.2018.

Beren, F, (2012), PKK/KCK Terör örgütünün Türkiye'de ki Eylem Profili, www.researchgate.net/publication/285280913_PKKKCK_TEROR_ORGUTUNUN_TURKIYE'DEKI_EYLEM_PROFILI. Erişim Tarihi:02.01.2018.

Bilgesam, www.bilgesam.org/Images, Terörle Mücadele Stratejisi Nasıl Olmalıdır?, [org/Images](http://www.bilgesam.org/Images).Erişim Tarihi: 31.07.2018.

Bilgiç, S. (2018), BİLGESAM, Rapor No: 17. Terör ve Terörle Mücadele, www.academia.edu/3078847/Terör_ve_Terörle_Mücadele. Erişim Tarihi: 31.07.2018.

CNN Türk, (2005), Avustralya PKK'yı Terör Listesine Alıyor, [www.cnnturk.com /2005/dünya/ 12/15/ Avustralya. pkk.yi.teror. listesine.aliyor /146452](http://www.cnnturk.com/2005/dünya/12/15/Avustralya.pkk.yi.teror.listesine.aliyor/146452). Erişim Tarihi: 13.08.2018.

CNN Türk, (2018), AİHM'den Roj Tv Kararı, www.cnnturk.com/dunya/son-dakika-aihmden-roj-tv-kararir. Erişim Tarihi: 23.07.2018.

Çelik, N, Karaçuma, M, (2017), Terör Saldırılarının Turizm Sektörü Üzerindeki Etkileri: Türkiye Örneğinde Ampirik Bir Analiz, Ege Akademik Bakış, C, 17, S, 3, www.researchgate.net/publication/318110019_Teror_Saldirilarinin_Turizm_SektoruUzerinde_ki. Et. Erişim Tarihi: 06.08.2018.

Çiçek, U. (2015), SASAM Güneydoğu İlleri Çalışma ve Gezi Programı Öğrenci Raporu, İstanbul Üniversitesi.[www.sahipkiran.org /wp -content/uploads /2015/05/ Rapor-Ufuk-Cicek.pdf](http://www.sahipkiran.org/wp-content/uploads/2015/05/Rapor-Ufuk-Cicek.pdf). Erişim Tarihi: 08.01.2018.

Doğru Haber, Göktaş, M. (2013), PKK veya Kürt Solunun İslam'la İmtihanı, www.dogruhaber.com.tr/yazar/mehmed-goktas/10946-/ Erişim Tarihi: 30.07.2018.

Dünya Bülteni, (2011), Yağmur Altında Alternatif Cuma, [www.dunyabulteni.net/politika /bdpden -alternatif -cuma -namazi -h155757.html](http://www.dunyabulteni.net/politika/bdpden-alternatif-cuma-namazi-h155757.html). Erişim Tarihi: 24.07.2018.

Ekici, S. (2013), Küreselleşme ve Türkiye'de Narko terör, Erişim Tarihi: 19.09.2018 [www.researchgate.net/publication /304014144 KURESELLESME VE TURKIYE%27DE_NARKOTEROR](http://www.researchgate.net/publication/304014144_KURESELLESME_VE_TURKIYE%27DE_NARKOTEROR)

Ekici, B. (2013), PKK'nın Kenevir Ekimindeki Rolü, [www.academia.edu 10238717/PKKn % C4 % B1n Kenevir Ekimindeki Rol % C3 % BC](http://www.academia.edu/10238717/PKKn_%C4%B1n_Kenevir_Ekimindeki_Rol_%C3%BC). Erişim Tarihi: 01.02.2018.

Ekmekçi, F. (2015), Kürt Sorunu, Kırmızı Çizgileri Aşmak: Bir PKK devleti Türkiye İçin Çözüm Kötümüdür?www.fekmekci.wordpress.com/tag/kurt-sorunu/. Erişim Tarihi: 08.01.2018.

Emiroğlu, H., Çakır, F. (2015), Soğuk Savaş Sonrası Birleşmiş Milletlerin Barışı Koruma/ Güçlendirme Misyonu ve Türkiye, [www.ayk.gov.tr/wp-content/uploads/ 2015/01/EM% C4% B0RO% C4% 9ELU-H% Erişim Tarihi: 29.12.2017.](http://www.ayk.gov.tr/wp-content/uploads/2015/01/EM%C4%B0RO%C4%9ELU-H%27)

Ensonhaber, (2014), Cumhurbaşkanı Erdoğan NATO Zirvesinde Konuştu, [www.ensonhaber.com/ cumhurbaskani -erdogan -nato -zirvesinde-konustu-2014-09-05.html](http://www.ensonhaber.com/cumhurbaskani-erdogan-nato-zirvesinde-konustu-2014-09-05.html). Erişim Tarihi: 20.09.2018.

Europol Terör Raporu,www.ikv.org.tr/images/upload/data/files/50-europol_raporu.pdf. Erişim Tarihi: 26.07.2018.

Ergil, (1991), Terörizmin Mantığı ve Hedefi, 176.[www.dergipark .ulakbim .gov.tr/ausbf/article/viewFile/500009](http://www.dergipark.ulakbim.gov.tr/ausbf/article/viewFile/500009) Erişim Tarihi:13.11.2017.

Gazeteci.com, Coşkun, F, (2016), Terör Örgütlerinin Planları, www.gazeteci.com.tr/askeri/terror-orgutlerinin-planlari-ve-terore-karsi-alin.Erişim Tarihi: 23.07.2018.

Haberler.com, (2018), Yıldırım Kanaat Önderleri ve Stk Temsilcileriyle Buluştu, www.haberler.com/yildirim-kanaat-onderleri-ve-stk-temsilcileriyle-10949643-haberi/. Erişim Tarihi: 23.07.2018.

Haber 7 com, Çelik, A, (2007), Bölücü Teröre Bir Başka Açıdan Bakmak: Terörün Swot Analizi, www.haber7.com/guncel/haber/275041-terorun-swot-analizi Erişim Tarihi: 23.07.2018.

Hacısalihoğlu, Y, (2016), Terörün jeopolitiği ve Türkiye, Akşam, www.aksam.com.tr/prof-dr-yasar-hacisalihoglu/yazarlar/terorun-jeopolitigi-i-ve-turkiye Erişim Tarihi:30.10.2017.

Hancı vd, (2002) mevzuat dergisi.com/2002/09a/01. Erişim Tarihi: 09.07.2018.

Haber 7 com, (2017), PKK'nın Uyuşturucu Parası Avrupa İstihbaratına, www.haber7.com/guncel/haber/2362123-pkknin-uyusturucu-parasi-avrupa-istihbaratina. Erişim Tarihi: 23.07.2018.

Haberler.com, (2018), Diyarbakır'da PKK'nın Finans Kaynaklarına Yönelik Operasyonda 13 Kişi Tutuklandı, www.haberler.com/jandarmadan-terore-finans-destegi-saglayanlara-10413414-haberi/Erişim Tarihi: 24.07.2018.

Haber 7 com, (2009), Bu Şirketler PKK Finansörlüğü Yapıyor, www.milliyet.com.tr/turkiye-den-pkk-nin-kasalarina-gundem-2107675/. Erişim Tarihi: 24.07.2018.

Hürriyet Gazetesi, (2003), Doğu'da Kızların Okuma Oranı Hızla Artıyor, www.hurriyet.com.tr/gundem/doguda-kizlarin-okuma-orani-hizla-artiyor-186498. Erişim Tarihi: 24.07.2018).

Hürriyet haber, Almanya'dan Peşmergeye Desteğe Devam, www.hurriyet.com.tr/dunya/almanyadan-pesmergeye-destege-devam, Erişim Tarihi: 01.10.2018.

Hürriyet, (2007), İşte Türkiye'yi Tehdit Eden Terör Örgütlerinin Analizi, www.hurriyet.com.tr/gundem/iste-turkiyeyi-tehdit-eden-terror-orgutlerinin-analizi-7913581. Erişim Tarihi: 26.07.2018.

Igman Tv, Süslü, U, (2014), Türkiye'nin Terörle İlgili Swot Analizi, www.igman.tv/turkiyenin-terorle-ilgili-swot-analizi/ Erişim Tarihi: 23.07.2018.

İlhan, R, S. (2016), Terörle Mücadelede Stratejik İletişim Neden Önemli, www.aljazeera.com.tr/gorus/terorle-mucadelede-stratejik. Erişim Tarihi: 31.07.2018.

İnat, K. (2005), Türkiye'nin Ortadoğu Politikası, 2005 bilgi kultur. org/uploads/files/turkiyenin_ordadogu_politikasi.pdf. Erişim Tarihi: 05.012018.

İnat, K. (2016), SETA, Dış Politikanın Bir Aracı Olarak Terör, www.setav.org/dis-politikanin-bir-araci-olarak-teror/ Erişim Tarihi: 30.07.2018.

Jong, D, A, (2018), Yeni ve Eski PKK, Yenyol, www.yenyol.org/yeni-ve-eski-pkk/ Erişim Tarihi: 18.07.2018.

Kamalak, İ, Dura, N. (2008), Neden Sosyalizm? [www. Web cache. googleusercontent.com/search?q=cache:sMAHoEcQlgJ:dergipark.gov.tr/download/articl](http://www.Web.cache.googleusercontent.com/search?q=cache:sMAHoEcQlgJ:dergipark.gov.tr/download/articl).Erişim Tarihi: 02.01.2018.

Karar.com, (2016), Birleşmiş Milletler'den PKK Açıklaması, [www.m.karar.com /dünya -haberleri /bmden-pkk-aciklamasi-118200](http://www.m.karar.com/dunya-haberleri/bmden-pkk-aciklamasi-118200). Erişim Tarihi: 13.08.2018.

Katrancı, S,(2012), Etnik Terör, TUIÇ Akademi, tuicakademi.org/etnik-teror/Siddik), Erişim Tarihi:30.10.2017.

Kıvılcımlı H. (2015), Leninizm Nedir? www.turkiye direniyor.org/hikmet-kivilcimli-leninizm-nedir/. Erişim Tarihi: 02.01.2018.

Kona, G., G. (2015), Orta Doğu Merkezli Radikal Örgütler ve Türkiye'ye Etkileri, Erişim Tarihi: 19.09.2018. [www. ayk. Gov .tr/ wp-content/uploads /2015/01/G%C 3% C4%B0-RAD%C4 %B0KAL-%](http://www.ayk.gov.tr/wp-content/uploads/2015/01/G%C3% C4%B0-RAD%C4 %B0KAL-%)

Kuyaksil, A, (2015), Terör Örgütlerinin İdeoloji Unsuru Olarak Kullandığı Bazı Dini Kavramlar, ADAR (Akademik Düşünce ve Araştırmalar Derneği), [adar.org. tr/tr TR/kose yazilari/ 280/ orgutlerinin-ideoji-unsuru-olarak-kullandigi-bazi-dini-kavramlar](http://adar.org.tr/tr/TR/kose-yazilari/280/orgutlerinin-ideoji-unsuru-olarak-kullandigi-bazi-dini-kavramlar), Erişim Tarihi:30.10.2017.

MASAK (Mali Suçları Araştırma Kurulu, (2011), Uluslararası Mücadele, www.masak.gov.tr/tr/content/uluslararasi-mucadele-tf/80. Erişim Tarihi: 01.08.2018.

Mogens, L, (2016), Birleşmiş Milletler'in Başına Kim Geçmeli, BM Enformasyon Merkezi, www.unicankara.org.tr/tr/birlesmis-milletleri. Erişim Tarihi: 07.16.2018.

Mynet, (2017), İran'dan Türkiye'ye Sürpriz Teklif: PKK'ya Karşı Ortak Harekat...,[www.mynet.com /haber /dunya /irandan -turkiyeye-surpriz-teklif-pkkya-karsi -ortak -harekat -3208533-1](http://www.mynet.com/haber/dunya/irandan-turkiyeye-surpriz-teklif-pkkya-karsi-ortak-harekat-3208533-1). Erişim Tarihi: 25.07.2018.

Paksoy, E, (2013), Terörizmin Tarihsel Süreci, www.derin dusunce.org/2013/02/08/terorizmin-tarihsel-s. Erişim Tarihi: 07.10.2018.

Paksoy, E. (2013), Kürt Tarihi Üzerine, Derin Düşünce Fikir Platformu, www.derin dusunce.org. Erişim Tarihi: 29.12.2017.

Sağlam, B. (2015), Terörizm Bağlamında Türkiye-İran İlişkileri. Erişim Tarihi: 19.09.2018.www.researchgate.net/publication/279173345TERORIZM_BAGLAMINDA_TR-IRAN_ILISKILERIupdated. Erişim Tarihi: 20.09.2018.

SAM (Stratejik Analiz Merkezi), Terörizm Nedir? Terörizmin Başlıca Özellikleri Nelerdir? Erişim Tarihi: 19.09.2018. www.stratejikanaliz.com/terorizm-ve-terorizmin-ozellikleri/.

Seren, M. (2007) www.dspace.baskent.edu.tr/bitstream/handle/11727/1554/00132.pdf?sequence=3&isAllowed=y Erişim Tarihi: 27.12.2017.

Shift Delete. Net, (2018), Ertunç, A, M, (2015), İşte Türkiye'nin Yerli Askeri Silah Teknolojileri, www.shiftdelete.net/turkiye-yerli-silah-teknolojileri-62621/10. Erişim Tarihi: 25.07.2018.

Süslü, (2014). Türkiye'nin Terörle İlgili Swot Analizi, www.igman.tv/turkiyenin-terorle-ilgili-swot-ana. Erişim Tarihi: 24.07.2018.

Star, (2018), Rusya'da Terör Örgütü PKK-PYD/YPG İçin İlk Kez Terör Tanımı Kullandı, www.star.com.tr/dunya/rusyada-teror-orgutu-pkk-pyd-ypg-icin-ilk-kez-teror-tanimi-kullanildi-haber-1322966/. Erişim Tarihi: 25.07.2018.

Stratejik Analiz.com, Küresel Terörizm: Küresel Terörizm ve Yaygın Özellikleri, www.stratejikanaliz.com/terorizm-ve-terorizmin-ozellikleri/. Erişim Tarihi: 07.08.2018.

Şimşek, A, (2009), Bu şirketler PKK Finansörlüğü yapıyor, www.haber7.com/guncel/haber/408197-bu-sirketler-pkk-finansorlugu-yapiyor. Erişim Tarihi: 24.07.2018.

Şimşek, T., Özkaya, Y. (2018), Türkiye'de Terörizm ve Temel Makroekonomik Göstergeler Arasındaki İlişki, www.file:///D:/%C4%B0ndirilen/10.21547-jss.334977-414338.pdf. Erişim Tarihi: 25.07.2018.

Takvim, (2017), Avrupa Teröre Göz Yumuyor, www.com.tr/guncel/2017/11/02-avrupa-terore-goz-yumuyor. Erişim Tarihi: 14.08.2018.

Tarakçı, N. (2015), Türkiye'nin Kader Stratejisi, www.tasam.org/Files/Icerik/File/T%20C3%9CRK%20C4%B0YE.pdf 23890f71-eb4b-425d-8e53-ed366851312b.pdf. Erişim Tarihi: 05.01.2018.

Taş, O, (2016), Terörün Ekonomik Boyutu, www.ticarihayat.com.tr/yazar/Terorun-ekonomik-boyutu/173/ Erişim Tarihi: 11.07.2018.

Tayfun, U, (2010), Türkiye'de Gençlerin Terör Örgütlerine Katılma Nedenleri ve Sonuçları, Selçuk Üniversitesi Dijital Ariv Sistemi, acikerisim.selcuk.edu.tr:8080/xmlui/handle/123456789/7280 Erişim Tarihi: 10.07.2018.

Tekel, Suna, (2015), Birleşmiş Milletler ve Uluslararası Terörizm, ayk.gov.tr. Erişim Tarihi: 28.07.2018.

Terör, Terörizm ve Terör Örgütlerinin Amacı www.jandarma.gov.tr/asayis/ter.s/Teror-Terrorizm-Terror-Orgutlerinin_20Amac_C4B1.htm Erişim tarihi: 30.10.2017.

Time Turk, (2018), TSK 1 Yılda Öldürülen PKK Sayısını Açıkladı, [www.timeturk.com /tsk -1-yilda -oldurulen -pkk -sayisini -acikladi /haber-826541](http://www.timeturk.com/tsk-1-yilda-oldurulen-pkk-sayisini-acikladi/haber-826541). Erişim Tarihi: 25.07.2018.

Topkaya, H. (2013), Terörün Finansmanı ile Mücadelede Yeni Dönem, Maliye Uzmanları Derneği.[www. mud.org. tr/ uploads/ yuklemeler /9haticetopkaya abdulah kocaer.pdf](http://www.mud.org.tr/uploads/yuklemeler/9haticetopkaya_abdulah_kocaer.pdf). Erişim Tarihi:15.01.2018.

Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı, (2018), PKK İle Olan Mücadelemizi Kararlı Bir Biçimde Sürdürüyoruz, Sürdüreceğiz, [www. tccb. gov.tr /haberler /410 /34240/ pkk- ile- olan- mucadelemizi -kararli -bir -bicimde -surduruyoruz-surdurecegiz](http://www.tccb.gov.tr/haberler/410/34240/pkk-ile-olan-mucadelemizi-kararli-bir-bicimde-surduruyoruz-surdurecegiz). Erişim Tarihi: 25.07.2018.

Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı, (2015), G-20 Ülkeleri, Terörizle Mücadele Konusunda Güçlü Bir Duruş Ortaya Koydu, www.tccb.gov.tr/haberler/410/35997/g-20-ulkeleri-terorizmle-mucadele-konusunda-guclu-bir-durus-ortaya-k. Erişim Tarihi: 01.07.2018.

Türkoğlu, A, Dini Motifli Terör Kavramı, (2015) [www .ayk .gov .tr/wp-content/uploads /2015/01/ AYDIN -Ahmet-Hamd](http://www.ayk.gov.tr/wp-content/uploads/2015/01/AYDIN-Ahmet-Hamd), Erişim Tarihi:20.09.2018.

Türkoğlu, A, H, (2015), Dini Motifli Terör Kavramı, [.ayk. gov. tr/ wp-content/uploads/2015/01/AYDIN -Ahmet -Hamd](http://www.ayk.gov.tr/wp-content/uploads/2015/01/AYDIN-Ahmet-Hamd), Erişim Tarihi:30.10.2017.

Ulurasba, A, (2017), Terörist Teknoloji, [pusula haber.com.tr/terorist-teknoloji-532656h. htm](http://pusula.haber.com.tr/terorist-teknoloji-532656h.htm). Erişim Tarihi:30.10.2017.

Umut, İ, (2014), Lice, Uyuşturucu ve Terör, www.ismailumut.wordpress.com Erişim Tarihi: 29.07.2018.

Yelaldı, E, (2014), Türkiye’de Terör, Terörizm ve Terör Örgütleri, www.akademikperspektif.com/2014/05/18/turkiyede-terror-terorizm-ve-terror-ogutleri, Erişim Tarihi: 30.10.2017.

Yenisey, (2003), Örgütlü Suçlar ve Terör Suçları Eğitim Modülü, [www.cigm.adalet.gov.tr /htmls/egitimmodulleri /orgutlusucular ve terror suclari egitimmodulu.pdf](http://www.cigm.adalet.gov.tr/htmls/egitimmodulleri/orgutlusucular-ve-terror-suclari-egitimmodulu.pdf). Erişim Tarihi: 27. 12. 2017.

Yıldırım, H. (2005), Din, Terör ve Hoşgörü, [www.altinic izdiklerim. Com /resimler /Din Teror VeHosgoru. pdf](http://www.altinicizdiklerim.com/resimler/Din_Teror_VeHosgoru.pdf). Erişim Tarihi: 08.01.2018.

Yılmaz, H. (2014), Türkiye’de Kimlikler, Kürt Sorunu ve Çözüm Süreci: Kamuoyundaki Algılar ve Tutumlar,[www. aciktoplum vakfi. org.tr/pdf/ turkiyede baris sureci kim ne istiyor.pdf](http://www.aciktoplumvakfi.org.tr/pdf/turkiyede-baris-sureci-kim-ne-istiyor.pdf). Erişim Tarihi: 05.01.2018.